

รายงานการวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง

สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการ
พัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก

Intersection Indochina : Social Mechanic Drive Nets and Process with
an Area Development in Phitsanulok Province.

โดย

พระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร. (ธีรเดช โพธิ์ทอง)

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760312

รายงานการวิจัย

แผนงานวิจัย เรื่อง

สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการ
พัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก

Intersection Indochina : Social Mechanic Drive Nets and Process with
an Area Development in Phitsanulok Province.

โดย

พระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร. (ธีรเดช โพธิ์ทอง)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช

พ.ศ. ๒๕๖๐

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS 610760312

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Research plan

Intersection Indochina : Social Mechanic Drive Nets and Process with
an Area Development in Phitsanulok Province.

By

Phrakrurattanasutaphorn (Teeradet Photong), Dr.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Buddhachinaraj Buddhist College
B.E. 2560

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS 610760308

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก
ผู้วิจัย:	พระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร. (ธีรเดช โพธิ์ทอง)
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๐
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก” มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ๒) เพื่อศึกษากลไกกระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน ๓) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน และ ๔) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาวิเคราะห์กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก ภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประวัติสี่แยกอินโดจีนและพัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน พบว่า สี่แยกอินโดจีนเริ่มจาก มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อ ถือเป็นกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค

๒. กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน พบว่า กลไกในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น คือ ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุ

อุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานในองค์กร ปัจจัยในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีน คือ นโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหา ด้วยการจัดทำแผนบริหารราชการในการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้น ๓ ปี ระยะกลาง ๕ ปี และแผนระยะยาว ๑๐ ปี โดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน ด้วยการอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการเทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

๓. องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน พบว่า การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความความปรองดอง สมานฉันท์ เป็นมิตรกัน การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ต้องเน้นต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ระดับชาติ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และเกิดการพัฒนาสี่แยกอินโดในอนาคตต่อไป

๔. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน พบว่า การสร้างจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน คือ ประชาชนชาวพิษณุโลกต้องได้รับประโยชน์มากที่สุด และต้องได้รับผลกระทบที่เป็นผลเสียจากโครงการให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะการทำงานและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เนื่องด้วยประชาชนจะต้องพบปะพูดคุย ให้บริการ และทำงานกับชาวต่างชาติมากขึ้น ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนจะต้องเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีน ซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจของเอเชียที่จะต้องใช้ทางผ่านในการขนส่งสินค้า บริเวณสี่แยกอินโดจีน พัฒนาความรู้ทางด้านโลจิสติกส์ Logistics ผสมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นตัวกระตุ้นให้มีการเชื่อมต่อทั้งด้านข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนย้ายสินค้าที่รวดเร็ว จึงทำให้ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าไปอย่างมีระบบ ความรู้ด้านโลจิสติกส์ Logistics ของภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน

คำสำคัญ : สี่แยกอินโดจีน, กลไกภาครัฐ, ยุทธศาสตร์, การขับเคลื่อน

Research Title: Intersection Indochina : Social Mechanic Drive Nets and Process with an Area Development in Phitsanulok Province.

Researchers: Phrakrurattanasutaphorn, Dr. (Teeradet Photong)

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phuttha Chinarat Buddhist College

Fiscal Year: 2017/2560

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

ABSTRACT

Research subject Intersection Indochina : social mechanic drive nets and process with an area development in phitsanulok province. has the objective 1) to study the development history And the process of driving social networks in the development of Indochina intersection 2) to study the mechanism Government process in spatial management according to strategy Indochina Intersection 3) to study the composition Strategy formulation Strategic analysis And the development trend of Indochina intersection, and 4) to analyze the relationships of social networks, policies and the impact of development. And propose a spatial development strategy for Indochina intersection Is a qualitative research methodology. The researcher focuses on studying and analyzing government mechanisms in spatial management in accordance with the Indochina intersection strategy. By in-depth interview, key informants, personnel with expertise and experience in social networking mechanisms and spatial development in Phitsanulok, the state of Spatial Management in accordance with the Indochina Intersection Strategy

The results of research

1. History of Indy Chinese Intersection and the development of social networks In the development of Indochina Intersection, found that Indochina Intersection The Cabinet resolution on 29 July 1997 stipulates that Phitsanulok Province and its neighboring provinces are areas of development into the Crossroad or Intersection intersection of the East, West, North, South routes that are stricter than the

East-West and North-South Corridor. Is a center of trade, investment, tourism And the service called the Service Center. According to the resolution of the said bureau Is to make Phitsanulok the heart and the connecting point, it is the strategic location of the country and the region

2. Mechanism of government process in spatial management according to strategy Indochina intersection found that the mechanism of management of spatial development that is human resources, funds and materials. Recruiting personnel to work in the organization The management factor for spatial development in Indochina intersection is the government policy which is the tool for determining the direction. Development guidelines Problem solving by creating a government administration plan for national development, both short-term 3 years, medium 5 years and long-term plan 10 years, especially with the cooperation of all parties Will create working relationships By relying on understanding Or mutual agreement There are gathering power, ideas, methods, techniques and mobilizing resources. Let's support together In order to create unity Willing to work together

3. Components for strategic formulation Strategic analysis And the development trend of Indochina intersection, found that network operation is an important supporting factor And encourage the public Has the power to develop the country creatively In building interpersonal relationships for mutual impression Reconciliation, amicable, friendly, living together Is a way that leads to friendship As well as working together Local authorities must establish a social networking system with relevant parties. In order to create a systematic operational network together Work process that connects small dots and extends to large national units Which will benefit the strategy formulation Strategic analysis And the development of the Indo intersection in the future

4. Analysis of social network relationships, policies and development impacts And propose a strategy for spatial development at the Indochina intersection, found that the construction of Phitsanulok province as a center for linking economic and trade relations The most important thing in spatial development in the Indochina intersection is that Phitsanulok people must benefit the most. And must receive the least negative effects from the project Especially working and changing lifestyles Because people have

to meet, talk, service and work with foreigners more Language is therefore important for people to learn whether in English Neighbor language in almost ASEAN. And especially Chinese Which is the superpower nation of Asia that will have to use a transit route in Indochina intersection Develop knowledge of Logistics Logistics combined with the advancement of information technology. Is a catalyst for a connection to both information and fast product movement Therefore, there must be a strategy in relation to product movement systematically. Logistics logistics knowledge of the public, private, and private sectors is very important for spatial development in Indochina intersection.

Keywords: Indochina intersection, government mechanism, strategy, driving

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับร่างสมบูรณ์เรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก : Intersection Indochina : Social Mechanic Drive Nets and Process with an Area Development in Phitsanulok Province.” นี้ สำเร็จเสร็จสิ้นได้ด้วยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายดังนี้

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยจากวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราชได้ทำวิจัยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและเป็นผลงานทางวิชาการ

ขอขอบพระคุณพระเดชพระคุณ ท่านเจ้าคุณอาจารย์ พระสุธีรัตนบัณฑิต ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ และบุคลากรทุกภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีเมตตาตรวจงานวิจัยคอยเสนอแนะแก้ไขเพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ที่สุด ตลอดถึงอำนวยความสะดวกทุกอย่างแก่คณะผู้วิจัย

ขอขอบคุณคณะกรรมการผู้ตรวจงานวิจัยทุกท่านที่เมตตาเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้แก่คณะผู้วิจัย ซึ่งจะทำให้ผลงานออกมาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้นำมาปรับปรุงแก้ไข

ส่วนดีที่เกิดจากงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยขอถวายบูชาพระรัตนตรัย คุณครูอุปัชฌาย์อาจารย์ มารดาบิดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดถึงทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

พระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร.

๓๑ มีนาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๖
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย.....	๖
๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๘
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๙
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม.....	๙
๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม.....	๑๑
๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร.....	๑๕
๒.๔ แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐ.....	๒๗
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา.....	๓๖
๒.๖ ข้อมูลพื้นที่วิจัย.....	๕๑
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๕๕
๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖๗
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖๘
๓.๑ รูปแบบการวิจัย.....	๖๘
๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๗๐
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๗๒
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๗๔

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๗๕
บทที่ ๔ ผลการวิจัย.....	๗๖
๔.๑ ผลการศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อน เครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน.....	๗๖
๔.๒ ผลการศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการ เชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน.....	๑๐๓
๔.๓ ผลการศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน.....	๑๓๐
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิง พื้นที่สี่แยกอินโดจีน.....	๑๕๑
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๘๙
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	๑๙๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๑๙๒
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย.....	๑๙๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ.....	๒๐๘
บรรณานุกรม.....	๒๑๐
ภาคผนวก.....	๒๑๗
ผนวก ก แบบสัมภาษณ์งานวิจัย.....	๒๑๘
ผนวก ข หนังสือรับรองการนำไปใช้ประโยชน์.....	๒๒๒
ผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการและผลที่ได้รับของโครงการ.....	๒๒๔
ผนวก ง แบบสรุปโครงการ.....	๒๒๘
ผนวก จ รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๒๓๓
ประวัติผู้วิจัย.....	๒๓๖

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๔.๑ สรุปพัฒนากระบวนการในการสร้างชุดกิจกรรมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการขับเคลื่อนสีเขียวอินโดจีน.....	๑๘๑
๔.๒ วิเคราะห์ SWOT Analysis ถอดบทเรียนในการสร้างชุดกิจกรรม ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน.....	๑๘๘

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ แสดงภาพประกอบทฤษฎีแรงจูงใจ.....	๑๒
๒.๒ แสดงผลกระทบและเกี่ยวข้องกันระหว่างกิจกรรมการมีส่วนร่วม.....	๑๔
๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	๖๗
๔.๑ พัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน.....	๘๙
๔.๒ แสดงกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน.....	๙๑
๔.๓ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการวางแผน.....	๑๐๕
๔.๔ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน ด้านการจัดการองค์กร.....	๑๐๖
๔.๕ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการจัดหาบุคคล.....	๑๐๘
๔.๖ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้าน การวิจัยสังการ.....	๑๑๐
๔.๗ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้าน การประสานงาน.....	๑๑๑
๔.๘ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการรายงาน.....	๑๑๒
๔.๙ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน ด้านการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่าย.....	๑๑๔
๔.๑๐ แสดงความสัมพันธ์ของภาครัฐกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม ของพื้นที่สีเขียวอินโดจีน.....	๑๓๕
๔.๑๑ แสดงการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมกับการขับเคลื่อนพลวัตทาง วัฒนธรรมของพื้นที่สีเขียวอินโดจีน.....	๑๔๐
๔.๑๒ แสดงผลการวิเคราะห์องค์การชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัต ทางวัฒนธรรมของพื้นที่สีเขียวอินโดจีน.....	๑๔๔
๔.๑๓ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทูทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้าง การอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สีเขียวอินโดจีน.....	๑๕๐
๔.๑๔ องค์ประกอบและประเด็นกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน.....	๑๖๑
๔.๑๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	๑๘๙

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

อดีตที่ยาวนานของสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนแม้จะมีอายุตามการจัดตั้งเป็นสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ หลังจากได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสี่แยกอินโดจีนสำหรับภาคเหนือตอนล่างและได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรียุค พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ก็ได้มีบทบาทในรูปแบบต่างๆ ต่างกรรม ต่างวาระ เช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ การพัฒนาบุคลากรสำคัญของชาติในองค์กรสำคัญต่างๆ การพัฒนาแบบองค์รวมในรูปแบบของการกระจายอำนาจ การสร้างชุมชนเข้มแข็งชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนเศรษฐกิจสีเขียว ปลอดภัย ชุมชนคุณธรรมจริยธรรม และได้ร่วมกับองค์กรของรัฐบาล ภาคเอกชนในด้านต่างๆ อีกหลายด้านเพื่อสร้างองค์กรต้นแบบขยายผลไปทั่วประเทศ

นับตั้งแต่รัฐบาลช่วง พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เห็นชอบการพัฒนายุทธศาสตร์พัฒนาสี่แยกอินโดจีน ในกรอบประเทศ อนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง แนวระเปียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวระเปียบเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ด้วยความหวังว่าจะให้ยุทธศาสตร์พัฒนาสี่แยกอินโดจีน เป็นยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาภาคเหนือตอนล่างทั้ง ๙ จังหวัด ซึ่งมีความสำคัญอันเป็นภูมิภาคหัวใจของประเทศที่จะเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานกับอย่างกึ่ง ด้านตะวันตกกับตานัง ด้านตะวันออกกับคูนหมิง ด้านเหนือ มาเลเซีย – สิงคโปร์ – กัมพูชา ด้านใต้แต่สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศก็ตกต่ำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๓ ทำให้เป้าหมายที่จะพัฒนาตามยุทธศาสตร์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด^๑

อย่างไรก็ตามสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนไม่ได้แสดงความย่อท้อแต่ตรงกันข้ามกลับพยายามเสนอความคิดเชิงยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาล รัฐบาลแล้วรัฐบาลเล่าให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างเป็นอันเป็นหัวใจของประเทศอย่างแท้จริง การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง ประกอบกับการขาดวิสัยทัศน์ความมั่นคงและการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจน สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนไม่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มแข็งพอที่จะร่วมกับประเทศอาเซียนอื่นๆ จนเป็นที่เกรงใจของมหาอำนาจต่างๆ ได้สถาบันพัฒนาสถาบันสี่แยกอินโดจีนดำเนิน

^๑ ศิริ ทิวพันธ์, ยุทธศาสตร์ กู้ชาติ กู้แผ่นดิน, (พิษณุโลก : หจก.โรงพิมพ์ตระกูลไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๖๑), หน้า ๑.

นโยบายเชิงรุก นำประชาชนและองค์กรต่างๆในภาคเหนือเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จาก ๒ ปี ที่ผ่านมา สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ได้ศึกษาเรียนรู้ประเทศต่างๆในอาเซียน รวมถึงประเทศอาเซียน บวก ๓ และ บวก ๖ ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ที่สำคัญของประเทศไทยที่จะพัฒนาตนเองให้ยืนหยัดอย่างมีศักดิ์ศรีละมั่งคั่ง เช่น ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อิสราเอล ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นประเทศเล็กๆ อย่างประเทศสิงคโปร์มีประชากรประมาณ ๕ ล้านคน แต่ก็พัฒนาประเทศด้วยการศึกษา การเรียนรู้ อย่างจริงจัง และรัฐบาลที่ซื่อสัตย์นำประชากรทั้งชาติต่อสู้กับอุปสรรคนานับประการอย่างกล้าหาญและเสียสละ ประเทศไทยเรามีประชากรถึง ๖๐ ล้านเศษ มีผู้เฉลี่ยฉลาดจำนวนมหาศาลมีทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งถ้าเราลดความขัดแย้งลดคอร์รัปชันสร้างการเมืองให้มั่นคงลดปัญหาด้านสังคมอื่นๆ ให้น้อยลงการที่ประเทศเราจะกับมายืนหยัดเป็นผู้นำอาเซียนคงไม่เลือนลางขอแค่ให้ประชาชนคนไทยสู้จริงๆ ด้วยเลือดเนื้อและวิญญาณ

๑. ยุทธศาสตร์ด้านการเมืองและความมั่นคง

๑.๑ ให้การศึกษาด้านการเมืองและสร้างวัฒนธรรมด้านการเมืองของประเทศไทยให้ประสิทธิภาพ มุ่งสร้างสถาบันทั้ง ๓ คือ สถาบันนิติบัญญัติ สถาบันบริหาร และสถาบันตุลาการให้ได้รับความศรัทธาจากประชาชน

๑.๒ ปรับทัศนคติด้านการเมืองของคนไทยให้มุ่งสร้างการเมืองให้เข้มแข็งด้วยการเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ ไม่ซื้อสิทธิ์ ขายเสียง ไม่ใช้อำนาจหน้าที่หรืออิทธิพลในการแสวงหาอำนาจทางการเมือง

๑.๓ มีการลงโทษผู้กระทำความผิดการเลือกตั้งทุกระดับอย่างรุนแรงและประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนและข้าราชการได้รับรู้

๑.๔ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเชิงอำนาจต้องให้การศึกษาแก่ข้าราชการและประชาชนทุกหมู่เหล่าเข้าใจโครงการสร้างที่แข็งแกร่งและตั้งอยู่บนฐานความชอบธรรมเท่านั้นจึงจะเป็นโครงสร้างเชิงอำนาจที่ก่อประโยชน์ต่อระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๑.๕ ขจัดปัญหาความมั่นคง เช่น ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปัญหาผู้อพยพหลบภัยสงครามตั้งแต่จังหวัดแม่ฮ่องสอนจนถึงจังหวัดราชบุรี (จำนวนหนึ่งแสนคน) ปัญหายาเสพติด ปัญหาอาชญากรข้ามชาติ ปัญหาแรงงานไม่ถูกกฎหมาย ๔ ล้านคน ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย

๑.๖ พัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศในกลุ่มอาเซียนและอื่นๆ เพื่อแสวงหาพันธมิตรที่จริงใจต่อเรา

๒. ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ

๒.๑ ปรับกระบวนการทัศน์ด้านเศรษฐกิจกำหนดนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการลงทุนในประเทศ และต่างประเทศ อุตสาหกรรม SME นโยบายการส่งออก นโยบายการนำเข้า ฯลฯ

๒.๒ กำหนดความเข้มแข็งในด้านการเงินของประเทศ ได้แก่ การจัดงบประมาณประจำปี การกำหนดแผน ๕ ปี ๑๒ ปี ๑๕ ปี การกำหนดการกู้เงินเพื่อพัฒนาประเทศระยะสั้น กำหนดลำดับความเร่งด่วนสำหรับการกู้หนี้สาธารณะการควบคุมธนาคารทั้งภาครัฐและเอกชน การควบคุมตลาดหลักทรัพย์ความร่วมมือรับผิดชอบของรัฐบาลกับธนาคารต่างชาติ ในการกำหนดนโยบายการเงินของชาติ

๒.๓ การติดตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของเงินสกุลต่างๆ ที่มีผลต่อสกุลเงินไทย

๒.๔ การตรวจสอบความมั่นคงทางการเงินด้วยมาตรการตรวจสอบและตัวชี้วัดที่ตั้งอยู่บนฐานข้อมูลที่ถูกต้องและชอบด้วยเหตุผล

๒.๕ แสวงหาความร่วมมือกับประเทศอาเซียนและอาเซียนบวก ๓ อาเซียนบวก ๖ เพื่อร่วมจัดตั้งกองทุนอาเซียนที่เข้มแข็งและเพียงพอ

๒.๖ พัฒนาเพื่อส่งเสริมโลจิสติกส์และโซ่อุปทานให้เข้มแข็งเป็นศูนย์กลางของประชาคมอาเซียนให้ได้

๒.๗ สนับสนุนนโยบายการจัดตั้งตลาดรวมสินค้าของประเทศประชาคมอาเซียนและนโยบายร่วมค้า – ร่วมขายเพื่อความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจของไทย และประชาคมอาเซียน

๒.๘ ให้นำนโยบาย “ออกไปข้างนอก” ของจีนมาประยุกต์ใช้สำหรับการค้าของไทย ให้ปฏิบัติเชิงรุกให้มาก

๒.๙ ให้กำหนดนโยบายการประหยัด เป็นนโยบายหลักของชาติและทำเป็นวัฒนธรรมการเงินที่ดี

๓. ยุทธศาสตร์ด้านสังคม วัฒนธรรม

๓.๑ ขจัดปัญหาที่สำคัญด้านสังคม ได้แก่ ปัญหาคอร์รัปชันปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาด้านสุขภาพ ปัญหาความยากจน ฯลฯ ให้ลดระดับลงจนไม่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ

๓.๒ ยกระดับการศึกษา ด้วยการปฏิรูปการศึกษาอย่างจริงจังและใช้การศึกษาสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกันรณรงค์คนไทยให้รู้จักการใช้การศึกษาเพื่อสร้างคนไทยให้มีความสามารถเช่น คนสิงคโปร์ มาเลเซีย อิสราเอลแม้จะมีคนน้อยก็สามารถยืนหยัดอย่างทรนงองอาจได้ ไม่ว่าจะรบหรือทางเศรษฐกิจต้องเข้าใจว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญที่สุด

๓.๓ สร้างวัฒนธรรมการแก้ปัญหาสุขภาพและทำให้ชีวิตยืนยาวด้วย

๓.๔ ปัญหาเรื่องเพศสัมพันธ์ของไทยก็เป็นปัญหาอยู่ในระดับต้นๆของโลก โดยเฉพาะเยาวชนต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมทางเพศของเยาวชนไทยให้เกิดสำนึกที่ดีให้ได้

๓.๕ ปัญหาเรื่องคอร์รัปชัน ปีละ ๒๕๒,๒๒๒ – ๓๒๒,๒๒๒ ล้านบาทต่อปี เป็นมะเร็งร้ายที่คุกคามชีวิตของประเทศไทยให้แสงหามาตรการแก้ไขอย่างจริงจัง และสร้างวัฒนธรรมของคนไทยให้ตระหนักว่าคอร์รัปชันเป็นสิ่งที่เลวร้ายที่สุด

๓.๖ ปัญหาอาชญากรรมจากภายในหรือข้ามชาติต่างก็มีผลทำให้ประเทศชาติขาดความปลอดภัยและความสุขจะต้องตั้งองค์กรที่เข้มแข็งปราบปรามให้ได้

๓.๗ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างความรักความผูกพันระหว่างกัน และระหว่างชาติการสร้างความสำเร็จนั้นต้องอาศัยเวลา และวิธีการที่เหมาะสมต่อการเวลาด้วยองค์กรที่เกี่ยวข้องเรื่องนี้จะต้องให้ความผูกพันให้เกิดขึ้นให้ได้แม้จะต้องใช้ความพยายามและเวลามากเพียงใด ชาติต่างๆจะมีความแตกต่างกันบ้างก็จะต้องใช้มาตรการแสงจุดร่วม สงวนจุดต่างเพื่อคอยโอกาสที่เหมาะสมเสมอ^๒

สำหรับสี่แยกอินโดจีนปัจจุบันหลายฝ่ายไม่ได้มองเห็นความสำคัญจนระดับจะขับเคลื่อนให้เป็นศูนย์โลจิสติกส์และโซ่อุปทานของอาเซียน สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน มีวิสัยทัศน์ที่จะนำไปสู่เป้าหมายนั้น มิฉะนั้นประเทศไทยจะเป็นศูนย์กลางไม่ได้บางจุดนั้นจะเป็นจุดรวมสินค้าและกระจายอำนาจสินค้าไม่เพียงแต่อาเซียน แต่จะมีผลต่อทั้งโลกด้วยจึงจำเป็นต้องเพิ่มความสำคัญในการสร้างความมั่นคงเสาหลักทั้ง ๓ เสาในภูมิภาคนี้ด้วย ความมั่นคงทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมของสี่แยกอินโดจีนต้องมีความก้าวหน้าเป็นฐานและเป็นศูนย์ที่สำคัญของประเทศอย่างแท้จริงผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องพยายามปรับปรุงเรื่องต่างๆ ต่อไปนี้เพิ่มเติม

๑. รัฐบาลและประชาชนที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญของสี่แยกอินโดจีน ว่าเป็นภูมิภาคหัวใจที่สำคัญยิ่งของประเทศต้องสร้างเป็นศูนย์โลจิสติกส์และโซ่อุปทานของอาเซียนเพื่อผลประโยชน์ของประเทศไทยโดยตรง

๒. ผู้เกี่ยวข้องต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายเศรษฐกิจของจีนสมัย เต็ง เสี่ยวผิง และนโยบายเศรษฐกิจและสังคมของจีนวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจีนกับอาเซียนการพึ่งพาซึ่งกันและกันตามนโยบายของจีน รวมทั้งการสนับสนุนของจีนต่อประชาคมอาเซียนวิเคราะห์ความจริงจังของจีนต่อประชาคมอาเซียน

๓. ผู้เกี่ยวข้องต้องศึกษาพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในการสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศในประชาคมอาเซียนและประเทศจีน พระองค์ทรงริเริ่มโดยการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศอาเซียนทุกประเทศและทรงตระหนักถึงความผูกพันระหว่างไทย – จีน ทรงให้ความสำคัญด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนโดยทรงพระกรุณาโปรดฯ ให้สมเด็จพระเจ้า

^๒ พลเดช ปิ่นประทีป, พิษณุโลก ๒๐๒๐ วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, (พิษณุโลก : ชมรมศึกษาเพื่อการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๒๕๔๐), หน้า ๑๔.

พี่น้องเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ไปศึกษาด้านภาษา และวัฒนธรรมของจีนโดยการเผยแพร่การเสด็จพระราชดำเนินของทั้งสองพระองค์อย่างกว้างขวางทั่วโลก ทำให้ผู้นำจีนและคนจีนเข้าใจประเทศไทยมากขึ้น

๔. รัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องต้องศึกษาวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ในอนาคตของจีน โดยเฉพาะโลจิสติกส์ทางราง โลจิสติกส์ทางถนน โลจิสติกส์ทางอากาศ และทางน้ำที่จะมีผลกระทบต่อการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน (GMS) ไปสู่ศูนย์กลางโลจิสติกส์และโซ่อุปทานของอาเซียน จะเห็นว่ายุทธศาสตร์ด้านโลจิสติกส์ทางราง ทางถนน ทางอากาศ และทางน้ำ มีผลโดยตรงต่อสี่แยกอินโดจีน จะเอื้ออำนวยซึ่งกันและกัน^๓

๕. การที่สี่แยกอินโดจีนจะก้าวหน้าไปสู่ศูนย์กลางโลจิสติกส์และโซ่อุปทานอาเซียน จะต้องพัฒนาให้ภูมิภาคภาคเหนือตอนล่าง เป็นศูนย์กลางการศึกษา ศูนย์กลางการขนส่งทั้งทางบก อากาศ ศูนย์การท่องเที่ยว ศูนย์วัฒนธรรมศูนย์โลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ศูนย์กระจายสินค้า นิคมอุตสาหกรรม ศูนย์แสดงสินค้า ฯลฯ

๖. ต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านต่างๆ ที่กล่าวใน ๕ ข้อ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราชมหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย มหาวิทยาลัยพิษณุโลก มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา พิษณุโลก และวิทยาลัยต่างๆ ต้องจัดการศึกษาเพื่อจังหวัดของตน แล้วยังมุ่งสนับสนุนสี่แยกอินโดจีน (GMS) ไปสู่ศูนย์กลางโลจิสติกส์และโซ่อุปทานอาเซียนให้ได้

๗. องค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาที่กล่าวข้างต้นต้องดำเนินการเชิงรุก เดินทางออกไปแสวงหาพันธมิตรในประเทศอาเซียนและอาเซียนบวก ๓ อาเซียนบวก ๖ แสวงหาโอกาสลงทุนในต่างประเทศและขณะเดียวกันก็เชิญชวนพันธมิตรเข้ามาลงทุนเพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของประเทศมากขึ้น

๘. จัดให้มีการสัมมนาระหว่างประเทศในประชาคมอาเซียน อาเซียนบวก ๓ อาเซียนบวก ๖ และประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเพื่อให้ทราบข้อมูลและการพัฒนาที่ทันสมัยเสริมสร้างความเข้าใจและขจัดความขัดแย้งที่อาจจะมีให้หมดไป

จากที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับสี่แยกอินโดจีน สร้างเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในภูมิภาค

^๓ ศิริ ทิวพันธ์, สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ๒๕๔๑-๒๕๔๔, (พิษณุโลก : หจก.โรงพิมพ์ตระกูลไทย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๕.

ภาคเหนือตอนล่าง และโซ่อุปทานของอาเซียน โดยการเน้นกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม ในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ด้วยการดำเนินการเชิงรุก เดินทางออกไปแสวงหาพันธมิตรในประเทศ อาเซียน ต้องรีบเร่งดำเนินการทุกอย่างอย่างเร่งด่วน เพื่อผลประโยชน์ของประเทศไทยโดยตรง

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการ พัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๑.๒.๒ เพื่อศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และ แนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๑.๒.๔ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของ การพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๓.๑.๑ เพื่อศึกษาและค้นหากลไกของภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิง พื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

๑.๓.๑.๒ เพื่อศึกษายุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่

๑.๓.๑.๓ เพื่อศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิง พื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๓.๒.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล สำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกภาครัฐ ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน จำนวน ๒๐ ท่าน โดยแบ่งเป็น ๕ กลุ่ม ดังนี้

- ๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๔ ท่าน
- ๒) สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๔ ท่าน
- ๓) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๔ ท่าน
- ๔) สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก จำนวน ๔ ท่าน
- ๕) สถาบันการศึกษา จำนวน ๔ ท่าน

๑.๓.๒.๒ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม เพื่อใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ พฤติกรรมกระบวนการ และ กลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคม การหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัย เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้นกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ใน จังหวัดพิษณุโลกโดยนักวิชาการและ ผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน ๑๒ ท่าน

๑.๓.๓ ขอบเขตเวลา

ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ (๑ ตุลาคม ๒๕๕๙-๓๐ กันยายน ๒๕๖๐)

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

มุ่งเน้น ภาครัฐ เอกชน ประชาชน และหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ เชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๔.๑ กลไก หมายถึง ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้า ทำงานในองค์กร เพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๑.๔.๒ การพัฒนา หมายถึง การทำให้สี่แยกอินโดจีนเจริญขึ้น รุ่งเรืองขึ้น และเป็น ศูนย์กลางต่างๆ ของพิษณุโลก

๑.๔.๓ สี่แยกอินโดจีน หมายถึง ทางแยกที่เชื่อมโยงกับภาคเหนือตอนบน ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นที่ตั้งบนจุดตัด ของเส้นทางจากเหนือ สูใต้ และจากตะวันออกไปสู่ ตะวันตกของอินโดจีน มีเส้นทางคมนาคม ที่เรียกว่า East West Corridors ที่จะสามารถ เชื่อมต่อกับ ประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า -->ไทย --> ลาว --> เวียดนาม

๑.๔.๔ การขับเคลื่อนการพัฒนา หมายถึง กระบวนการทำงานเพื่อเป็นแบบในการ พัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๑.๔.๕ เครือข่ายทางสังคม หมายถึง โครงสร้างทางสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๑.๔.๖ การพัฒนาเชิงพื้นที่ หมายถึง เป้าหมายและทิศทางการพัฒนา นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงในระดับครัวเรือน /ชุมชน ในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย พิจิตร กำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ และ เพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่พัฒนา "สี่แยกอินโดจีน" โดยมีจังหวัด พิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง

๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๕.๑ ได้ทราบประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน

๑.๕.๒ ได้ทราบกลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สีเขียว อินโดจีน

๑.๕.๓ ได้องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน

๑.๕.๔ ได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และได้นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ใน จังหวัดพิษณุโลก ดังนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

๒.๔ แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

๒.๖ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๘ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม

การที่บุคคลจะมีส่วนร่วมคิดค้น ตัดสินใจ ดำเนินการแก้ปัญหาได้นั้น จะต้องปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ด้วยด้วยการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องส่วนรวม ถ้ามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีจะก่อให้เกิดความผูกพันของกลุ่มที่ต้องการให้บรรลุวัตถุประสงค์ แต่หากว่าปฏิสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างกลุ่มได้เกิดขึ้นลอยๆ กลุ่มบุคคลจะมีเครือข่ายในการติดต่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตลอดเวลาในรูปเครือข่ายทางสังคม

เครือข่ายสังคม หมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดของคนในสังคมที่กลุ่มบุคคลมีต่อกัน โดยคุณลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ เครือข่ายสังคมนี้ประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นสามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้ เครือข่ายสังคมนี้ประกอบขึ้นด้วยความสำคัญทั้งหมด การเรียนรู้ของบุคคล หรือกลุ่มองค์กรใดก็ตามย่อมสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเครือข่ายสังคมรูปแบบต่างๆ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ เพื่อน และความสัมพันธ์ในฐานะของบุคคลหรือองค์กรที่มีปัญหา มีกิจกรรมที่ปฏิบัติทางสังคมร่วมกัน ที่ทำให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้^๑

^๑ ชาติชาย ฌ เชียงใหม่, การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนการพัฒนาของ องค์กรประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๓๓), หน้า ๒๐๙.

เครือข่ายความสัมพันธ์ส่วนตัวที่บุคคลมีต่อกันนั้นมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของคนไทย ในลักษณะที่ตื่นตัวมีเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงและหลากหลายมากกว่าที่จะเป็นแบบเฉื่อยชา โดยแสดงให้เห็นว่าภายใต้พลังกดดันต่างๆ จากภายนอกที่ทำให้ชาวนาเสียเปรียบชนชั้นอื่นๆ ในสังคมนั้น ชาวนามีความตื่นตัวทางการเมืองและพยายามยกระดับฐานะของตัวเองโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่กับชาวนาด้วยกันกับผู้นำท้องถิ่น กับราชราช กับพ่อค้าในเมือง รวมทั้งนักการเมือง เครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ครอบครัว และชุมชน เพื่อนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรต่างๆ จากรัฐในการปรับปรุงชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของหมู่บ้าน

เครือข่ายสังคมจึงเปรียบเสมือนกรอบแนวคิดที่ให้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีอยู่ในสังคม อันนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ องค์กรทางสังคมและโครงสร้างทางสังคม อันนำไปสู่ความเข้าใจในเรื่องกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ องค์กรทางสังคมและโครงสร้างทางสังคม รวมทั้งลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว สามารถนำมาใช้อธิบายพฤติกรรมต่างๆ ของบุคคลหนึ่งประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดที่บุคคลนั้นมีอยู่ในสังคม นับตั้งแต่ความสัมพันธ์ในครอบครัว ระหว่างญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน เพื่อนบ้าน เป็นต้น และถ้าหากว่าจะมองเครือข่ายสังคมเป็นรูปธรรมขึ้นมา เครือข่ายสังคมก็เปรียบเสมือนรูปภาพของจุดต่างๆ ที่มีเส้นหลายๆ เส้นโยงมาระหว่างจุดต่างๆ เหล่านี้กับจุดๆ หนึ่ง ซึ่งเป็นศูนย์กลาง จุดศูนย์กลางเปรียบเสมือนบุคคลหนึ่ง และจุดต่างๆ เป็นตัวแทนของบุคคลอื่นรอบๆ ข้าง ที่บุคคลนั้นมีความสัมพันธ์ด้วยการเชื่อมโยงด้วย ส่วนเส้นโยงหลายๆ เส้นนั้น หมายถึงความสัมพันธ์ทางสังคมหลายๆ ความสัมพันธ์บุคคล หรือกลุ่มบุคคลมีต่อกันและกัน โดยพื้นฐานของความสัมพันธ์ทางสังคมที่สำคัญคือ การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลกับบุคคลอื่นๆ การปฏิสัมพันธ์ และการแลกเปลี่ยนข่าวสาร ข้อมูล เครื่องใช้ไม้สอย อาหาร การบริการ ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล การศึกษาเครือข่ายสังคมในกรอบแนวคิดของ เจเรมี โบเซแวง (Jeremy Boissevain, 1974) อาศัยระยะห่างทางสังคมเป็นเกณฑ์ในการแบ่งโดยได้เสนอกรอบแนวคิดไว้ว่า เครือข่ายบุคคลนั้นควรประกอบไปด้วยปริมาณที่สำคัญอย่างน้อย 3 ปริมาณ ด้วยกันคือ ปริมาณแรกควรประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่เป็นศูนย์กลางมากที่สุด อันได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง ซึ่งเรียกว่าเป็นเครือข่ายใกล้ชิด ปริมาณที่สอง ได้แก่เครือข่ายรอง ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลต่างๆ ที่บุคคลซึ่งเป็นศูนย์กลางรู้จักคุ้นเคยน้อยกว่ากลุ่มแรก กลุ่มนี้มักได้แก่ ญาติพี่น้องที่ห่างๆ กันออกไป เพื่อนฝูงและคนที่รู้จักคุ้นเคยอื่นๆ ส่วนปริมาณที่สาม ได้แก่ กลุ่มบุคคลซึ่งบุคคลที่เป็นศูนย์กลางไม่รู้จักโดยตรง แต่สามารถติดต่อสัมพันธ์ด้วยได้ถ้าต้องการ โดยผ่านเครือข่ายอีกทีหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าขยาย

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวหลักการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีนักวิชาการหลากหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและเรียบเรียงไว้ ดังนี้

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนมีเนื้อหาแตกต่างกันดังนี้^๒

๑. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion Theory) กล่าวถึงการใช้ คำพูด หรือการเขียนเพื่อให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำโดยใช้หลักพฤติกรรมของมนุษย์ การเกลี้ยกล่อมต้องอาศัยคนส่วนใหญ่ และใช้เวลามาก ในการเกลี้ยกล่อมต้องอาศัยพฤติกรรม สัญชาตญาณ การศึกษาอบรมและความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมรอบตัว การเกลี้ยกล่อมจะให้ ผลดีต้องสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อมให้เข้าใจแจ่มแจ้ง ให้เกิดศรัทธาตรงกับ

๒. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของชนในชาติ (National Morale Theory) กล่าวถึงการสร้างกำลังใจหรือการสร้างขวัญขึ้นมาเพื่อให้เกิดกำลังใจในการทำงานในการฝ่าฟัน อุปสรรค ต่างๆ คนที่มีขวัญในการทำงานดีจะเกิดความรู้สึกรับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าคนที่ ไม่มีขวัญและกำลังใจ เมื่อคนมีสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก็จะทำให้เขามีความคิดที่จะเข้าไป มีส่วนร่วมกับสังคมในด้านต่างๆ เพื่อที่จะพิทักษ์รักษาทรัพย์สินสมบัติของส่วนรวมเอาไว้

๓. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership Theory) ทฤษฎีนี้กล่าวถึงการจูงใจให้ คนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ชนหมู่มากจำเป็นจะต้องมีผู้นำที่มี ความสามารถในการตัดสินใจ รู้จักประนีประนอม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และอดทน ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ ผู้นำช่วยให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานกันอย่างมีขวัญและกำลังใจ ทำให้คนหมู่มากเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ การสร้างผู้นำจึงเป็น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างหนึ่ง เพราะผู้นำที่ดี สามารถจูงใจให้คนคล้อยตาม และเต็มใจที่จะ ให้ความร่วมมือด้วยดี

๔. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administrative System and Method Theory) กล่าวว่า การใช้ระบบการบริหารเป็นวิธีการในการระดมความร่วมมือที่ง่ายที่สุด เพราะใช้ กฎหมายระเบียบแบบแผนในการดำเนินการ แต่ผลของการร่วมมือยังไม่มีระบบใดที่ดีที่สุด ระบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของแนวการพัฒนาที่มุ่งให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ในการตัดสินใจ การประเมินผลโครงการและอื่นๆ ไม่ว่าจะ ประชาชนจะเข้าร่วมโดยตรง หรือเข้าร่วมโดยอ้อม ผ่านผู้แทนหรือไม่ก็ตาม

^๒ สนธยา พลศรี, ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓), หน้า

๕. ทฤษฎีแรงจูงใจ (Theory of Human Motivation) มาสโลว์ ได้อธิบายว่า การที่จูงใจคนนั้น จะต้องรู้ความต้องการตามลำดับขั้นของคน และการปฏิบัติการณ์เพื่อสนองตอบความต้องการเหล่านั้น มาสโลว์ แบ่งลำดับความต้องการ ของคนออกเป็น 5 ระดับ โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้^๓

๕.๑ ความต้องการทางกายหรือทางสรีระวิทยา (Physiological Needs)

๕.๒ ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)

๕.๓ ความต้องการทางสังคม (Social Needs)

๕.๔ ความต้องการเกียรติยศหรือชื่อเสียงและการยกย่อง (Esteem Needs)

๕.๕ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในตนเอง หรือแสดงความสามารถให้ประจักษ์ในตนเอง (Self-Actualization Needs)

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงภาพประกอบทฤษฎีแรงจูงใจ

ลำดับความต้องการทั้ง ๕ ชั้น สามารถอธิบายได้ ดังนี้

๑. ความต้องการทางกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) ของมนุษย์ เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับปัจจัยในการดำรงชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่ อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค

๒. ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางร่างกายได้รับการบำบัดแล้วความต้องการของคนไม่ได้หยุดอยู่เพียงเท่านั้น ความต้องการมีสุขภาพ ดี

^๓ จ่านิง ไพโรจน์, นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชน, (กรุงเทพมหานคร : โสภณการพิมพ์, ๒๕๓๕), หน้า ๕๗.

ความปลอดภัยจากอันตราย ตลอดจนความมั่นคงในอาชีพ การงาน เป็นจุดสูงสุดของความปรารถนาอย่างหนึ่งของเรา เป็นความต้องการที่มีความต่อเนื่องจากความต้องการทางร่างกาย คนเราย่อมมีความต้องการตรงกันในเรื่องนี้เสมอ โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๓. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือ ความต้องการที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น รวมทั้งมีสถานภาพทางสังคมสูงขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการความรัก ความเอาใจใส่จากคนรอบข้างด้วย บุคคลจึงมีพฤติกรรมต่างๆ เพื่อเรียกร้องความต้องการทางสังคม รวมทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ทางสังคม เพื่อจะได้เป็นที่ยอมรับนับถือจากบุคคลอื่นเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๔. ความต้องการมีเกียรติ ชื่อเสียง และการยกย่องนับถือ (Esteem Needs) เป็น ความต้องการที่จะให้คนอื่นยอมรับว่าเป็นคนสำคัญ มีชื่อเสียง มีเกียรติเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปทั้ง ใกล้และไกล จึงเป็นแรงกระตุ้นให้คนเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นของส่วนรวม ด้วยความตั้งใจ อุทิศทั้งร่างกาย แรงใจ และทรัพย์สิน เพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ และตนจะได้รับ การยกย่อง นับถือจากบุคคลอื่น จากผลสำเร็จของงานนั้นๆ เป็นต้น

๕. ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในตนเอง (Self Actualization) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ ซึ่งจะเกิดเมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองเป็นที่ พอใจแล้ว ทฤษฎีต่างๆ เหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานด้านการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำได้ แต่จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือตามสมควรกับ กรณีที่ศึกษาวิจัย และถูกต้องกับสภาพภูมิศาสตร์และสภาพแวดล้อมของสังคม

ลักษณะของการมีส่วนร่วม องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมประกอบด้วย กิจกรรมใหญ่ๆ ๔ ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ตามโครงการ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการ ซึ่งสามารถอธิบายและขยายความได้ดังต่อไปนี้^๔

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Participation in Decision-making) หมายถึง เป็นขั้นเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม ทั้งนี้จะต้องกำหนดระดับของการมีส่วนร่วม กำหนดวิธีการเข้ามา มีส่วนร่วม กำหนดตัวบุคคลที่จะเข้ามามีส่วนร่วม และกำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการ ซึ่งในขั้นนี้ เป็นการร่วมตัดสินใจหรือกำหนดรายละเอียดที่จะดำเนินโครงการ อาจจะเป็นการตัดสินใจโดย คณะกรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ (Participation in Implementation) โดยการที่ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยร่วมแรงงาน ร่วมสมทบค่าใช้จ่าย ร่วม

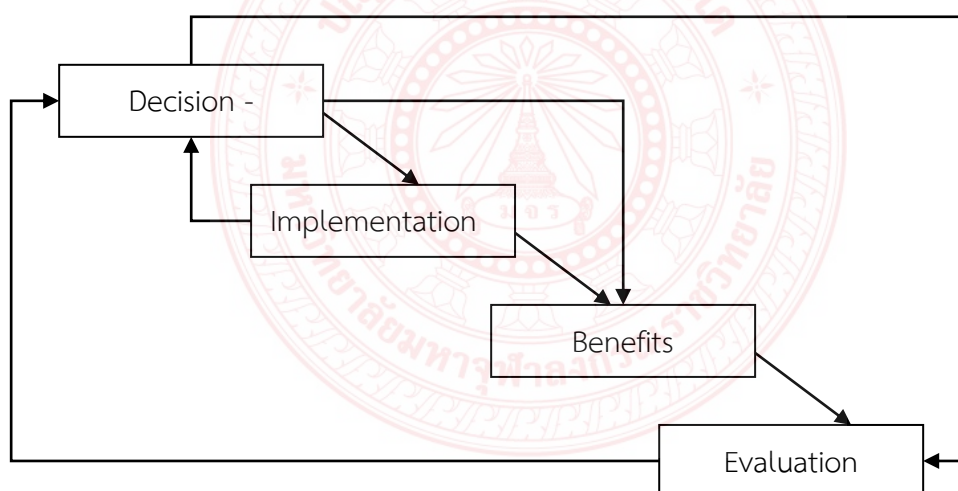
^๔ ปธาน สุวรรณมงคล, การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กองกลาง สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๒๗), หน้า ๘๓.

สมทบทวีสดุดุอุปกรณ์ และ ร่วมในการให้ข่าวสารข้อมูลที่จำเป็น ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมโดยเป็น กรรมการของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องในโครงการ หรือร่วมในการบริหารและการประสานงาน

๓. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ (Participation in Benefits) คือประชาชน ได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนา เช่น มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเครื่องมือ เครื่องใช้ ต่างๆ เพิ่มขึ้น หรือมีการกระจายโอกาสทางการศึกษา ประชาชนได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น มีจำนวน บุคลากรด้านการแพทย์ต่อประชาชนเพิ่มขึ้น หรือมีอำนาจในการปกครองเพิ่มขึ้น เป็นต้น

๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ (Participation in Evaluation) หมายถึง การประเมินผลด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นไปอย่างสม่าเสมอหรือไม่ และมี อำนาจมาก น้อยเพียงใดในการเข้าไปมีส่วนร่วม รวมถึงการประเมินโครงการโดยผ่านกระบวนการ ทางการเมือง หรือผ่านสื่อมวลชนต่างๆ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถแสดงความเกี่ยวข้องและผลกระทบต่อกัน ระหว่าง กิจกรรมต่างๆ ของการมีส่วนร่วมดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงผลกระทบและเกี่ยวข้องกันระหว่างกิจกรรมการมีส่วนร่วม^๕

สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๔ ขั้นตอน^๖ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
๒. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานกิจกรรม

^๕ อคิน ระพีพัฒน์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐๑.

^๖ เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง, การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงาน พัฒนาชนบท, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗), หน้า ๑๐.

๓. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
๔. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

๒.๓ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ขององค์การ ดังนั้นจึงต้องศึกษาทฤษฎีการบริหารเพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์และตอบคำถามว่าองค์การใช้หลักการบริหารงานอย่างไร

๒.๓.๑ ความหมายของการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความสำเร็จ ประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์การโดยอ้อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม

เดิมศักดิ์ ทองอินทร์ ให้ความหมาย การบริหาร คือ ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก^๗

มัลลิกา ต้นสอน กล่าวว่า การบริหาร คือ การกำหนดแนวทาง หรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก การสนับสนุน และการตรวจสอบ ให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินงานให้ได้ตามเป้าหมายที่ต้องการ^๘ และ **วัชร บวรณสิงห์** กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งพิจารณาได้เป็น ๓ ทาง คือ

๑. ทางโครงสร้าง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นตอนของสายการบังคับบัญชา

^๗ เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, *ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ*, (กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓.

^๘ มัลลิกา ต้นสอน, *การจัดการยุคใหม่*, (กรุงเทพมหานคร : เอกซเปอร์เน็ทจำกัด, ๒๕๔๔), หน้า ๑๐.

๒. ทางหน้าที่ เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบและเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย

๓. ทางปฏิบัติการ เป็นกระบวนการบริหารดำเนินการในสถานการณ์ที่บุคคลต่อบุคคลกำลังมีปฏิสัมพันธ์กันหรือร่วมทำปฏิกริยาเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน^๙

เปรี๊อง กิจรัตน์ภร กล่าวว่า การบริหารจัดการ หรือการบริหารและการจัดการ โดยภาพรวมการบริหารและการจัดการ หมายถึง กิจกรรมในการบริหารทรัพยากร และกิจการงานอื่นๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน โดยคำว่า การบริหาร Administration ใช้ในการบริหารระดับสูงโดยเน้นหนัก การกำหนดนโยบายที่สำคัญ และกำหนดแผนซึ่งเป็นค่านิยมใช้ในการบริหาร ส่วนคำว่า การจัดการ Management เน้นการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้^{๑๐}

ชูป กาญจนประกร กล่าวว่า การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน^{๑๑}

Sergiovanni, T.J., & Carver, F.D.C. กล่าวว่า การบริหาร คือ การทำงานร่วมกันกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย^{๑๒}

Hersey, P.M., & Blanchard, K กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายขององค์กร^{๑๓}

Holt, D.H กล่าวว่า การบริหารเป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุผลตามเป้าหมาย^{๑๔}

^๙ วุฒิชัย บูรณสิงห์, **การบริหารหลักสูตร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓), หน้า ๙.

^{๑๐} เปรี๊อง กิจรัตน์ภร, **การจัดการอุตสาหกรรมและการผลิต**, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๓), หน้า ๔๑.

^{๑๑} ชูป กาญจนประกร, อ้างใน เอกสารการสอนชุดวิชา, **การบริหารงานบุคคลภาครัฐ**, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, พิมพ์ครั้งที่ ๒๕, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖.

^{๑๒} Sergiovanni, T.J., & Carver, F.D.C., **The new school executive a theory of administration**, (New York : Harper & Row, 1980), p. 5.

^{๑๓} Hersey, P.M., & Blanchard, K, **Management of organizing human resources**, (Englewood Cliffs. NJ : Prentice-Hall, 1982), p. 3.

^{๑๔} Holt, D.H, **Management principles and practices (3rd ed.)**, (Englewood Cliff. NJ : Prentice-Hall, 1993), p.3.

Gulick, Luther and L. Urwick (Eds.) กล่าวว่า การบริหารเป็นศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารย่อมจะให้ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องทำอะไรภายในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และช่วยให้พวกเขาคาดคะเนถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพวกเขาได้^{๑๕}

Simon, Herbert กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่างๆ ได้รับการปฏิบัติจนเป็นผลสำเร็จโดยที่ผู้บริหารมักจะไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะเพื่อทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกไว้แล้ว นอกจากนี้ ไชมอน ยังได้กล่าวย้ำเพิ่มเติมว่า นัยแห่งการขยายความของการบริหารอันสามารถที่จะทำให้ชัดเจนขึ้นอีกนั่นก็คือ กิจกรรมความร่วมมือของกลุ่มที่ต้องการประสบผลสำเร็จต่อส่วนรวม^{๑๖}

จากการศึกษาสรุปได้ว่า การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมืออันสำคัญในอันที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จ หรือล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ มีลักษณะการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพราะการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและการเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวองค์การใดย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม

๒.๓.๒ กระบวนการบริหาร

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า สำหรับกระบวนการบริหารจัดการ มี ๕ ประการ (POCCC) ดังนี้

๒.๓.๒.๑ การวางแผน (Planning) คือ การศึกษาข้อมูลในปัจจุบันและคาดการณ์ในอนาคต แล้ววางเป้าหมายและแนวทางปฏิบัติไว้

๒.๓.๒.๒ การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างของหน่วยงานหรือองค์การออกเป็นหน่วยงานย่อยๆ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน การจัดสรรคนเข้าทำงานในตำแหน่งงานต่างๆ

^{๑๕} Gulick, Luther and L. Urwick (Eds.), *Papers on the Science of Administration*, (New York : Institute of Public Administration, 1937), p. 76.

^{๑๖} Simon, Herbert. *Smithburg, Donald. And Thompson, Victor A Public Administration*, (New York : Alfred Aknopt, 1961), p. 18.

๒.๓.๒.๓ การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) คือ การสั่งให้คนทำงานตามที่มีมอบหมายงานให้ทำ บังคับบัญชาให้พนักงานทำงานตามภารกิจของหน่วยงาน

๒.๓.๒.๔ การประสานงาน (Coordination) คือ การดูแลควบคุมและอำนวยความสะดวกให้ผู้ทำงานสามารถได้โดยสะดวกเต็มความสามารถ

๒.๓.๒.๕ การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้ตรวจสอบให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

Fayol, Henri กล่าวว่า หลักการในการบริหารหรือการจัดการนั้น ควรมีความยืดหยุ่น และสามารถประยุกต์ใช้ได้กับนักบริหารทุกระดับในองค์การ เรียกว่า หลักการจัดการสากล ๑๔ ข้อ (Fayol 's ๑๔ rinciple of management) ดังนี้

๑. หลักการแบ่งงานกันทำ (Division of Work) โดยคำนึงถึงความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Specialization) ของแต่ละคน

๒. หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) โดยให้สอดคล้องกับระดับความรับผิดชอบตามตำแหน่งงานนั้นๆ

๓. หลักระเบียบวินัย (Discipline) พนักงานทุกคนต้องยอมรับและเชื่อฟังในกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับที่องค์กรกำหนดขึ้น

๔. หลักเอกภาพในการบังคับบัญชา (Unity of Command) ในการทำงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนจะต้องรับฟังคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเท่านั้น

๕. หลักทิศทางการทำงานอย่างเดียวกัน (Unity of Direction) ในการทำงานทุกกลุ่มหรือทุกหน่วยงานในองค์การควรดำเนินการภายใต้แผนงานและทิศทางในการทำงานที่ชัดเจนอย่างเดียวกัน

๖. หลักผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นรองผลประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of Individual interests the General Interest) ในการทำงานผลประโยชน์ขององค์กรต้องมาก่อนผลประโยชน์ส่วนตัวโดยคำนึงถึงความสำเร็จขององค์กรเป็นสำคัญ

๗. หลักการจ่ายค่าตอบแทนการทำงานที่เป็นธรรม (Remuneration) พนักงานต้องได้รับค่าจ้างที่เป็นธรรมเหมาะสมกับสภาพค่าครองชีพและความพอใจสูงสุดของทั้งฝ่ายคนงานและฝ่ายนายจ้าง

๘. หลักการรวมอำนาจ (Centralization) หมายถึง การให้มีศูนย์รวมการตัดสินใจและการควบคุมอยู่ที่ส่วนกลาง และให้มีการกระจายอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมสอดคล้องและพอเหมาะกับองค์กรนั้นๆ

๙. หลักสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) ควรกำหนดลำดับสายของการบังคับบัญชา แต่หน่วยงานในองค์การให้ชัดเจน ลดหลั่นกันไปตามลำดับ จากระดับสูงสุดลงมาถึงระดับต่ำสุดขององค์การ ไม่คลุมเครือหรือก้าวก่ายกัน

๑๐. หลักของความมีระเบียบ (Order) ทุกสิ่งทุกอย่างควรมีระเบียบแบบแผนการกำหนดตำแหน่งหน้าที่ที่จะต้องพิจารณาจากคุณสมบัติที่เหมาะสม

๑๑. หลักความเสมอภาค (Equity) หมายถึง ผู้บริหารควรมียึดหลักการจัดการบนพื้นฐานของความยุติธรรม ความมีเมตตากรุณาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยทั่วถึงทั้งองค์การปราศจากการลำเอียง

๑๒. หลักความมั่นคง (Stability of Tenure of Personnel) ฝ่ายบริหารควรสร้างความรู้สึกในเรื่องความมั่นคงในหน้าที่การงานและรักษาพนักงานที่มีคุณภาพไว้กับองค์การ เพื่อลดอัตราการออกจากงานให้น้อยลง

๑๓. หลักความคิดริเริ่ม (Initiative) เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาขององค์การ

๑๔. หลักความสามัคคี (Esprit De Corps) ส่งเสริมความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของพนักงานด้วยการทำงานเป็นทีมและมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันเพื่อให้เกิดเอกภาพทั้งองค์การ^{๑๗}

Gulick L. and Urwick J. กล่าวว่า หลักการบริหารจัดการเมื่อนำมาปรับปรุงประยุกต์กับการบริหารราชการ ในที่สุดได้คำตอบสั้นๆ คือ POSDCoRB ซึ่งหมายถึงกระบวนการบริหาร ๗ ประการ คือ

๑. P = Planning หมายถึง การวางแผนเป็นการกำหนดโครงการอย่างกว้างๆ ว่าจะทำอะไรบ้าง เพื่ออะไร มีแนวทางปฏิบัติอย่างไร การวางแผนจะต้องทำก่อนการลงมือปฏิบัติ

๒. O = Organizing หมายถึง การจัดการองค์กร กล่าวคือ เป็นการจัดสายงานแบ่งแยกอำนาจการบริหารให้ผู้ปฏิบัติงานทราบบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน เพื่อจะได้ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

๓. S = Staffing หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคลอันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีการประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔. D = Directing หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการบอกทิศทางการทำงานเสนอแนะวิธีการทำงานหลังจากที่ได้วิเคราะห์อย่างรอบคอบแล้วว่า ควรจะทำอะไรบ้าง อย่างไร ไปในทิศทางใด

^{๑๗} Fayol, Henri, **General and industrial management**, (London : Pittman & Sons, 1964), p. 40.

๕. Co = Coordinating หมายถึง การประสานงาน อันได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ซึ่งอาจจะต้องใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสื่อสารการกำหนดระเบียบแผนในการทำงาน เป็นต้น

๖. R = Reporting หมายถึง การรายงาน การทำงานทุกอย่างจะมีการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเหนือตนขึ้นไปว่าตนเองได้ทำอะไรบ้าง อย่างไร ได้ผลประการใด

๗. B = Budgeting หมายถึง การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องเหมาะสมกับกิจกรรมจะเห็นได้ว่า POSDCoRB ของกูลิคนี้มีลักษณะซ้ำซ้อนกับ POCCC ของฟาโยลแต่จัดขั้นตอนไว้ละเอียดกว่าจึงได้มีผู้นิยมนำมาใช้และเผยแพร่ในเวลาต่อมา^{๑๘}

สรุปได้ว่า การบริหารเป็นการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีขั้นตอนและเหมาะสมกับหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งกระบวนการบริหารบางตำราเรียกว่า หน้าที่ของการจัดการ ซึ่งมีหลายหน้าที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดของนักวิชาการแต่ละคน แต่จะมีหลักการใหญ่ๆ คล้ายคลึงกัน

๒.๓.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

แนวคิดการบริหารไว้ว่า การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์กรแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์กร เรียกว่าวิธีที่ดีที่สุด (one best way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์กรจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสากลใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหาผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (case study) จำนวนมาก และวิเคราะห์หาวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ^{๑๙} กระบวนการการบริหารประกอบด้วย ๑๐ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้า โดยเกี่ยวกับการคาดการณ์ (Forecasting) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Set Objective) การพัฒนากลยุทธ์ (Develop strategies) ในการวางแผน ซึ่งต้องคำนึงถึงนโยบาย (Policy) เพื่อให้แผนงานที่กำหนดขึ้นไว้มีความสอดคล้องต้องกันในการดำเนินงาน

๒. การจัดการ (Organizing) หมายถึง การพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่างๆสามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี

๓. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคลเข้าปฏิบัติงานให้เหมาะสมตามตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบ

๔. การตัดสินใจ (Decision) หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการที่จะตัดสินใจ แยกแยะและวิเคราะห์ออกมาให้ได้ว่าในการทำงานจะต้องมีการตัดสินใจในเรื่องใดบ้าง

^{๑๘} Gulick L. and Urwick J., *Papers on the Science of Administration*, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp. 18-19.

^{๑๙} สมยศ นาวิการ, *การบริหารตามสถานการณ์*, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

๕. การสั่งการ (Directing) หมายถึง การศึกษาวิธีการวินิจฉัยสั่งการ รวมทั้งการควบคุมงานและนิเทศงาน ตลอดจนตัดสินใจในการบริหารงานที่จะทำให้การทำงานประจำวันของเจ้าหน้าที่ทุกคนเป็นไปด้วยดี

๖. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การร่วมมือประสานงาน เพื่อการดำเนินการเป็นไปด้วยดี และราบรื่น ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการที่จะทำการประสานงานดีขึ้น และดำเนินการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาขึ้น

๗. การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานงานให้ปฏิบัติงานทุกฝ่ายมีความเข้าใจในงาน เข้ามาร่วมทำงานกันอย่างพร้อมเพรียงกัน ข้อตกลงที่สำคัญยิ่งของการประสานงาน คือ ความร่วมมือ ซึ่งเป็นเรื่องของ “จิตใจ”

๘. การสื่อข้อความ (Communicating) หมายถึง การผ่านข่าวสารข้อมูลและความเข้าใจ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือบุคคลอื่นเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

๙. การรายงานผล (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ (Public Relation) แจ่มให้ประชาชนทราบ ซึ่งโดยทั่วไปการรายงาน จะหมายถึง วิธีการของสถาบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจมาติดต่อสอบถาม ผู้บังคับบัญชา/ผู้ร่วมงาน ความสำคัญของการรายงานนั้นจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง

๑๐. การงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การงบประมาณ โดยศึกษาให้ทราบถึงระบบและกรรมวิธีในการบริหารเกี่ยวกับงบประมาณ และการเงินตลอดจนการใช้งบประมาณในการควบคุมงาน

การบริหารงานเป็นการบริหารให้ทุกคนได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีงานทำตามความถนัด ภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Put the right man on the right job.” หลักการจัดงานให้เหมาะสมกับคนเป็นเรื่องที่ยาก เพราะงานบางที่มีแผนกจำกัด คนมีจำนวนมากกว่างาน จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการให้เหมาะสมและลงตัว^{๒๐} การบริหารงานเป็นการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่มาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการบริหารนั้นต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ หรือที่เรียกกันย่อๆ ว่า “POSDCoRB Model” ซึ่งอธิบายความหมายได้ดังนี้

๑. การวางแผน (P=Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรบ้างและทำอย่างไร

^{๒๐} อติศร เพียงเกษ, ศิลปะการพูด : วิธีเอาชนะใจคน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๑๑๑-๑๑๒.

๒. การจัดการองค์การ (O=Organizing) หมายถึง การจัดหน่วยงาน กำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดสายงานตำแหน่งต่างๆ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน

๓. การจัดหาบุคคล (S=Staffing) หมายถึง การจัดหาบุคคล เป็นการบริหารงานทางด้านบุคคล อันได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน

๔. การอำนวยการ (D=Directing) หมายถึง การตัดสินใจ การวินิจฉัยสั่งการหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๕. การประสานงาน (Co=Coordinating) หมายถึง การประสานงานกิจการด้านต่างๆ ของหน่วยงาน ให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

๖. การรายงาน (R=Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้า^{๒๑}

หลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ^{๒๒}

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่าประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพหมายความว่า ทำงานโดย

^{๒๑} Gulick L. and Urwick J., *Papers on the Science of Administration*, (New York : Institute of Public Administration, 1973), pp. 18-19.

^{๒๒} เสนาะ ดิยาวี, *หลักการบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก ๒ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์กรจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงานการรายงาน และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร จะประกอบด้วย วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกัน และประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงาน รวมถึงปัจจัยในการบริหารอันประกอบด้วย บุคคลเงินทุน วัตถุประสงค์ และการบริหาร ซึ่งแนวคิดเหล่านี้จะครอบคลุมไปถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารเชิงกลยุทธ์

๒.๓.๔ ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการ จัดการ

จากการทบทวนเอกสารปรากฏว่า มีนักวิชาการและผู้วิจัยได้ศึกษาและอธิบายถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการไว้หลายท่าน ดังนี้

ทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรมหรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทาง การบริหาร ๕ ประการ คือ

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำ การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีโครงสร้างงานต่างๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จได้

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆของผู้ อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงานและองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลงนอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วย หากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใด หย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถ ประกันได้ว่ากิจกรรมต่างๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว^{๒๓}

ทฤษฎีองค์การในยุคการจัดการเชิงพฤติกรรมศาสตร์ แนวความคิดเกิดจากการทดลองที่ Hawthorn ใกล้เมือง Chicago U.S.A สรุปได้ ๓ ประการ คือ บทสถานสังคม (ข้อตกลงเบื้องต้นในการทำงาน) คนงานที่สามารถปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์อย่างไม่เป็นทางการของกลุ่มคนงานด้วยกัน จะมีความสบายใจและเพิ่มผลผลิต มากกว่าคนงานที่ไม่พยายามปฏิบัติหรือปรับตัวเข้ากับกฎเกณฑ์ที่ กลุ่มปฏิบัติกัน กฎเกณฑ์เหล่านี้ตกลงกันเองและยึดถือกันภายในกลุ่ม และยังผลให้คนงานมีความรู้สึก ว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของพรรคพวก กลุ่มพฤติกรรมของกลุ่มมีอิทธิพลสูงใจและสามารถเปลี่ยน พฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ และกลุ่มย่อมมีอำนาจต่อรองกับฝ่ายบริหารโดยอาจจะเพิ่มผลผลิตหรือ ลดผลผลิตก็ได้

๑. การให้รางวัล และการลงโทษของสังคมในหมู่คนงานด้วยกัน เช่น การให้ความเห็นอก เห็นใจของกลุ่มแต่ละบุคคล การให้ความนับถือและความจงรักภักดีต่อกลุ่ม และกลุ่มต่อแต่ละบุคคล มีอิทธิพลต่อคนงานมากกว่าการที่ฝ่ายบริหารจะให้รางวัลเป็นตัวเงินต่อคนงานเหล่านี้

๒. การควบคุมบังคับบัญชา การบังคับบัญชาจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด ถ้าฝ่ายบริหาร ปรึกษากลุ่มและหัวหน้าของกลุ่มที่ไม่เป็นทางการนี้ ในอันที่ปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขบวนการ มนุษย์สัมพันธ์ต้องการให้ผู้บังคับบัญชาเป็นคนที่น่ารัก เป็นนักฟังที่ดี เป็นมนุษย์ไม่ใช่เป็นนาย ต้องให้ ข้อคิดแล้วให้คนงานตัดสินใจ อย่าเป็นผู้ตัดสินใจปัญหาเสียเอง ขบวนการมนุษย์สัมพันธ์จึงเชื่อว่า การ สื่อข้อความอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการให้โอกาสคนงานเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เป็นหนทางที่ดีที่สุดที่จะได้มาซึ่งการควบคุมบังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพ

^{๒๓} Rice, Alan, **Human Resource Management**, In a Business Context, 2 edition, (London : Thomson Learning, 2004), p. 110.

๓. การบริหารแบบประชาธิปไตย พนักงานทำงานได้ผลงานดีมาก ถ้าเขาได้จัดการงานที่เขารับผิดชอบเอง โดยมีการควบคุมน้อยที่สุดจากผู้บริหาร หลังจากที่ได้มีการปรึกษาร่วมกันแล้วสรุปได้ว่า Mayo เชื่อว่าหากได้นำวิธีการทางมนุษยสัมพันธ์ไปใช้ให้ถูกต้องแล้ว จะทำให้บรรยากาศในองค์การอำนวยให้ทุกฝ่ายเข้ากันได้เป็นอย่างดีที่สุด คนงานจะได้รับความพอใจสูงขึ้น และกำลังความสามารถทางการผลิตก็จะเพิ่มมากขึ้นด้วย ผลการทดลองนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงอิทธิพลสำคัญของกลุ่มทางสังคมภายในองค์การที่เกิดขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ซึ่งมีพื้นฐานมาจาก "ความรู้สึก" (sentiments) ที่เป็นเรื่องราวทางจิตใจของคนงาน และความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างคนงานด้วยกัน แนวความคิดที่เป็นข้อเท็จจริงที่ได้จากการค้นพบสองประการ คือ พฤติกรรมของคนงานมีการปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมทั้งสองทางด้วยกัน คือ ทั้งต่อสภาพทางกายภาพที่เป็นสภาพแวดล้อมรอบตัว (physical environment) ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมของงาน และยังมีการปฏิบัติต่อสภาพแวดล้อมของเรื่องราวทางจิตวิทยา และสังคมของที่ทำงานด้วย สภาพเหล่านี้ก็คือ อิทธิพลของกลุ่มไม่เป็นทางการ (informal group) การยอมรับในฐานะของตัวบุคคล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ^{๒๔}

ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นสมมติฐานอยู่ ๒ ประการ คือ

๑. มนุษย์มีความต้องการอยู่ตลอดเวลาตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะไม่เป็นแรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมนั้นอีกต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นจึงจะมีอิทธิพลจูงใจต่อไป

๒. ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับบนความสำคัญ ในเมื่อความต้องการขั้นต่ำ ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการขั้นสูงก็จะตามมา

มาสโลว์ได้แบ่งลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น ๕ ลำดับ ดังนี้

๑. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) ความต้องการทางด้านร่างกายเป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่อง นุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อนและความต้องการทางเพศ ฯลฯ ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนก็ต่อเมื่อ ความต้องการทางด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนองเลย ในด้านนี้โดยปกติแล้วองค์กรทุกแห่งมักจะตอบสนองความต้องการของแต่ละคนด้วยวิธีการทางอ้อม คือการจ่ายเงินค่าจ้าง

๒. ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง (Security or Safety Needs) ถ้าความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้ว มนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไปที่

^{๒๔} สมพงษ์ สุวรรณจิตกุล, รวมแนวคิด ๔๕ กูรู, ประมวลความคิดของปรมาจารย์ด้านการบริหารจากอดีตปัจจุบันและอนาคต, บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน), (พ.ศ. ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๔.

สูงขึ้น ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่างๆ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกาย ความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ ส่วนความมั่นคงนั้น หมายถึงความต้องการความมั่นคงในการดำรงชีพ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงานและสถานะทางสังคม

๓. ความต้องการทางด้านสังคม (Social or Belongingness Needs) ภายหลังจากที่ได้รับการตอบสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการสูงขึ้น คือ ความต้องการทางสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการทางด้านนี้จะเป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น และมีความรู้สึกว่ามันเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมเสมอ

๔. ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม (Esteem or Status Needs) ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้ คือ ความมั่นใจในตัวเองในเรื่องความสามารถ ความรู้ และความสำคัญในตัวเอง รวมตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรือต้องการที่จะให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญ ในความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

๕. ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จในชีวิต (Self-actualization or Self-Realization) ลำดับขั้นความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ก็คือ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตตามความนึกคิดหรือความคาดหวังทะเยอทะยานใฝ่ฝัน ที่จะได้รับผลสำเร็จในสิ่งอันสูงส่งในทัศนะของตน^{๒๕}

จากการศึกษาสรุปได้ว่า ทฤษฎีการบริหาร เป็นศาสตร์ และศิลป์ ที่จะเป็นกระบวนการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยมีการศึกษาทฤษฎีพร้อมกับบริบทขององค์การเพื่อกำหนดหลักการปฏิบัติอย่างชัดเจน เป็นการนำองค์การเข้าถึงประสิทธิผล และประสิทธิภาพขององค์การ ยังผลให้คนงานมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของพรรคพวก กลุ่มพฤติกรรมของกลุ่มมีอิทธิพลสูงใจและสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของแต่ละบุคคลได้ และกลุ่มย่อมมีอำนาจต่อรองกับฝ่ายบริหารโดยอาจจะเพิ่มผลผลิตหรือลดผลผลิตก็ได้ มีหลักเกณฑ์ มีการทดสอบและการสังเกตจนเป็นที่แน่ใจ ทฤษฎีเป็นข้อสรุปอย่างกว้างที่อธิบายพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์กร อย่างเป็นระบบ ถ้าทฤษฎีได้รับการพิสูจน์บ่อยๆ ก็จะกลายเป็นกฎเกณฑ์ ทฤษฎีเป็นแนวความคิดที่มีเหตุผลและสามารถนำไปประยุกต์ และปฏิบัติได้

^{๒๕} Maslow, A. , A theory of human motivation Psychological Review 50, (N.Y. McGraw - Hill 1943), P. 370.

๒.๔ แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐ

การจัดการภาครัฐเป็นการบริหารอย่างมีระบบที่ต้องอาศัยวิสัยทัศน์ของผู้นำองค์กรเป็นส่วนประกอบและอาศัยการวางแผนอย่างมีขั้นตอนเนื่องจากการจัดการเป็นการบริหารองค์รวมผู้นำที่มีความสามารถจะต้องอาศัยกลยุทธ์ในการจัดการองค์การที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับองค์การและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงไม่ล้มเหลวเนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีแต่ล้มเหลวจะไม่สามารถนำความสำเร็จมาสู่องค์การได้ ดังนั้นทั้งกลยุทธ์และนักบริหารที่เป็นผู้ตัดสินใจเลือกใช้กลยุทธ์และนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติจึงมีความสำคัญเท่าเทียมกันจากการที่ได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเชิงกลยุทธ์

๒.๔.๑ การปฏิบัติงานในการบริหารจัดการภาครัฐ

“สังคมแห่งความรู้ ยุคโลกาภิวัตน์และยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง” หน่วยบริการสาธารณะหรือที่เรียกว่าหน่วยราชการจะต้องปรับตัว เปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ และเปลี่ยนวิธีทำงานใหม่ มิฉะนั้นสังคมไทยก็จะไม่สามารถแข่งขันได้ในสังคมโลก ความแตกต่างระหว่างราชการแบบเก่ากับราชการแนวใหม่ ราชการแบบเก่าเน้นการทำผลงาน เช่น หน่วยงานด้านการเกษตรอาจ รายงานว่าในปีที่ผ่านมา ได้ให้คำแนะนำด้านพันธุ์ข้าว ปุ๋ยและยาฆ่าแมลงแก่เกษตรกร ๑,๐๐๐ ราย แต่ราชการแนวใหม่ต้องเน้นที่ผลสัมฤทธิ์หรือผลกระทบ มองที่ตัวเกษตรกรว่ามีรายได้และชีวิตที่ดี หรือไม่ ไม่ใช่แค่มองที่งานของตัวนักวิชาการเกษตร ความเจริญก้าวหน้าด้านต่างๆ ทำให้โลกนี้มีความสลับซับซ้อนขึ้นอย่าง มากมาย การที่ราชการจะสร้างผลสัมฤทธิ์หรือผลกระทบแก่สังคมหรือแก่ประชาชนได้ หน่วยราชการจะต้องเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีทำงานจาก เอาหน่วยงานของตนเป็นหลัก ไปเป็นเน้น ความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ทั้งที่เป็นหน่วยราชการ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคการศึกษา และ ภาคประชาสังคม ดังนั้นพลังหลักในการทำงานจะเปลี่ยนจากราชการเป็นคนๆ (individual) ไปเป็น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน (relationship) เครื่องมือ หรือแรงขับเคลื่อนหลักในการปฏิบัติราชการ จะต้องยกระดับจากข้อมูล (data) และสารสนเทศ (information) ไปเป็นความรู้ (knowledge) โดยที่จะต้องคำนึงว่าความรู้ที่ต้องการใช้ในการปฏิบัติงานนั้น มีทั้งที่อยู่ในรูปของความรู้ชัดแจ้ง (explicit knowledge) ซึ่งหมายถึง ความรู้ในรูปของหนังสือ ตำรา วารสาร หนังสือพิมพ์ วิดีโอ electronic file และที่อยู่ในรูปของความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในสมองของคน (tacit knowledge) ซึ่งยากต่อการเล่าหรือ เขียนออกมาให้ผู้อื่นทราบหรือเข้าใจ ความรู้ที่ใช้ในการทำงานส่วนใหญ่ (ร้อยละ ๗๐-๘๐) เป็น ความรู้ฝังลึก การปฏิบัติราชการสมัยเก่า เน้นการใช้ความรู้ชัดแจ้ง ที่มี “ผู้รู้” กำหนดไว้ แต่การปฏิบัติราชการตามแนวทางจัดการความรู้จะเน้นให้ผู้ปฏิบัติงานใช้ความรู้ฝังลึกที่อยู่ใน สมองของตนเอง และเน้นการร่วมกันสร้างความรู้ขึ้นใช้งาน ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานมีความ เป็นพลวัต สอดคล้องกับสถานการณ์หรือบริบทที่แตกต่างกันหรือเปลี่ยนแปลงไป ฐานอิงของการปฏิบัติราชการแบบเดิม คือ กฎระเบียบ จะต้องมีการ ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด แม้จะทำให้งานล่าช้าหรือไม่สำเร็จก็ตาม แต่

ราชการ สมัยใหม่ซึ่งต้องการผลสัมฤทธิ์และ Economy of speed จะต้องใช้ฐานอิงเป็นความรู้มากขึ้นเรื่อยๆ การปฏิบัติงานของข้าราชการระดับล่างหรือระดับปฏิบัติการตาม แบบเดิม จะเกิดการเรียนรู้ น้อยมาก การเรียนรู้ของข้าราชการเหล่านี้เน้นการเรียนรู้นอกงานหรือไม่สัมพันธ์กับงาน แต่ได้ประกาศนียบัตรหรือปริญญารับรอง ในราชการแนวใหม่ ข้าราชการ ระดับปฏิบัติการเหล่านี้จะเรียนรู้ จากการทำงาน สัมพันธ์กับการพัฒนาวิธีทำงานให้มีผลสัมฤทธิ์ มากขึ้นและเร็วขึ้น และมีลักษณะเป็น การเรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ระบุในมาตราที่ ๑๑ “ส่วนราชการที่มีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มี ลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถ ประมวลผล ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และ เหมาะสมต่อสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถสร้างวิสัยทัศน์และ เปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้ เกิด ผลสัมฤทธิ์ ตามพระราชกฤษฎีกานี้”

การพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ในการบริหารราชการแนวใหม่ ส่วน ราชการจะต้องพัฒนาความรู้ความ เชี่ยวชาญให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และสถานการณ์ของต่างประเทศที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยโดยตรง ซึ่งในการบริหารราชการ ตามพระราชกฤษฎีกานี้จะต้องมีการวางแผนการปฏิบัติราชการทุกระยะต้อง มีการปรับแผน เพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย ต้องมีการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของงานที่เป็นความจริง ฉะนั้น แนวความคิดของ ผู้ปฏิบัติงานภาครัฐจะต้องเปลี่ยนแปลงทัศนคติเดิมเสียใหม่ จากการศึกษาที่ยึด แนวความคิดว่าต้อง ปฏิบัติงานตามระเบียบแบบแผนที่วางไว้ ตั้งแต่อดีตจนต่อเนื่องถึงปัจจุบัน เน้น การสร้างความคิดใหม่ๆ ตามวิชาการสมัยใหม่และนำมาปรับใช้การการปฏิบัติราชการตลอดเวลา ใน พระราช กฤษฎีกาฉบับนี้ จึงกำหนดเป็นหลักการว่า ส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้เพื่อให้มี ลักษณะ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑. ต้องสร้างระบบให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง
๒. ต้องสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ใน การปฏิบัติ ราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป
๓. ต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์และ ปรับเปลี่ยน ทัศนคติของข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการทุกคนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการ สมัยใหม่ ตลอดเวลามีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและมีคุณธรรม
๔. ต้องมีการสร้างความมีส่วนร่วมในหมู่ข้าราชการให้เกิดการแลกเปลี่ยน ความรู้ซึ่งกัน และกัน เพื่อนำมาพัฒนาใช้ในการปฏิบัติราชการร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพ

การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือสร้าง “พลังทวีคูณ” (Synergy) ในการปฏิบัติราชการ คือพลังของข้าราชการระดับสูง ข้าราชการระดับกลาง และข้าราชการ ระดับล่าง ให้สามารถสร้างผลงานในระดับสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์สูง การดำรงอยู่ และการเจริญเติบโตขององค์การยุคใหม่ ล้วนขึ้นอยู่กับ ปัจจัยที่สำคัญนั่นก็คือ ทักษะการบุคคล ที่จะต้องมีทั้งผลผลิต (Productivity) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นสำคัญแม้แต่ในระบบการบริหารจัดการยุคใหม่ ที่ว่าด้วยการวัดค่าความสมดุลขององค์การ (Balanced scorecard) ก็ยังมีมุมมองด้าน การเรียนรู้และเติบโต (Learning and Growth perspective) ซึ่งเป็นเรื่องของการพัฒนาทรัพยากร บุคคล เพื่อปรับเปลี่ยนและเพิ่มพูนสมรรถนะรวมถึงขีดความสามารถในปัจจุบันไป สู่อนาคต^{๒๖}

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นโครงการที่องค์การจัดขึ้นเพื่อพัฒนา ทักษะและความรู้ที่จำเป็นรวมถึงการพัฒนาอาชีพและการพัฒนาการบริหารจัดการให้แก่พนักงาน โดยมุ่งไปที่ผู้บริหาร เพื่อปรับปรุงความสามารถให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ มีโอกาสรับ ประสบการณ์ ความชำนาญ และทัศนคติใหม่ๆ ที่จะเป็นพนักงานและผู้บริหารที่สมบูรณ์แบบและ ประสบความสำเร็จ เกิดความเจริญก้าวหน้าในอาชีพ และที่สำคัญก็คือเป็นการเตรียมให้พนักงาน และผู้บริหารได้เรียนรู้ความเจริญก้าวหน้าของบุคคลและการเปลี่ยนแปลงขององค์การในอนาคต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นความพยายามที่มีแผนและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความสามารถและการปฏิบัติงานขององค์การที่มุ่งไปในระยะยาว เป็นการเตรียม พนักงานและผู้บริหารให้ก้าวไปพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงขององค์การ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วกว้างขวางของเทคโนโลยี องค์การส่วนมากจึงลงทุนใน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะเชื่อว่าจะนำไปสู่ผลผลิตที่สูงขึ้น และได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น^{๒๗}

เมื่อมีการปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐแล้วจะต้อง มีการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ค่านิยมใหม่ของบุคลากรด้วยเพราะองค์การภาครัฐแนวใหม่ได้มี การปรับปรุงให้เกิดความคล่องตัว มีการมอบหมายงาน การกระจายอำนาจ มีลักษณะการทำงาน เป็นเครือข่าย เป็นทีม มีการถ่ายเทอำนาจให้ผู้ปฏิบัติได้ตัดสินใจ ขึ้นการบังคับบัญชา ลดน้อยลง ความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารและผู้ปฏิบัติงาน ในองค์การจะใกล้ชิดกันขึ้น ลักษณะการทำงาน ก็จะเป็นไปในรูปแบบการมีส่วนร่วมมากขึ้น ในกรณีที่เอกชนมีความพร้อมที่จะดำเนินการในกิจกรรมใด ก็ควรมีการถ่ายโอนกิจการนั้นไปให้เอกชนดำเนินการแทน และรัฐจะเป็นผู้รักษา กฎกติกามากกว่าการลงมือปฏิบัติ โดยรัฐอาจซื้อบริการต่างๆ จากภาคเอกชน ดังนั้นบุคลากร ภาครัฐในอนาคตจะมีจำนวนจำกัด ในขณะที่เดียวกัน

^{๒๖} อรรถจริย ฌ ตะกั่วทุ่ง, การประเมินความคุ้มค่าเงินในงาน HRD, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมมถรรพการพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๔๖.

^{๒๗} เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง, การบริหารทรัพยากรมนุษย์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (สมุทรปราการ : เดชมลออกเพเซท, ๒๕๕๐), หน้า ๘๖.

บุคลากรภาครัฐจะต้องมีคุณภาพ สูงขึ้น มากกว่าเดิม บุคลากรภาครัฐจะต้องปรับตัวให้มีคุณลักษณะเฉพาะแนวใหม่ด้วยคุณลักษณะเด่น ที่สำคัญของบุคลากรภาครัฐแนวใหม่จะต้องมีคุณลักษณะดังนี้

๑. ทักษะด้านความคิด (Thinking Skill) การปรับตัวของบุคลากรภาครัฐที่จะต้องมุ่งเน้นในด้านการคิด การคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ เมื่อจำนวนบุคลากรภาครัฐมีจำนวนลดน้อยลงและการทำงานที่ต้องการความ รวดเร็วมากยิ่งขึ้น การทำงานจึงจำเป็นต้องใช้ทักษะทางด้านความคิด ใช้สมอง ใช้ความสามารถ ที่จะคิดแก้ปัญหาเอง ตัดสินใจด้วยตนเองได้รู้จักการคิดนอกกรอบ (Think out of the box) เป็น ไม่ให้กฎระเบียบเป็นอุปสรรคในการทำงาน แต่ขณะเดียวกันก็สามารถทำงานได้สำเร็จโดยไม่ผิด กฎระเบียบ

๒. การวางแผน (Planning) บุคลากรภาครัฐจะต้องเป็นผู้ที่วางแผนเป็น เพราะการบริหารโดยมุ่ง ผลสัมฤทธิ์นั้นบุคลากรจะต้องเป็นผู้วางแผนในทุกระดับหัวใจสำคัญอยู่ที่จะต้องมีการวางแผน อย่างเป็นระบบ หากการทำงานมีเป้าหมายแล้ว กลยุทธ์ที่จะไปสู่เป้าหมายได้จะต้องมีการกำหนด แผนที่จะเป็นทิศทางในการเดินทางไปสู่เป้าหมายให้ได้สำเร็จ

๓. การทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achieving Result) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ บุคลากร ภาครัฐจะต้องเป็นบุคคลที่มุ่งมั่นในความสัมฤทธิ์ผลของการทำงาน ต้องเป็นนักกลยุทธ์ที่จะนำไป สู่ความสำเร็จ มีการวางแผนงานที่ดี การเลือกวิธีการทำงาน การแก้ไขปัญหาเพื่อให้งานบรรลุ เป้าหมาย

๔. การจัดการทรัพยากร (Managing Resources) บุคลากรภาครัฐจะต้องเป็นผู้มีทักษะในการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ อย่างจำกัดในองค์กร ไม่เอาข้อจำกัดของทรัพยากรมาเป็นอุปสรรคในการบริหาร สามารถจัดสรร ทรัพยากรทางการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕. ทักษะในการสื่อสาร (Communication) การใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนเป็นสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในงานที่มีผลกระทบโดยตรงต่อ ประชาชนบุคลากรภาครัฐจะต้องมีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้ทุกคนเห็นว่ารัฐเป็นที่พึ่งของประชาชนอย่างแท้จริง

๖. ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ (Integrity) การปฏิบัติงานของบุคลากรของรัฐจะต้องสร้างความเชื่อถือ ความ ไว้วางใจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเชื่อถือศรัทธาในตัวบุคลากรของรัฐ แม้จะต้องปฏิบัติงานบน พื้นฐานของกฎหมาย แต่ก็ต้องคำนึงถึงสามัญสำนึกที่สังคมยอมรับด้วย และหากมีพฤติกรรมของ คนดี มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติและมีความมั่นคงใน อารมณ์ ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจจากประชาชนจะมีมากขึ้นและความศรัทธาก็จะเกิดตามมา

๗. การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) บุคลากรภาครัฐจะต้องเป็นบุคลากรที่ทันโลก ทันสมัย ทันเหตุการณ์ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล เป็นผู้เฝ้าหาความรู้ตลอดเวลาทั้งในระดับประเทศและความรู้ภายนอก ประเทศ มีความสนใจในความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ

เทคโนโลยีอยู่ตลอดเวลา มีการพัฒนา องค์ความรู้และนำองค์ความรู้มาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองและขยายสู่เพื่อนร่วมงาน สามารถนำไปปรับปรุงพัฒนาการทำงานอย่างได้ผล

๘. การมุ่งเน้นการให้บริการ (Customer Service Oriented) บุคคลที่จะมาเป็นเจ้าหน้าที่ของภาครัฐจะต้องมีความมุ่งมั่นใน การให้บริการประชาชนซึ่งเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานภาครัฐ ต้องตระหนักและ พัฒนาคุณภาพงานบริการตลอดเวลา สามารถสร้างความประทับใจในการให้บริการแก่ประชาชนได้

๙. สามารถรับการตรวจสอบได้ (Accountability) บุคลากรภาครัฐทุกตำแหน่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามขอบเขตงานและหน้าที่ที่ได้รับ มอบหมายให้ปฏิบัติ จึงต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างดีที่สุด พร้อมทั้งจะให้มีการตรวจสอบได้ตลอดเวลา โดยสามารถชี้แจงเหตุผล ตอบปัญหา แนวทางในการแก้ไข พร้อมทั้งจะรับผิดชอบจากการปฏิบัติ หน้าที่ภายใต้ความรับผิดชอบของตน

๑๐. การตัดสินใจ (Decision Making) การปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐจะมีการตัดสินใจของ ผู้บังคับบัญชาในหลายระดับ ในขณะที่เดียวกันการปฏิบัติงานที่มีการกระจายความรับผิดชอบ ในการตัดสินใจให้กับระดับล่างมากขึ้น การปรับปรุงคุณภาพบริการของรัฐมีแนวคิดเบ็ดเสร็จมาก ยิ่งขึ้นบุคลากร จึงต้องตัดสินใจได้และการตัดสินใจที่ดีที่เหมาะสมจะอยู่บนฐานของข้อเท็จจริงที่มี การเก็บรวบรวมอย่างมีระบบ การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบุคลากรภาครัฐ

๑๑. การปรับตัว (Adaptability) การปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐในยุคที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงและแข่งขันจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สามารถปรับตัวให้ขับเคลื่อนไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงขององค์กรได้ บุคลากรของรัฐจึงต้องมีคุณสมบัติที่จะต้อง มีการตื่นตัว กระฉับกระเฉง การปฏิบัติงานในเชิงรุก พัฒนาระบบการทำงานตลอดเวลาให้สามารถ เข้าได้อย่างเหมาะสมกับทุกสถานการณ์

๑๒. จริยธรรม (Ethic) บุคลากรภาครัฐจะต้องเป็นผู้ที่ทำงานสุจริต ชยัน อดทน มีความรับผิดชอบสูง รักษาเกียรติของอาชีพ ความมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นการสร้าง วัฒนธรรมและค่านิยม ที่ดีในการปฏิบัติงานบริการที่ดีแก่ประชาชน

๑๓. ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน (Technical and Professional) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่องค์กรจะมีขนาดเล็กลง บุคลากร จะต้องมีความรู้ความรับผิดชอบมากขึ้น ต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานย่อมได้เปรียบ ดังนั้น นอกจาก บุคลากรจำเป็นที่จะต้องมีความรู้หลายด้านแล้วยังจำเป็นต้องมีความรู้เฉพาะในเรื่องใด เรื่องหนึ่งหรือรู้เฉพาะรู้จริงอีกด้วย

๑๔. การแก้ปัญหา (Problem Solving) คุณลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่งของบุคลากรภาครัฐ คือ การรู้จักวิธีการแก้ปัญหา ความจริงที่ว่าไม่มีองค์กรใดที่ไม่มีปัญหาและไม่มี

ปัญหาใดที่แก้ไขไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก็ย่อมมีปัญหามากยิ่งขึ้น ทักษะการแก้ปัญหาจึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับบุคลากรภาครัฐยุคใหม่

๑๕. การประสานสัมพันธ์ (Collaborativeness) การทำงานของบุคลากรภาครัฐแนวใหม่จะต้องทำงานร่วมกันใน แบบบูรณาการ มีการพึ่งพาส่งกันและกัน มีการทำงานเป็นทีม การทำงานแบบมีเครือข่าย การประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานจะมีมากขึ้น การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นภายใต้กฎเกณฑ์ ที่แตกต่างกันได้อย่างราบรื่น ได้รับความร่วมมือที่ดี สามารถทำงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างดี

๑๖. ความสามารถในการบริหารข้อมูล (Information Management) ในยุคของข้อมูลข่าวสารที่เคลื่อนตัวอย่างรวดเร็วบุคลากรภาครัฐ จะต้องมีความสามารถในการรับส่งข้อมูลและบริหารจัดการข้อมูลได้อย่างชาญฉลาดมีทักษะใน การรับข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล การเรียนรู้และการแบ่งปันข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

๑๗. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ (Computer Literacy) ในโลกสมัยใหม่และอนาคต เทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์เป็น เครื่องมือที่มีความจำเป็น ในการบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐจึงต้องมีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและเหมาะสม

๑๘. การพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง (Readiness for Change) องค์การภาครัฐที่ต้องตอบสนองการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งต้อง ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บุคลากรภาครัฐจึงต้องเป็นบุคคลที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ไม่กลัวการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะนำการเปลี่ยนแปลงที่ดีมาสู่องค์การภาครัฐ^{๒๘}

จากการศึกษาสรุปได้ว่า องค์การ คือการรวมตัวกันของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป แบ่งเป็น ๒ ประเภทคือ องค์การรูปนัย และองค์การอรูปนัย การพัฒนาองค์การเป็นกระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะอย่างมีแผนไว้ล่วงหน้า โดยมีขั้นตอนการพัฒนา ประกอบด้วย การยอมรับปัญหา การเข้ามาของที่ปรึกษาการพัฒนาองค์การ การติดต่อ การสำรวจ การวิเคราะห์ปัญหาการวางแผน การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสังเกต ข้อมูลเพิ่มเติม การให้ข้อมูลป้อนกลับ การวางแผนดำเนินการ บุคลากรภาครัฐแนวใหม่มีคุณลักษณะดังนี้ ทักษะด้านความคิด การวางแผน การทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ การจัดการทรัพยากร ทักษะในการสื่อสาร ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การมุ่งเน้นการให้บริการ สามารถรับการตรวจสอบได้ การตัดสินใจ การปรับตัว จริยธรรม ความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน การแก้ปัญหา การประสานสัมพันธ์ ความสามารถในการบริหารข้อมูล ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี การพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

^{๒๘} สุเทพ เชาวลิต, การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สมาธรรม, ๒๕๕๑), หน้า ๔๖-๔๘.

๒.๔.๒ การปฏิรูประบบราชการ

การผสมผสานการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ บางหน่วยงานเข้า ด้วยกัน การบริหารจัดการยุคใหม่ที่ยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมของข้าราชการ ในส่วนของแนวทางการปฏิรูประบบราชการในอนาคต คือ การสร้างวัฒนธรรมในการปฏิบัติงาน เป็นทีม และการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต่อราษฎรบังหลวงในวงราชการ เหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีการปฏิรูประบบราชการและแนวทางการปฏิรูประบบราชการ

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องการปฏิรูประบบราชการมีเหตุผลหลาย ประการ ที่จำเป็นต้องมีการปฏิรูประบบราชการ แต่ในที่นี้ยกมาเป็นตัวอย่าง ๕ ประการ คือ

๑.๑ การติดต่อกับต่างประเทศและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภายในประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและการบริหารทำให้ประเทศไทย จำเป็นต้องปฏิรูประบบราชการเพื่อให้สามารถรับมือได้

๑.๒ การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ และเหตุการณ์ในภาคใต้ ที่ผู้ก่อความไม่สงบทำอันตรายข้าราชการและประชาชน ได้มีส่วนแสดงให้เห็นว่าระบบราชการและข้าราชการอ่อนแอไม่อาจเป็นกำแพงที่แข็งแรงเพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าวได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบราชการ

๑.๓ สืบเนื่องมาจากแนวคิดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระบบที่ว่าระบบ ที่ไม่ดี ย่อมทำให้คนดีเสียคน ประชาชนและประเทศชาติเสียหาย โดยประชาชนไม่ได้รับความ สะดวกและ ไม่ได้รับบริการสาธารณะจากข้าราชการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนประเทศชาติไม่อาจ เจริญก้าวหน้า และได้รับการยอมรับจากต่างประเทศได้ ในเรื่องระบบนั้น อาจกล่าวได้ว่า (๑) ระบบไม่ดี ทำให้คนไม่ดีได้ประโยชน์ คนไม่ดีจะยิ่งมีการกระทำที่ไม่ดีเพิ่มขึ้นๆ ส่วนคนดี จะไม่ก้าวหน้า ไม่อาจทำประโยชน์ ให้แก่ประเทศชาติ คนดีก็จะวางเฉย ท้อแท้ และในที่สุดก็จะ กลายเป็นคนไม่ดี เช่น ข้าราชการเริ่มเข้ามาปฏิบัติงานจะมีความคิด “ริเริ่ม” ต้องการสร้างสรรค์สิ่ง ดีๆ ให้แก่ประเทศ แต่เมื่อมาอยู่ในระบบ ราชการที่ไม่ดี ระบบนี้จะบีบหรือหล่อหลอมให้ข้าราชการ มีความคิดและการกระทำเป็นไปในลักษณะ ที่ “รักษาสถานภาพเดิม” เช่น ทำงานเช้าขามเย็นขาม วางเฉยไม่กระตือรือร้นหรือประจบสอพลอผู้มีอำนาจให้คุณให้โทษ ระบบไม่ดียังจะทำให้ ข้าราชการมีความคิดและการกระทำในลักษณะที่ “ท้อแท้ ถดถอย” และท้ายสุดกลายเป็นคนไม่ดี แต่ถ้าระบบดี หรือมีการปฏิรูประบบราชการ ระบบดีจะทำให้ คนดี ส่งเสริมคนดีให้ทำประโยชน์ ได้มากขึ้น เพราะคนดีจะทำตามระบบที่ดี ส่วนคนไม่ดีก็พยายาม เล็ดลอดหาช่องทางทำไม่ดี ตลอดเวลาในทุกระบบ ดังนั้น จึงต้องควบคุมคนไม่ดีเหล่านี้ไว้ เพราะในทุก ประเทศไม่อาจทำให้คน ทุกคนเป็นคนดีได้ แต่อาจกระทำได้โดยสนับสนุนคนดีเข้าสู่ตำแหน่ง และมี

มาตรการลงโทษคนไม่ดี ในเวลาเดียวกัน ก็ต้องทำให้คนกลางๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ยึดระบบที่ดีไว้ให้ได้ อันจะทำให้คน ไม่ดีลดน้อยลง

๑.๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง ได้บัญญัติหน้าที่ของข้าราชการในการอำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนไว้ด้วย ซึ่งหน่วยงานของรัฐและข้าราชการต้องยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ “มาตรา ๗๐ บุคคล ผู้เป็นข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายเพื่อ รักษาประโยชน์ส่วนรวม อำนวยความสะดวก และให้บริการแก่ประชาชน”

๑.๕ ข้าราชการนั้นเป็นข้าราชการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านทรงครองแผ่นดินเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ดังนั้น ถ้าข้าราชการยังทำให้ ประชาชนมีความสุขมากเท่าใด พระองค์ท่านก็ยิ่งมีความสุขมากขึ้นด้วย

การบูรณาการ (Integration) หรือการที่จะผสมผสานและการปฏิบัติงานของ หน่วยงานของรัฐบางหน่วยงานเข้าด้วยกัน ใช้การบริหารงานเชิงรุกและการบริหารจัดการยุคใหม่ ที่ยึดถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ประชาชนมีความสุข เช่นนี้ถือได้ว่าเป็นลักษณะที่เรียกว่า “การบริหารการบริการ” (service administration) เพื่อประชาชน ซึ่งมีความหมายครอบคลุมถึง การบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับการบริการเพื่อประโยชน์ของประชาชน โดยยึดถือว่าการที่หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่เน้นด้านการให้บริการที่มีประสิทธิภาพด้วย กล่าวอีกอย่างหนึ่ง หากการบริหารจัดการในด้านการให้บริการขาดประสิทธิภาพ ย่อมทำให้การอำนวยความสะดวก และการให้บริการแก่ประชาชนขาดประสิทธิภาพตามไปด้วย

๑. ลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่จะทำให้เกิดความคล่องตัวและยืดหยุ่น เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมและทันสมัย

๒. นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ทำให้เกิดเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ระบบ คอมพิวเตอร์ และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติราชการให้บริการประชาชน เช่น ด้านการเงินการคลัง การจัดเก็บและการเสียภาษี การประมวลจัดซื้อจัดจ้าง

๓. ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมที่ข้าราชการเฉพาะในเรื่องคุณภาพ คุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และประหยัด

๔. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการ เช่น ทุก ๖ เดือน

๕. เพิ่มเงินเดือนค่าตอบแทนให้ข้าราชการและมีโครงการเอื้ออาทรให้ ข้าราชการ เช่น เปิดโอกาสให้ซื้อคอมพิวเตอร์เอื้ออาทร

๖. ปรับปรุงระบบราชการให้เล็กกลง เพิ่มประสิทธิภาพของข้าราชการ ตัวอย่าง เช่น ลดจำนวนหรือไม่เพิ่มจำนวนข้าราชการ มีโครงการให้ข้าราชการเกษียณอายุก่อน กำหนด รวมทั้งนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้แทนจำนวนข้าราชการที่ลดจำนวนลง เป็นต้น^{๒๙}

สาระสำคัญของการปฏิรูประบบราชการนั้น ได้วางเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ไว้ครอบคลุมทุกด้านในการบริหารภาครัฐ ประกอบด้วย ๖ ประเด็นสำคัญ คือ

๑. ยกระดับความสามารถและสร้างประสิทธิภาพ โดยรวมของหน่วย ราชการเพื่อที่ภาครัฐ จะสามารถนำบริการที่ดีมีคุณภาพมาสู่ประชาชน

๒. มีระบบการทำงานและบุคลากร ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง เท่าเทียมกับมาตรฐานสากล

๓. สร้างและฟื้นฟูความเชื่อมั่นประชาชน สังกตต่อระบบราชการ

๔. สร้างระบบราชการที่ทำให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

๕. มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๖. สนับสนุนภาคประชาชน และภาคธุรกิจเอกชนที่ให้การเติบโต มีความ เข้ม แข็งและเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศ^{๓๐} เป้าหมายดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานหลักการและเหตุผลว่า

๑. ตอบสนองความต้องการของประชาชนและประเทศเป็นส่วนรวม

๒. มีความโปร่งใส สะอาด ซื่อสัตย์ สุจริต สามารถตรวจสอบได้ทั้งในด้าน การใช้อำนาจ และการใช้จ่ายเงินของแผ่นดิน

๓. มีเป้าประสงค์ภารกิจที่ชัดเจนและรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ของผลงานรับฟัง

๔. ความคิดเห็นและเปิดโอกาสในการที่มีส่วนร่วมในการบริหารราชการแผ่นดิน

ในขณะเดียวกันก็มีเจตนารมณ์ ที่จะแก้ไขปัญหาพื้นฐานของระบบราชการ ที่สะสมมานานจนประชาชนลดความศรัทธานั้น คือ ปัญหาประสิทธิภาพต่ำ โครงสร้างองค์กรที่ ตึงตัวไม่ ยืดหยุ่น การรวมศูนย์อำนาจและตัดสินใจไว้ที่ส่วนกลางมากเกินไป กฎ ระเบียบ และ เทคโนโลยี ไม่ทันสมัย เงินเดือน และค่าตอบแทนข้าราชการไม่จูงใจ ค่านิยมข้าราชการแบบดั้งเดิม ข้าราชการด้อยคุณภาพ รวมไปถึงปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ

สรุป จุดเน้นที่สำคัญที่สุดของการปฏิรูประบบราชการครั้งนี้ ก็ คือ การปรับ ราชการให้มีขนาดเล็กกลงแต่มีประสิทธิภาพสูง เปิดโอกาสให้ประชาชนและประชาสังคมให้ เข้ามามีส่วนร่วมใช้

^{๒๙} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, ปัญหาและแนวทางแก้ไขและแนวโน้มของหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการไทย, (นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๔๗), หน้า ๓๓๑-๓๓๔.

^{๓๐} ชูบ กาญจนประกร, อ่างใน เอกสารการสอนชุดวิชา, การบริหารงานบุคคลภาครัฐ, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, พิมพ์ครั้งที่ ๒๕, (นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖.

งบประมาณแนวใหม่ เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนในการปฏิรูประบบราชการและ จัดระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเพื่อสร้างข้าราชการมืออาชีพ ซื่อสัตย์และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ประพฤติปฏิบัติตามกฎ ระเบียบขององค์กร และยกระดับความสามารถและสร้างประสิทธิภาพ โดยรวมของหน่วยราชการและตนเอง เพื่อให้การบริการที่ดีมีคุณภาพมาสู่ประชาชน

๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาส่วนใหญ่จะเน้นที่การพัฒนากำลังคนเพื่อสนองต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ เช่น เพื่อเพิ่มผลิตภาพ หรือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นต้น

๒.๕.๑ ความหมายยุทธศาสตร์

บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ (Strategy) หมายถึง การมุ่งเน้นหรือทุ่มเททรัพยากรไปในเรื่องใดแล้วสามารถนำพาหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ความหมายที่เป็นเชิงแนวทางการบริหารงานในภาพรวมขององค์กรที่สร้างความเชื่อมโยงที่ชัดเจนทั้งนโยบาย จุดมุ่งหมาย แนวทางปฏิบัติ และทรัพยากรเพื่อดำเนินงานให้บรรลุผลงาน โดยแนวทางดำเนินงานมีความเหมาะสมกับสภาวะแวดล้อมและทรัพยากรตลอดทั้งมีการเตรียมการเพื่อรองรับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น^{๓๑}

สมยศ นาวิการ ได้ให้ความหมาย ยุทธศาสตร์ (Strategy) ว่า วิธีการดำเนินงาน เพื่อบรรลุภารกิจหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กรนอกจากความหมายในเชิงแนวทางแล้วการบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ยังมีความหมายในเชิงของการควบคุมการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลงานตามที่ได้ตั้งเอาไว้ นอกจากนั้น เพื่อควบคุมการดำเนินงานโดยกำหนดแบบและให้ความสำคัญกับปัจจัยที่เป็นมนุษย์ที่จะดำเนินงานให้แล้วเสร็จตามเวลาตามขีดกำลังความสามารถทั้งมนุษย์และทรัพยากร ดังนั้น การบริหารเชิงยุทธศาสตร์จึงมีความหมายรวมระหว่างแผนการจัดการเชิงยุทธศาสตร์กับการดำเนินการตามแผนด้วย^{๓๒}

^{๓๑} บุญเกียรติ ชีวะตระกูลกิจ, การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับ CEO, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขุมและบุตร, ๒๕๔๗), หน้า ๑.

^{๓๒} สมยศ นาวิการ, แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๕, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ให้ความหมาย คำว่า ยุทธศาสตร์ ไว้ว่า เป็นวิชาที่ว่าด้วยการพัฒนาและการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และกำลังรบ ทางทหารตามความจำเป็นทั้งในยามสงบและยามสงคราม^{๓๓}

ธีรนนท์ นันทขว้าง กล่าวว่า ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการที่จะต้องดำเนินการในระยะยาวที่ต้องมีพร้อมทั้ง เป้าหมาย วิธีการ และทรัพยากร แต่ยุทธวิธีมุ่งเน้นแค่วิธีการ บรรลุเป้าหมายจากที่กล่าวมาในข้างต้นนั้นหากจะรวมความหมายของยุทธศาสตร์ที่กระชับและครอบคลุมในทุกมิตินั้นสามารถกำหนดได้ดังนี้ ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์และศิลปะในการนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์โดยใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มี^{๓๔} ประกอบด้วยการทำวิสัยทัศน์มีความจำเป็นสำหรับองค์กรในสถานการณ์ในการวางแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. องค์กรจำเป็นต้องมีการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ มีความต้องการความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง
๒. องค์กรมีผลงานตกต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนิน เช่น ความพอใจของลูกค้า ต้นทุนการดำเนินการ คุณภาพของสินค้าหรือบริการ เป็นต้น และผู้บริหาร เห็นสมควรให้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว
๓. องค์กรจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญ ของการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามข้อจำกัดของทรัพยากรขององค์กร
๔. องค์กรจำเป็นต้องจัดทำวัตถุประสงค์ ระยะสั้นและระยะยาวสำหรับงานด้านสำคัญขององค์กร จะเห็นได้ว่าองค์กรส่วนใหญ่ มีความจำเป็นต้องจัดทำวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ บางองค์กรมีความพยายามที่จะกำหนด ให้มีวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์^{๓๕}

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ หมายถึง แผนการ วิธีการที่จะต้องดำเนินการในระยะยาวมีพร้อมทั้ง เป้าหมาย วิธีการ และทรัพยากร ยุทธศาสตร์เป็นศาสตร์และศิลปะในการนำพาองค์กรไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์

๒.๕.๒ แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์

แนวคิดในการศึกษาการก่อตัวของยุทธศาสตร์อาจแบ่งเป็น ๒ กลุ่มสำคัญใหญ่ๆ ได้แก่แนวคิดที่เป็นเชิงข้อเสนอ (Prescriptive) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มุ่งนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการก่อตัวของยุทธศาสตร์ มินซ์เบิร์ก และคณะ^{๓๖} ได้นำเสนอกลุ่มสำนักคิดที่สำคัญ ๓ สำนักคิด

^{๓๓} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นานมีบุคส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖), หน้า ๔๗๐.

^{๓๔} ธีรนนท์ นันทขว้าง, กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย, “วิชาวิทยาการพัฒนาศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติ”, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร : กองทัพบก, ๒๕๕๑), หน้า ๑๙๕.

^{๓๕} ดำรงค์ วัฒนา, “ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น”, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๐.

๑. เป็นกลุ่มสำนักคิดที่มีแนวความคิดเชิงข้อเสนอ (Prescriptive) ซึ่งมี ๓ สำนักคิดได้แก่ สำนักคิดแรก สำนักออกแบบ (Design school) ในสำนักคิดนี้จะเน้นความสำคัญของผู้นำในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยเห็นว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีความตระหนักรู้ แล้วนำไปสู่กระบวนการคิดที่จะต้องวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หรือ SWOT เพื่อวิเคราะห์และสร้างกรอบความคิด (Conceptual) เพื่อหาความเหมาะสม (Fit) ในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนโดยพิจารณาจากขีดความสามารถขององค์กรกับความเป็นไปได้จากภายนอกในการดำเนินงานในองค์กร ในกระบวนการคิดจะเน้นความไม่เป็นทางการ โดยแนวคิดนี้ นำโดยสำนักคิดธุรกิจฮาร์วาร์ด (Harvard Business School)

๒. สำนักการวางแผน (Planning school) เป็นสำนักคิดที่ยอมรับเอาแนวความคิดของสำนักออกแบบ โดยมีรากฐานแนวคิดจากทฤษฎีระบบ (System Theory) และระบบเครือข่าย (Cybernetics) แต่ยุทธศาสตร์ที่เป็นผลผลิตจากกระบวนการจะมีลักษณะที่เป็นทางการที่มีการจัดกิจกรรมอย่างเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน และนักวางแผนจะมีบทบาทสูงในการกำหนดยุทธศาสตร์โดยที่สำนักคิดนี้จะให้ความหมายของสภาวะแวดล้อมในลักษณะที่เป็นสิ่งที่คงที่และสามารถควบคุมได้

๓. สำนักคิดการวางตำแหน่ง (Positioning School) เป็นสำนักคิดที่มีพื้นฐานแนวคิดจากเศรษฐศาสตร์โดม่งเน้นการวางตำแหน่งที่ดีที่สุดขององค์กรท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย ทั้งนี้สำนักคิดนี้ให้ความสำคัญของเนื้อหาของยุทธศาสตร์มากกว่ากระบวนการและจะทำการวิเคราะห์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์หลัก (Generic Strategy) ที่มีความชัดเจน และผู้มีบทบาทหลักในการกำหนดยุทธศาสตร์ได้แก่นักวิเคราะห์ สำนักคิดวัฒนธรรม (Cultural School) เป็นสำนักคิดที่มีรากฐานความคิดจากมานุษยวิทยา (Anthropology) จะเน้นการก่อตัวของยุทธศาสตร์ที่เกิดจากกระบวนการของความร่วมมือที่จะสร้างมุมมองร่วมขององค์กร (Collective Perspective) เพื่อให้เกิดอุดมการณ์และค่านิยมร่วมกัน โดยมีความเชื่อว่าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อยุทธศาสตร์และวิธีการดำเนินงานที่ได้กำหนดขึ้นได้กลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร

ในขณะเดียวกันจะมีลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive) ซึ่งมีสำนักคิดที่สำคัญ ๖ สำนัก คือ

๑. สำนักคิดผู้ประกอบการ (Entrepreneurial School) ซึ่งเน้นกระบวนการของยุทธศาสตร์จากผู้นำที่เข้มแข็ง และมีวิสัยทัศน์ตลอดทั้งนวัตกรรม โดยเห็นว่าสภาวะแวดล้อมของการบริหารสามารถจัดการได้ และยุทธศาสตร์จะมีลักษณะที่จะต้องประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวิสัยทัศน์

^{๓๖} H. Mintzberg, B. Ahlstrand and J. Lampel, **Strategy Safari: A Guided Tour Through Wild of Strategic Management**, (New York : The Free Press, 1998), pp. 149-173.

๒. ในกลุ่มที่มีลักษณะเชิงพรรณนา ได้แก่ สำนักความคิด (Cognitive School) เป็นสำนักคิดที่มีรากฐานความคิดมาจากสาขาจิตวิทยาที่เชื่อว่ามนุษย์ใช้เหตุผลที่มีความหลากหลาย (Bounded rationality) ในการกำหนดยุทธศาสตร์จึงให้ความสำคัญทางจิตใจของมนุษย์เป็นหลัก และเห็นว่าการให้เหตุผลเป็นระบบการทำงานของสมองที่จะต้องทำการวางกรอบความคิดจากข้อมูลที่มาของสภาวะแวดล้อม

๓. ในกลุ่มที่มีลักษณะเชิงพรรณนา ได้แก่ สำนักคิดการเรียนรู้ (Learning School) มีรากฐานความคิดจากสาขาจิตวิทยา โดยเน้นการก่อตัวของยุทธศาสตร์ที่เกิดจากสิ่งที่ไม่คาดฝันและการเรียนรู้ร่วมกันตลอดทั้งการสั่งสมประสบการณ์ของคนในองค์กรที่มีความต่อเนื่อง มิใช่การเรียนรู้ที่เป็นลักษณะเส้นตรงแต่มาโดยไร้ทิศทางที่แน่นอน ดังนั้น สภาวะแวดล้อมจึงเป็นสิ่งที่ยากแก่การทำความเข้าใจ แนวความคิดของสำนักคิดนี้จึงเห็นว่าการกำหนดยุทธศาสตร์มิได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนซึ่งเน้นความแน่นอนมากนัก และยุทธศาสตร์จะมีการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้

๔. สำนักคิดการเมือง (Political School) เป็นแนวความคิดที่ก่อตัวจากความขัดแย้งและการใช้อำนาจ ซึ่งได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากสาขารัฐศาสตร์ โดยการก่อตัวของยุทธศาสตร์จะเป็นการเจรจาต่อรองหรือความร่วมมือในการยึดตำแหน่งที่สำคัญที่สามารถเป็นผู้กำหนดกติกาภายในองค์กรจะถูกมองรวมเป็นหน่วยเดียวภายใต้อำนาจที่รวมศูนย์ และการรักษาไว้ซึ่งอำนาจเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการกำหนดยุทธศาสตร์ ทั้งนี้ เพื่อที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นผู้กำหนดกติกา

๕. สำนักคิดวัฒนธรรม (Cultural School) เป็นสำนักคิดที่มีรากฐานความคิดจากมานุษยวิทยา (Anthropology) จะเน้นการก่อตัวของยุทธศาสตร์ที่เกิดจากกระบวนการของความร่วมมือที่จะสร้างมุมมองร่วมขององค์กร (Collective Perspective) เพื่อให้เกิดอุดมการณ์และค่านิยมร่วมกัน โดยมีความเชื่อว่าการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ขององค์กรจะประสบผลสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อยุทธศาสตร์และวิธีการดำเนินงานที่ได้กำหนดขึ้นได้กลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร

๖. สำนักคิดสภาวะแวดล้อม (Environmental School) เห็นว่าการก่อตัวของยุทธศาสตร์มีลักษณะเป็นเชิงรับต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม สภาวะแวดล้อมจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์ ส่วนความเป็นผู้นำขององค์กรไม่มีบทบาทที่สำคัญดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์จึงไม่มีความแน่นอนและไม่มีทางเดียวที่ดีที่สุด (One best way)

สำนักคิดรูปแบบเฉพาะ (Configuration School) เป็นแนวคิดที่เน้นมุมมองของการเปลี่ยนรูป (Transformation) โดยเห็นว่าหากองค์กรที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Configuration) มีภาวะที่ถูกรบกวนก็จะมีกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อเปลี่ยนรูปไปสู่อีกลักษณะหนึ่งและองค์กรจะคงรูปอยู่ในลักษณะที่เปลี่ยนรูปแล้วในระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อมีภาวะที่ถูกรบกวนก็จะมีเปลี่ยนรูปไปอีก ไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้นการกำหนดยุทธศาสตร์ก็จะเน้นเรื่องการคงไว้ซึ่งลักษณะเฉพาะตัวขององค์กรให้ได้ และเน้นเรื่องการปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้หากมีภาวะรบกวนในสำนักคิดนี้เป็นการผสมผสาน

รูปแบบต่างๆ ของการก่อตัวของยุทธศาสตร์สองกลุ่มแรกดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นมาใช้เป็นกรณีเพื่อให้เกิดกระบวนการที่เหมาะสมกับกรณีเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แนวคิดที่เป็นเชิงข้อเสนอ (Prescriptive) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มุ่งนำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการก่อตัวของยุทธศาสตร์ Mintzberg (มินซ์เบิร์ก) และคณะ^{๓๗} ได้นำเสนอกลุ่มสำนักคิดที่สำคัญ ๓ สำนักคิด

๑. เป็นกลุ่มสำนักคิดที่มีแนวความคิดเชิงข้อเสนอ (Prescriptive) ซึ่งมี ๓ สำนักคิดได้แก่ สำนักคิดแรก สำนักออกแบบ (Design school) ในสำนักคิดนี้จะเน้นความสำคัญของผู้นำในการกำหนดยุทธศาสตร์ โดยเห็นว่าผู้นำเป็นผู้ที่มีความตระหนักรู้ แล้วนำไปสู่กระบวนการคิดที่จะต้องวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หรือ SWOT เพื่อวิเคราะห์และสร้างกรอบความคิด (Conceptual) เพื่อหาความเหมาะสม (Fit) ในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีความชัดเจนโดยพิจารณาจากขีดความสามารถขององค์กรกับความเป็นไปได้จากภายนอกในการดำเนินงานในองค์การ ในกระบวนการคิดจะเน้นความไม่เป็นทางการ โดยแนวคิดนี้มาโดยสำนักคิดธุรกิจฮาร์วาร์ด (Harvard Business School)

ยุทธศาสตร์ คือ การบริหารงานเชิงยุทธศาสตร์ เป็นการนำความคิดเชิงยุทธศาสตร์ซึ่งกองทัพได้ใช้เป็นหลักในการบริหารมาตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานในปัจจุบันแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์ในยุคสมัยใหม่ไม่เพียงแต่ใช้ในด้านสงครามเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงการบริหารภาครัฐและเอกชนมุมมองเชิงยุทธศาสตร์เป็นการมองในลักษณะการเอาชนะภาพรวม ซึ่งบางนัยมีความหมายตรงกันข้ามกับกลยุทธ์ซึ่งเน้นการรบเอาชนะเป็นครั้งๆ เป็นชุดของทางเลือกระยะยาวเกี่ยวกับเป้าประสงค์เชิงปฏิบัติการและนโยบาย รวมทั้งแผนปฏิบัติการของแผนงานรัฐบาล ซึ่งองค์การภาครัฐบาลกำหนด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญสองประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของแผนงานที่รัฐบาลกำหนดไว้และสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของแผนงานความหมายในเชิงของการปรับตัวให้เข้ากับสถานะแวดล้อม โดยตอบสนองต่อ ความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยที่หน่วยงานดำเนินงานจะต้องมีความยืดหยุ่นที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ซึ่งการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หมายถึงรวมถึงการศึกษาปัจจัยที่อยู่ภายในและปัจจัยที่อยู่ภายนอกหน่วยงาน เพื่อมุ่งเน้นให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จ^{๓๘}

แนวทางสำคัญเพื่อสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนา คือการสร้างวิสัยทัศน์มีความจำเป็นสำหรับองค์การในสถานการณ์ในการวางแผนยุทธศาสตร์ดังนี้

^{๓๗} H. Mintzberg, B. Ahlstrand and J. Lampel, **Strategy Safari: A Guided Tour Through Wild of Strategic Management**, (New York : The Free Press, 1998), pp. 174-231.

^{๓๘} วัฒนา วงศ์เกียรติ และคณะ, การวางแผนกลยุทธ์ ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อินโดกราฟฟิกส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘.

๑. องค์การจำเป็นต้องมีการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ และบริหารมีความต้องการความเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

๒. องค์การมีผลงานตกต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนินการ เช่น ความพอใจของลูกค้า ต้นทุนการดำเนินการ คุณภาพของสินค้าหรือบริการ เป็นต้น และผู้บริหารเห็นสมควรให้มีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๓. องค์การจำเป็นต้องจัดลำดับความสำคัญ ของการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามข้อจำกัดของทรัพยากรขององค์การ

๔. องค์การจำเป็นต้องจัดทำวัตถุประสงค์ ระยะสั้นและระยะยาวสำหรับงานด้านสำคัญขององค์การ จะเห็นได้ว่าองค์การส่วนใหญ่ มีความจำเป็นต้องจัดทำวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์ บางองค์การมีความพยายามที่จะกำหนด ให้มีวิสัยทัศน์และแผนยุทธศาสตร์^{๓๙}

ยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุพันธกิจและภารกิจให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ขององค์การโดยผ่านกระบวนการที่สำคัญคือ ๑) การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร ๒) การเลือกวิธีการหรือกระบวนการในการปฏิบัติ ๓) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการบริหาร ๔) บทบาทหน้าที่ของบุคลากรและหน่วยงานที่ตามความรับผิดชอบของตนและ ๕) กระบวนการวัดและประเมินผลเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุดงานประจำ (Routine) กับยุทธศาสตร์ (Strategy) มีความแตกต่างกันในเนื้อหาสาระซึ่งงานประจำก็เป็นที่ยึดมั่นอยู่ทำในลักษณะปกติที่เคยปฏิบัติสืบทอดกันมาเช่นเดียวกับงานทั่วไป ไม่มีอะไรใหม่ ไม่มีสิ่งริเริ่มที่เป็นนวัตกรรมที่น่าสนใจ แต่บางคนกลับเข้าใจว่างานประจำก็คือยุทธศาสตร์หรือยุทธศาสตร์ในการบริหาร แท้ที่จริงแล้วยุทธศาสตร์เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะไปพัฒนางานประจำให้มีความก้าวหน้า มิฉะนั้นจะทำให้เกิดความสับสนในการบริหารงานและการวางแผนยุทธศาสตร์

การบริหารเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง การตัดสินใจและการบริหารที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานระยะยาวขององค์การ ประกอบด้วย การกำหนดนโยบาย และยุทธศาสตร์องค์การ กระบวนการกำหนดจุดหมายระยะยาวขององค์การ กระบวนการของแผนยุทธศาสตร์คำถามการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างยุทธศาสตร์ลำดับชั้นของแผนยุทธศาสตร์ และองค์ประกอบของกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ จะมุ่งตรวจสอบประเมินโอกาสและอุปสรรคภายในสภาพแวดล้อมภายนอกและมุ่งตรวจสอบ ประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ ระดับนี้ จะประกอบกันเป็นลำดับของยุทธศาสตร์ภายในกิจการโดยที่ยุทธศาสตร์แต่ละระดับมีผลกระทบ

^{๓๙} ดำรง วัฒนา, “ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น”, รายงานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๔), หน้า ๒๐.

ระหว่างกัน จึงต้องผสมผสานกันอย่างสอดคล้อง เพื่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การโดยส่วนรวม ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนางานของมินท์เซอร์กและคณะมาสร้างยุทธศาสตร์ ๑๔ ชนิดคือ

๑. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการออกแบบ (Strategy as Design) สำคัญนี้ต้องการให้ยุทธศาสตร์ สอดคล้องกับสมรรถนะขององค์การและโอกาสในสภาพแวดล้อมนั้น เป็นแนวคิดที่เชื่อมโยงกับ SWOT และการใช้กรณีศึกษาที่พัฒนาจาก Harvard Business School เป็นการออกแบบยุทธศาสตร์ ที่ดีที่สุดเหมาะสมกับองค์การ เป็นแนวคิดหลักในต้นทศวรรษ ๗๐

๒. แนวคิดยุทธศาสตร์ที่เป็นการวางแผน (Planning) เพื่อวางแผนการใช้ทรัพยากรที่ เหมาะสมที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายในกรอบเวลาที่ กำหนด เป็นแนวคิดหลักจนถึงกลางศตวรรษที่ ๗๐

๓. แนวคิดยุทธศาสตร์ที่เป็นการวางตำแหน่ง (Positioning) เป็นการหาตำแหน่งทาง ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมในภาคส่วนของอุตสาหกรรม ธุรกิจ หรือสังคม และเน้นกิจกรรมที่สร้าง มูลค่าเพิ่ม เป็นแนวคิดหลักในทศวรรษ ๘๐ ซึ่งก็คือรูปแบบ นั่นเอง

๔. แนวคิดยุทธศาสตร์ที่เป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) มองว่ายุทธศาสตร์เป็น ผลลัพธ์ของผู้นำ หรือผู้วางแผนยุทธศาสตร์ ที่ควบคุมหรือสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดวิสัยทัศน์แม่ไปใ องค์การ ใช้ความคิดลึกซึ้งและให้ภาพในอนาคต ซึ่งแนวคิดสำนึกนี้มีการนำเสนอในการศึกษาการ บริหารจัดการยุทธศาสตร์ที่นำมา ใช้หรือหายไปบางครั้ง

๕. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการสะท้อนถึงวัฒนธรรมองค์กรหรือเครือข่ายสังคม (Organization culture or social web) เป็นแนวคิดยุทธศาสตร์ที่มองว่าเป็นกระบวนการทางสังคม (Social process) และพัฒนาปรับปรุงด้วยธรรมชาติของวัฒนธรรมในองค์กรนั้น แนวคิดนี้มีมาตั้งแต่ ทศวรรษที่ ๖๐ ที่เป็นการท้าทายแนวคิดเศรษฐศาสตร์ของธุรกิจ นำมาพัฒนาขึ้นในปี ๑๙๘๐ ที่ญี่ปุ่น และปัจจุบันก็คือการให้น้ำหนักเรื่อง ความรับผิดชอบต่อสังคมของธุรกิจ (Corporate Social Responsibility : CSR) ที่ได้รับการยอมรับสูงในปัจจุบัน

๖. ยุทธศาสตร์ที่เป็นกระบวนการทางการเมือง (Political Process) ผู้มีอำนาจทาง การเมืองเป็นผู้กำหนดยุทธศาสตร์ การบริหารอำนาจจึงเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์ เป็นผลจากการ เปรียบต่อรองระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่แตกต่างระหว่าง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) จาก การสร้างเครือข่ายและการสร้างพันธมิตร

๗. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการเรียนรู้ (Learning Process) ยุทธศาสตร์เป็นผลที่มาจาก กระบวนการค้นพบและการเรียนรู้ทุกคนในองค์กรก็เป็นนักยุทธศาสตร์ ให้ความคิดเห็นต่อการสร้าง ยุทธศาสตร์โดยรวม การกำหนดยุทธศาสตร์และการนำไปปฏิบัติไม่ได้เสนอแนะอย่างชัดเจน

๘. ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องราวของกระบวนการเปลี่ยนแปลง (Episodic or Transformative Process) เกิดการพัฒนายุทธศาสตร์เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น มีแนวคิด

หลากหลาย ในการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อให้เหมาะสมกับเหตุการณ์เฉพาะเรื่อง เป็นแนวคิดทางด้าน เศรษฐศาสตร์

๙. ยุทธศาสตร์เป็นการแสดงออกถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ (Expression of Cognitive Psychology) ศึกษาว่ามีการกำหนดยุทธศาสตร์อย่างไรจากมุมมองทางจิตวิทยา เป็นการศึกษา การตีความของปัจเจกชนต่อสภาพภายนอกที่เป็นกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ต่างๆ

๑๐. ยุทธศาสตร์เป็นเรื่องของการใช้สำนวนหรือภาษา (Rhetoric or a language game) เป็นการศึกษาว่าคนในองค์กรพูดถึงยุทธศาสตร์อย่างไร

๑๑. ยุทธศาสตร์เป็นการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม (Reactive adaptation to environmental circumstances) เป็นการพัฒนายุทธศาสตร์ที่ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อม การปรับตัวเป็นกุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จเป็นแนวคิดที่อยู่ในทฤษฎีทางด้านยุทธศาสตร์

๑๒. ยุทธศาสตร์เป็นการแสดงออกถึงปรัชญาทางจรรยาบรรณหรือศีลธรรม (Expression of ethics or as moral philosophy) เป็นการศึกษาแสดงออกตามธรรมชาติของค่านิยมของนักยุทธศาสตร์ที่ต้องการสร้างความพอใจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นเรื่องของพฤติกรรมที่มีจรรยาบรรณ และสร้างภาพพจน์ที่ดีต่อองค์กร

๑๓. ยุทธศาสตร์ที่เป็นการประยุกต์ใช้จากความคิดที่เป็นระบบ (Systematic application of rationality) เป็นการใช้แนวคิดที่มีเหตุผลในองค์กร ลดการใช้ความคิดที่แตกต่างออกไป

๑๔. ยุทธศาสตร์เป็นการใช้กฎง่ายๆ (Use of simple rules) ยุทธศาสตร์มาจากประสบการณ์และการปฏิบัติและเป็นการนำกฎง่ายๆ มาใช้ ที่ได้ใช้กันมาสม่ำเสมอ นำมาใช้ในองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอน ไม่มีเวลาที่จะใช้กระบวนการสร้างยุทธศาสตร์ที่ยาวนาน

การวางแผนยุทธศาสตร์ การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล ยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องสัมพันธ์กันคล้ายกับการดำเนินการของสิ่งมีชีวิตในลักษณะที่ เคลื่อนไหวอยู่โดยตลอด **ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์** มีขั้นตอนวิธีการดำเนินงานพอสรุปได้ ดังนี้ ^{๔๐}

๑. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป็นขั้นตอนของการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ยาวไกลที่สุดขององค์กร โดยทั่วไปนิยมใช้เป็นจุดมุ่งหมายหลักขององค์กรไม่ควรเปลี่ยนแปลงบ่อยนัก ความจริงวิสัยทัศน์เป็นจุดมุ่งหมายที่มีอยู่แล้วในแผนแม่บทขององค์กรมาใช้หรือนำมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ทันต่อ

^{๔๐} วัฒนา พัฒนพงษ์, **ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์**, (กรุงเทพมหานคร : บรรณสาส์นการพิมพ์, ๒๕๕๖), หน้า ๓๐-๓๒.

สถานการณ์ กล่าวอีกนัยหนึ่งการกำหนดวิสัยทัศน์ คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ความต้องการจะเป็นอะไร” (What do we want to be)

๒. การกำหนดพันธกิจ เป็นขั้นตอนของการกำหนดวิธีการดำเนินงานเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่า สิ่งที่ต้องการจะเป็นนั้นมีโอกาสที่จะบรรลุถึงได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง พันธกิจ คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “ทำไมเราจึงต้องจัดตั้งองค์กรของเราขึ้นมา” (Why do we exist) คำตอบคือเราตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อต้องการจะเป็นอย่างที่เราคาดหวังไว้

๓. การกำหนดค่านิยมร่วม เป็นขั้นตอนของการกำหนดค่านิยมหลักขององค์กรที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมและความเชื่อของบุคคลขององค์กรให้เป็นในทิศทางเดียวกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง การกำหนดค่านิยมร่วม ก็คือ การหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือสิ่งที่เราเชื่อ” (What do we believe in)

๔. การกำหนดความสามารถหลัก เป็นขั้นตอนของการกำหนดความสามารถหลักขององค์กรที่จะสามารถทำหน้าที่เป็นเป้าหมายพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรขององค์กรให้มีทักษะและความสามารถพิเศษในทิศทางที่องค์กรต้องการ กล่าวอีกนัยหนึ่งการกำหนดความสามารถหลักก็คือการหาคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “อะไรคือความสามารถหลักที่บุคลากรของเราควรมี” (What kind of core competency should we have)

๕. การกำหนดวัตถุประสงค์หลัก เป็นขั้นตอนการกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาวขององค์กร หรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ หรือวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ใน หนังสือบริคณห์ สนธิในการจัดตั้งบริษัทสำหรับภาคเอกชน

๖. การกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ ขั้นตอนการกำหนดจุดมุ่งหมายระดับกลยุทธ์ในรอบ ๓ ปี หรือ ๕ ปี ขององค์กรตามปกติองค์กรต้องกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ ในรอบ ๓ ปี หรือ ๕ ปี ขององค์กรแต่ละด้านมีอะไรบ้าง

๗. การกำหนดดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุล ขั้นตอนนี้ คือขั้นตอนการพิจารณาว่า จากจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้นั้น สามารถนำมากำหนดเป็นดัชนีวัดความสำเร็จแบบสมดุลได้กี่ด้าน หรือกี่มิติ ตามทฤษฎีของเคปแลน และ นอร์ตัน (Kaplan and Norton) ได้กำหนดมิติของ BSC ไว้ ๔ ด้าน คือ (๑) มิติด้านการเงิน (๒) มิติด้านกระบวนการภายใน (๓) มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (๔) มิติด้านลูกค้า

๘. การกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลัก เป็นขั้นตอนของการกำหนดกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลักขององค์กร ซึ่งจะต้องกำหนดให้ได้ว่าอะไรคือผลสัมฤทธิ์หลักที่ต้องการ

๙. การแปลงกลยุทธ์สู่การปฏิบัติด้วยการกำหนดรายชื่อแผนงานและโครงการ ขั้นตอนนี้คือ ขั้นตอนที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างแผนกลยุทธ์และการนำแผน กลยุทธ์ไปปฏิบัติ กล่าวอีกนัย

หนึ่ง เป็นการกำหนดคำตอบให้กับคำถามที่ว่า “เราต้องการจะทำอะไรบ้าง” ในทางปฏิบัติ กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะมีอยู่ ๒ ขั้นตอนหลักคือ

๙.๑ ขั้นกำหนดรายชื่อแผนงาน วิธีการกำหนดรายชื่อแผนงานนิยม กำหนดโดยการระดมสมองเพื่อค้นหาปัญหาหลักขององค์กรว่าในรอบ ๓ ปี หรือในรอบ ๕ ปี องค์กรนี้น่าจะมีปัญหาหลักอะไรบ้าง คำตอบที่ได้คือรายชื่อแผนงาน

๙.๒ ขั้นตอนกำหนดรายชื่อโครงการ โดยวิธีการกำหนดรายชื่อโครงการนิยมกำหนดโดยการค้นหาสาเหตุของปัญหาหลักภายใต้แต่ละแผนงานว่ามีสาเหตุมาจากอะไรบ้าง สาเหตุแต่ละสาเหตุก็คือ รายชื่อโครงการแต่ละโครงการนั่นเอง

๑) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร

๒) การกำหนดวิสัยทัศน์

๓) การกำหนดพันธกิจ

๔) การกำหนดยุทธศาสตร์

๕) การกำหนดแผนงาน/โครงการ

การกำหนดยุทธศาสตร์ เมื่อวิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจนเป็นที่ยอมรับแล้ว ขั้นตอนต่อมาคือ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน การกำหนดยุทธศาสตร์ควรมีความสอดคล้องกับแนวโน้มที่สำคัญที่ระบุไว้ในการวิเคราะห์ศักยภาพปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรด้วย โดยพิจารณาโอกาสสำคัญที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมแล้วหาวิธีการที่จะใช้จุดแข็งขององค์กรให้ได้ประโยชน์และพิจารณาจุดอ่อนขององค์กร รวมทั้งการพิจารณาถึงภาวะคุกคามที่สำคัญ ใช้จุดแข็งในการป้องกันตัวหรือนำไปใช้ในโอกาสอื่นที่เกิดขึ้น การกำหนดยุทธศาสตร์ มีขั้นตอน ดังนี้

๑. การพัฒนาวิสัยทัศน์และพันธกิจ องค์กรจะต้องจัดให้มี วิสัยทัศน์และระบุพันธกิจไว้อย่างชัดเจน ในระบบงบประมาณแบบใหม่ที่เรียกว่า การงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน หรือ PBB (Performance Base Budgeting) องค์กรจะต้องเขียนวิสัยทัศน์พันธกิจ ในแบบฟอร์มของงบประมาณ ของสำนักงานงบประมาณ

๒. การวิเคราะห์สถานการณ์ เป็นการวิเคราะห์สภาพขององค์กรความต้องการของประชาชน และการวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เป็นต้น

๓. การพัฒนายุทธศาสตร์ เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายซึ่งมาจากที่ตั้งไว้ โดยเป้าหมายมาจากผลผลิต (Output) วัตถุประสงค์มาจากผลลัพธ์ (Outcome) ส่วนเป้าประสงค์ (Goal) นั้นจะมาจากผลลัพธ์ขั้นปลาย (Ultimate outcome) ที่ได้วางเอาไว้

๔. การนำไปสู่การปฏิบัติโดยการนำเอาดัชนีชี้วัดมาตรวจสอบว่าได้มีการดำเนินการไปตามแผนหรือไม่อย่างต่อเนื่องเป็นไปตามห้วงระยะเวลาความถี่ที่กำหนด

๕. สอบทานตรวจสอบเป็นการประเมินผลโดยการนำเอาผลการตรวจสอบและประเมินตามห้วงระยะเวลาต่างๆ

อาจกล่าวได้ว่า ทักษะการบริหารที่มหาวิทยาลัยแมคกิลในแคนาดา ใช้หลัก ๕Ps หรือตัวอักษร P ห้าตัวที่ใช้แทนความหมายยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑. ยุทธศาสตร์ คือ แผน (Strategy is a plan = P๑) กิจกรรมทั้งหลายกำหนดยุทธศาสตร์ขึ้นเพื่อใช้เป็นสิ่งกำหนดทิศทาง(Direction)หรือเป็นแนวทางการดำเนินงานในอนาคต (A quid or course of action into the future) หรือวิธีการในการที่จะก้าวเดินจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง

๒. ยุทธศาสตร์ คือ แบบแผนหรือรูปแบบ (Strategy is a pattern = P๒) คือ แบบแผนด้านพฤติกรรมในการปฏิบัติงานที่เป็นไปอย่างต่อเนื่องในแต่ละช่วงเวลา(Consistency in behave or overtime)

๓. ยุทธศาสตร์ คือ การกำหนดฐานะหรือตำแหน่ง (Strategy position=P๓)ยุทธศาสตร์ในความหมายที่๓หรือ P๓ เน้นไปที่ความสำคัญของฐานะหรือตำแหน่งของกิจการในสนามแข่งขัน ดังนั้น สินค้าหรือบริการที่เสนอออกไปจำเป็นต้องเหมาะสมกับความต้องการของลูกค้าหรือตลาด (The determination of particular products in particular markets)

๔. ยุทธศาสตร์ คือ ทัศนภาพ (Strategy is preparative = P๔) ในความหมายที่ ๔ หรือ P๔ เน้นความสำคัญของการพิจารณาสภาพที่แท้จริงภายในองค์กร หรือคุณลักษณะ (Character) ที่น่าจะเป็นขององค์กร หรือหมายถึง วิธีการดำเนินงานที่ต้องการให้คนในองค์กรยึดถือร่วมกัน (Organization's way of deign things)

๕. ยุทธศาสตร์ คือ กลวิธีในการเดินหมาก (Strategy is a ploy = P๕) ในความหมายที่ ๕ หรือ P๕ เป็นความหมายที่เฉพาะเจาะจง กล่าวคือ ในสถานการณ์ที่มีการต่อสู้หรือการแข่งขัน สิ่งที่ต้องการคือการเอาชนะเพราะนั่นคือเดิมพันที่สำคัญ ดังนั้น ในความจำเป็นเช่นนั้นทุกฝ่ายจึงต้องวางยุทธศาสตร์ โดยคำนึงถึงการใช้อุบายในการดำเนินงาน หรือเดินเกมเพื่อเอาชนะฝ่ายตรงข้ามให้ได้ (A specific maneuver in tended to outwit an or competitor) ได้ให้ความหมายยุทธศาสตร์ว่าเป็นแผนที่กำลังถึงความต้องการระยะยาว และแนวทางการดำเนินการอย่างเบ็ดเสร็จขององค์กร

อาจได้กล่าวว่ายุทธศาสตร์ว่า เป็นเครื่องมือเพื่อช่วยชี้้นำการบริหารขององค์กรที่เกิดจากระบวนการระดมสมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมีส่วนร่วม โดยยึดหลักการวิเคราะห์ให้ทราบสภาพแวดล้อมให้ “รู้เขารู้เรา” เพื่อชี้แนะเป้าประสงค์ (วิสัยทัศน์ พันธกิจและวัตถุประสงค์หลักของ

แผน) และกลยุทธ์วิถีทางปฏิบัติที่สอดคล้องกับสถานะแวดล้อม^{๔๑} พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของคำว่ายุทธศาสตร์ หมายถึง วิชาการรบ และที่มีความสำคัญในการรบ นอกจากนี้ ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ หมายถึง วิชาว่าด้วยการพัฒนาและการใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ จิตวิทยา และกำลังรบทางทหารตามคามจำเป็น ทั้งในยามสงบและยามสงคราม

ยุทธศาสตร์ หรือ Strategy ในภาษาอังกฤษซึ่งได้มีผู้รู้แปลเป็นไทยว่า “กลยุทธ์” หรือ “ยุทธศาสตร์” ซึ่งเป็นการมุ่งเน้นหรือทุ่มเททรัพยากร ไปในเรื่องใดแล้วสามารถนำพาหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้^{๔๒} จัดเป็นวิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุภารกิจหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร^{๔๓} ยุทธศาสตร์อาจรวมถึงทั้งแผนปฏิบัติการของแผนงานรัฐบาล ซึ่งองค์กรภาครัฐกำหนด โดยคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญสองประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของแผนงานที่รัฐบาลกำหนดไว้และสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของแผนงาน^{๔๔} อาจกล่าวได้ว่ายุทธศาสตร์เป็นรูปแบบของกระทำซึ่งผู้จัดการใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร เป็นยุทธศาสตร์ที่เป็นจริงซึ่งบริษัทได้วางแผนไว้ และใช้ได้ต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ ผู้กำหนดยุทธศาสตร์ เป็นบุคคลซึ่งมีความรับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร เช่น ผู้บริหารระดับสูงของบริษัท เจ้าของกิจการ ประธานกรรมการ ผู้อำนวยการบริหาร และผู้ประกอบการ และสรุปว่ายุทธศาสตร์ประกอบด้วยเป้าหมาย (Goal) นโยบาย (Policies) และแผน (Plan) ผู้บริหารที่ต้องการประสบความสำเร็จในอนาคต จะต้องศึกษาการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ เพราะโลกในการบริหารธุรกิจมีความสลับซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ธุรกิจจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ถ้าผู้บริหารขาดความชำนาญ ในการกำหนดยุทธศาสตร์และปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ จะทำให้ธุรกิจต่อสู้กับคู่แข่งไม่ได้ ดังนั้นผู้บริหารในระดับองค์กรต่างๆ จึงให้ความสำคัญเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการกำหนดยุทธศาสตร์ และกระบวนการดำเนินงานยุทธศาสตร์ คือความก้าวหน้าหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นตามเกณฑ์หรือเป้าหมายของการพัฒนาตามที่ได้กำหนด

^{๔๑} อุทิศ ขาวเขียว, ยุทธศาสตร์ขององค์กรเพื่อการบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๖), หน้า ๙.

^{๔๒} บุญเกียรติ ชิวตระกูลกิจ, ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเอาชนะความยากจน, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๔๗), หน้า ๑.

^{๔๓} สมยศ นาวิการ, การวางแผนแก้งานโดยคนจน, (ชลบุรี : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

^{๔๔} วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, การวางแผนกลยุทธ์ศิลปะการกำหนดแผนองค์กรสู่ความเป็นเลิศ, (กรุงเทพมหานคร : อินโนกราฟิกส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๘.

คุณค่าไว้และได้สรุปความหมายคำว่าพัฒนาตามทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory) ไว้ดังนี้

๑. การพัฒนาคือสถานะที่เศรษฐกิจของประเทศหนึ่งๆสามารถทำให้ผลผลิตมวลรวมประชาชาติสูงถึงร้อยละ ๕ - ๗ ต่อปีและสามารถรักษาระดับนี้ไว้ได้เป็นสถานะที่ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี

๒. การพัฒนาคือการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการเร่งรัดให้ผลผลิตมวลรวมประชาชาติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอันเป็นกระบวนการที่ส่งผลให้ระดับรายได้โดยเฉลี่ยต่อบุคคลของประเทศสูงขึ้นและประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

๓. การพัฒนาคือการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการผลิตและการว่าจ้างงานที่ได้วางแผนไว้แล้วเพื่อลดสัดส่วนของภาคเกษตรกรรมในขณะที่เพิ่มสัดส่วนของภาคอุตสาหกรรมและการบริหาร

๔. การพัฒนาคือการสร้างสถานะที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลซึ่งการพัฒนาขึ้นจะประสบความสำเร็จได้ด้วยการลดหรือขจัดความยากจนความไม่เท่าเทียมกันและการว่างงานในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศกำลังเจริญเติบโต

๕. การพัฒนาคือกระบวนการหลายมิติซึ่งประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางสังคมท่าทีของประชาชนสถาบันต่างๆของชาติการเร่งรัดความเจริญเติบโตการลดความไม่เท่าเทียมและขจัดความยากจนนั้นคือการเปลี่ยนแปลงต่อระบบสังคมทั้งระบบและมุ่งสู่การสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของปัจเจกชนและกลุ่มต่างๆในสังคมภายในทั้งระบบเป็นก้าวออกจากสภาพชีวิตที่ไม่น่าพึงพอใจไปสู่สภาพชีวิตที่ดีกว่าทั้งในด้านวัตถุและความรู้สึกนึกคิด

๖. การพัฒนาคือการสร้างความทันสมัยกล่าวคือการทำคนในสังคมมีเหตุมีผล มีทัศนคติ และความคิดที่ไม่มั่งงายมีวินัยทางสังคมมีการคิดและวางแผนการพัฒนามีความเท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคมมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต^{๔๕} การเพิ่มมาตรฐานการดำรงชีวิต การปรับปรุงสถาบันทางสังคมการเมืองและเศรษฐกิจประเทศชาติมีความเป็นปึกแผ่นมีเอกราชและมีประชาธิปไตยในระดับพื้นฐานได้ให้ความหมายของคำว่ายุทธศาสตร์ไว้ดังนี้ยุทธศาสตร์หมายถึงวิชาว่าด้วยการพัฒนาและการใช้อำนาจทางการเมืองเศรษฐกิจจิตวิทยา^{๔๖}

การสร้างยุทธศาสตร์ จากแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ดังกล่าวข้างต้นทำให้ทุกองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์กรระดับนานาชาติระดับภูมิภาคและระดับประเทศจะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติการเพื่อเอาชนะคู่แข่งขั้นการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจและแผนยุทธศาสตร์เป็นการร่วมกัน

^{๔๕} เกื้อ วงศ์บุญสิน, ประชากรกับการพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๓๗.

^{๔๖} ราชบัณฑิตยสถานสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร : นามมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖), หน้า ๖๘๒.

กำหนดว่าโครงสร้างองค์การช่วงหนึ่งควรเป็นอย่างไรโครงสร้างที่ดีจะต้องเกี่ยวพันให้ดำเนินยุทธศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดกล่าวคือใช้ทรัพยากรต่างๆไม่ว่าจะเป็นบุคลากรงบประมาณและเวลาน้อยที่สุดการนำเสนอฐานคิดในส่วนนี้เกี่ยวข้องกับการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในการแก้ปัญหาความยากจนหมู่บ้านหนองแวงเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์และบริบทของชุมชนจึงได้นำเสนอฐานคิดตามหลักการของยุทธศาสตร์การวางแผนยุทธศาสตร์และขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์

กล่าวโดยสรุป ยุทธศาสตร์ คือ กลยุทธ์การดำเนินงานตามแผนการพัฒนาอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการที่ชัดเจน ในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง การกำหนดกิจกรรมการดำเนินงาน โดยการจัดทำเป็นหลักสูตรฝึกอบรม กำหนดเป็นกลยุทธ์ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ และมาตรการอื่นที่กำหนดเป้าหมายความสำเร็จในการมุ่งพัฒนาและยกระดับความรู้ ทักษะ ขององค์การนำไปสู่การทำงานทั้งหลาย หรือเป็นแผนการในการบริหารงานในอนาคต มีลักษณะที่เป็นขั้นตอนที่มีความยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ มีศิลปะการความชำนาญในการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ เพื่อให้เป็นไปตามวิธีการในอนาคตข้างหน้าภายใต้การพิจารณาถึงความเป็นไปได้และมีทิศทางในการปฏิบัติในอนาคตที่ชัดเจนแน่นอน ในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิบัติงานเป็นเพียงจุดเริ่มต้นเท่านั้น การนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ การนำแผนพัฒนาไปใช้ตลอดถึงการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาว่าบรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขขยายขอบเขต หรือยุติการนำเนินการ ซึ่งประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินว่า ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่กำหนดขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด

๒.๕.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาศีแยกอินโดจีน

ในหลักการ ที่จะพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย พิจิตร กำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ และ เพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่ พัฒนา "สี่แยกอินโดจีน" โดยมีจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง

จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางภาคเหนือตอนล่างที่เชื่อมโยงกับภาคเหนือตอนบนภาคกลางและภาคตะวันออก ฉียงเหนือ และเป็น ที่ตั้งบนจุดตัด ของเส้นทางจากเหนือ สูใต้ และจากตะวันออกสู่ตะวันตก ของอินโดจีน โดยมีแนวทาง การพัฒนาเส้นทางคมนาคม ดังนี้

๑. ถนนจากพิษณุโลก-นครสวรรค์ เชื่อมผ่าน-->อุตรดิตถ์ ไปเชียงราย เพื่อเชื่อมกับพม่า

๒. ถนนจาก พิษณุโลก -->สุโขทัย -->ตาก อ.แม่สอด

๓. ถนนจาก พิษณุโลก -->เพชรบูรณ์ -->ขอนแก่น -->กาฬสินธุ์ --> มุกดาหาร

๔. ถนนได้เชื่อมโยงตามแนวเส้นทางที่เรียกว่า East West Corridor ที่จะสามารถเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า--> -->ไทย --> ลาว --> เวียดนาม

๕. จังหวัดได้เตรียมโครงการรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนา สี่แยกอินโดจีน ดังนี้

๕.๑ จัดตั้งจุดพักครึ่งทาง (Truck Terminal) เพื่อเป็นศูนย์กลาง ขนส่ง-ขนถ่าย สินค้า และ ผู้โดยสารของจังหวัด พิชณุโลก

๕.๒ จัดตั้งศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า นานาชาติ เพื่อรองรับการประชุมระดับ ภูมิภาค ระดับชาติและ ระดับ นานาชาติ

๖. จังหวัดพิษณุโลกจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลาง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ทาง เศรษฐกิจการค้า การบริการและเชื่อมโยง ทางวัฒนธรรม กับประเทศเพื่อนบ้านในอนาคต

พิษณุโลกปัจจุบัน จึงมีความเป็นสี่แยกของคาบสมุทรม อินโดจีน โดยมีเครือข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบก ระหว่าง ประเทศ ในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือเอเชียอาคเนย์ ที่สำคัญ ๒ เส้นทาง คือ

๑. เส้นทาง จากคุนหมิง (จีน) – เชียงรุ่ง (จีน) – เชียงตุง (พม่า)

- เชียงตุง (พม่า) - เชียงราย

- เชียงราย-แพร่-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ มุ่งสู่ภาคใต้ ของไทย -ไป มาเลเซีย

และสิงคโปร์

๒. เส้นทางสะพานเศรษฐกิจที่เรียกว่า ASEAN Landbridge จากตานัง (ประเทศ เวียดนาม) คือเส้นทาง

- เว้ (เวียดนาม -สุวรรณเขต (ลาว)

- มุกดาหาร -ขอนแก่น -พิษณุโลก

- พิชณุโลก - สุโขทัย -แม่สอด-เมียวดี (พม่า)

โดยทั้ง ๒ เส้นทาง มีจุดตัดกันที่จังหวัดพิษณุโลก จึงทำให้กลุ่มจังหวัด ในระแวกนั้น มีสภาพเหมือนพื้นที่เป็นสี่แยกของคาบสมุทรมอินโดจีนไปโดยปริยาย ทางภูมิศาสตร์ ดังกล่าว ประกอบ นโยบายของประเทศที่จะพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือ ตอนล่างกับแนวโน้มของการลงทุนต่างๆ ในพื้นที่ และในระยะ อันใกล้นี้ภายใน ๒๐ ปี โฉมหน้า ของจังหวัดพิษณุโลกและ จังหวัดใกล้เคียง จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในทุกๆ ด้าน

พิษณุโลก เป็นเมืองหลักเพื่อการพัฒนา เป็นศูนย์กลางความเจริญ ภาคเหนือตอนล่าง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๑. ต้องการให้มีการพัฒนา ความเจริญเติบโตของเมืองอย่างต่อเนื่อง

๒. แก้ไขปัญหาความไม่เพียงพอของสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

๓. ส่งเสริมการพัฒนา เพื่อกระจายผลประโยชน์ จากการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ ออกไปยังภาคและเมืองต่างๆ ที่ลดการเติบโตอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานคร โดยให้หน่วยงาน

ท้องถิ่นพิษณุโลก ดำเนินการ จัดการด้านสาธารณสุขโรค สาธารณูปการ และ จัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดการระบบระบายน้ำ การจัดระบบประปา การจัดระบบขยะ

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนจึงไม่ควรมองรอบด้านแต่เพียงเขตพื้นที่ของตนเท่านั้น แต่ต้องมองให้กว้างออกไปครอบคลุมเขตพื้นที่อื่นด้วย เพื่อให้การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการรับมือกับสถานการณ์หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากเขตพื้นที่เหล่านั้นอย่างรู้เท่าทัน การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่จะต้องดำเนินอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ๘ ขั้นตอน ดังนี้

(๑) การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

(๒) การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน และกำหนดประเด็นในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

(๓) การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

(๔) การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสี่แยกอินโดจีน

(๕) การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

(๖) การกำหนดยุทธศาสตร์และบูรณาการแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

(๗) การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

(๘) การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

๒.๖ ข้อมูลพื้นที่วิจัย

๒.๖.๑ ความเป็นมาสี่แยกอินโดจีน

ในหลักการที่จะพัฒนาจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย พิจิตร กำแพงเพชร สุโขทัย อุตรดิตถ์ และ เพชรบูรณ์ เป็นพื้นที่พัฒนา "สี่แยกอินโดจีน" โดยมี จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลาง

จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางภาคเหนือตอนล่างที่เชื่อมโยงกับภาคเหนือตอนบนภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็น ที่ตั้งบนจุดตัด ของเส้นทางจากเหนือ สู่ใต้ และจากตะวันออกสู่ตะวันตก ของอินโดจีน โดยมีแนวทาง การพัฒนาเส้นทางคมนาคม ดังนี้

๑. ถนนจากพิษณุโลก-นครสวรรค์ เชื่อมผ่าน-->อุตรดิตถ์ ไปเชียงราย เพื่อเชื่อมกับพม่า

๒. ถนนจาก พิษณุโลก -->สุโขทัย -->ตาก อ.แม่สอด

๓. ถนนจาก พิษณุโลก -->เพชรบูรณ์ -->ขอนแก่น -->กาฬสินธุ์ --> มุกดาหาร

๔. ถนนได้เชื่อมโยงตามแนวเส้นทางที่เรียกว่า East West Corridor ที่จะสามารถเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า--> -->ไทย --> ลาว --> เวียดนาม

๕. จังหวัดได้เตรียมโครงการรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนา สี่แยกอินโดจีน ดังนี้

๕.๑ จัดตั้งจุดพักครึ่งทาง (Truck Terminal) เพื่อเป็นศูนย์กลาง ขนส่ง-ขนถ่ายสินค้าและ ผู้โดยสารของจังหวัดพิษณุโลก

๕.๒ จัดตั้งศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า นานาชาติ เพื่อรองรับการประชุมระดับภูมิภาค ระดับชาติและ ระดับนานาชาติ

๖. จังหวัดพิษณุโลกจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลาง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า การบริการและเชื่อมโยง ทางวัฒนธรรม กับประเทศเพื่อนบ้านในอนาคต

พิษณุโลกปัจจุบัน จึงมีความเป็นสี่แยกของคาบสมุทร อินโดจีน โดยมีเครือข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบก ระหว่าง ประเทศ ในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือเอเชียอาคเนย์ ที่สำคัญ ๒ เส้นทาง คือ

๑. เส้นทาง จากคุนหมิง (จีน) – เชียงรุ่ง (จีน) – เชียงตุง (พม่า)

- เชียงตุง (พม่า) - เชียงราย

- เชียงราย-แพร่-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ มุ่งสู่ภาคใต้ ของไทย -ไปมาเลเซีย และสิงคโปร์

๒. เส้นทางสะพานเศรษฐกิจที่เรียกว่า ASEAN Landbridge จากตานัง (ประเทศเวียดนาม) คือเส้นทาง

- เว้ (เวียดนาม -สุวรรณเขต (ลาว)

- มุกดาหาร -ขอนแก่น -พิษณุโลก

- พิษณุโลก - สุโขทัย -แม่สอด-เมียวดี (พม่า)

โดยทั้ง ๒ เส้นทาง มีจุดตัดกันที่จังหวัดพิษณุโลก จึงทำให้กลุ่มจังหวัด ในระแวกนั้น มีสภาพเหมือนพื้นที่เป็นสี่แยกของคาบสมุทรอินโดจีนไปโดยปริยาย ทางภูมิศาสตร์ ดังกล่าว ประกอบนโยบายของประเทศที่จะพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือ ตอกลางกับแนวโน้มของการลงทุนต่างๆ ในพื้นที่ และในระยะ อันใกล้นี้ภายใน ๒๐ ปี โฉมหน้า ของจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดใกล้เคียง จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในทุกๆ ด้าน

พิษณุโลก เป็นเมืองหลักเพื่อการพัฒนา เป็นศูนย์กลางความเจริญ ภาคเหนือตอนล่างตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๑. ต้องการให้มีการพัฒนา ความเจริญเติบโตของเมืองอย่างต่อเนื่อง

๒. แก้ไขปัญหาความไม่เพียงพอของสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

๓. ส่งเสริมการพัฒนา เพื่อกระจายผลประโยชน์ จากการเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจออกไปยังภาคและเมืองต่างๆ ที่ลดการเติบโตอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานคร โดยให้หน่วยงาน

ท้องถิ่นพิษณุโลก ดำเนินการ จัดการด้านสาธารณสุขปภค สาธารณูปการ และ จัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดการระบบระบายน้ำ การจัดการระบบประปา การจัดการขยะ

๒.๖.๒ แผนยุทธศาสตร์พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน

๒.๖.๒.๑ ประวัติและความจำเป็นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

โครงการวางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดพิษณุโลก กรมโยธาธิการและผังเมืองร่วมกับจังหวัดพิษณุโลก องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เทศบาลนครพิษณุโลก สภาพลเมืองจังหวัดพิษณุโลก หอการค้าจังหวัดพิษณุโลก สมาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก สมาคม ATSME จังหวัดพิษณุโลก สมาเภตกรจังหวัดพิษณุโลก และสถาบันวิจัยการเติบโตอย่างชาญฉลาดประเทศไทย ได้กร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ภายใต้ชื่อ “พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน” เพื่อเป็นกรอบและแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและจังหวัดพิษณุโลกให้เติบโตอย่างยั่งยืน สร้างรูปแบบการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

โดยจังหวัดพิษณุโลกได้จัดตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนงานโครงการ ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการจ้างงานให้เติบโตอย่างยั่งยืน

๒.๖.๒.๒ นโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

เพื่อให้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาลมีความคุ้มค่า มีศักยภาพในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีความยั่งยืน คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จึงได้เสนอรัฐบาลพิจารณาแผนงานโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และการลงทุนทางเศรษฐกิจตามแผนยุทธศาสตร์ “พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน” ดังนี้

๑) โครงการศูนย์การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Multimodal Transportation Center Project) บริเวณสถานีรถไฟฟ้าความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ – พิษณุโลก – เชียงใหม่ เทศบาลนครพิษณุโลก มีเป้าหมายพัฒนาเป็นศูนย์เชื่อมต่อการเดินทางของพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก

๒) โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Mass Transit System Development Project) พื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก มีเป้าหมายเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างศูนย์เศรษฐกิจด้วยระบบขนส่งมวลชน

๓) โครงการศูนย์การพัฒนาพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Economic Development Center Project) เป็นศูนย์เศรษฐกิจ (Economic Center) จำนวน ๔๔

ศูนย์ มีเป้าหมายพัฒนาเป็นศูนย์พาณิชย์กรรมผสมผสานที่อยู่อาศัยให้มีชีวิตชีวาทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งจ้างงานและสร้างงานที่มีความแข็งแกร่ง มีศักยภาพในการกระจายรายได้สำหรับประชาชนทุกกลุ่มอาชีพและระดับทางสังคม

๔) โครงการศูนย์พาณิชย์กรรมและโลจิสติกส์ภาคเหนือตอนล่าง (Lower-Northern Regional Logistics Center Project) ตั้งบริเวณบ้านบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีเป้าหมายรวมศูนย์การขนส่งสินค้าและคลังสินค้าของภาคเหนือตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก ด้วยการขนส่งทางราง การขนส่งทางถนน และการขนส่งทางอากาศ สนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า และการบริหารจัดการขนส่งสินค้า ภายในพื้นที่ของศูนย์ซึ่งได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไว้อย่างครบครัน

๕) โครงการเขตอุตสาหกรรมนวัตกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์สมุนไพร จังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Food and Herb Product Innovation Project) ตั้งบริเวณบ้านบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีเป้าหมายส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีระดับกลางถึงสูงในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร แปรรูปการเกษตร และผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้เข้าใช้พื้นที่เขตอุตสาหกรรมซึ่งมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และหน่วยบริการพาณิชย์กรรมที่ทันสมัย โดยได้รับสิทธิและประโยชน์ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด

๖) โครงการเขตนวัตกรรมการผลิตและการวิจัยจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Research and Development for Product Innovation Center Project) ในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยนเรศวรและมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีเป้าหมายยกระดับการใช้ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยให้เป็นหน่วยการวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยี การฝึกอบรมสำหรับเทคโนโลยี และนวัตกรรมการผลิตและบริการขั้นสูงเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและจังหวัดพิษณุโลก

๗) โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE Industry Project) มีเป้าหมายสร้างความพร้อมในการรองรับการเป็นศูนย์ไมซ์ของภาคเหนือตอนล่าง (Lower-Northern Region for MICE Hub) ศูนย์การประชุมนานาชาติและศูนย์การแสดงสินค้าจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Convention and Exhibition Center) สนับสนุนธุรกิจโรงแรม การท่องเที่ยว และการบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวและการพำนักระยะยาว

๘) โครงการพัฒนาบึงราชนกกให้เป็นสวนสาธารณะระดับภาค (Regional Park) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นที่ตั้งของศูนย์นันทนาการประเภทสวนสาธารณะและสถานที่สาธารณะระดับภาค ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า ศูนย์วิทยาศาสตร์ การกีฬา พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และสวนพฤกษศาสตร์นานาชาติ เป็นศูนย์การนันทนาการและการเรียนรู้ทางธรรมชาติ นิเวศ และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง

๙) โครงการยกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว และนักเดินทางระหว่างประเทศ และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนามบินนานาชาติพิษณุโลกจะมีบทบาทเป็นศูนย์การเดินทางในระดับนานาชาติของภาคเหนือภายในปี ๒๐๓๐

๑๐) โครงการพิษณุโลกเมืองแห่งพลังงานหมุนเวียนและการจัดการขยะครบวงจร (Phitsanulok : The City of Recycling) มีเป้าหมายพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลภาวะด้วยเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูปขยะให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่และการแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้า สนับสนุนความมั่นคงด้านพลังงานและการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน

๑๑) โครงการพิษณุโลก เมืองเป้าหมายการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและผู้สูงอายุ (Phitsanulok : Destination of Health and Aging Tourism) มีเป้าหมายพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นจุดหมายปลายทางด้านการพานักกระยะยาว การพักผ่อน และการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ด้วยการสร้างศูนย์สุขภาพและระบบการจัดการสุขภาพที่ได้มาตรฐาน ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร

๑๒) โครงการพิษณุโลกมหานครแห่งการสร้างสรรค์ (Phitsanulok Creative City) เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน มีเป้าหมายในการเชื่อมโยงภูมิภาค วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ด้วย Creative Hub ยกกระดับจังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์และบริการด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ผสมผสานการคิดค้นนวัตกรรม ภูมิปัญญา และจินตนาการที่มุ่งสู่การสร้างความแตกต่าง ความโดดเด่น และมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์และบริการ

คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จะเดินทางพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ “พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน” ในรูปแบบต่างๆ ร่วมกับจังหวัดพิษณุโลก คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.กลาง) กองทัพภาคที่ ๓ และรัฐบาลเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากศึกษางานวิจัยเรื่อง กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

เกษม อัศวตรีรัตนกุล ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารและการขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาวด้านพลังงานหมุนเวียน แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพลังงานหมุนเวียนเพื่อชุมชน ดังนี้ ๑) จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา เพื่อ

สร้างเครือข่ายภาคีพลังงานชุมชน ๒) จัดงานมหกรรมพลังงานชุมชนภาคใต้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่าย ด้านการบริหารจัดการข้อมูล ดังนี้ ๑) สร้างระบบสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนพลังงานชุมชนภาคใต้ เช่น เว็บไซต์ คู่มือ ฯลฯ ซึ่งรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ที่ตั้งและการใช้พลังงานหมุนเวียนในชุมชนต่างๆ บุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เป็นต้น รวมทั้งการใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ เช่น สร้าง web board ให้ทุกภาคส่วนในแต่ละจังหวัดได้ติดต่อเชื่อมโยง และหารือประเด็นปัญหาาร่วมกัน ๒) สร้างกระบวนการจัดการระบบศูนย์กลางการเรียนรู้พลังงานหมุนเวียนเพื่อชุมชน ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ๓) การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อเป็นจุดถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จริงจากการใช้พลังงานหมุนเวียนให้แก่ชุมชนที่สนใจ^{๔๗}

กนต์ อินทวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง การเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของแรงงานไทยในเขตพื้นที่สี่แยกอินโดจีน จากการวิจัยพบว่า ความปลอดภัยและปัญหาอาชญากรรมของแรงงานต่างด้าว ที่ต้องการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดจริงจังกับแรงงานที่ทำผิดกฎหมาย ตลอดจนความเข้มงวดของด่านชายแดนต่างๆ ไม่ให้มีการลักลอบเข้าประเทศแบบผิดกฎหมาย และมีการป้องกันเรื่องโรคติดต่อและอาชญากรรมที่จะตามมา แรงงานเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยมากขึ้นตามลำดับ การเปิดเสรีด้านแรงงานในอาเซียนจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง ควรมีการกำหนดอายุของแรงงานและคุณสมบัติของแรงงานต่างด้าว^{๔๘}

จิราณู โสภา ได้วิจัยเรื่อง ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชรและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร ถือเป็นแหล่งโบราณสถานที่มีความดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นแหล่งที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมระดับโลก ซึ่งภาพรวมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลก หน่วยงานภาครัฐยังคงมีบทบาทมากกว่าชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร มีความแตกต่างกันในด้านพื้นที่ตั้ง ทำให้พบปัญหาในด้านการจัดการพื้นที่ที่แตกต่างกัน เนื่องจากอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาการรุกรานพื้นที่มรดกโลก ส่วนอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชชนาลัย-กำแพงเพชร มีพื้นที่ตั้งแยกไปจากชุมชน แต่ก็ยังคงประสบปัญหา

^{๔๗} เกษม อัครวิรัตน์กุล, การพัฒนากลไกการบริหารและการขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยของชาติ ระยะยาวด้านพลังงานหมุนเวียน แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้, สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๕.

^{๔๘} กนต์ อินทวงศ์, การเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของแรงงานไทยในเขตพื้นที่สี่แยกอินโดจีน, อดิเรก : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, ๒๕๖๐

ด้านพื้นที่ทับซ้อนกับที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย ควรมีมาตรการในการอนุรักษ์พื้นที่ แผนการอนุรักษ์ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และวิถีชีวิตควบคู่กันไป ทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกผ่านสื่ออย่างต่อเนื่อง ควรมีการสำรวจและปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานที่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องสุขา สถานที่จอดรถ ป้ายบอกทาง หรือป้ายสื่อความหมายที่เหมาะสม ที่รองรับขยะและสิ่งปฏิกูล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และทางด้านบริหารจัดการ พัฒนาทรัพยากรบุคคล อบรมให้ผู้ประกอบการมีจิตบริการและความสามารถด้านภาษาต่างประเทศเพื่อสื่อสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้^{๔๙}

ดำรงศักดิ์ แก้วทองคำ ร่วมฉัตร บุญภักดี และ วณมาลิน ดอนเขียวไพโร ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาสีเขียวอินโดจีน : มาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลก จากการวิจัยพบว่า ควรมีการวางแผนการมาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวไว้ก่อนมีการพัฒนาสีเขียวอินโดจีนอย่างเป็นทางการภายใต้การบริหารงานแบบบูรณาการใน ๓ ลักษณะ ดังนี้ (๑) มาตรการในการบริหารจัดการให้เข้าสู่ระบบที่สามารถควบคุมได้โดยพิจารณาจากปัญหาการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัด ปัญหาสังคมและอาชญากรรม ปัญหาการสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความมั่นคงและหลักมนุษยธรรม ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาการแย่งงานคนไทยทำ (๒) มาตรการตรวจสอบปราบปราม สกัดกั้น แลจับกุมดำเนินคดีอย่างเข้มงวดต่อผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ทั้ง พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และ (๓) มาตรการกำหนดความชัดเจนของบทบาท หน้าที่และภารกิจของแต่ละหน่วยปฏิบัติในระดับภูมิภาค (จังหวัด) การบังคับบัญชาในพื้นที่โดยตรงเพื่อให้ทราบบทบาทหน้าที่ในขั้นต้นและให้กระทรวงแรงงาน / สำนักงานจัดงานจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานความชัดเจนอีกครั้งหนึ่งของการปฏิบัติในรายละเอียดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะกำหนดตามข้อเท็จจริงหรือศักยภาพของตนเองจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการบูรณาการปฏิบัติในพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อจังหวัด^{๕๐}

ทวีชัย บุญเต็ม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสำหรับพุทธศักราช ๒๕๕๐” ยุทธศาสตร์คือการเตรียมสงครามหรือการต่อสู้ การต่อสู้มีหลายรูปแบบสมัยก่อนต่อสู้ทางทหารคือฆ่ากันแต่สมัยนี้มีการต่อสู้หลายด้านต่อสู้ทาง

^{๔๙} จิราหนู โสภา, ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๔.

^{๕๐} ดำรงศักดิ์ แก้วทองคำ ร่วมฉัตร บุญภักดี และ วณมาลิน ดอนเขียวไพโร, การพัฒนาสีเขียวอินโดจีน : มาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลก, พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๐.

เศรษฐกิจก็ต้องเตรียมทำสงครามทางเศรษฐกิจต่อสู้ทางการเมืองก็ต้องเตรียมทำสงครามทางด้านการเมืองจะเตรียมสงครามได้ต้องมีข่าวกรองทางยุทธศาสตร์ต้องเก็บข่าวแล้ววิเคราะห์ว่าแกนความคิดของฝ่ายตรงข้ามเป็นอย่างไรแล้วจึงจะคิดแผนว่าจะทำอะไรและได้สรุปว่า “ยุทธศาสตร์คือความมุ่งหมายส่วนยุทธวิธีคือทำอย่างไรก็จะถึงจุดนั้น” ในการทางการเมืองนั้นโดยปกติเราจะเจรจา ก่อนแต่ถ้าจะต่อสู้ก็ต้องวางแผนการต่อสู้การวางแผนเป็นยุทธศาสตร์พอถึงวันเข้ารบเป็นยุทธวิธีถ้าทำแล้วใช้ไม่ได้ก็ปรับยุทธวิธีได้ในส่วนของการกำหนดยุทธศาสตร์นั้นยุทธศาสตร์ที่เลือกใช้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์^{๕๑}

ทวีชัย ธรรมรักษ์ ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารการปกครองแบบพิเศษเมืองปริมณฑล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางกายภาพของจังหวัดปทุมธานีสามารถแบ่งเมืองออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ สภาพความเป็นเมืองที่มีความเจริญ และประชากรหนาแน่น (Urban) ซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับกรุงเทพฯ และเมืองที่มีความเป็นชนบท (Rural) ที่มีวิถีชีวิตและประกอบอาชีพด้านการเกษตร ปัญหาของเมืองทั้ง ๒ ลักษณะ จึงมีความแตกต่างทั้งประเภทของปัญหา ความรุนแรง และความจำเป็นของปัญหา ในพื้นที่ที่มีความเจริญติดต่อกับกรุงเทพฯ การบริหารการปกครองที่เป็นอยู่ ประชาชนไม่สามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ เนื่องจากติดขัดในประเด็นสำคัญทางด้านรูปแบบการปกครองและเงินงบประมาณ เพราะปัญหาของเมืองที่มีความเจริญต้องมองปัญหาในภาพใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันกับพื้นที่อื่น และใช้งบประมาณจำนวนมากเกินกำลังของท้องถิ่นเดียวจะทำได้ ปัจจุบันการแก้ไขปัญหายังติดอยู่กับพื้นที่ (Area Approach) (๒) ขาดการบูรณาการกันอย่างแท้จริง ปัญหาความเดือดร้อน ความต้องการของประชาชนยังไม่สามารถแก้ไขโดยรูปแบบของการประชาคมอย่างแท้จริง รวมทั้งขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนในทุกๆ มิติ ดังนั้น การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวของจังหวัดปทุมธานี จึงควรแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ลักษณะ ลักษณะแรก คือ พื้นที่ชนบทที่มีจำนวนประชากรยังไม่หนาแน่น ประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตร สมควรคงรูปแบบการบริหารการปกครองในลักษณะเดิม โดย เน้นให้ผู้นำ CEO เป็นผู้บริหารสูงสุด เพื่อบูรณาการการทำงานในพื้นที่ การใช้นโยบายแบบ ทวิลักษณ์ (Dual track) รวมทั้งพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียง ลักษณะที่ ๒ พื้นที่ที่มีความเจริญ ประชาชนอยู่อย่างหนาแน่น หรือแออัด และมีความเกี่ยวข้องติดต่อกับกรุงเทพมหานคร สมควรส่งเสริมประสิทธิภาพทางการบริหารการปกครองเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของการพัฒนาหรือ แก้ไขปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เป็นผลกระทบมาจากภายนอกจังหวัดปทุมธานี มิใช่ ปัญหาที่เกิดจากคนหรือในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเอง จึงสมควรให้ราชการส่วนกลางได้เข้าไป ช่วยในการพัฒนาและแก้ไข

^{๕๑} ทวีชัย บุญเติม, “การพัฒนาการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสำหรับพุทธศักราช๒๕๕๐”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : ๒๕๕๐).

ปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดพื้นที่สำคัญของปริมณฑลรอบกรุงเทพฯ (Greater Bangkok Region) และคณะกรรมการบริหารพื้นที่สำคัญของปริมณฑลรอบกรุงเทพฯ (Greater Bangkok Region Board) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานคณะกรรมการ เพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในภาพใหญ่ รวมทั้งบูรณาการบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อมุ่งแก้ปัญหาที่เป็นปัญหาสำคัญของเมืองอย่างฉับพลัน ให้ตรงต่อความต้องการของประชาชน รวมทั้งเป็นช่องทางให้การบริหารราชการส่วนกลางได้สามารถเข้าไปช่วยเหลือในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ทัน ท่วงที ทำให้สังคมส่วนรวมเป็น “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” (Green and Happiness Society) มีการบริหารงานแบบบูรณาการกันอย่างแท้จริง ซึ่งจะส่งผลดีต่อประเทศโดยรวม และ เพิ่มศักยภาพของประเทศไทยในเวทีโลกได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีสมภาคภูมิ^{๕๒}

นิยดา สวัสดิพงษ์ ได้วิจัยเรื่อง การอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา ชุมชนชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านตะเพินคี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาวิจัยพบประเด็นปัญหาที่สำคัญ ๓ ประการ คือ (๑) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ซึ่งเกิดจากรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่ถูกต้อง ไม่มีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ (๒) ปัญหาสารเคมีทางการเกษตร เนื่องจากพบว่าการปนเปื้อนสารเคมีลงในสิ่งแวดล้อมทั้งในดินและแหล่งน้ำ ซึ่งจากการศึกษาคุณสมบัติการตื้อยาของแบคทีเรียในพื้นที่เพาะปลูก พบว่า แบคทีเรียก่อโรคที่พบตามพื้นที่เพาะปลูก และตะกอนดินในแหล่งน้ำบริเวณใกล้เคียงมีคุณสมบัติการตื้อยาปฏิชีวนะร่วมกับความทนทานต่อโลหะหนักเกิดขึ้น และ (๓) ปัญหาด้านระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานเกี่ยวกับแหล่งพลังงาน เนื่องจากชุมชนตั้งอยู่บริเวณพื้นที่สูงจึงทำให้ไม่มีระบบไฟฟ้าเข้าไปยังพื้นที่ ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะวิจัยได้ศึกษาแหล่งพลังงานทดแทน เพื่อให้เกษตรกรลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์ ซึ่งแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ดังกล่าวควรส่งเสริมให้ชาวบ้านใช้พื้นที่ทำการเกษตรอย่างถูกต้อง โดยมีการสร้างองค์ความรู้ในการจัดการดินและน้ำ และพัฒนาพื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการทำการเกษตรแบบประณีต ส่งเสริมการรวมกลุ่มแบบสหกรณ์ของชุมชนเพื่อให้ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดค่าใช้จ่ายด้านสารเคมีทางการเกษตร พร้อมกับการสร้างพื้นฐานด้านการจัดการพื้นที่เกษตรแบบอินทรีย์ นอกจากนี้ เกษตรกรยังสามารถนำต้นแบบของการทำเชื้อเพลิงอัดแท่งมาประยุกต์ใช้ ซึ่งจากการศึกษาคุณสมบัติ

^{๕๒} วัชชัย ธรรมรักษ์, ยุทธศาสตร์การบริหารการปกครองแบบพิเศษเมือง ปริมณฑล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๓.

ทางด้านเชื้อเพลิงจากเหมืองถ่านหินสำปะหลัง และต้นข้าวโพด พบว่า เป็นเชื้อเพลิงพลังงานทดแทนที่มีประสิทธิภาพ ช่วยลดค่าใช้จ่าย และลดขยะมูลฝอยจากเศษวัสดุเหลือจากการเกษตร^{๕๓}

ปรารภณา สถิตย์วิภาวี ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับการจัดการทรัพยากรยังขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนั้นความร่วมมือของทุกภาคส่วน รวมถึงตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคธุรกิจเอกชน ในการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการจัดการทรัพยากรโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ถึงปัญหาและการพัฒนา วางแผน และบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมตามศักยภาพ โดยจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานระดับสากลเดียวกัน การถ่ายทอดและใช้อุปกรณ์/เทคโนโลยีร่วมกัน และประมวลผลของข้อมูลในภาพรวม และของแต่ละหน่วยงาน/ภาคส่วนจะทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลาโดยให้ความสำคัญกับความเที่ยงตรงและการเก็บข้อมูลในหลายช่วงเวลาที่แตกต่างกันร่วมกันพัฒนาการทำฐานข้อมูลให้สามารถมาประยุกต์ เช่น ประเมินการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้รวมถึงการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอย และ/หรือปริมาณความต้องการอุปโภค-บริโภคได้ เป็นต้น^{๕๔}

พระมหานรากร วรเมธี (ช่างบุ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน” ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพปัญหาและอุปสรรคการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนสภาพทั่วไปพระสงฆ์ในพื้นที่มีเพียงการแสดงธรรมแต่ไม่ได้ทำกิจกรรมเพื่อนำมาพัฒนา พระสงฆ์ขาดงบประมาณในการลงพื้นที่การคมนาคมทุรกันดาร ไม่มีกิจกรรมกลุ่มของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน

๒. ทฤษฎีการพัฒนาและการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในการการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน คือ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกัน และหลักพุทธธรรม ได้แก่ ทิณฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ส่วนหลักธรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มัชฌิมาปฏิปทา สติสัมปชัญญะ สันโดษ และความไม่เบียดเบียน

^{๕๓} นียดา สวัสดิพงษ์, การอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา ชุมชนชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านตะเพินคี จังหวัดสุพรรณบุรี, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, ๒๕๖๐.

^{๕๔} ปรารภณา สถิตย์วิภาวี, การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๔.

๓. การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงบูรณาการกับหลักพุทธธรรมใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ พบว่าด้านพอประมาณ พระสงฆ์ส่วนมากแนะนำให้ชุมชนใช้หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ใช้มีัตตัญญูตาในการดำเนินชีวิต ด้านความมีเหตุผล แนะนำให้ใช้หลักทางสายกลาง ด้านการมีภูมิคุ้มกันที่ดี แนะนำให้ใช้นาถกรณธรรม ๒) การพัฒนาด้านสังคม ด้านพอประมาณ แนะนำว่าควรสันโดษ ความมีกัลยาณมิตร ด้านความมีเหตุผล ควรใช้ความจำเป็นและสมชีวิตา ด้านภูมิคุ้มกัน ควรเว้นอบายมุขและสังคมฟุ่มเฟือยตามกระแสนิยม ๓) การพัฒนาด้านจิตใจ พบว่า ด้านพอประมาณ พระสงฆ์ส่วนใหญ่แนะนำให้ชุมชนใช้ชีวิตตามกฎพื้นฐานในชีวิตประจำวันพัฒนาตนเอง ด้านความมีเหตุผล ให้ใช้สติสัมปชัญญะในการตัดสินใจปัญหาในด้านอื่น ๆ ทั้งหมด ด้านภูมิคุ้มกันชุมชนต้องประกอบด้วยศีล ๕ และสมาธิภาวนาพื้นฐานทุกคน ๔) การพัฒนาด้านวัฒนธรรม พบว่า ความพอประมาณต้องสอนเยาวชนตั้งแต่เริ่มต้นด้วย สันโดษ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ด้านความมีเหตุผล ให้ตัดสินใจปัญหาความยากจนของตนเองแบบไม่ย่อท้อต่อชะตาชีวิตและอดทนต่อสิ่งไม่เกียจคร้าน ด้านภูมิคุ้มกันต้องรู้จักวิธีสร้างกำลังใจตนเองเพื่อเป็นภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การรักษาศีล ไม่เบียดเบียน ทั้งตนเองและธรรมชาติสิ่งแวดล้อม^{๕๕}

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (อบอูน) และคณะ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์และองค์กรพระพุทธศาสนาในสังคมไทย มีบทบาทหลักในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคม โดยมีเป้าหมายเพื่อการสร้างประโยชน์และความสุขตามแนวพระพุทธศาสนาให้กับผู้คนในสังคม ถึงแม้ว่าพระสงฆ์จะใช้กระบวนการพัฒนาที่แตกต่างกัน เช่น เน้นการส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้ การพัฒนาสังคมการเสริมสร้างจริยธรรม การปฏิบัติภาวนา เป็นต้น แต่โดยภาพรวม คือ การพัฒนาให้บุคคลและสังคมได้มีการเรียนรู้จากสิ่งที่เรียบง่ายไปสู่การพฤติกรรมที่เหมาะสม มีจิตใจและสติปัญญาในการพัฒนาตนเองและการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน สำหรับหลักพุทธธรรมที่พระสงฆ์นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคคลและสังคมนั้นประกอบด้วยหลักธรรมที่แสดงให้เห็นถึงสัจธรรมของชีวิตและหลักจริยธรรมเพื่อให้บุคคลและสังคมได้มีการเกื้อกูลต่อกัน โดยใช้วิธีการบูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ากับภูมิปัญญาสากล และภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการประสานเชื่อมโยงผู้คลในสังคมให้มีการสร้างสรรค์และทำสิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลต่อพระพุทธศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและความสงบสุขของสังคม ซึ่งคณะสงฆ์ได้มีการเรียนรู้ การปรับตัว และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต่อเนื่องภายใต้บริบททางสังคมหลักพระธรรมวินัยซึ่งในระดับโลกียะเน้นการพัฒนาคนเพื่อให้ชีวิตอย่างถูกต้องเป็นธรรม มีการพัฒนาด้านกาย จิตใจและปัญญาในระดับโลกุต

^{๕๕} พระมหานรากร วรเมธี (ช่างบุ), “การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘).

ตระหนักการพัฒนาคนเพื่อให้มีจิตใจและปัญญาที่สมบูรณ์เห็นสังขารของชีวิตส่วนการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ตามแนวของพระพุทธศาสนานั้นพบว่าเครือข่ายทางสังคมของคณะสงฆ์เกิดขึ้นจากความสำพันธ์ทั้งภายในองค์กรคณะสงฆ์และการปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับฝ่ายต่างๆในสังคมเช่นภาครัฐประชาชนองค์กรธุรกิจเอกชนซึ่งได้มีการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อแรกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือพึ่งพาจนกระทั่งสามารถสร้างพลังทางสังคมในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมโดยมีเครือข่ายธรรมมะการทำหน้าที่ตามพระธรรมวินัยเป็นปัจจัยหลักในการเชื่อมโยงกัลยาณมิตรการแก้ไขปัญหาทางสังคมการสร้างพื้นที่ทางสังคมและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา

แนวทางในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการของคณะสงฆ์และองค์กรพระพุทธศาสนาในสังคมไทยนั้นควรมี ๓ รูปแบบ คือ ๑) การบริหารจัดการตามพระธรรมวินัยเพื่อนำหลักการทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาจิตใจและสังคม ๒) การบริหารตามกิจการคณะสงฆ์เพื่อการเสริมสร้างความเกื้อกูลและความเรียบร้อยดีงามแห่งหมู่คณะและ ๓) การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และเครือข่ายเพื่อการจัดการเชิงพื้นที่ให้เกิดพลังแห่งการพัฒนาซึ่งรูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการองค์กรของคณะสงฆ์นั้นอาจมีกระบวนการบริหารที่แตกต่างกันไปตามหลักการเป้าหมายและอัตลักษณ์ของคณะสงฆ์หรือตามโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ของคณะสงฆ์โดยจะต้องมีบูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ประสิทธิภาพประสิทธิผลการสร้างประโยชน์และความสุขตามแนวพระพุทธศาสนา

ดังนั้นการที่จะส่งเสริมการบริหารจัดการของคณะสงฆ์และองค์กรทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยเพื่อนำไปสู่การสร้างองค์กรแห่งการตื่นรู้และการสร้างประโยชน์สุขแก่ประชาชนซึ่งสำคัญคือจะต้องมีการศึกษาเรียนรู้และการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของพระธรรมวินัยภูมิปัญญา กลุณิมิยาท้องถิ่นการเปิดพื้นที่ทางสังคมและการเรียนรู้ในลักษณะของการบูรณาการที่เน้นการพัฒนาจิตใจและปัญญา^{๕๖}

พระราชวรมณี (พล อาภากร) และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “พระธรรมทายาท: เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาเพื่อการพัฒนาสังคม” ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการทำงานของเครือข่ายอดีตพระธรรมทายาทว่าส่วนหนึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นพระสงฆ์นักพัฒนาสังคมโดยมุ่งเน้นการทำงานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาควบคู่กับการใช้หลักการพัฒนาชุมชนเพื่อการประยุกต์ให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของสังคมไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้บนหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนแนวทางการทำงานดังกล่าวมีการรวบรวมและแบ่งแยกการจัดการพัฒนาหลักสูตรออกเป็นหลักสูตร

^{๕๖} พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่) และคณะ , “การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๖).

สำหรับการอบรมพระสงฆ์ที่กัลงศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหลักสูตรอบรมสำหรับสามเณรหลักสูตรอบรมสำหรับพระสงฆ์ทั่วไปและหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับการทำงานอย่างเป็นสุขสำหรับประชาชนโดยแต่ละหลักสูตรได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการสำคัญสำหรับการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อวัตถุประสงค์หลักของแต่ละหลักสูตรต่อไป ^{๕๗}

วาสนา จักรแก้ว ได้วิจัยเรื่อง การค้าชายแดนและผลกระทบต่อชุมชนกรณีศึกษา : ประตุการค้าสี่แยกอินโดจีนจังหวัดพิษณุโลก จากการวิจัยพบว่า การค้าชายแดนมีบทบาทต่อเศรษฐกิจของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในเขตพื้นที่ประตุการค้าสี่แยกอินโดจีนที่มีพื้นที่เชื่อมโยงที่ทำการวิจัย โดยเฉพาะอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งขยายตัวได้ดีเนื่องจากศักยภาพการเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน และยังมี การเชื่อมโยงไปยังเขตเอเชียใต้ ซึ่งภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญของศักยภาพ ดังกล่าว จึงมีนโยบายสนับสนุนการพัฒนาการค้าชายแดนภาคเหนืออย่างต่อเนื่อง ดังนี้ ๑) รูปแบบการค้าชายแดน มีรูปแบบที่เป็นทั้งการค้าในระบบและการค้านอกระบบ การค้าในระบบเป็นการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมาย โดยผู้นำเข้า-ส่งออก จะทำการนำเข้าและส่งออกสินค้าผ่านพิธีการศุลกากรโดยมีการเสียภาษีอย่างถูกต้อง ๒) การขยายพื้นที่ทางการค้าพบว่า มีเหตุผลที่การค้าชายแดนไทยขยายตัวที่สำคัญได้แก่ การปรับนโยบายของทางการไทยที่มุ่งเปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้า ๓) ปัญหาและอุปสรรคของการค้าชายแดนและผลกระทบต่อชุมชน พบว่า การขาดความไว้วางใจกัน ขาดต้นทุนทางสังคมหรือทุนทางการเมือง ความอ่อนไหวทางการเมือง ภายในบางประเทศ ทิศทางและระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ-การเมืองที่ต่างกัน โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจหลายประเทศไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งที่สำคัญเกิดจากขาดผลทางสงคราม ปัญหาระบบการเงินและระเบียบต่างๆ เงินที่ใช้ในการค้าหลายสกุลไม่มั่นคง และมีกฎระเบียบที่เปลี่ยนแปลงบ่อยและไม่เอื้อต่อการค้าบอกระบบ ๔) ผลกระทบการค้าชายแดนต่อชุมชนพบว่าการค้าชายแดนส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น และได้บริโภคสินค้าในราคาที่ถูกลง สินค้าที่นำมาจำหน่ายมีความหลากหลาย ๕) ผลกระทบทางด้านสังคมพบว่า ประชาชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากคนในพื้นที่และแรงงานนอกพื้นที่ มีการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอย่างเห็นได้ชัด การประกอบอาชีพทางด้านเกษตรลดลง เนื่องจากมีการครอบครองที่ดินหรือพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง มีการซื้อขายที่ดินทั้งมีเอกสารสิทธิ์และไม่มีเอกสารสิทธิ์โดยเฉพาะติดกับแม่น้ำ มีปัญหาโรคติดต่อจากคนต่างพื้นที่เพิ่มขึ้น มีค่านิยมในการบริโภคฟุ่มเฟือยมากขึ้น มีการจับจ่ายใช้สอยในสิ่งที่ไม่จำเป็นเช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า วัสดุอุปกรณ์การสื่อสาร เครื่องประดับ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแลกเปลี่ยนทาง

^{๕๗} พระราชวรมุนี (พล อากาศโร) และคณะ, “การขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดหลักสูตรพระธรรมทายาท”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : คณะพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม วิถีชีวิต การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ ด้านการแพทย์ ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์บนพื้นฐานของความร่วมมือในภูมิภาค มีการลักลอบนำเข้าสินค้าที่ผิดกฎหมาย ระบบคมนาคมจะดีขึ้นสามารถขนส่งได้รวดเร็วและหลากหลาย ขณะเดียวกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น คือ อาชญากรรม ทำให้เกิดปัญหา ระบบการศึกษา และสาธารณสุขจะดีขึ้น ทำให้เกิดการแพร่กระจายยาเสพติด ทำให้เกิดปัญหาการใช้แรงงานเด็กและแรงงานต่างด้าว มลพิษ มีการใช้แรงงานต่างด้าว^{๕๘}

ยุพิน เกื่อนศรี และนิชภา โมราถบ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพือ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความสนใจเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเรียนรู้กระบวนการปลูกข้าวอินทรีย์มากขึ้นและมีความตระหนักในเรื่องการดูแลสุขภาพมากขึ้น จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการวิจัยทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านการผลิต และการตลาดเพิ่มมากขึ้นเกิดเครือข่ายผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ทั้งภายในจังหวัดและภายนอกจังหวัดมากขึ้นและเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ณ ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตและจิตวิญญาณชาวนาไทยเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดเครือข่ายสนับสนุนการผลิต หน่วยงานของรัฐที่เข้าใจและเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่มากขึ้น เกิดศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรให้ชุมชนและประชาชนร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง มีการเชื่อมโยงภาคีและแหล่งทุนเพื่อบริการวิชาการ ทำให้ได้กลไกในการบริหารจัดการเครือข่ายของผู้ปลูกข้าวอินทรีย์^{๕๙}

ยุวดี รอดจากภัย ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ” ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายทางสังคมที่ดูแลผู้สูงอายุจะประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และอาสาสมัครที่มาช่วยดูแล การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งชุมชนจำเป็นต้องส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันอย่างแท้จริง การพัฒนาในกลุ่มประชาชนที่อยู่ในชุมชนจะส่งผลให้มีการสนับสนุนทางสังคมตามมา การดำเนินงานโดยภาครัฐซึ่งมีบุคลากรจำกัดไม่เพียงพอกับการจัดการปัญหา จำเป็นต้องอาศัยกลไกปัจจัยหลายส่วนประกอบกัน การประเมินเครือข่ายทางสังคมที่ดูแลผู้สูงอายุ ยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะการสร้างเครือข่ายทำให้เกิดการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือด้วยความ

^{๕๘} วาสนา จักรแก้ว, การค้าชายแดนและผลกระทบต่อชุมชนกรณีศึกษา : ประตุการค้าสี่แยกอินโดจีนจังหวัดพิษณุโลก, กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๗.

^{๕๙} ยุพิน เกื่อนศรี และนิชภา โมราถบ, “การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพือ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์”, รายงานการวิจัย, สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๙).

สมัครใจ ฉะนั้นการสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ^{๖๐}

สมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล และคณะ ได้ทำรายงานการวิจัยเรื่อง “โครงการวิจัยองค์การการเงินชุมชนกับการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา หน้าที่ขององค์กรการเงินชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกและชุมชนแบบองค์รวม หน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนและพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนและวิเคราะห์เงื่อนไขขององค์กรการเงินชุมชนในการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชนรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น องค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการให้กับประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ปัญหาหนี้เสียของกลุ่มออมทรัพย์มีน้อยมากเมื่อเทียบกับกองทุนหมู่บ้าน การยึดเวลาชำระคืนเงินกู้กองทุนให้ยาวออกไปของรัฐบาลอาจส่งผลให้วินัยของสมาชิกผู้กู้แยลง ปัญหาขาดการติดต่อระหว่างผู้กู้กับผู้ให้กู้มีมากขึ้น ปัญหาของกลุ่มออมทรัพย์คือไม่ค่อยมีใครสนใจเข้ามาเป็นประธานกลุ่ม ผู้นำกลุ่มส่วนใหญ่จึงเป็นผู้สูงวัยขาดความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินคงเหลือ การจัดสรรเงินกำไร การดำเนินงานไปจัดสวัสดิการส่วนใหญ่เป็นไปในเชิงรับในรูปของ สวัสดิการการเกิด การเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล และสวัสดิการค่าทำศพเป็นสำคัญ มีน้อยที่เป็นไปในลักษณะเชิงรุก เครือข่ายสวัสดิการชุมชนบางแห่งมีสมาชิกเร็วแต่ปัญหาความยั่งยืนของเงินกองทุนยังเป็นประเด็นสำคัญ การบันทึกข้อมูลต่างๆ ขององค์กรการเงินเป็นแบบการบันทึกด้วยสมุดเป็นหลัก ความผิดพลาดเกิดขึ้นได้มาก องค์กรการเงินชุมชนในพื้นที่การศึกษาที่มีกิจกรรมการพัฒนาแบบองค์รวมค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเล็กและให้ความสำคัญกับมิติเศรษฐกิจหรือความอยู่รอดทางการเงินของกลุ่มเป็นสำคัญ มีเงื่อนไข ๗ ประการ ที่มีส่วนสำคัญให้เกิดแนวคิดและการดำเนินการการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมขององค์กรการเงินชุมชนโดยเป็นปัจจัยภายนอก ๒ ประการ คือ (๑) การสนับสนุนหรือได้รับความร่วมมือจากองค์กรหรือหน่วยงานภายนอก (๒) การให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นปัจจัยภายในองค์กรการเงินชุมชนเอง ๕ ประการ คือ (๓) วิสัยทัศน์ และการเอาจริงเอาจังของผู้นำองค์กรการเงินชุมชน (๔) ความเป็นประชาธิปไตยและการเปิดกว้างของผู้นำองค์กรการเงินชุมชน (๕) ความเข้มแข็งและความเป็นปึกแผ่นของกรรมการองค์กรการเงินชุมชน (๖) ฐานะทางการเงินขององค์กรการเงินชุมชน (๗) การให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ของผู้นำองค์กรการเงินชุมชนและมีช่องทางการเรียนรู้ องค์กรการเงินจึงต้องปรับวิถีคิดวิถีทำงานเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งและการพึ่งพาตัวเองได้ โดยเริ่มจากการสังเกตปัญหาจากภายในองค์กรก่อน จากนั้นจึงนำ

^{๖๐} ยุวดี รอดจากภัย, “การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ”, รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๐.

ความรู้จากช่องทางต่างๆ มาช่วยแก้ปัญหา ในขณะที่ อบต.และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องก็ต้องปรับวิธีคิดและวิธีทำงานที่เริ่มจากศักยภาพที่เป็นจริงในพื้นที่และความต้องการที่แท้จริงขององค์กรการเงินชุมชน^{๖๑}

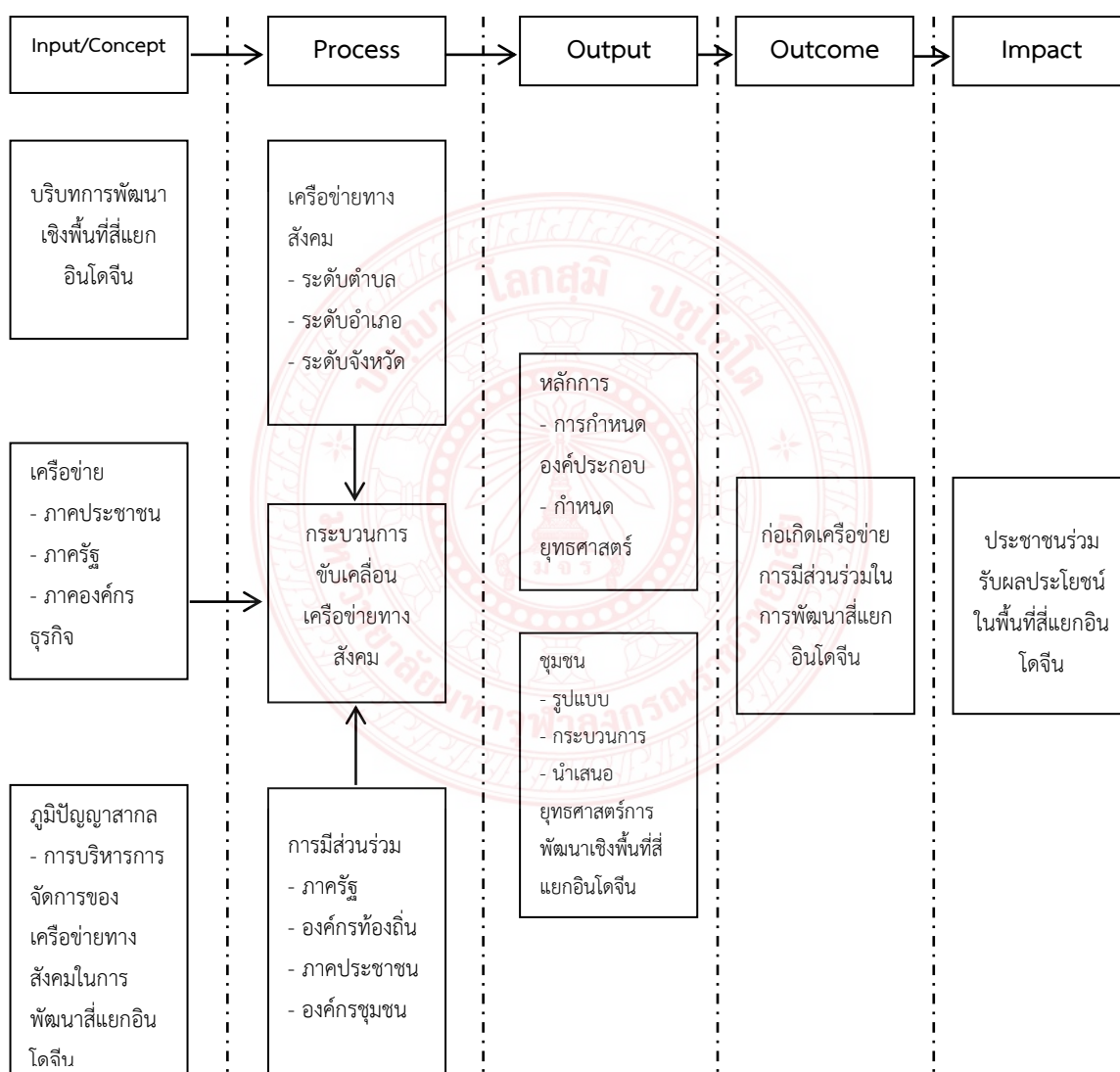
อภิศักดิ์ อธิระวิสิทธิ์ ได้วิจัยเรื่อง การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมเชิงพื้นที่กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ๑) ผลการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการสังคมในจังหวัดขอนแก่น มีองค์รภาครัฐที่สังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นกลไกทางราชการ หลักในการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับบริหารจัดการสังคม ทั้งหมด ๑๑ องค์กรรวมทั้งมีองค์รภาคประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรสาธารณประโยชน์ที่เป็นกลไกในระดับพื้นที่ในการดำเนินงาน การผลักดันให้เกิดความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมต้องสร้างเวทีให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างแผนปฏิบัติการร่วม ซึ่งเรียกว่า SPA Model ๒) รูปแบบและวิธีการจัดสวัสดิการสังคมที่ ๒ รูปแบบ รูปแบบแรกโดยองค์รภาครัฐจะมีการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการบริหารกองทุนใช้รูปแบบการทำงานที่เน้นโครงการเป็นตัวขับเคลื่อนและดำเนินการอยู่ภายใต้ระเบียบกฎหมายของราชการอย่างเคร่งครัด รูปแบบที่สองโดยชุมชนท้องถิ่นจะดำเนินการผ่านคณะกรรมการชุมชนท้องถิ่นจังหวัดเน้นการทำงานในลักษณะเครือข่ายในท้องถิ่นและมีความยืดหยุ่นสูง แนวทางในการจัดสนับสนุนการจัดสวัสดิการสังคมในพื้นที่จะต้องสร้างความร่วมมือร่วมใจและผนึกกำลังในการทำงานผ่านการจัดสวัสดิการที่ผสมผสานกันระหว่างสวัสดิการโดยรัฐและสวัสดิการภาคเอกชน ๓) แนวทางการขยายเชื่อมโยงกองทุน สามารถทำได้ในระดับตำบลโดยการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งสามารถสนับสนุนกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ทั้งงบประมาณและบุคลากร และแนวทางการบูรณาการกองทุนมีความเป็นไปได้ที่ชุมชนจะใช้เวทีของการเรียนรู้มากกว่าระดมทุนร่วมกัน^{๖๒}

^{๖๑} สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล และคณะ, “โครงการวิจัย องค์กรการเงินชุมชนกับการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), ๒๕๕๔).

^{๖๒} อภิศักดิ์ อธิระวิสิทธิ์, การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมเชิงพื้นที่กรณีศึกษา จังหวัดขอนแก่น, ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔.

๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยย่อยนี้ ใช้หลักการสร้างศักยภาพและความสามารถเพื่อการพัฒนาทางสังคม เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ตัวชี้วัดและองค์ประกอบ เพื่อศึกษากระบวนการและ กลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่

แผนภาพที่ ๒.๓ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และเอกสาร การจัดการกระบวนการวิจัย ด้วยการถอดบทเรียนและการบูรณาการข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในพื้นที่การศึกษาที่กำหนดไว้ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษากระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ (Applied Research) เน้นการศึกษาวิเคราะห์ทั้งในเชิงพื้นที่และเอกสาร โดยใช้วิธีวิทยาวิจัยการแบบผสมผสาน ดังนี้

๓.๑.๑ การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องประวัติพัฒนาการ หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ดังนี้

๓.๑.๑.๑ ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่นๆ โดยอาศัยแนวคิดการบริหารจัดการ และการพัฒนาเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เป็นกรอบในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย ตำราทางวิชาการ วารสารและ

หนังสืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ ดังนี้

- ๑) แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม
- ๒) แนวคิดเกี่ยวกับหลักการมีส่วนร่วม
- ๓) แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร
- ๔) แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐ
- ๕) แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา
- ๖) ข้อมูลพื้นที่วิจัย
- ๗) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๑.๒ ทำการศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาศีแยกอินโดจีน

๓.๑.๑.๓ สรุปผลการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมาการกระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่

๓.๑.๒ การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงสภาพกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาศีแยกอินโดจีนในจังหวัดพิษณุโลก ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

๓.๑.๒.๑ ทำการศึกษาและคัดเลือกบุคคลากร คือ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาศีแยกอินโดจีน ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญ

๓.๑.๒.๒ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับบุคคลกร เจ้าหน้าที่ และส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ๒๐ ราย

๓.๑.๒.๓ ดำเนินการศึกษาวเคราะห์องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาศีแยกอินโดจีน โดยเน้นกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาศีแยกอินโดจีน ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

๓.๑.๒.๔ สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๓.๑.๒.๔ สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน จำนวน ๓๗ ท่าน ดังนี้

๓.๒.๑.๑ นายบัณฑิต วงศาเสนาณรงค์ ตำแหน่ง ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ

๓.๒.๑.๒ ดร.เอกชัย โกมลิกิตดี ตำแหน่ง มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓.๒.๑.๓ ดร.สมไทย วงษ์เจริญ ตำแหน่ง รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓.๒.๑.๔ นางสาวธัญญลักษณ์ คำสัญวงษ์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓.๒.๑.๕ นางเฉลียว อยู่จำนง ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษานานาชาติ, องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๖ นางเพชร ศรีรัตน์โณภาส ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ สพพ.พล.๑,

๓.๒.๑.๗ นางชวชนม นิมเจริญ ตำแหน่ง ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙

๓.๒.๑.๘ นางประนอม ทิวะพันธุ์ ตำแหน่ง นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๙ นางมณฑนา ไกรศาศิลป์ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษานานาชาติ สพพ.พล๓

๓.๒.๑.๑๐ นางสาวสงกรานต์ เกตุดี ตำแหน่ง เลขาธิการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๑ นางสาววิมล เกตุศรีบุรินทร์ ตำแหน่ง วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๒ นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล ตำแหน่ง พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๓ นายเจษฎา ลิ้มศรีตระกูล ตำแหน่ง นายอำเภอเมืองพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๔ นายขจรเกียรติ แพงศรี ตำแหน่ง ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๕ นายธวัชชัย สิทธิวีระกุล ตำแหน่ง เกษตรจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๖ นายนรินทร์ กวางทอง ตำแหน่ง โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๗ นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๑๘ นายนิพัทธ์ เกษแพ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองส่งเสริม
ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓.๒.๑.๑๙ นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์ ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๒๐ นายบุญทรง แทนธานี ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก

๓.๒.๑.๒๑ นายปฏิภัฏ วิจารย์ปรีชา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชิน
ราช

๓.๒.๑.๒๒ นายประเสริฐ ประจันตะเสน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม
การศึกษา

๓.๒.๑.๒๓ นายประพลติ ยอดไพบูลย์ ตำแหน่ง ผอ.สอต.พิษณุโลก, สถานี
วิทยุกระจายเสียงกรมอุตุนิยมวิทยา

๓.๒.๑.๒๔ นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์ ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วน
จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๒๕ นายสุทธิวัตต์ ต่ายวัลย์ ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึง
พระ

๓.๒.๑.๒๖ นายสุธี คำมาเมือง ตำแหน่ง ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนา
สื่แยกอินโดจีน

๓.๒.๑.๒๗ นายอนิรุธ โกศियพงษ์ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต ๑

๓.๒.๑.๒๘ ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร ตำแหน่ง คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
นเรศวร

๓.๒.๑.๒๙ ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล ตำแหน่ง คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓.๒.๑.๓๐ ผศ.สุพจน์ พลฤกษ์วัน ตำแหน่ง รองประธานสถาบันพัฒนาสื่แยกอิน
โดจีน

๓.๒.๑.๓๑ พ.ต.ท.พิสิฐ ปั้นแก้ว ตำแหน่ง สารวัตรป้องกันและปราบปราม
สถานีเมืองพิษณุโลก

๓.๒.๑.๓๒ พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์ ตำแหน่ง รองประธานสถาบันพัฒนาสื่แยก
อินโดจีน

๓.๒.๑.๓๓ พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์ ตำแหน่ง กรรมการสถาบันพัฒนาสื่
แยกอินโดจีน

๓.๒.๑.๓๔ พล.ต.ท. วสันต์ วัสสานนท์ ตำแหน่ง นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก

๓.๒.๑.๓๕ พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์ ตำแหน่ง ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓.๒.๑.๓๖ รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ ตำแหน่ง คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๓๗ รศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์ ตำแหน่ง มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓.๒.๑.๓๘ นายสมชาย เทพรักษ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดี
จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๓๙ นายวิโรจน์ จิรัฐติกาลโชติ ตำแหน่ง ประธานกรรมการพัฒนา
เศรษฐกิจเขตพื้นที่ภาคเหนือหอการค้าไทย จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๔๐ นายอนันต์ สิทธิรุ่งโรจน์ ตำแหน่ง ประธานสภาองค์การบริหารส่วน
ตำบลบึงพระ

๓.๒.๑.๔๑ พระครูอภัยโกศล (เจริญ กิตติคุณ) ตำแหน่ง วัดกรับพวงเหนือ
อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๔๒ พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์
วิทยา จังหวัดพิษณุโลก

๓.๒.๑.๔๓ พระครูสิทธิธรรมวิทักษ์ (สำลี วราโภ) ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดราช
บูรณะ อำเภอเมืองพิษณุโลก

๓.๒.๒ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยสนทนากลุ่มเพื่อการ
วิเคราะห์กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน โดยนักวิชาการ
และผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวน ๑๐ ท่าน

๓.๓ เครื่องมือการวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว เน้นการศึกษาวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมทั้ง
การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย รายงานการประชุมที่เกี่ยวข้อง การประชุมกลุ่มย่อย
(Focus Group) ส่วนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลนั้นเน้นวิธีการแสวงหาความรู้ จากการตั้งประเด็น
หลักในการศึกษาภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนโดย
ดำเนินการและใช้เครื่องมือที่สำคัญ ได้แก่

๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน โดยมีเครื่องมือในการวิจัย ๒ ชนิด ประกอบด้วย ๑) แบบสัมภาษณ์ ๒) สันทนาการกลุ่ม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๓.๑.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน ดังนี้

๑) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน จากหนังสือ บทความ ตำรา คัดสำเนาจากรายงานการวิจัยหรือบทความตามเว็บไซต์

๒) นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสร้างกรอบของคำถาม โดยสร้างเครื่องมือจากกรอบเนื้อหาในคำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๓) ผู้วิจัยสร้างโครงร่างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) แล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและสำนวนภาษาแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview)

๔) นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ จำนวน ๒๐ ท่าน

๓.๓.๑.๒ สันทนาการกลุ่ม โดยการจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เช่น หัวหน้าส่วนราชการ บุคลากรทางการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก ที่ผู้วิจัยเสนอ

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้โดยมีเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย ๑) แบบสัมภาษณ์ ๒) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

๓.๓.๒.๑ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นแบบมีโครงสร้าง

๓.๓.๒.๒ สันทนาการกลุ่ม ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มโดยทำ Focus Group

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบและการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนแบบบูรณาการ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ผ่านการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยศึกษา จากหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลไกภาครัฐในการบริหารจัดการการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สีเขียวอินโดจีน

๓.๔.๒ การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๓๗ ท่าน และการสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion) จำนวน ๑๐ ท่าน มีขั้นตอน ดังนี้

การสัมภาษณ์ (Interview)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

๑. นำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช ถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสัมภาษณ์ เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ในการสัมภาษณ์

๒. สร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบปะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย แจ้งวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓. กำหนดนัดหมายวันเวลาที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ ที่แน่นอนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เตรียมตัวและเตรียมเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๔. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญและบุคคลอื่นๆ โดยใช้วิธีการบันทึกเทป จดบันทึก และการสนทนา กับกลุ่มเป้าหมาย

การสนทนากลุ่มเฉพาะผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group Discussion)

ผู้วิจัยจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำการศึกษานักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และประชาชนผู้สนใจ เพื่อให้ได้ร่างรูปแบบวิเคราะห์ กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สีเขียวอินโดจีน ภายใต้บรรยากาศการมีส่วนร่วมและการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีด้วยการทำสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ดังนี้

๑. ติดต่อประสานงานผู้เชี่ยวชาญ ๑๐ ท่าน เพื่อขอความร่วมมือในการสนทนากลุ่มพร้อมชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์ ขั้นตอน กระบวนการ สถานที่ และ วัน เวลา ในการสนทนากลุ่ม

๒. นำหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช ถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องในการสัมภาษณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

๓. จัดเตรียมประเด็นคำถาม โครงร่าง และเอกสาร ให้เพียงพอกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

๔. ประสานงานเพื่อยืนยัน วัน เวลา สถานที่ กับผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน
๕. จัดเตรียมสถานที่ ที่ทีมงาน และดำเนินการสนทนา
๖. ทำการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล ในแต่ละประเด็นคำถาม ตามประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ และรายงานผลการวิจัย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context Content Analysis Technique) ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลได้วิเคราะห์ไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้ว มาจัดทำให้เป็นระบบหาความหมาย แยกแยะองค์ประกอบ ทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถนำไปสู่ความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงปรากฏการณ์ และรูปแบบความเข้าใจกับความหลากหลายและความแตกต่างของข้อมูลที่รวบรวมมา เพื่อนำเสนอรายงานผลภาพรวม ของกระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งดำเนินการตั้งแต่การจัดหมวดหมู่ข้อมูลและการตรวจสอบข้อมูล แต่ในขั้นตอนนี้จะได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เรียบเรียงไว้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อจะได้ใช้ในวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สี่แยกอินโดจีนตามที่กำหนดไว้ จากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลเชิงประจักษ์ จากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นหัวข้อดังนี้

๓.๕.๑ ศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓.๕.๒ ศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน

๓.๕.๓ ศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓.๕.๔ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ผู้วิจัยได้มุ่งเน้น

ศึกษา โดยการสำรวจวิเคราะห์พื้นที่ (Site Analysis), การสัมภาษณ์โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และจัดประชุมเสวนากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์และเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบประเด็นกิจกรรมและการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนแบบบูรณาการ

๔.๑ ผลการศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๔.๒ ผลการศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

๔.๓ ผลการศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๔.๑.๑ ประวัติและพัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

สี่แยกอินโดจีนเดิมเรียกว่า “สามแยกร่องโพธิ์” เป็นจุดตัดระหว่างถนนมิตรภาพพิษณุโลก-หล่มสัก (ทางหลวงหมายเลข ๑๒) กับถนนพิษณุโลก-เด่นชัย (ทางหลวงหมายเลข ๑๑) ด้านทิศเหนือ ต่อมากรมทางหลวงก่อสร้างทางเลี่ยงเมืองพิษณุโลกด้านทิศใต้ จากถนนพิษณุโลก-บางระกำ ผ่านถนนนครสวรรค์-พิษณุโลก (ทางหลวงหมายเลข ๑๑๗) มาเชื่อมต่อกับสามแยกร่องโพธิ์แห่งนี้ จึงกลายเป็นสี่แยกในยุคนี้

จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางภาคเหนือตอนล่างที่เชื่อมโยงกับภาคเหนือตอนบนภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นที่ตั้งบนจุดตัดของเส้นทางจากเหนือสู่ใต้ และจากตะวันออกสู่ตะวันตก ของอินโดจีน โดยมีแนวทางการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ดังนี้

๑. ถนนจากพิษณุโลก-นครสวรรค์ เชื่อมผ่าน-->อุตรดิตถ์ ไปเชียงราย เพื่อเชื่อมกับพม่า
๒. ถนนจาก พิษณุโลก -->สุโขทัย -->ตาก อำเภอแม่สอด เพื่อเชื่อมกับพม่า
๓. ถนนจาก พิษณุโลก -->เพชรบูรณ์ -->ขอนแก่น -->กาฬสินธุ์ --> มุกดาหาร
๔. ถนนได้เชื่อมโยงตามแนวเส้นทางที่เรียกว่า East West Corridor ที่จะสามารถเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ พม่า--> -->ไทย --> ลาว --> เวียดนาม

๕. จังหวัดได้เตรียมโครงการรองรับยุทธศาสตร์การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ดังนี้

๕.๑ จัดตั้งจุดพักครึ่งทาง (Truck Terminal) เพื่อเป็นศูนย์กลาง ขนส่ง-ขนถ่ายสินค้า และ ผู้โดยสารของจังหวัดพิษณุโลก

๕.๒ จัดตั้งศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติ เพื่อรองรับการประชุมระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

๖. จังหวัดพิษณุโลกจึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นศูนย์กลาง เชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า การบริการและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม กับประเทศเพื่อนบ้านในอนาคต

พิษณุโลกจึงมีความเป็นสี่แยกของคาบสมุทรอินโดจีน โดยมีเครือข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่งทางบก ระหว่างประเทศ ในกลุ่มอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือเอเชียอาคเนย์ ที่สำคัญ ๒ เส้นทางคือ

๑. เส้นทาง จากคุนหมิง (จีน) – เชียงรุ่ง (จีน) – เชียงตุง (พม่า)
 - เชียงตุง (พม่า) - เชียงราย
 - เชียงราย-แพร่-พิษณุโลก-นครสวรรค์-กรุงเทพฯ มุ่งสู่ภาคใต้ของไทย- ไป มาเลเซีย และสิงคโปร์

๒. เส้นทางสะพานเศรษฐกิจที่เรียกว่า ASEAN Landbridge จากตานัง (ประเทศเวียดนาม) คือ เส้นทาง

- เว้ (เวียดนาม –สุวรรณเขต (ลาว)
- มุกดาหาร -ขอนแก่น -พิษณุโลก
- พิษณุโลก - สุโขทัย -แม่สอด-เมียวดี (พม่า)

โดยทั้ง ๒ เส้นทาง มีจุดตัดกันที่จังหวัดพิษณุโลก จึงทำให้กลุ่มจังหวัด ในระแวกนั้นมีสภาพเหมือนพื้นที่เป็นสี่แยกของคาบสมุทรอินโดจีนไปโดยปริยาย ทางภูมิศาสตร์ดังกล่าว ประกอบนโยบายของประเทศที่จะพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่างกับแนวโน้มของ

การลงทุนต่างๆ ในพื้นที่ และในระยะอันใกล้นี้ภายใน ๒๐ ปี โฉมหน้าของจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดใกล้เคียง จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในทุกๆ ด้าน

พิษณุโลก เป็นเมืองหลักเพื่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางความเจริญภาคเหนือตอนล่าง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

๑. ต้องการให้มีการพัฒนา ความเจริญเติบโตของเมืองอย่างต่อเนื่อง
๒. แก้ไขปัญหาความไม่เพียงพอของสิ่งสาธารณูปโภค สาธารณูปการ
๓. ส่งเสริมการพัฒนา เพื่อกระจายผลประโยชน์จากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจออกไปยังภาคและเมืองต่างๆ ที่ลดการเติบโตอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานคร โดยให้หน่วยงานท้องถิ่นพิษณุโลก ดำเนินการจัดการด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการและจัดการสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การจัดการระบบระบายน้ำ การจัดการระบบประปา การจัดการขยะภายในเครือข่าย^๑

การเป็นสี่แยกอินโดจีน

การประชุมคณะรัฐมนตรี ส่วนภูมิภาค ที่จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้จังหวัดพิษณุโลก และกลุ่มจังหวัดใกล้เคียง อันได้แก่ พิจิตร เพชรบูรณ์ อุตรดิตถ์ สุโขทัย ตาก และกำแพงเพชร เป็นพื้นที่พัฒนา “สี่แยกอินโดจีน” โดยให้คำนึงถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพื้นที่เขตเศรษฐกิจ และสอดคล้องกับการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (GMS) ซึ่งเป็นผลจากการกำหนดเส้นทางสายหลักแนวตะวันออก-ตะวันตก จากเมียวดี ประเทศพม่า เข้าอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก-มุกดาหาร สู่อำเภอเมืองระยอง ใต้ไทยประชาชนลาว-เวียดนาม และเส้นทางแนวเหนือ-ใต้ จากอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย - กรุงเทพมหานคร ที่เกิดจุดตัดเสมือนเป็นจุดสี่แยกในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก ส่งผลให้จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดใกล้เคียงโดยรอบ ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในฐานะเป็นเมืองยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคเหนือตอนล่าง และคาดว่าในอนาคตมีแนวโน้มจะเป็นเมืองสำคัญในอนุภูมิภาคอินโดจีน โดยการพัฒนาดังกล่าวเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระดับนโยบายและมหภาค

การขับเคลื่อนภายใต้นโยบายจังหวัด

จังหวัดพิษณุโลกโดยผู้ว่าราชการจังหวัด (นายสมบูรณ์ ศรีพัฒนาวัฒน์) ได้เห็นความสำคัญของประเด็นดังกล่าวจึงได้หารือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และภาคประชาชน ร่วมกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของจังหวัด โดยมีเป้าหมายที่จะขับเคลื่อนผลักดันจังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นศูนย์กลางพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ตามมติของคณะรัฐมนตรี และภายใต้วิสัยทัศน์จังหวัด “พิษณุโลกเมืองบริการสี่แยกอินโดจีน” สำหรับการดำเนินงานอย่างรูปธรรมในระยะเวลาดังกล่าวได้กำหนดจุด Land Mark เพื่อแสดงความเป็นสี่แยก

^๑ สำนักงานจังหวัดกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด, “การพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกเป็นสี่แยกอินโดจีน,” <[http://www.phitsanulok .go.th/indogeen.htm](http://www.phitsanulok.go.th/indogeen.htm)>, มีนาคม ๒๕๖๐.

อินโดจีนโดยได้จัดทำโครงการพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นบนพื้นที่ ๙ ไร่ บริเวณสี่แยกอินโดจีน ตำบลมอแซ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยว ศูนย์กลางการแสดงศิลปวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ รวมถึงเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในจังหวัด และจะทำให้สี่แยกอินโดจีน เป็นที่รู้จักกันกว้างขวางมากขึ้นในบรรดานักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

งบประมาณการดำเนินโครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ปัจจุบันมีผลความคืบหน้าการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การขออนุญาตใช้พื้นที่จากกรมทางหลวง: จังหวัดได้รับแจ้งจากกรมทางหลวงอนุญาตให้ใช้พื้นที่ ในการพัฒนาตามโครงการ เรียบร้อยแล้ว ตามหนังสือ ของกรมทางหลวงลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ในพื้นที่เขตทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ ตอน พิษณุโลก-อุตรดิตถ์ ระหว่าง กม. ๐+๐๐๐-กม.๐-๒๑๔ ด้านซ้ายทาง พื้นที่รวม ๙ ไร่

๒. การจัดทำงบประมาณในการก่อสร้าง: องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในฐานะหน่วยหลัก ในการดำเนินงาน ได้พิจารณาจัดสรรงบประมาณ ปี ๒๕๕๑ จำนวน ๖ ล้านบาท สำหรับดำเนินกิจกรรมด้านต่างๆ ซึ่งไม่รวมกับการเตรียมพื้นที่ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการวางแผนงบประมาณและแผนในการดำเนินงาน และได้ตั้งงบประมาณ ปี ๒๕๕๒ รองรับสำหรับการดำเนินงานในลำดับต่อไปแล้ว

๓. การออกแบบและการสร้าง Land Mark : เพื่อเป็นสัญลักษณ์แสดงหมุดพิกัด สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ได้ออกแบบมีลักษณะคล้ายเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ สูงประมาณ ๖ เมตร มี ๖ ด้าน แต่ละด้านจะแสดงข้อความอธิบายความเป็นมาของสี่แยกอินโดจีน และข้อมูลพื้นฐานของแต่ละประเทศโดยใช้ภาษาของแต่ละประเทศนั้นๆ ควบคู่กับข้อความอธิบายภาษาอังกฤษ พร้อมประดับด้วยธงชาติของ แต่ละประเทศ ส่วนยอดทำด้วยอคริลิกใสติดไฟแสงสว่าง ด้านบนติดตั้งหลักหมุด ใช้สีทองและสีม่วงซึ่งหมายถึงดินแดนสุวรรณภูมิและสีประจำจังหวัดตามลำดับ

๔. การออกแบบแปลนการก่อสร้างซุ้มประเทศและพื้นที่โดยรอบ : สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด ออกแบบจำนวน ๖ ซุ้ม ประกอบด้วย ซุ้มประเทศไทย จีน พม่า เวียดนาม มาเลเซีย และ สปป.ลาว แต่ละซุ้มมีขนาด ๘x๘ เมตร การตกแต่งภายในจัดบอร์ดแสดงศิลปวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ รวมทั้งแสดงในรูปแบบของ Touch Screen บริเวณโดยรอบตกแต่งด้วยต้นไม้ประจำชาติของแต่ละชาติ

๕. การวางแผนระบบสาธารณูปโภค (ระบบไฟฟ้า/ประปา/โทรศัพท์) ในพื้นที่: ส่วนราชการ/หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้ง ๓ ระบบ ได้ดำเนินการสำรวจพื้นที่และประมาณราคาการติดตั้งทั้ง

๓ ระบบ แล้วพร้อมดำเนินการเมื่อได้รับการจัดสรรงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัด พิษณุโลก

๖. การจัดกิจกรรมการแสดงของประเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้จัดกิจกรรม การแสดงของแต่ละประเทศ เพื่อแสดงให้กับประชาชนและนักท่องเที่ยวชม เบื้องต้นจะจัดกิจกรรมในวันหยุด เสาร์-อาทิตย์ และวันสำคัญของแต่ละชาติ

๗. การติดต่อสถานทูตทั้ง ๕ ประเทศ เพื่อขอรับความอนุเคราะห์ข้อมูลศิลปวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ และเชิญมาร่วมงานในวันพิธีเปิด จังหวัดได้มอบหมายให้ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นผู้แทนในการประสานงาน

๘. การบุกรุกพื้นที่ของผู้ประกอบการในบริเวณพื้นที่สี่แยกอินโดจีน: เนื่องจากมีประชาชน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการรายย่อยถือครองพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพบริเวณพื้นที่โครงการฯ จังหวัดจึงได้มอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เข้าไปชี้แจงประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับกลุ่มประชาชน ในพื้นที่ ซึ่งประชาชนยินยอมออกจากบริเวณพื้นที่ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัด พิษณุโลกได้ใช้ความช่วยเหลือในการขนย้าย

การดำเนินงานพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีนจังหวัดพิษณุโลก ดังกล่าวข้างต้นได้ดำเนินการในรูปคณะกรรมการทุกภาคส่วนร่วมบูรณาการขับเคลื่อนและได้วางแผนที่จะดำเนินการ เป็นโครงการต่อเนื่องในปีงบประมาณต่อไป ซึ่งคาดว่าจะสามารถเปิดให้บริการประชาชน /นักท่องเที่ยวได้ก่อนการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๗ “พิษณุโลกเกมส์” ระหว่างวันที่ ๑๔-๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๑^๒

การเข้าสู่ AEC (๒๕๕๘) –ปัจจุบัน

โครงการวางและจัดทำผังเมืองรวมจังหวัดพิษณุโลก กรมโยธาธิการและผังเมืองร่วมกับจังหวัดพิษณุโลก องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เทศบาลนครพิษณุโลก สภาพลเมืองจังหวัดพิษณุโลก หอการค้าจังหวัดพิษณุโลก สภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก สมาคม ATSM E จังหวัดพิษณุโลก สภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก และสถาบันวิจัยการเติบโตอย่างชาญฉลาดประเทศไทย ได้ยกร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด ภายใต้ชื่อ “พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน” เพื่อเป็นกรอบและแนวทางขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและจังหวัดพิษณุโลกให้เติบโตอย่างยั่งยืน สร้างรูปแบบการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล

โดยจังหวัดพิษณุโลกได้จัดตั้ง คณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ ทำหน้าที่ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ นโยบาย

^๒ กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. “การดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีน.” <<http://www.phitsanulok.go.th/indo/indo.htm>>, พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

และแผนงานโครงการ ให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาเศรษฐกิจและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการจ้างงานให้เติบโตอย่างยั่งยืน

นโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

เพื่อให้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาลมีความคุ้มค่า มีศักยภาพในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีความยั่งยืน คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จึงได้เสนอรัฐบาลพิจารณาแผนงานโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และการลงทุนทางเศรษฐกิจตามแผนยุทธศาสตร์ “พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน” ดังนี้

๑. โครงการศูนย์การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Multimodal Transportation Center Project) บริเวณสถานีรถไฟฟ้าความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ – พิษณุโลก – เชียงใหม่ เทศบาลนครพิษณุโลก มีเป้าหมายพัฒนาเป็นศูนย์เชื่อมต่อการเดินทางของพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก

๒. โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Mass Transit System Development Project) พื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก มีเป้าหมายเชื่อมโยงการเดินทางระหว่างศูนย์เศรษฐกิจด้วยระบบขนส่งมวลชน

๓. โครงการศูนย์การพัฒนาพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Economic Development Center Project) เป็นศูนย์เศรษฐกิจ (Economic Center) จำนวน ๔๔ ศูนย์ มีเป้าหมายพัฒนาเป็นศูนย์พาณิชย์กรรมผสมผสานที่อยู่อาศัยให้มีชีวิตชีวาทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งจ้างงานและสร้างงานที่มีความแข็งแกร่ง มีศักยภาพในการกระจายรายได้สำหรับประชาชนทุกกลุ่มอาชีพและระดับทางสังคม

๔. โครงการศูนย์พาณิชย์กรรมและโลจิสติกส์ภาคเหนือตอนล่าง (Lower-Northern Regional Logistics Center Project) ตั้งบริเวณบ้านบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีเป้าหมายรวมศูนย์การขนส่งสินค้าและคลังสินค้าของภาคเหนือตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก ด้วยการขนส่งทางราง การขนส่งทางถนนและการขนส่งทางอากาศ สนับสนุนให้ภาครัฐ และภาค เอกชน ลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า และการบริหารจัดการขนส่งสินค้าภายในพื้นที่ของศูนย์ซึ่งได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคไว้อย่างครบครัน

๕. โครงการเขตอุตสาหกรรมนวัตกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์สมุนไพรจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Food and Herb Product Innovation Project) ตั้งบริเวณบ้านบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก มีเป้าหมายส่งเสริมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีระดับกลางถึงสูงในการผลิตผลิตภัณฑ์อาหาร แปรรูปการเกษตร และผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้เข้าใช้พื้นที่เขตอุตสาหกรรมซึ่งมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และหน่วยบริการพาณิชย์กรรมที่ทันสมัย โดยได้รับสิทธิและประโยชน์ตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนด

๖. โครงการเขตนวัตกรรมการผลิตและการวิจัยจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Research and Development for Product Innovation Center Project) ในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยนเรศวรและมหาวิทยาลัยพิษณุโลก มีเป้าหมายยกระดับการใช้ที่ดินรอบมหาวิทยาลัยให้เป็นหน่วยการวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดเทคโนโลยี การฝึกอบรมสำหรับเทคโนโลยีและนวัตกรรม การผลิตและบริการขั้นสูงเพื่อให้บริการแก่ผู้ประกอบการในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างและจังหวัดพิษณุโลก

๗. โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ (MICE Industry Project) มีเป้าหมายสร้างความพร้อมในการรองรับการเป็นศูนย์ไมซ์ของภาคเหนือตอนล่าง (Lower-Northern Region for MICE Hub) ศูนย์การประชุมนานาชาติและศูนย์การแสดงสินค้าจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Convention and Exhibition Center) สนับสนุนธุรกิจโรงแรม การท่องเที่ยว และการบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวและการพำนักระยะยาว

๘. โครงการพัฒนาบึงราชนกกให้เป็นสวนสาธารณะระดับภาค (Regional Park) อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นที่ตั้งของศูนย์นันทนาการประเภทสวนสาธารณะและสถานที่สาธารณะระดับภาค ศูนย์การประชุมและแสดงสินค้า ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ และสวนพฤกษศาสตร์นานาชาติ เป็นศูนย์การนันทนาการและการเรียนรู้ทางธรรมชาติ นิเวศ และสภาพแวดล้อมของพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง

๙. โครงการยกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว และนักเดินทางระหว่างประเทศ และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนามบินนานาชาติพิษณุโลกจะมีบทบาทเป็นศูนย์การเดินทางในระดับนานาชาติของภาคเหนือภายในปี ๒๐๓๐

๑๐. โครงการพิษณุโลกเมืองแห่งพลังงานหมุนเวียนและการจัดการขยะครบวงจร (Phitsanulok: The City of Recycling) มีเป้าหมายพัฒนาระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและมลภาวะด้วยเทคโนโลยีการผลิตและแปรรูปขยะให้เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่และการแปรรูปเป็นพลังงานไฟฟ้า สนับสนุนความมั่นคงด้านพลังงานและการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน

๑๑. โครงการพิษณุโลก เมืองเป้าหมายการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและผู้สูงอายุ (Phitsanulok: Destination of Health and Aging Tourism) มีเป้าหมายพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวด้านการพำนักระยะยาว การพักผ่อน และการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ด้วยการสร้างศูนย์สุขภาพและระบบการจัดการสุขภาวะที่ได้มาตรฐาน ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับบุคคลและระดับองค์กร

๑๒. โครงการพิชฌุโลกมหานครแห่งการสร้างสรรค์ (Phitsanulok Creative City) เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน มีเป้าหมายในการเชื่อมโยงภูมิทัศน์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ด้วย Creative Hub ยกระดับจังหวัดพิชฌุโลกเป็นเมืองสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการด้วย เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ผสมผสานการคิดค้นนอกรูปแบบ ภูมิปัญญา และจินตนาการที่มุ่งสู่การสร้าง ความแตกต่าง ความโดดเด่น และมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์และบริการ

คณะกรรมการขับเคลื่อนฯ จะเดินทางพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ “พิชฌุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน” ในรูปแบบต่างๆ ร่วมกับจังหวัดพิชฌุโลก คณะกรรมการร่วม ภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.กลาง) กองทัพภาคที่ ๓ และรัฐบาลเพื่อมุ่งสู่ ความสำเร็จตามเป้าหมายต่อไป^๓

ศูนย์กลางเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจแห่งโอกาส

"สี่แยกอินโดจีน" ศูนย์กลางเชื่อมโยงโอกาสในอาเซียน (๑)"

การเป็นตลาดเดียว และฐานการผลิตร่วม ภายใต้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ในปี ๒๕๕๘ จะนำความเปลี่ยนแปลงสำคัญ ที่เป็นโอกาสของผู้ที่มีความพร้อม และมีความสามารถในการแข่งขัน

ในส่วนของประเทศไทยซึ่งมีภูมิศาสตร์ ที่ตั้งอยู่ในจุดกึ่งกลางของคาบสมุทรอินโดจีน (Indochina Peninsula) ไทยจึงมีความได้เปรียบประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ในด้านการเป็น ศูนย์กลางโลจิสติกส์และการคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียนเชื่อมโยงเศรษฐกิจจีน (ประชากร ๑.๓๔ พันล้านคน) และอินเดีย (ประชากร ๑.๒๔ พันล้านคน) ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่

หากแต่ประเทศไทยจะต้องมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงการคมนาคมระหว่าง ประเทศ ปรับปรุงถนนและพัฒนาการขนส่งทางรถไฟ ซึ่งจะช่วยกระจายความเจริญไปยังภูมิภาค สู่พื้นที่บริเวณแนวเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศตามระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออกตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างเมืองมาละแหม่ง ประเทศเมียนมาร์ ผ่าน อำเภอมะสอ ดาก สุโขทัย พิชฌุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร สหวันนะเขต สปป. ลาว และสิ้นสุดที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม และระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างนครคุนหมิง ประเทศจีน ผ่านเชียงรายที่อำเภอมะสอ และ เชียงของ ไปสิ้นสุดที่กรุงเทพมหานคร

โดยระเบียงเศรษฐกิจในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ๒ เส้นทาง ดังกล่าว มีจุดตัดในประเทศไทย ที่จังหวัดพิชฌุโลก และจังหวัดตากเป็นศูนย์กลางภูมิศาสตร์ที่เรียกว่า

^๓ สถาบันวิจัยการเติบโตอย่างชาญฉลาดประเทศไทย, “(พิชฌุโลก) แผนยุทธศาสตร์พิชฌุโลก 2020 เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน,” <<http://oknation.nationtv.tv/blog/smartgrowththailand/2015/11/19/entry-1>>, มีนาคม ๒๕๖๐.

“สี่แยกอินโดจีน” ที่เป็นโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะโอกาสของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ทำให้เกิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ๆ ที่กระทรวงคมนาคมได้กำหนดให้เป็น เมืองหลักหรือเมืองที่เป็น ศูนย์กลางในปัจจุบัน คือ จังหวัดพิษณุโลกและนครสวรรค์เมืองประตูการค้าชายแดน (Gateway) คือ จังหวัดตากและเมืองระดับรองซึ่งมีประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย กำแพงเพชร พิจิตร และเพชรบูรณ์

ศูนย์กลางโลจิสติกส์และโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง

จังหวัดพิษณุโลก เป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางบริการโลจิสติกส์ และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ตามแนวเส้นทางสาย R2 ซึ่งเมียนมาร์-ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม และเส้นทางสาย R3E เชื่อมโยง ไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ และเส้นทางสาย R3W เชื่อมโยง ไทย-เมียนมาร์-จีนตอนใต้

ซึ่งทั้ง ๒ เส้นทางจะมีจุดตัดที่สี่แยกอินโดจีน บริเวณจุดตัดของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ (ช่วงพิษณุโลก-อุตรดิตถ์) กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒ และถนนเลี่ยงเมืองพิษณุโลกด้านใต้ (ที่ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก) เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนโดยผ่านทางด่านการค้าชายแดนสำคัญต่างๆ ได้แก่ ด่านแม่สอด ด่านมุกดาหาร ด่านเชียงของ และด่านเชียงแสน

หอการค้าจังหวัดพิษณุโลกได้เสนอให้มีการพัฒนาศูนย์บริการขนส่งผู้โดยสาร (Bus Terminal) และศูนย์กระจายสินค้า (Distribution Center) ไปตามภูมิภาคต่างๆ เนื่องจากเป็นจุดที่ติดต่อกับทั้ง ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคอีสานตลอดจนส่งเสริมการพัฒนาการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multi Modal Transportation) โดยพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนถ่ายสินค้าระหว่างรถไฟและรถบรรทุก (Inter-Modal Trans Shipment Facility) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการขนส่งสินค้าเพื่อการส่งออก

ศักยภาพในด้านการทำธุรกิจค้าชายแดน

ภาคเหนือตอนล่าง ๑ มีชายแดน ๓ จังหวัด (จังหวัดตาก อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก) ระยะทางรวม ๖๘๙ กิโลเมตร ติดต่อกับประเทศ เมียนมาร์ และ สปป.ลาว ซึ่งเศรษฐกิจกำลังเติบโต จึงมีศักยภาพในการทำธุรกิจค้าชายแดน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด่านแม่สอด (จังหวัดตาก) และด่านภูตู (จังหวัดอุตรดิตถ์)

(๑) ด่านแม่สอด (อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก)

แนวเขตติดต่อกับเมืองเมียวดีรัฐกะเหรี่ยง (ประชากร ๑.๔๓ ล้านคน) ซึ่งเป็นเมืองชายแดนที่อยู่ใกล้กับเมืองหลวงเก่าอย่างย่างกุ้ง (ประชากร ๕.๔๒ ล้านคน) และมีเส้นทางเชื่อมโยงไปสู่มณฑลพะเยี (ประชากร ๖.๔๔ ล้านคน) ซึ่งเป็นเมืองศูนย์กลางกระจายสินค้าสามเหลี่ยมเศรษฐกิจที่เป็นจุดหมายของสินค้าจากไทยจีนและอินเดียก่อนจะถูกกระจายต่อไปยังเมืองอื่นๆ ของเมียนมาร์

การค้าระหว่างไทยและเมียนมาร์ขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี ๒๕๕๖ มีมูลค่าการค้าชายแดน ๑๙๖,๘๖๖ ล้านบาท แต่ยังคงมีศักยภาพในการเติบโตได้อีกมาก โดยเฉพาะการค้าชายแดนผ่านด่านแม่สอด ซึ่งมีสัดส่วนถึง ๒๓.๕๒% ของมูลค่าการค้าชายแดนระหว่างไทยกับเมียนมาร์โดยในปี ๒๕๕๖ ด่านแม่สอดมีมูลค่าการค้ารวม ๔๖,๓๐๙ ล้านบาท จำแนกเป็นการส่งออกชายแดน ๔๓,๖๖๘ ล้านบาท และนำเข้าชายแดน ๒,๖๔๑ ล้านบาท มูลค่าการค้าชายแดนด่านแม่สอดเกินดุลกว่า ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท

สินค้าที่ส่งออกผ่านด่านแม่สอด มีทั้งสินค้าอุปโภคบริโภครวมถึงสินค้าประเภทอุตสาหกรรมและสินค้าจำพวกวัสดุก่อสร้าง โดยในช่วงที่ผ่านมาตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๖-กรกฎาคม ๒๕๕๗ สินค้าส่งออกชายแดนไทย-เมียนมาร์ ๑๐ อันดับแรก ประกอบด้วย

อีกทั้ง อำเภอมแม่สอด คือพื้นที่ยุทธศาสตร์ทั้งในเชิงความมั่นคงและเศรษฐกิจ เป็นจุดเชื่อมโยงเศรษฐกิจ การค้าและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับอนุภูมิภาค เป็นแหล่งทรัพยากร มีแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านสำหรับรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมแม่สอดจึงมีศักยภาพสูงในการพัฒนาไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาอำเภอมแม่สอดไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ หอการค้าจังหวัดตากจึงได้เสนอให้มีการสร้างสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาร์ แห่งที่ ๒ (กำลังทำการศึกษาพื้นที่เหมาะสมที่หมู่บ้านวังตะเคียน ตำบลท่าสายลวด) พร้อมกับเสนอให้จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (One Stop Service) และการสร้างอุโมงค์จากจังหวัดตากมายังแม่สอดเพื่อร่นระยะเวลาการเดินทางจาก ๘๐ กิโลเมตรให้เหลือเพียง ๕๐ กิโลเมตร

รวมทั้ง สนับสนุนผู้ประกอบการไทยให้เข้าไปค้าขาย-ลงทุนในประเทศเมียนมาร์ ซึ่งปัจจุบันเศรษฐกิจกำลังขยายตัวเป็นอย่างมาก จึงมีความต้องการสินค้าที่หลากหลายและเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนส่งเสริมการท่องเที่ยวแม่สอด มะละแหม่ง พระธาตุอินทร์แขวน หงสาวดีย่างกุ้ง ซึ่งเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ

(๒) ด่านภูตู (ตำบลม่วงเจ็ดต้น อำเภอบ้านโคก จังหวัดอุตรดิตถ์)

จากจุดผ่อนปรนได้รับการยกระดับให้เป็นด่านชายแดนถาวร เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ การค้าชายแดนผ่านด่านภูตูในปีแรกของการเปิดด่านมีมูลค่าประมาณ ๒๕๐ ล้านบาท โดยมีสินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมัน, เชื้อเพลิง-หล่อลื่น, สินค้าอุปโภค-บริโภคผลไม้ อาหารสด-แห้ง ส่วนสินค้านำเข้าได้แก่ ข้าวโพด, ข้าวสาร, เศษเหล็กและสินค้าทางการเกษตร ทั้งยังมีประชาชนและนักท่องเที่ยวเดินทาง เข้า-ออก ผ่านด่านปีละประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน

หากไทยและ สปป.ลาว มีความร่วมมือในการยกระดับด่านผาแก้ว เมืองปากลาย แขวงไชยบุรี ซึ่งเป็นเพียงด่านท้องถิ่น ให้เป็นด่านในระดับเดียวกับด่านภูตูได้ ตลอดจนพัฒนาเส้นทางเชื่อมต่อไปยังเมืองไชยบุรี (ประชากร ๓๘๒,๒๐๐ คน) และเมืองหลวงพระบาง (ประชากร ๔๐๘,๘๐๐ คน)

จะช่วยอำนวยความสะดวกในการนำเข้าวัตถุดิบ การส่งออกสินค้า และการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างกันให้สะดวกรวดเร็ว ก็จะสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้อีกมาก

ทั้งนี้ หอการค้าจังหวัดอุตรดิตถ์ ประเมินว่า หากมีการพัฒนาด้านฤดู-ด้านผาแก้วโดยต่อเนื่อง มูลค่าการค้าชายแดนและการท่องเที่ยวผ่านด่านในอนาคตจะเพิ่มขึ้นปีละไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท^๔

พัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนคือกระบวนการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการค้า การลงทุน และโอกาสทางธุรกิจบริเวณพื้นที่สี่แยกอินโดจีน โดยอาศัยศักยภาพจากภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการ^๕ โดยมีประเด็นกิจกรรมที่จะใช้ในการพัฒนา เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จการดำเนินงานควรให้ผลได้อย่างต่อเนื่องระยะยาว^๖

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อถือเป็นการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค เป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพิษณุโลก เมืองบริการแห่งสี่แยกอินโดจีน (Phitsanulok: Indochina's Service City) ยุทธศาสตร์ของจังหวัดพัฒนาเพื่อเป็นเมืองบริการที่หลากหลาย (Service City) และมีความปลอดภัย (Safe City)^๗

รัฐบาลปัจจุบันได้มีนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและขนส่ง โดยได้ประกาศอย่างแน่ชัดแล้วว่า ภายในปี ๒๕๖๓ จังหวัดพิษณุโลกจะเป็นที่ตั้งของศูนย์การขนส่งต่อเนืองหลายรูปแบบหรือ Pitsanulok Multimodal Transportation Center อันเป็นสถานีของรถไฟ

^๔ กรุงเทพธุรกิจ. "สี่แยกอินโดจีน"ศูนย์กลางเชื่อมโยงโอกาสในอาเซียน (1)." <<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/610217>>, พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๕ สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พฤษะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๖ สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^๗ สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ – เชียงใหม่ และที่ตั้งสถานีขนส่งสินค้าของรถไฟทางคู่สายปากน้ำโพ – เด่นชัย^๘

นโยบายดังกล่าวของรัฐบาลมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมต่อจังหวัดพิษณุโลกเป็นอย่างมาก ถือเป็นโอกาสสำคัญของจังหวัดที่ทุกภาคส่วนต้องพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล และเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกภาคของจังหวัดส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และกระบวนการทำงาน เพื่อผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน^๙

สี่แยกอินโดจีนจะเป็นผู้เล่นสำคัญของประเทศไทยในการเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งค้า East-West และ North-South Corridor จังหวัดพิษณุโลกจะเป็นเหมือนไม้กางเขนที่ทั้งสองระเบียงเศรษฐกิจจะต้องตัดผ่าน ณ จุดนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชน จะต้องจริงจังกับพัฒนาระบบการขนส่งสินค้า จุดพักสินค้า และการให้บริการต่างๆ ณ บริเวณสี่แยกอินโดจีน^{๑๐} การพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าจำเป็นต้องคำนึงถึงแวดล้อม มลภาวะต่อน้อยที่สุด เป็นมิตรต่อธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญ ต้องเป็น Green Logistics ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมลภาวะในอากาศที่เกิดจากการขนส่ง การประหยัดพลังงาน และการใช้วัสดุด้านบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่^{๑๑}

สรุปได้ว่าสี่แยกอินโดจีนเริ่มจาก มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อถือเป็นการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค เป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพิษณุโลกเมืองบริการแห่งสี่แยกอินโดจีน (Phitsanulok: Indochina's Service City) ยุทธศาสตร์ของจังหวัดและเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ได้พัฒนาจากทุก

^๘ สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^๙ สัมภาษณ์, นายอนันต์ สิทธิรุ่งโรจน์ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๑๐} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกกะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาคส่วนร่วมกัน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนภาควิชาการและภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันพัฒนา ศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องสามารถจัดการทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเป็นระบบ ต้องดำเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์กร เมื่อได้มีการวางแผนงาน จัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กรแล้ว ผู้บริหารก็จะต้องทำการจัดหาคนเข้าทำงานตาม ตำแหน่งต่างๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดการองค์กรควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน^{๑๒} เพื่อการทำงานที่ มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

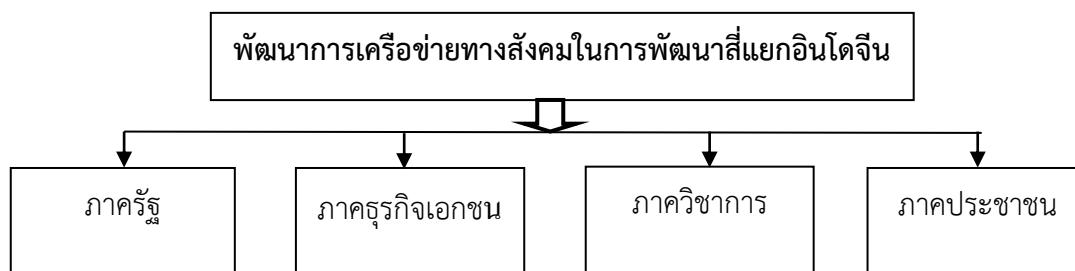
กิจกรรมที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ จีน และภาษา อาเซียน เพื่อการทำงานร่วมกับบุคลากรที่มาจากหลากหลายประเทศ เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน และโอกาสความก้าวหน้าทางธุรกิจ ตรงจุดนี้การปกครองส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยควรเข้ามามี บทบาทในการพัฒนาด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดหาบุคลากรและปัจจัยอื่น^{๑๓} ต่อมาคือ พัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลก ยกกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของ ประชาชน และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชน ลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า ต่อมาคือ เครือข่ายท่องเที่ยวของจังหวัด^{๑๔} ควรมีการ รายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ การจัดทำรายงานควรที่จะเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ไม่ลำเอียง ต้องค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเอกสารสนเทศอื่นๆ ให้ ถูกต้องแม่นยำก่อนการเขียนรายงาน ให้ผู้บริหารสามารถหามาตรการในการป้องกันและแก้ไข ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นนั้น อย่างเหมาะสมก่อนดำเนินการในขั้นตอนต่อไป สามารถแน่ใจว่าได้ คาดการณ์ประเด็นปัญหาสำคัญอันเกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ^{๑๕}

^{๑๒} สัมภาษณ์, นายสมชาย เทพรัักษ์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดพิษณุโลก ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๑๓} สัมภาษณ์, นายสุทธิวิทย์ ต่ายวัลย์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยาอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๑๕} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยาอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑ พัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาที่แยกอินโดจีน

๔.๑.๒ กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาที่แยกอินโดจีน

การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศยุคใหม่ ทั้งนี้ต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน

ในการสร้างความสัมพันธ์เครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้องทั้งของภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชนกับการดำเนินการขับเคลื่อนด้านต่างๆ ของพื้นที่ที่แยกอินโดจีนโดยมีกระบวนการ ดังนี้

๑. กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นหัวข้อที่มีการพูดถึงกันบ่อยครั้งในวงวิชาการ^{๑๖} โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐหรือรัฐบาลที่มีส่วนเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน^{๑๗} ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวมความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนที่อาจถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุด^{๑๘} เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมต่างๆ ในกรณีที่เศรษฐกิจทรุดหนักก็จะมีนโยบายภาษี การเข้าไปอุ้มธุรกิจเอกชนให้สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ที่เห็นเด่นชัดก็คือการใช้นโยบายการเงินการคลังด้วยการลดอัตราดอกเบี้ย แม้ความหละหลวมในการบังคับกฎหมาย เช่น ไม่สนใจการบำบัดน้ำเสียซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยตัดทอนรายจ่ายของภาคเอกชน ก็จะได้ว่าเป็นการสนับสนุนภาคเอกชนโดยทางอ้อมซึ่งทำให้การแข่งขันในตลาดโลกเกิดความไม่ยุติธรรมเนื่องจากสินค้า

^{๑๖} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พฤกษ์วัน, รองประธานสถาบันพัฒนาที่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

จากประเทศอื่นต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เพราะค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งต้องนำไปรักษาสภาพแวดล้อมเช่นการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น

โดยสรุป ผลในทางบวกและความจำเป็นที่ภาคสาธารณะหรือภาครัฐมีต่อภาคเอกชนเป็นสิ่งซึ่งปฏิเสธไม่ได้ และความสัมพันธ์ระหว่างสองภาคนี้คงมีอยู่ในทุกประเทศ ข้อที่พึงระมัดระวังก็คือความสัมพันธ์ระหว่างสองภาคถ้าเกิดขึ้นแน่นแฟ้นเกินกว่าเหตุก็อาจจะนำไปสู่ระบบการปกครองที่มีภาครัฐและเอกชนเข้มแข็งจนมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนทั่วๆ ไปได้ ที่สำคัญก็คืออาจจะนำไปสู่ผลกระทบต่อความยุติธรรมทางสังคม ความเสมอภาค และการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในส่วนของต่างประเทศนั้นนอกจากจะเป็นเรื่องขัดต่อหลักการค่าเสรีแล้ว

๒. การรักษาสัมพันธภาพของภาคี และสร้างความรู้ โลกทัศน์ร่วมกันองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล^{๑๙} หลักพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความรักใคร่ ความชอบพอกัน เป็นมิตรกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ การใช้ชีวิตร่วมกัน ตลอดจนการทำงานร่วมกัน โดยความสัมพันธ์ของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบ ๓ ประการคือ

๒.๑ ความใกล้ชิดการที่บุคคลอยู่ใกล้ชิดกัน จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์มากกว่าบุคคลผู้ซึ่งที่อยู่ห่างไกลกัน

๒.๒ ความเหมือนกันหรือความคล้ายกันซึ่งมนุษย์มีแนวโน้มที่จะสร้างความสัมพันธ์และมีความชอบพอกับคนที่มีความเหมือนหรือคล้ายกับตัวเอง^{๒๐}

๒.๓ สถานการณ์เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกร่วมกัน การมีโอกาสได้ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ความกระตือรือร้นในการที่จะพบปะกับผู้อื่น การถูกแยกตัวออกจากสังคมนานๆ และการเติมเต็มความต้องการของกันและกัน^{๒๑}

๓. การสื่อสารซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยทั่วไปถือเป็นหน้าที่หลักของภาครัฐที่จะต้องตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และประชาชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น จะหมายถึงความใกล้ชิด ความสัมพันธ์

^{๑๙} สัมภาษณ์, นายสมชาย เทพรักษ์, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๒๐} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยายำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๒๑} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

และความสอดคล้องกันของผู้ส่งสาร แหล่งข้อมูลกับผู้รับสาร อันนำไปสู่ความหมายที่ร่วมกันสมบูรณ์แบบ ดังนั้นการสื่อสารระหว่างบุคคลจึงมีขึ้นเพื่อ^{๒๒}

๓.๑ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน ก็คือการสื่อสารที่มุ่งเน้นให้ผู้สื่อสารเข้าใจเนื้อหาหรือข้อมูลร่วมกันอย่างถูกต้อง ลักษณะเช่นการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการปฏิบัติงานร่วมกัน

๓.๒ การสื่อสารเพื่อสร้างความชื่นชอบการสื่อสารโดยทั่วไปมิใช่มุ่งเฉพาะสื่อสารแต่ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น การมีอารมณ์ร่วมและความพึงพอใจ จะช่วยสร้างสัมพันธภาพและความรู้สึกชื่นชอบในการสื่อสารซึ่งกันและกัน^{๒๓}

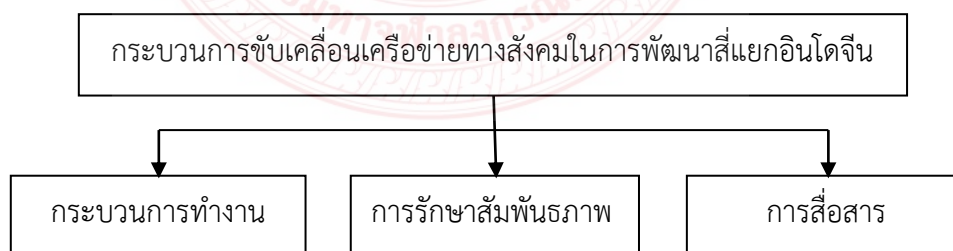
๓.๓ การสื่อสารเพื่อสร้างอิทธิพลต่อการมีทัศนคติร่วมกัน ความล้มเหลวในการสื่อสารบางครั้งเกิดจากความไม่เข้าใจในความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจะสร้างความเข้าใจร่วมกันให้ตรงกันจึงจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้^{๒๔}

๓.๔ การสื่อสารเพื่อยกระดับความสัมพันธ์ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการสื่อสารก็คือความรู้สึกที่ดีต่อกัน ดังนั้นการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันจะช่วยให้การสื่อสารในครั้งต่อๆ ไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๕ การสื่อสารเพื่อทำให้เกิดการกระทำตามความต้องการในการสื่อสารวัตถุประสงค์อันหนึ่งที่มีมักจะเกิดตามขึ้นมาก็คือการสร้างความมุ่งหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดความคิดเห็นร่วมกันและการกระทำร่วมกันในสิ่งที่ต้องการ

สรุปกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน

๔.๒

แผนภาพที่ ๔.๒ แสดงกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน

^{๒๒} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกกะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๓} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๔} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

จากการวิเคราะห์กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสีเขียวอินโดจีน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสีเขียวอินโดจีนคือภาครัฐเป็นพลวัตหลักในการขับเคลื่อนเครือข่ายตามที่รัฐได้ประกาศให้สีเขียว ร็องโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลกเป็นเขตพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สีเขียวอินโดจีน โดยที่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐกิจเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน โดยใช้หลักการ ๓ ด้าน ดังนี้ ๑.) กระบวนการทำงาน คือ ต้องมีการวางแผนการทำงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน ถูกต้องตามกฎระเบียบ รวดเร็ว ที่ไม่ล่าช้า ทันทต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถให้ทุกหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบการทำงาน และประเมินผลการทำงาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ภาครัฐและภาคเอกชน ๒) การสร้างสัมพันธภาพ คือ รัฐต้องเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริม การมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อระหว่างรัฐเอง ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาชน ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน คำนึงถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม อันติงามที่สืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นหรือตั้งแต่สมัยโบราณ ๓) การสื่อสาร คือความใกล้ชิด ความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันของผู้ส่งสาร แหล่งข้อมูลกับผู้รับสาร ผู้ที่ส่งสารต้องมีทักษะในการส่งสาร เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด อาจจด หรือบันทึก เพื่อไม่ให้ลืมน โดยใช้อุปกรณ์การจด หรือบันทึกภาพบันทึกเสียง เก็บเอาไว้ และนำไปถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๓ ผลการดำเนินการเครือข่ายทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สีเขียวอินโดจีน

๔.๑.๓.๑ เครือข่ายทางสังคมกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

จังหวัดพิษณุโลกจะเป็นเหมือนไม้กางเขนที่ทั้งสองระบียงเศรษฐกิจจะต้องตัดผ่าน ณ จุดนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชนจะต้องจริงจังกับพัฒนาระบบการขนส่งสินค้า จุดพักสินค้า และการให้บริการต่างๆ ณ บริเวณสีเขียวอินโดจีน^{๒๕}

การพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าจำเป็นต้องคำนึงถึงแวดล้อม มลภาวะต้องน้อยที่สุด เป็นมิตรต่อธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญ ต้องเป็น Green Logistics ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมลภาวะในอากาศที่เกิดจากการขนส่ง การประหยัดพลังงาน และการใช้วัสดุด้านบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่^{๒๖} ต้องให้ความสำคัญต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งของจำกัดของน้ำหนักสินค้าที่สามารถจะบรรทุก หรือบรรจุ

^{๒๕} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกกะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ตู้คอนเทนเนอร์ (Container) ซึ่งในแต่ละประเทศจะแตกต่างกัน การจัดการต้องให้ความสำคัญต่อปัญหาอุปสรรคที่จะมีต่อสังคมและการทำงานที่ปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องและที่สำคัญจะต้องคำนึงถึงศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม^{๒๗}

การขนส่งสินค้าและคลังสินค้าของภาคเหนือตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก มีระบบการขนส่งที่หลากหลายทั้งทางราง การขนส่งทางถนน และการขนส่งทางอากาศ เป็นเหตุผลสำคัญสนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า การบริหารจัดการขนส่งสินค้าภายในพื้นที่ของศูนย์ซึ่งได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต้องมียุทธศาสตร์^{๒๘}

สี่แยกอินโดจีนจำเป็นต้องยกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของประชาชน และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนามบินนานาชาติพิษณุโลกจะต้องมีบทบาทเป็นศูนย์การเดินทางในระดับนานาชาติของภาคเหนือโครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลกที่กำลังจะมีสถานีรถไฟความเร็วสูงเป็นพื้นที่ใจกลาง โครงการศูนย์พาณิชย์กรรมและโลจิสติกส์ ต้องสามารถเชื่อมต่อเส้นทางระบบขนส่งมวลชนอย่างบูรณาการ ทั้งสนามบิน รถไฟ และรถโดยสารประจำทางต้องตอบสนองการเดินทางของนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษาที่จะต้องเดินทางผ่านจังหวัดพิษณุโลก^{๒๙}

ประเด็นต่อมาในการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการผลิต การค้า และการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียนรองรับกระบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาดสินค้าเกษตรไปสู่คุณภาพและมาตรฐานสินค้าปลอดภัยและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตร^{๓๐} เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยส่งเสริมงานวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรแบบบูรณาการร่วมกันทั้งของภาครัฐ

^{๒๗} สัมภาษณ์, นายอนันต์ สิทธิรุ่งโรจน์ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๒๘} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ภาคเอกชน และเกษตรกร มีการผลักดันให้นำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ และพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง^{๓๑} ผลผลิตทางเกษตรต้องผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมีมาตรฐานและปลอดภัย ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ตรงต่อความต้องการของตลาด พัฒนาศักยภาพของเกษตรกร และกระบวนการผลิตและแปรรูป พัฒนาและส่งเสริมตลาดสินค้าที่มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าสูง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน พัฒนาประสิทธิภาพสินค้าเกษตร มาตรฐานการผลิต และระบบการผลิต^{๓๒}

ผลที่เกิดขึ้นด้านเศรษฐกิจ

สี่แยกอินโดจีน ภาพในระดับประเทศหรืออาเซียน มีการเจรจาหลายระดับ เช่น การส่งสินค้าผ่านแดน การตรวจคนเข้าเมือง ฯลฯ นอกจากนี้ ในอนาคตสภาพฮอการค้าไทย จะเป็นองค์กรค้าประกันภาษี กรณีส่งสินค้าจากไทยไปเวียดนามด้วยตู้คอนเทนเนอร์ จะไม่มีการเปิดตู้จนถึงปลายทาง แม้ผ่านสปป.ลาว ก็ไม่ต้องถูกเรียกเก็บภาษี แต่สินค้าจะไม่ถูกเปิดหรือสูญหายระหว่างทาง โดยที่สภาพฮอการค้าไทยทำหน้าที่ค้าประกัน รถบรรทุกในแต่ละประเทศจะต้องขึ้นทะเบียนฝ่ายละ ๔๐๐ คันเพื่อความสะดวกในเรื่องขนส่ง ส่วนรถบรรทุกที่จอดอยู่ระหว่างการเจรจา เพื่อจะไม่ต้องจ่ายค่าประกันอุบัติเหตุในประเทศที่ผ่าน กรณีดังกล่าว สปป.ลาวกับเวียดนามผ่านข้อตกลง ทำให้รถส่วนตัวและรถบรรทุกวิ่งผ่านสะดวกขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นด้านการคมนาคม

ในส่วนภูมิภาคอย่างพิษณุโลกหรือเชียงราย หอการค้าจังหวัดนั้นๆ อาจได้รับมอบจากสภาพฮอการค้าไทย ทำหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่ตรวจสอบในระดับองค์กรค้าประกัน ย่อมเกิดขึ้นเร็วๆ นี้ ขณะที่ภาคธุรกิจขนส่งของไทย อย่างนิมซีเส็ง ก็เคยนำสินค้าการเกษตรผ่านขึ้นไปคุนหมิง ตามเส้นทาง R3a แทนการส่งไปยังทางเรือแหลมฉบัง เนื่องจากระยะทางและเวลาสั้นกว่า นอกจากนี้ในภาพใหญ่ ของ East-West Economic Corridor ยังมีโครงการขยายถนนจาก ๒ เป็น ๔ เลน ในถนนเอเชียหมายเลข ๑๒ สายพิษณุโลก-หล่มสัก ที่ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้ว มูลค่า ๓,๕๐๐ ล้านบาท ระยะทาง ๑๐๕ กิโลเมตรเพื่อรองรับการขนส่งขนาดใหญ่ จากฝั่งประเทศจีนตอนใต้ และพม่า ผ่านภาคอีสานของไทยก่อนไปท่าเรือดานัง ประเทศเวียดนาม

แม้ไม่ได้รับเงินกู้จาก ADB แต่กรมทางหลวงให้งบประมาณปี 2553 จำนวน 900 ล้านบาท ขยายถนน ๔ เลนจากอำเภอวังทอง จ.พิษณุโลกระยะทาง ๒๐ กิโลเมตร และขยายถนน จากอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ระยะทาง 10 กิโลเมตร ส่วนถนนในช่วงตอนกลางๆ จะต้องรอ

^{๓๑} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกกะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกกะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

งบประมาณในปีต่อไป ถนนตามแนว East-west Economic Corridor จากอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ถึงจังหวัดเพชรบูรณ์ รวม ๓๒๓ กิโลเมตร ดำเนินการขยายเป็น ๔ เลนแล้วจำนวน ๑๔๘ กิโลเมตร หรืออีก ๑๗๕ กิโลเมตรล่าสุดงบประมาณของรัฐบาลอภิสิทธิ์ ปีงบประมาณ ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ได้จัดสรรเม็ดเงินลงจังหวัดพิษณุโลกประมาณ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท แยกเป็นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เกือบ ๔,๐๐๐ ล้านบาท กระทรวงคมนาคม ๒,๐๐๐ ล้านบาท กระทรวงศึกษาธิการ ประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านบาท กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวน ๓๔ ล้านบาทในส่วนของคมนาคมได้ขยายถนน ๔ เลนจากงบบกรมทางหลวงปกติเดิมออกไปใกล้เขต.นครไทย จังหวัดพิษณุโลก บนเส้นทางถนน ๑๒ พิษณุโลก-หล่มสัก มูลค่า ๗๗๒ ล้านบาท

ขณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ระบุว่า การพัฒนารายได้และท่องเที่ยวลำดับที่ 1. คือ ก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสารและรับ-ส่งสินค้า บริเวณสี่แยกอินโดจีน ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อบริการประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกและจังหวัดใกล้เคียง งบประมาณ ๘๐ ล้านบาท และศึกษาความเป็นไปได้ของระบบการขนส่งสินค้าและบริการลอจิสติกส์ เพื่อยกระดับเมืองพิษณุโลกรองรับการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน งบประมาณ 4 ล้านบาท ทว่าโครงการศูนย์ลอจิสติกส์ ตามแผน 3 ปีของ อบจ.พิษณุโลก ศูนย์พักรถและกระจายสินค้า 4 จุดหรือ 4 มุมเมือง มูลค่าโครงการประมาณ 80 ล้านบาท ก็ถูกแช่แข็ง เพราะนายธวัชชัย กัณนะพันธ์ุ นายก อบจ.พิษณุโลกพ้นวาระไปก่อนขณะที่ นายทรงธรรม ฐิติปัญญา รองนายกอบจ.พิษณุโลก ซึ่งทำหน้าที่แทนนายก อบจ.พิษณุโลก (สุรินทร์ ฐิติปัญญา) นำทีมฝ่ายบริหารบรรจุแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รอกการผ่านสภาวาระ 3 คือ การก่อสร้างพระพิฆเนศมูลค่า 20 ล้านบาท และก่อสร้างสนามฟุตบอล 40 แห่งๆละ 1.9 ล้านบาท วงเงิน 80 ล้านบาท^{๓๓}

๔.๑.๓.๒ การขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ทางวัฒนธรรม

๑) ทูทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

ชาติไทยเป็นชาติที่เก่าแก่และมีวัฒนธรรมประจำชาติที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษและพัฒนาหล่อหลอมขึ้นในสังคมไทย จนมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองไม่ว่าจะเป็นภาษา วรรณคดี ศิลปวัตถุ ดนตรี อาหารและการแต่งกาย นอกจากนี้ คนไทยยังได้มีการยอมรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นเข้ามาผสมผสาน โดยการนำมาดัดแปลงผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืน จนเกิดเป็นวัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีเอกลักษณ์

^{๓๓} วิโรจน์ จิรติกาลโชติ, อ้างใน MGR Online, พิสูจน์ยุทธศาสตร์ “สี่แยกอินโดจีน” พิษณุโลกวันนี้! นิ่งสนิท, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <https://mgronline.com/daily/detail/9520000115807>, [๒ ธันวาคม ๒๕๖๒].

พิษณุโลกเป็นจังหวัดใหญ่ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมระหว่างภาคกลางและภาคเหนือ สร้างเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๕สมัยขอมมีอำนาจปกครองแถบนี้ พิษณุโลกเดิมชื่อ"เมืองสองแคว" ตั้งอยู่บริเวณ วัดจุฬามณีในปัจจุบัน เหตุที่ชื่อเมืองสองแคว เพราะตั้งอยู่ระหว่างแควน่านกับลำน้ำแควน้อย ในสมัยสุโขทัยครั้งสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท ได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองสองแควมาตั้งอยู่ ณ ที่ปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ.๑๙๐๐ และยังเรียกเมืองสองแควเรื่อยมา ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นพิษณุโลกในสมัยอยุธยารัชกาลของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อครั้งที่เสด็จ ขึ้นมาประทับที่เมืองสองแควตั้งแต่ พ.ศ.๒๐๐๖จนถึงรัชกาลในปี พ.ศ.๒๐๓๑^{๓๔}

จากข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาทุนทางวัฒนธรรม และเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีนหน่วยงาน องค์กร และประชาชน ต้องศึกษาเรียนรู้^{๓๕} ใน ๔ ด้านดังนี้

ด้านที่ ๑ สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสังคมเกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่ของประเทศ ไทยส่วนใหญ่มีสภาพภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำแม่เกษตรกรรมมีความสำคัญในทางการเงินสัมพัทธ์ ถดถอยลงในแง่ของรายได้เทียบกับการที่ประเทศไทยกลายเป็นอุตสาหกรรมและแปลงเป็นอเมริกัน (Americanization)^{๓๖} นับจากคริสต์ทศวรรษ ๑๙๖๐แต่เกษตรกรรมยังให้ประโยชน์ด้านการจ้างงาน และการพึ่งพาตนเองการสนับสนุนสังคมชนบท และการปกป้องวัฒนธรรม กำลังโลกาภิวัตน์ทาง เทคนิคและเศรษฐกิจบีบได้ดำเนินการเปลี่ยนเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมอาหารต่อไป และดังนั้น เกษตรกรผู้ถือครองรายย่อยจึงได้รับความเสี่ยง ธรรมชาติดั้งเดิมและคุณค่ามนุษย์ลดลงอย่างมากใน ทุกพื้นที่ยกเว้นพื้นที่ยากจน คนไทยจึงมีความผูกพันกับแม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิดวิถีชีวิตริมน้ำและ ประเพณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่สำคัญ เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์^{๓๗} เป็นต้น

ปัญหาขยะในจังหวัดพิษณุโลก ขณะนี้กำลังเป็นปัญหาใหญ่ โดยเฉพาะในท้องถิ่นรอบนอก ที่ไม่มีพื้นที่สำหรับการบริหารจัดการในท้องถิ่นของตนเองทำให้ขณะนี้หลายแห่ง ประสบปัญหาไม่สามารถจัดการกับขยะในพื้นที่ของตนได้ รวมแล้วเป็นปริมาณขยะกว่า ๒๐๐ ตันต่อวัน จึงต้องมีการ เรียกทุกหน่วยงาน รวมทั้งท้องถิ่นที่ประสบปัญหา ร่วมประชุมหาแนวทางแก้ไขเป็นการเร่งด่วน^{๓๘}

^{๓๔} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยายำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๓๕} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓๖} สัมภาษณ์, พล.ต.ท. วสันต์ วัศสานนท์, นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๓๗} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยายำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๓๘} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาชัย, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

ด้านที่ ๒ พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาในประเทศไทยเป็นเวลานาน โดยคนไทยได้นำหลักคำสอนมาใช้ในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ จังหวัดพิษณุโลกยังมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมืองที่สำคัญ ที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ^{๓๙} ดังนี้

๑. ประเพณีสงกรานต์พระพุทธรูปชินราช พระพุทธรูปชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่บ้านคู่เมืองที่ชาวพิษณุโลกยึดถือเป็นที่พึ่งทางใจ ชาวพิษณุโลกจะพากันมาสงกรานต์พระพุทธรูปชินราชเพื่อความเป็นสิริมงคลในวันตรุษสงกรานต์ ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ของทุกปี

๒. ประเพณีย่ากองบอเวลา จะใช้ตีเวลา ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ปัจจุบันนี้ยังตีกลองบอเวลาทุกวัน เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ชาวพิษณุโลกทุกคนจะรู้สึกอบอุ่นใจเมื่อได้ยินกลองตีบอเวลา

๓. ประเพณีปักธงชัย เป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยชาวนครไทยมีความเชื่อว่าอำเภอนครไทยคือ “เมืองบางยาง” ในอดีต ซึ่งพ่อขุนบางกลางหาวใช้เป็นทีรวบรวมไพร่พลเพื่อขับไล่ขอมในการต่อสู้ครั้งนั้นพ่อขุนบางกลางหาวได้รับชัยชนะจากการสู้รบ จึงเอา

ผ้าคาดเอวผูกปลายไม้ปักไว้บนยอดเขาข้างลี้้ง เพื่อเป็นอนุสรณ์ในชัยชนะ ชาวนครไทยจึงได้ยึดถือเป็นประเพณีปฏิบัติในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี ชาวนครไทยจะร่วมกันทอผืนธงผ้าฝ้าย และจะนำไปยังเขาข้างลี้้งเพื่อปักธงชัย โดยมีพระสงฆ์ร่วมเจริญชัยมงคลคาถา โดยในการจัดงานจะมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดแห่ธง การแข่งขันผู้พิชิตเขาข้างลี้้ง การประกวดธิดापักธง ฯลฯ

๔. ประเพณีสนเรือ คือ พิธีเซ่นไหว้ผีเรือน หรือผีบรรพบุรุษที่ได้อันเชิญมาไว้บนเรือนซึ่งเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไป ผีเรือนก็จะปกป้องคุ้มครองรักษาตนและครอบครัวให้มีความสุขเจริญก้าวหน้า ทำมาค้าขึ้น พิธีนี้นิยมทำกันเป็นประจำทุกปี หรือ ๒ - ๓ ปี ครั้งก็ได้^{๔๐}

๕. ประเพณีการเล่นคอน หรืออินคอน เป็นการละเล่นระหว่างหนุ่มสาวที่โยนลูกช่วงให้แกกันพร้อมกับร้องรำทำเพลงเทศกาลนี้นิยมเล่นคือ เวลาหลังจากที่เก็บเกี่ยวข้าวในนาเรียบร้อยแล้ว ช่วงเดือน ๔ - ๕

๖. ประเพณีการแต่งงาน หรือเรียกว่า "งานกินดอง" ชาวหนุ่มหญิงไทยซึ่งที่รักชอบกัน ฝ่ายชายจะส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอต่อพ่อแม่ฝ่ายหญิง เพื่อพูดจาตกลงกันแล้วก็นัดแต่งงานได้

^{๓๙} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยาอำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๔๐} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขาธิการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๗. ประเพณีงานศพ เมื่อมีคนตายลง บรรดาญาติมิตรจะพากันนำศพลงเรือไปป่าช้า แล้วจะช่วยกันทำพิธีศพ

๘. การละเล่นพื้นบ้าน มีการละเล่นม้งคละ รำวงฮินเลเล การเล่นขอฝน

๙. ประเพณีแข่งเรือยาว การแข่งเรือยาวเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลกที่ได้ยึดมาเป็นเวลาช้านาน จนกระทั่งปัจจุบันจังหวัดพิษณุโลกจะจัดงานแข่งเรือยาวประเพณีประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี หลังจากนำผ้าห่มองค์พระพุทธชินราช ในงานนี้จะมีการประกวดขบวนเรือ การแข่งเรือยาวประเพณี และมีการประดับขบวนเรือยาวต่างๆ สวยงามน่าชม งานนี้จัดขึ้นบริเวณแม่น้ำน่าน หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๑๐. งานมหรหรรมาอาหารและสินค้าของระลึกจังหวัดพิษณุโลก งานมหรหรรมาอาหารฯ จัดขึ้นเป็นประจำในช่วงเดือนเมษายนและในเดือนธันวาคมของทุกปี โดยเทศบาลนครพิษณุโลกร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย^{๔๑}

ด้านที่ ๓ ค่านิยม เป็นแบบอย่างพฤติกรรมของคนในสังคมที่มีความแตกต่างกัน ค่านิยมบางอย่างกลายเป็นแกนหลักของวัฒนธรรมไทย เช่น ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งคนไทยให้ความเคารพและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก^{๔๒}

ด้านที่ ๔ การยอมรับวัฒนธรรมจากต่างชาติ ในอดีตประเทศไทยได้รับวัฒนธรรมจากจีนและอินเดียเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติมาในประเทศไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่มาจากชาติตะวันตกที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น การแต่งกายตามแบบสากล การผูกเนคไท การสวมเสื้อนอก การสร้างบ้านเรือนรูปทรงต่างๆ เป็นต้น^{๔๓} การย้ายถิ่นนั้นเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก จังหวัดพิษณุโลกก็ต้องเผชิญกับปรากฏการณ์นี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นที่ทราบกันดีว่าทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค ได้ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จนทำให้เกิดกระแสการย้ายถิ่น^{๔๔} โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองหลวงและเมืองใหญ่ต่างๆ ซึ่งความเจริญที่แตกต่างกันระหว่างเมืองกับชนบทเป็นแรงดึงดูดประชากรจากชนบทสู่เมือง นอกจากนั้น

^{๔๑} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๒} สัมภาษณ์, นายสมชาย เทพรักษ์ อดีตผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดพิษณุโลก, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๔๓} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยายำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๔๔} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

แล้วยังมีการย้ายถิ่นในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การย้ายถิ่นจากเมืองสู่เมือง, การย้ายถิ่นจากเมืองสู่ชนบท, ซึ่งปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงของการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ การย้ายถิ่นตามฤดูกาล ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสนองตอบต่อผู้คนที่ต้องการรายได้เพิ่มเติมช่วงเว้นว่างจากฤดูกาลผลิต และการเดินทางไปกลับเพื่อทำงานในเมืองของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบๆ เมืองใหญ่^{๔๕}

กล่าวได้ว่า สาเหตุของการย้ายถิ่นของผู้คนนั้นมีความสลับซับซ้อน และมีปัจจัยหลายระดับเข้าเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับชาติ การศึกษา การย้ายถิ่นภายในประเทศเริ่มต้นด้วยการศึกษา แบบแผนการย้ายถิ่น ตัวกำหนดของการย้ายถิ่น หลังจากนั้น ได้ขยายไปสู่การศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการย้ายถิ่นปลายทางและถิ่นต้นทางในระดับจังหวัด^{๔๖} ซึ่งจังหวัดเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบายโดยตรง ความรู้และความเข้าใจลักษณะการกระจายตัวของประชากรภายในจังหวัด จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และเพิ่มประสิทธิภาพในโครงการพัฒนาต่างๆ แต่ดูเหมือนว่าการศึกษากำหนดและผลกระทบยังไม่เพียงพอต่อการศึกษาเรื่องของการย้ายถิ่น ดังนั้นจึงได้ขยายการศึกษาไปถึงปัจจัยอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเน้นที่ไปการพัฒนากับการย้ายถิ่น และ การจัดการการย้ายถิ่น เพื่อที่จะเชื่อมโยงเข้ากับการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง^{๔๗}

สรุปจากการวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีนทำให้ผู้วิจัยพบว่า หน่วยงาน องค์กร และประชาชน ต้องศึกษาเรียนรู้ ใน ๔ ด้าน ดังนี้ ๑) สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ คือ การประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลก ศึกษาความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมการประกอบอาชีพ การส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งด้านคุณภาพชีวิต การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย และรายได้ ๒) พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ การรักษาขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่ตั้งงามให้คงไว้ และสืบทอดถึงรุ่นลูก รุ่นหลานสืบไป ๓) ค่านิยม คือ สังคมที่มีค่านิยมที่เหมาะสม ถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี เป็นต้น สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าอย่างแน่นอน สังคมใดมีค่านิยมไม่เหมาะสม เช่น ขาดระเบียบวินัย ไร้ความสามัคคี เกียจคร้าน เป็นต้น สังคมนั้นจะเสื่อมลง และขาดความมั่นคงภายในชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องสร้างค่านิยมที่เหมาะสมและเป็นค่านิยมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนามากที่สุด

^{๔๕} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๖} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๗} พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๔) การยอมรับวัฒนธรรม คือ ยอมรับกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาว่าเป็นสิ่งดีงาม และต้องรักษาแบบแผนไว้สืบต่อไป การไม่ปฏิบัติตามย่อมถูกตำหนิและเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในสังคม

๒) การขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนกับชุมชน

การทำงานที่เริ่มมีการติดต่อกับชาวบ้าน องค์กรควรที่จะรู้จักหรือติดต่อกับบุคคลหนึ่งและองค์กรจะต้องมีการเฉลี่ยความสัมพันธ์ให้เสมอภาค ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบ อคติของตนเองและการวางบทบาทของตนเองให้เป็นกลางให้มากที่สุดและควรที่จะติดต่อกับคนทุกคนจะทำให้องค์กรมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อตรวจสอบและช่วยในการตัดสินใจ^{๔๘} การวางตัวเป็นกลางองค์กรต้องเป็นอิสระจากการตกอยู่ใต้แนวคิด ใต้แนวทาง หรือการรับฟังข้อมูลจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำเพียงกลุ่มเดียวตามปกติ ในทุกชุมชน หรือ ทุกกลุ่ม จะมีกลุ่มแนวคิดและแนวปฏิบัติหลายๆ กลุ่มถึงแม้ว่าองค์กรจะมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เมื่อมีการพิจารณาประเด็นเป็นเรื่องราวองค์กรจะต้องเล่นบทบาทเป็น “บุคคลที่ ๓ ” โดยที่ไม่เข้าข้างหรือถือหางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งการวางบทบาทดังกล่าวจะมีความสำคัญยิ่งขึ้นในช่วงที่มีความขัดแย้งด้านการตัดสินใจ^{๔๙} โดยการพิจารณาจากประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. หลักการของการพัฒนาชุมชน ถือว่าเป็นหลักหรือจุดยืนในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน เพื่อการสร้างสรรค์ความเจริญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้แก่ชุมชนและประเทศชาติในที่สุดและการที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ต้องฝึกอบรมประชาชนให้รู้จักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^{๕๐}

๒. บริบทของชุมชน คือ สภาพความเป็นอยู่ในชุมชน ซึ่งในการพิจารณานั้น นักพัฒนาควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งสภาพความเป็นอยู่ทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง^{๕๑} การที่นักพัฒนาทราบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนก็สามารถที่จะวางแผนและดำเนินงานพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

^{๔๘} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๔๙} สัมภาษณ์, พระครูอุภัยโกศล (เจริญ กิตติคุณ) เจ้าอาวาสวัดกรับพวงเหนือ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๕๐} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยายำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๕๑} สัมภาษณ์, พระครูอุภัยโกศล (เจริญ กิตติคุณ) เจ้าอาวาสวัดกรับพวงเหนือ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

๓. การให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลักคือ การช่วยคนไม่อาจสำเร็จได้ ถ้าผู้ที่ไม่ต้องการจะช่วยตนเอง โดยหลักการนี้ จึงต้องเริ่มด้วยการให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลักหรือเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยให้คนในชุมชนค้นหาความต้องการและปัญหาของตนเองให้พบไม่ว่าจะด้วยวิธีกระตุ้น ยั่วยุ หรือชักจูงก็ตาม

๔. การทำงานกับผู้นำท้องถิ่น การทำงานกับผู้นำท้องถิ่นเป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่สำคัญอย่างหนึ่ง การพัฒนาชุมชนจะขยายตัวกว้างออกไปและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพ ความสามารถของผู้นำในท้องถิ่น^{๕๒} ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดึงเอากำลังของกลุ่มมาใช้ในการพัฒนา แต่ถ้าหากไม่มีองค์กรอยู่ในชุมชนก็ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มตั้งเป็นองค์กรขึ้นโดยการให้การศึกษาดูงานการฝึกอบรม^{๕๓}

สรุปจากการวิเคราะห์การขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนกับชุมชนทำให้ผู้วิจัยพบว่า ชุมชนเป็นหน่วยที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดความขัดแย้งให้น้อยที่สุดนั้น ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ ๑) หลักการของการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนที่จำทำการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมนั้น ต้องมีความรู้ มีความสามารถ ที่จะนำพาชุมชนของตนเดินหน้า พร้อมยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในทุกๆ สถานการณ์ ๒) บริบทของชุมชน คือ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ๓) การให้ความสำคัญกับคนในชุมชน คือ ทุกคนในชุมชนมีความสำคัญและได้รับการบริการ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันอย่างทั่วถึง ไม่แบ่งพรรค แบ่งพวก ไม่แบ่งชนชั้น ๔) การทำงานกับผู้นำท้องถิ่นคือ ในการรับนโยบายจากส่วนกลาง ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการทำความเข้าใจที่ตรงกัน และถูกต้อง เพื่อการนำนโยบายมาปฏิบัติต่อประชาชนในชุมชน จะได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด และตรงกับเป้าหมายของส่วนกลางที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชน ต้องให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ไม่เป็นการบังคับ ให้ทุกๆ ภาคส่วนถือว่าทำเพื่อประเทศชาติมากกว่าทำเพื่อหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง การเปลี่ยนแปลงจะไม่เกิดความขัดแย้ง ต้องอาศัยผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม ด้วยการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และประชาชนทุกหมู่เหล่าต้องมีสำนึกที่ดี

^{๕๒} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๓} สัมภาษณ์, พระครูอุภัยโกศล (เจริญ กิตติคุณ) เจ้าอาวาสวัดกัปปวงเหนือ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

๔.๑.๔ ปัญหาและอุปสรรคของการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

จากการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มย่อยเกี่ยวกับ “เครือข่ายทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน” สามารถสรุปปัญหาและอุปสรรค ได้ดังนี้

๔.๑.๔.๑ ปัญหาและอุปสรรคของเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

การขาดความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ที่ตนเองต้องรับผิดชอบเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชนนั้นมีความรู้ความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ที่ตนเองต้องรับผิดชอบนั้น^{๔๔} หรือผลประโยชน์ที่จะตามมานั้นไม่เต็มที่ เนื่องด้วยผู้ที่เป็นกลไกสำคัญ คือ ภาครัฐ ซึ่งต้องเข้าใจบทบาท และหน้าที่ของตนเองในการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมให้บรรลุตามนโยบายที่รัฐบาลกำหนดจะดำเนินการให้ จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อถือเป็นการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค เป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพิษณุโลก เมืองบริการแห่งสี่แยกอินโดจีน (Phitsanulok: Indochina's Service City) ยุทธศาสตร์ของจังหวัดพัฒนาเพื่อเป็นเมืองบริการที่หลากหลาย (Service City) และมีความปลอดภัย (Safe City) ซึ่งปัจจุบันการรวมตัวของเครือข่ายยังหลวมอยู่ และภาคเอกชน หรือ องค์กรที่ดำเนินการโดยไม่หวังผลกำไร (NGO) เป็นผู้ที่ประสานเป็นสำคัญ อาทิ สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน เป็นต้น^{๔๕}

๔.๑.๔.๒ ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

ปัญหาการสร้างความสัมพันธ์ของของภาครัฐกับภาคีต่างๆ การทำงานร่วมกันของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ เพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของสี่แยกอินโดจีน โดยต้องเป็นนโยบายหลักของจังหวัดพิษณุโลก นั่นคือ มอบหมายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก เป็นเจ้าภาพหลัก ร่วมกับองค์กรบริหาร

^{๔๔} สัมภาษณ์, พระครูอุภัยโกศล (เจริญ กิตติคุณ) เจ้าอาวาสวัดกัปปวงเหนือ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๔๕} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ส่วนจังหวัดในการขับเคลื่อนภาคีเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน^{๕๖} ปัญหาการรักษาสัมพันธภาพของภาคี และสร้างความรู้ โลกทัศน์ร่วมกันองค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ยังหละหลวม^{๕๗} ยังไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการดำเนินการของเครือข่าย ซึ่งดังที่ได้ศึกษารัฐต้องดำเนินการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม และสร้างให้เห็นถึงผลที่จะตามมาอันเป็นประโยชน์ ของภาคีเอง และต่อประเทศชาติต่อไป

๔.๒ ผลการศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน

๔.๒.๑ ผลการวิเคราะห์กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ การบริหารที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า โดยผู้ปกครอง หรือรัฐบาลในแต่ละประเทศมีหน้าที่ ที่จะทำให้บ้านเมือง สังคม เศรษฐกิจ ในประเทศนั้นๆ มีความเจริญรุ่งเรืองตามที่ตนเห็นสมควร^{๕๘} ซึ่งการกระทำของผู้ปกครองทั้งหลายเหล่านั้นเรียกกันรวมๆ ว่า “การบริหารราชการแผ่นดิน” ด้วยการบริหารจัดการที่ลงไปในพื้นที่เป้าหมาย อาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ ภาควิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชน ให้มาร่วมแก้ไขปัญหาในเรื่องเร่งด่วน ที่ทุกคนในพื้นที่เห็นตรงกันว่าต้องแก้ไข และจะสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของคนในพื้นที่^{๕๙} ในลักษณะทำไป ปรับไป เรียนรู้ไป เพื่อพัฒนารูปแบบและกลไกการทำงานที่เอื้อต่อการแก้ปัญหา โดยมีทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย มาพัฒนาและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ประเทศต้องมีการบริหารจัดการที่ดีและตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญ คือการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาวัฒนธรรมอย่างเป็นองค์รวมการสร้างสมดุลและความยั่งยืน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อาทิ ชาวบ้านผารังหมีซึ่งในอดีตอพยพมาจากภาคอีสานและนำภูมิปัญญาการทอเสื่อกก การทำผ้ามัดหมี่มาจากบรรพบุรุษ โดยใช้ต้นกกที่ขึ้นเองตามคลองหนองบึงมาทำเป็นเสื่อกก แต่ปัจจุบันมีการปลูกต้นกกไว้ในแต่ละบ้านด้วย อาชีพหลักของชาวบ้านคือการทำนา แต่พอ

^{๕๖} สัมภาษณ์, พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร.ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยายำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก, ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒.

^{๕๗} สัมภาษณ์, นายสมชาย เทพรักษ อธิบดีผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัดพิษณุโลก, ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒.

^{๕๘} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุฒตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๙} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ว่างจากการทำนาชาวบ้านก็จะมาทอเสื่อกกและผ้ามัดหมี่กัน สร้างงาน สร้างรายได้ เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ประณีตและสวยงาม ^{๖๐}

หลักการบริหารจัดการเมื่อนำมาปรับปรุงประยุกต์กับการบริหารราชการให้ถูกต้องเหมาะสมกับกิจกรรมจะเห็นได้ว่า POSDCoRB ของกลุณีนี้อาจมีลักษณะการจัดชั้นตอนไว้อย่างละเอียด

๑. การวางแผน (P = Planning)

ในการพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีนถือได้ว่าการวางแผนการทำงานให้มีความเป็นไปได้ มีวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ชัดเจนคือ การสร้างจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า การบริการและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรม กับประเทศเพื่อนบ้านในอนาคต^{๖๑} ปัจจุบันเราเห็นการเปลี่ยนแปลงที่รูปธรรมที่ชัดเจนตามนโยบายและแผน คือการสร้างสิ่งถนน บางเส้นก็ขยายถนนให้กว้างมากขึ้นรองรับการขนส่งทางบก ถึงแม้จะเกิดสิ่งปลูกสร้างต่างๆ มากมาย ในเขตพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก^{๖๒} โดยพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายโดยมากจะเกิดความเสียหายจากการพังทลายของหน้าดิน และพื้นที่มักด้อยคุณภาพลงจนกลายเป็นที่ดินที่ทำประโยชน์ไม่ได้ มีโครงการที่มารองรับการพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ได้แก่ ๑) โครงการศูนย์การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบจังหวัดพิษณุโลก บริเวณสถานีรถไฟฟ้าความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ - พิษณุโลก - เชียงใหม่ เทศบาลนครพิษณุโลก ๒) โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลก บริเวณอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ๓) โครงการศูนย์การพัฒนาพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์เศรษฐกิจ และพาณิชย์กรรมระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับพื้นที่ ๔) โครงการศูนย์พาณิชย์กรรมและโลจิสติกส์ภาคเหนือตอนล่าง บ้านบึง พระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๕) โครงการเขตอุตสาหกรรมนวัตกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์สมุนไพร จังหวัดพิษณุโลก บ้านบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖) โครงการเขตนวัตกรรมการผลิตและการวิจัยจังหวัดพิษณุโลก บริเวณพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัย นเรศวรและมหาวิทยาลัยพิษณุโลก ๗) โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ เพื่อรองรับการเป็นศูนย์ไมซ์ของภาคเหนือตอนล่าง และศูนย์การประชุมนานาชาติจังหวัดพิษณุโลก ๘) โครงการพัฒนาบึงราชนกกให้เป็นสวนสาธารณะระดับภาค อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๙) โครงการยกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ ๑๐) โครงการพิษณุโลกเมืองแห่งพลังงานหมุนเวียนและการจัดการ ขยะครบวงจร ๑๑) โครงการพิษณุโลก เมืองเป้าหมายการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและ ผู้สูงวัย ๑๒) โครงการ

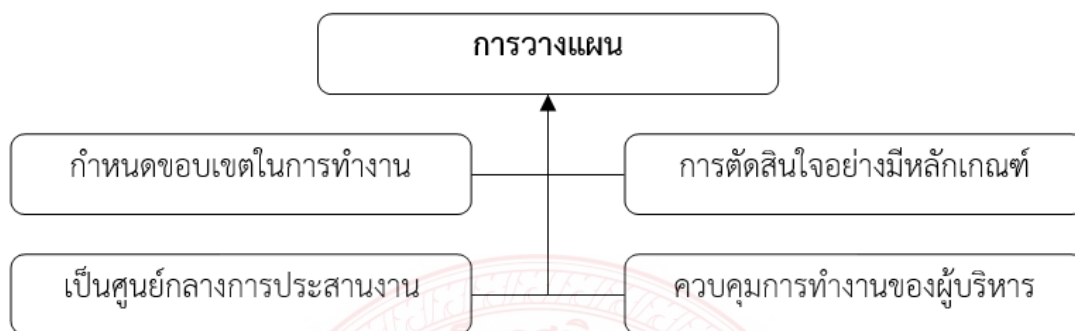
^{๖๐} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๑} สัมภาษณ์, นายสุทธิวิทย์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๒} สัมภาษณ์, นายจรเกียรติ แพงศรี, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

พิษณุโลก มหานครแห่งการสร้างสรรค์ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกเศรษฐกิจอินโดจีน เพื่อเชื่อมโยงภูมิภาค
ทัศน์ วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ด้วย ดังแผนภาพที่ ๔.๓

สรุปการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการวางแผน ดังแผนภาพที่
๔.๓ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๓ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการวางแผน

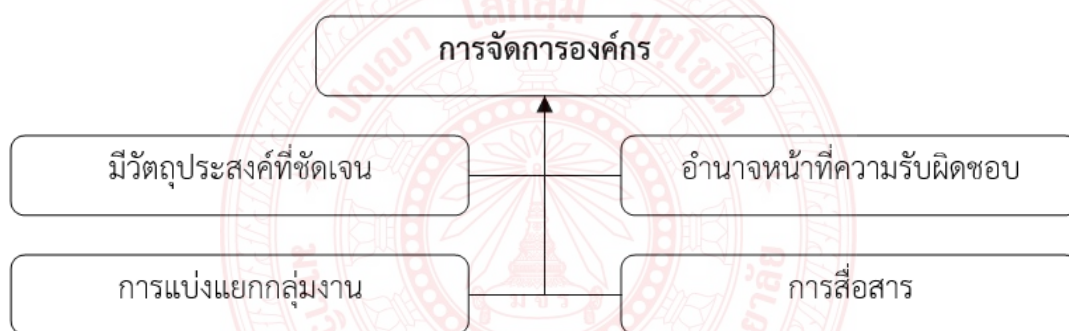
จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการวางแผน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การวางแผนช่วยลดการสูญเสียจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้มีการกำหนดขอบเขตในการทำงานที่แน่นอน และมีนโยบายที่ชัดเจน เป็นเครื่องช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ เพราะได้มีการศึกษาสภาพเดิมในปัจจุบันแล้ว กำหนดสภาพใหม่ในอนาคต ซึ่งได้แก่การตั้งวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย แล้วหาเส้นทางที่จะทำให้สำเร็จตามที่มุ่งหวัง ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถเตรียมรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนป้องกันการขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงานที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ในการบริหารของผู้บริหาร โดยการควบคุมการทำงานของผู้บริหาร ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ต้องการ เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดเวลา และทรัพยากร จะช่วยให้เกิดการประสานสัมพันธ์ภายในองค์กร ทำให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความราบรื่นและสามารถตรวจสอบความสำเร็จของเป้าหมายได้ เป็นศูนย์กลางประสานงานเช่น ในการจัดการศึกษาเราสามารถให้การวางแผนเพื่อประสานงาน การศึกษาทุกระดับและทุกสาขาให้สอดคล้องกันได้

๒. การจัดการองค์กร (O = Organizing)

จากแผนพัฒนาโครงข่ายคมนาคมไทยและประเทศเพื่อนบ้านของ (ADB) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาและเชื่อมโยงเศรษฐกิจ จนวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ นำไปสู่แผนการพัฒนาและจัดตั้งสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนเพื่อศึกษาและติดตามการพัฒนาเป็น “สี่แยกอินโดจีน” ให้จังหวัด

พิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการพัฒนาพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง^{๖๓} เพื่อสอดรับกับการพัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ ตามเส้นทางยุทธศาสตร์การค้า North-South Economic Corridor และ East-West Economic Corridor เกือบ ๑๐ ปีมาแล้ว เพื่อการตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการต่างๆ ที่จะพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีน^{๖๔} อย่างไรก็ตามอำนาจในการตัดสินใจ หรืออนุมัติโครงการก็ยังเป็นของส่วนกลาง จึงเกิดความล่าช้าในการทำงาน หากหน่วยงานเกิดมีปัญหา ส่งผลให้โครงการต้องหยุดชะงักลง เพื่อต้องรอคำสั่งและการอนุมัติจากส่วนกลาง ถึงจะดำเนินโครงการต่อไปได้^{๖๕}

สรุปการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการจัดการองค์กร ดังแผนภาพที่ ๔.๔ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๔ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการจัดการองค์กร

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการจัดการองค์กร ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การจัดการองค์กรควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อการทำงานที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน เมื่อทุกคนในองค์กรรู้จักงานและหน้าที่ของตน การปฏิบัติงานภายในขอบเขตที่องค์กรมอบหมายให้ แต่ละงานที่ดำเนินการจะสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารที่มีอำนาจในการมอบหมายอำนาจหน้าที่นั้น จะต้องทำการกำหนดความรับผิดชอบงานของแต่ละบุคคลในการปฏิบัติงาน จนเกิดความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชาและเอกภาพในการบังคับบัญชา ด้วยกระบวนการถ่ายทอดข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ประสบการณ์ ความคิดเห็น ซึ่งอาจจะใช้กระบวนการ

^{๖๓} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๔} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลภิตดี, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๕} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สื่อสารที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดการรับรู้ร่วมกันและมีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน บริบททางการสื่อสารที่เหมาะสมเป็น ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล

๓. การจัดหาบุคคล (S = Staffing)

การบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน สิ่งที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งคือ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ในการทำงานเพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีการประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน หากผู้นำไม่ให้ความสนใจ หรือตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากร อาจส่งผลให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย^{๖๖} ด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการสร้างมูลค่าให้กับสินค้า บริการ และผลผลิตด้านการเกษตร ส่งออกสู่ตลาดโลกต่อไป ทั้งนี้นโยบายค่าตอบแทนที่ทางองค์กรกำหนดราคาเงินเดือนต่ำกว่าราคาที่ตลาดกำหนด จะส่งผลต่อการได้รับบุคคลที่หมดโอกาสจากที่อื่นๆ แล้วอาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานในองค์กร ด้านสถานภาพการจ้างงานบางองค์กรได้กำหนดนโยบายที่จะรับบุคคลเข้าทำงานนอกเวลา และทำงานเป็นลูกจ้างชั่วคราว^{๖๗} ปัจจุบันในประเทศไทยมีการจ้างงานแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมาก ผู้ว่าจ้างจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าความรู้ต่างๆ ด้านกฎหมายเพื่อให้การจ้างงานประเภทนี้เป็นไปอย่างถูกต้อง การวางแผนด้านทรัพยากรมนุษย์จะทำให้ผู้สรรหาได้รับรู้รายละเอียดเกี่ยวกับพนักงาน จำนวนความต้องการ และการเลื่อนขั้นของพนักงาน รู้ว่างานที่กำหนดในแผนนั้นควรหาบุคคลจากแหล่งภายในองค์กรเองหรือจากแหล่งภายนอก^{๖๘} ผู้สรรหาควรทำการตรวจสอบกับมาตรการต่างๆ อาทิเช่น ดัชนีชี้้นำทางเศรษฐกิจที่ภาครัฐบาลได้สรุปให้เห็นทิศทางของสภาพเศรษฐกิจ การพิจารณาข้อเปรียบเทียบระหว่างการดำเนินการจริงและที่คาดการณ์ไว้ เพื่อจะได้เห็นความแปรผันในสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นจะได้รู้แน่ชัดว่าบุคลากรที่มีอยู่นั้นมีลักษณะเช่นไร ต้องการบุคลากรลักษณะใดมาเพิ่มเติม^{๖๙} การพิจารณาข้อมูลจากการประกาศการหางานทำในหน้าหนังสือพิมพ์ เพราะข้อมูลเหล่านี้จะเป็นดัชนีชี้ให้เห็นถึงการแข่งขันกันด้านแรงงาน เพื่อผู้ทำหน้าที่สรรหาจะได้ดำเนินการวางแผนกลยุทธ์สรรหาคนที่มีความรู้

^{๖๖} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

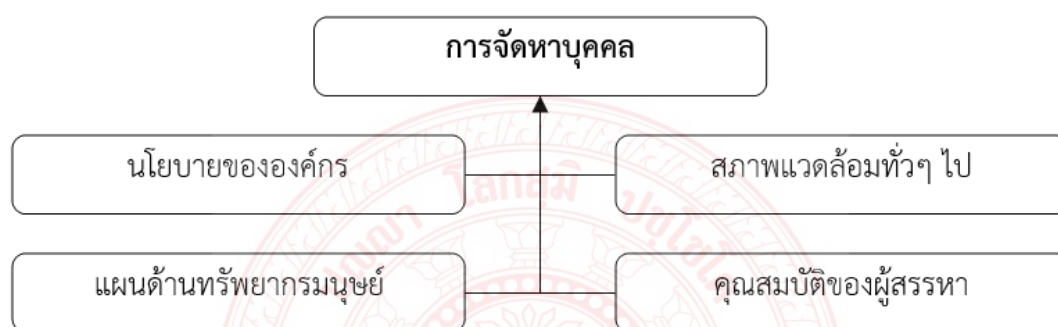
^{๖๗} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๘} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๖๙} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ความสามารถสนใจงานในองค์กรของเรา^{๗๐} ในการกำหนดคุณลักษณะบุคคลที่ตรงกับงาน ผู้สรรหาจะต้องศึกษาและเรียนรู้ความต้องการต่างๆ จากข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์งาน และคำร้องขอของหน่วยงาน แผนก หรือฝ่ายต่างๆ ความรู้ด้านคุณลักษณะบุคคลที่ตรงกับงานจะเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุด^{๗๑} คุณสมบัติของผู้สรรหานับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้กระบวนการสรรหาเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม ผู้สรรหาจะทำหน้าที่ได้ดีเพียงไรขึ้นอยู่กับเขามีคุณสมบัติตามที่กำหนดหรือไม่^{๗๒}

สรุปการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการจัดหาบุคคล ดังแผนภาพที่ ๔.๕ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๕ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการจัดหาบุคคล

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการจัดหาบุคคล ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การจัดหาบุคคลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งพัฒนาให้ก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในการทำงานนั้น ทรัพยากรพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารคือ ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานในองค์กร จึงเป็นกระบวนการหนึ่งของผู้บริหารที่ต้องดำเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์กร เมื่อได้มีการวางแผนงาน จัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กรแล้ว ผู้บริหารก็จะต้องทำการจัดหาคนเข้าทำงานตามตำแหน่งต่างๆ อย่างเหมาะสม การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้ นโยบายขององค์กร แผนด้านทรัพยากรมนุษย์ สภาพแวดล้อมต่างๆ ไป และคุณสมบัติของผู้สรรหา ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบต่อไป

^{๗๐} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๑} สัมภาษณ์, นายธวัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๒} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๔. การวินิจฉัยสั่งการ (D = Directing)

การรับคำสั่งเกี่ยวข้องกับการรับนโยบายจากส่วนกลางลงมาสู่ส่วนภูมิภาค คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ทำหน้าที่เพื่อแปลงนโยบายของรัฐบาลเป็นแนวทางและแผนบริหารราชการ หรือแผนกลยุทธ์การปฏิบัติราชการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว สั่งราชการ มอบหมาย อำนาจการควบคุม ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ตัดสินใจแก้ปัญหา ประเมินผลการปฏิบัติงาน และให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติราชการ^{๗๓} เพื่อให้ผลการปฏิบัติราชการบรรลุเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ที่ส่วนราชการกำหนดไว้ได้ ปรับปรุง หรือเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงแนวทาง มาตรฐานระบบงานกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในเรื่องต่างๆ^{๗๔} เพื่อการปฏิบัติราชการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน พิจารณาอนุมัติ อนุญาต ดำเนินการต่างๆ ตามภารกิจของส่วนราชการในจังหวัดเพื่อผลสัมฤทธิ์ภารกิจของรัฐ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการต่างๆ ตามที่ได้รับแต่งตั้ง เพื่อการพิจารณาให้ความเห็นหรือการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ส่วนท้องถิ่นจะนำนโยบายไปปฏิบัติ กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย^{๗๕} และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ ข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติ นโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่น สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่งตั้งและถอดถอนรองผู้บริหาร เลขานุการ และที่ปรึกษาของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วางระเบียบเพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ/เทศบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น^{๗๖}

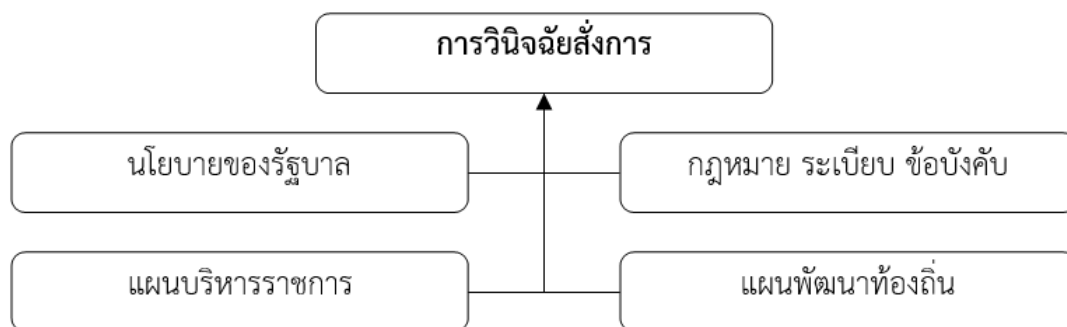
สรุปการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการวินิจฉัยสั่งการ ดังแผนภาพที่ ๔.๖ ดังนี้

^{๗๓} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๔} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๕} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๗๖} สัมภาษณ์, นายจรเกียรติ แพงศรี, ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๖ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สื่อกอินโดจีนด้านการวินิจฉัยสั่งการ

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สื่อกอินโดจีนด้านการวินิจฉัยสั่งการ ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่สื่อกอินโดจีน คือ นโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหา ด้วยการจัดทำแผนบริหารราชการในการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้น ๓ ปี ระยะกลาง ๕ ปี และแผนระยะยาว ๑๐ ปี การลงมือปฏิบัติหรือการทำงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้การดำเนินงานในโครงการต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น หากทุกฝ่ายร่วมมือกัน มีความตระหนัก เข้าใจในเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตนให้เจริญก้าวหน้าแล้วนั้น ก็จะต้องทุ่มเททั้งแรงกาย แรงใจในการทำงาน ปฏิบัติตามคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด ไม่ก้าวภายในอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน ก็จะประสบผลสำเร็จดังที่ต้องการเป้าหมายไว้

๕. การประสานงาน (Co = Coordinating)

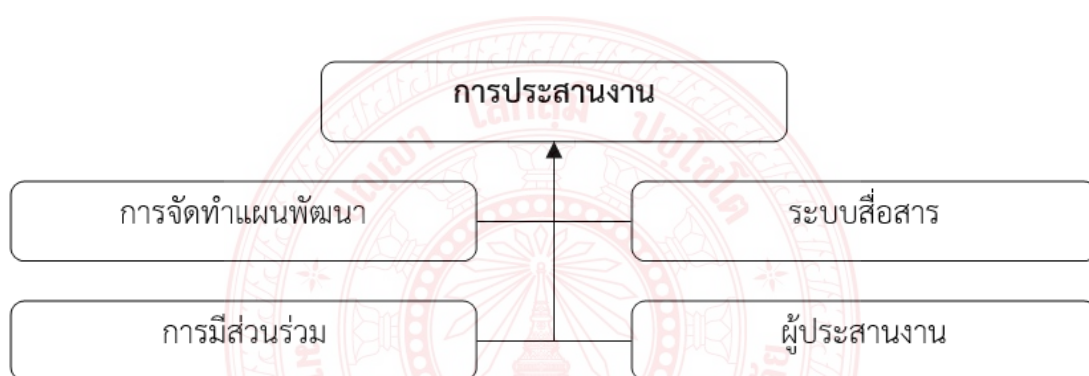
การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่างๆ ให้สามารถทำงานร่วมกันได้ ซึ่งต้องอาศัยการประสานงาน อีกทั้งต้องอาศัยเครื่องมือช่วยในการประสานงาน คือ การสื่อสาร การกำหนดระเบียบแผนในการทำงาน มีความเต็มใจที่จะทุ่มเททำงาน เสียสละเวลาส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม^{๑๗๗} เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา ส่งผลให้กระบวนการวิธีการนำไปสู่ผลสำเร็จ โดยใช้ทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ ทรัพยากรทางธรรมชาติ แรงงาน เงินทุน และวิธีการดำเนินการหรือประกอบกิจการ^{๑๗๘} โดยการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่นำเอาความห่วงกังวลของประชาชน ความต้องการและค่านิยมผนวกเข้าไปกับการดำเนินการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นสื่อกลางสองทาง มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

^{๑๗๗} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิชญ์โลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิชญ์โลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

นำไปสู่การตัดสินใจ^{๗๙} โดยส่วนราชการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Public Participation in EIA) เป็นกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นในกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบจากโครงการสามารถเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น นำเสนอข้อมูล ข้อโต้แย้ง หรือข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ที่มีคุณภาพสูงที่สุด ในการดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ ทำให้ได้งานที่มีประสิทธิภาพและคุ้มค่าต่อการลงทุนในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน^{๘๐}

สรุปการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการประสานงาน ดังแผนภาพที่ ๔.๗ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๗ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการประสานงาน

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการประสานงาน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า เป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับที่ต้องวางแผนเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางเพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จที่คาดหวังในอนาคต โดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน ด้วยการอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการ เทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย ตามกำหนดเวลาที่ตกลงกันให้ตรงเวลา มีความสอดคล้อง และต้องพิจารณาความเหมาะสมพอดี ไม่ทำงานซ้อนกัน การประสานงานต้องอาศัยระบบการสื่อสาร หาก

^{๗๙} สัมภาษณ์, นายสุทธิวิทย์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

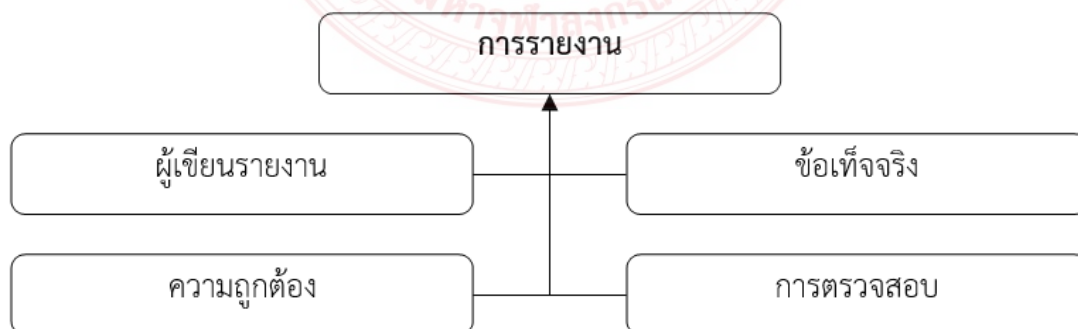
^{๘๐} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกลกิตดี, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

มีการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน อย่างรวดเร็ว และราบรื่น ผู้ประสานงานจะต้องสามารถดึงทุกฝ่ายเข้าร่วมทำงาน เพื่อตรงไปสู่จุดหมายเดียวกัน ตามที่กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของงาน

๖. การรายงาน (R = Reporting)

ในการทำงาน ทุกขั้นตอน ทุกๆ กระบวนการ จะมีการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาว่า ได้ทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ได้ผลประการใด ตรงตามแผนงานที่วางไว้หรือไม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานของส่วนท้องถิ่น หากไม่ตรงตามแผนงานที่วางไว้ ควรต้องรีบปรับปรุง หรือแก้ไขอย่างไร อีกประการหนึ่งการที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง^{๕๑} การศึกษาเพื่อคาดการณ์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมทั้งในทางบวก และทางลบจากการพัฒนาโครงการหรือกิจการที่สำคัญ เพื่อกำหนดมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมและใช้ในการประกอบการตัดสินใจพัฒนาโครงการกิจการ ผลการศึกษาจัดทำเป็นเอกสารเรียกว่ารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม^{๕๒} เพื่อให้ทันกำหนดเวลาที่ส่วนกลางกำหนด บางครั้งการรายงานอาจไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ส่งผลให้เกิดการทำงานที่ขาดประสิทธิภาพ อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ความสามารถ ขาดทักษะ ของบุคคลกร หรือการขาดจิตสำนึกที่ดี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม จนทำให้การจัดทำกิจกรรมโครงการ สิ่งปลูกสร้าง ด้อยประสิทธิภาพ การแก้ไขควรส่งเจ้าหน้าที่จากส่วนมาตรวจโดยตรงจึงจะทราบถึงปัญหา และสาเหตุที่แท้จริง ทำได้สามารถแก้ไขปัญหา และผ่านพ้นอุปสรรคได้ทันเวลาที่กำหนดการเสร็จสิ้นกิจกรรม โครงการ เป็นต้น^{๕๓}

สรุปการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการรายงาน ดังแผนภาพที่ ๔.๘ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๘ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนด้านการรายงาน

^{๕๑} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๒} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุฒตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๕๓} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการรายงาน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การจัดทำรายงานควรที่จะเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ไม่ลำเอียง ต้องค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเอกสารสนเทศอื่นๆ ให้ถูกต้องแม่นยำก่อนการเขียน รายงาน ให้ผู้บริหารสามารถหามาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นนั้น อย่างเหมาะสมก่อนดำเนินการในขั้นตอนต่อไป สามารถแน่ใจว่าได้คาดการณ์ประเด็นปัญหาสำคัญอัน เกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเลือกมาตรการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและคุ้มค่ากับการ ลงทุน ช่วยเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุนหรือพัฒนาโครงการ การรายงานผลการ ดำเนินการต่างๆ ทุกขั้นตอน จะสามารถใช้ผลการรายงาน มาศึกษาเป็นข้อมูลที่จะให้ความกระจ่างต่อ สาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรได้

๗. การจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่าย (B = Budgeting)

งบประมาณเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายใน การดำเนินงาน เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมต้นทุนโครงการ และในการบริหารองค์กรให้เป็นไป ตามแผนงานและกำลังเงินที่มีอยู่^{๘๔} โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนงานที่วางไว้เพื่อ ป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการพัฒนา องค์กร หากองค์กรจัดงบประมาณค่าใช้จ่ายอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จะสามารถพัฒนาให้ เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่องค์กรและสังคม โดยองค์กรต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้ เกิดประสิทธิภาพไปสู่โครงการที่จำเป็น^{๘๕} เป็นโครงการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าขององค์กร และประเทศ เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากร หรืองบประมาณขององค์กรมีอยู่อย่างจำกัด ดังนั้นจึงจำเป็นต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือในการ จัดสรรทรัพยากรหรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงิน งบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้นๆ ด้วย^{๘๖} เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด หากได้รับการกระจาย ทรัพยากร และเงินงบประมาณที่เป็นธรรม^{๘๗} งบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรร งบประมาณที่เป็นธรรมไปสู่จุดที่มีความจำเป็นและทั่วถึง ใช้เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งานและ

^{๘๔} สัมภาษณ์, นายรัชชัย สิริวิระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

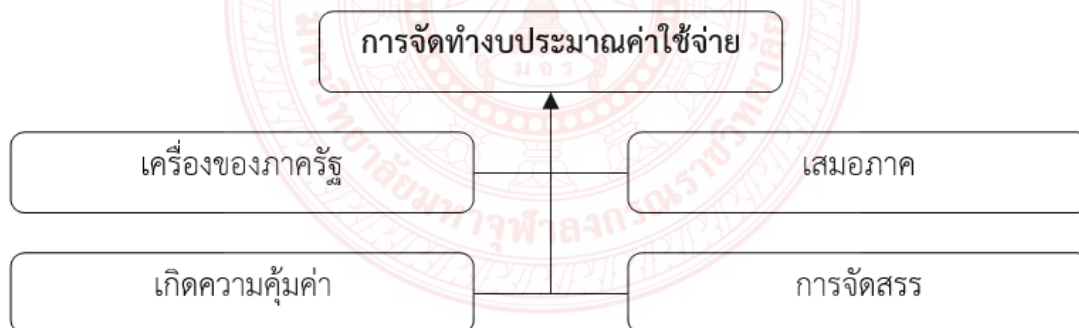
^{๘๕} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๖} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๗} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ผลงานขององค์กร เนื่องจากงบประมาณเป็นที่รวมทั้งหมดของแผนงานและงานที่จะดำเนินการในแต่ละปี พร้อมทั้งผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นองค์กรสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่างๆ ที่ทำเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ^{๘๘} ตลอดจนแผนงานตั้งแต่ในระดับโครงการจนถึงการบริหารจัดการองค์กร และใช้เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหาร ทำให้มีประสิทธิภาพในการวางแผนทางการเงิน เป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการผลิตและช่วยขับเคลื่อนสินค้าจากแหล่งผลิตไปยังผู้บริโภค ด้วยการใช้งบประมาณในการผลักดันให้เกิดการลงทุนเพื่อประชาชนมีงานทำสร้างรายได้หาเลี้ยงชีพของตนครอบครัวต่อไป^{๘๙} อีกทั้งยังทำให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้าน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดถึง ความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังสามารถนำงบประมาณไปใช้ในการควบคุมแผนงาน ช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถติดตามผลการปฏิบัติงานของแต่ละองค์กรได้อย่างดี ในการจัดทำโครงการ จึงต้องมีการจัดตั้งคณะทำงานที่ประกอบด้วยองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่เรียกว่า เกิดการบูรณาการร่วมกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชนต้องให้ความร่วมมือ โดยภาครัฐเป็นผู้จัดสรรงบประมาณลงมาสู่ส่วนท้องถิ่น^{๙๐}

สรุปการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนด้านการจัดการงบประมาณค่าใช้จ่าย ดังแผนภาพที่ ๔.๙ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๙ แสดงการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน
ด้านการจัดการงบประมาณค่าใช้จ่าย

^{๘๘} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๘๙} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๐} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

จากการวิเคราะห์การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีนด้านการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่าย ทำให้ผู้วิจัยพบว่า งบประมาณจะมีขอบเขตตามสภาพขององค์กรหรือตามองค์กรต่างๆ เช่น กระทรวง ทบวง กรมหรือตามขอบเขตของกิจกรรม เป็นเครื่องมือของหน่วยงานภาครัฐในการจัดทำงบประมาณทำให้องค์กรมีการวางแผน มีผลการดำเนินงานและฐานะการเงินตามเป้าหมาย เนื่องจากงบประมาณเป็นมาตรฐานขององค์กร การจัดทำงบประมาณจะทราบถึงขอบเขตค่าใช้จ่ายในองค์กร ซึ่งเป็นการบังคับให้องค์กรต่างๆ ต้องวางแผนการดำเนินงานตามแนวที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดการระมัดระวังในการใช้จ่าย การให้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ ซึ่งงบประมาณจะเปลี่ยนแปลงต่างๆ ให้อยู่ในรูปตัวเลขทำให้เห็นภาพชัดเจน ทำให้สามารถประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการประสานงานขององค์กร งบประมาณเป็นการรวมแผนต่างๆ ขององค์กรเข้าด้วยกัน

๔.๒.๒ ผลการวิเคราะห์การแปลงยุทธศาสตร์ที่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่

นโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เพื่อให้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาลในเขตพื้นที่ที่แยกอินโดจีน ให้เกิดมีความคุ้มค่า มีศักยภาพในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีความยั่งยืน ทั้งทางด้านโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และการลงทุนทางเศรษฐกิจตามแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ศูนย์กลางการบริการการค้า โลจิสติกส์ และการขนส่ง

- กลยุทธ์ :**
๑. พัฒนาโครงข่ายการคมนาคมเพื่อเป็นศูนย์กลางการบริการการค้า การขนส่งสินค้าผู้โดยสารทางบก/อากาศ
 ๒. ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางการบริการการค้า การขนส่งสินค้าผู้โดยสารทางบก/อากาศ
 ๓. ส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีและงานบริการให้ได้มาตรฐาน
 ๔. ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมรองรับประชาคมอาเซียน
 ๕. มีศูนย์ข้อมูลและพื้นที่เพื่อสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการค้า โลจิสติกส์ และการขนส่ง

จากยุทธศาสตร์ข้างต้น พิษณุโลกมีความเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ หรือ Freight Village ผสมผสานกับศูนย์การขนส่งและโลจิสติกส์ หรือ Transport Logistics Hub เนื่องจากเป็นเมืองที่มีระบบการขนส่งหลากหลายรูปแบบ เชื่อมโยงเส้นทางระหว่างภูมิภาคได้ จังหวัดพิษณุโลก สามารถเชื่อมโยงระบบคมนาคมขนส่งที่มีในพื้นที่ไปยังศูนย์โลจิสติกส์ได้อย่างสะดวก^{๑๑} อีกทั้งยังใกล้แหล่งผลิตสินค้า โรงงานอุตสาหกรรม และพื้นที่การพัฒนาแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ ระยะที่ ๑ ปี ๒๕๖๕ เริ่มเปิดให้บริการพื้นที่สำหรับรวบรวมและกระจายสินค้าทางถนน และการ

^{๑๑} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ก่อสร้างพื้นที่สำหรับให้หน่วยงานเอกชนเช่า ระยะที่ ๒ ปี ๒๕๗๐ เริ่มเปิดให้บริการพื้นที่สำหรับการขนส่งสินค้าทางราง ระยะที่ ๓ ปี ๒๕๘๐ เริ่มเปิดให้บริการพื้นที่เขตปลอดภาษี (Free Zone)^{๑๒} แต่ปัจจุบันถนนยังไม่ได้รับการปรับปรุง ซึ่งเจ้าหน้าที่แขวงทางบกเพียงว่า ถนนขึ้นเหนือ หมายเลข ๑๑ จาก อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์ ผ่าน อ.เขาทราย ถึงพิษณุโลกนั้น ไม่ได้บรรจุเป็นถนนหลัก มุ่งหน้าไปเชียงราย-เชียงใหม่ โดยเลือกใช้เส้นทางขึ้นเหนือนครสวรรค์ หมายเลข ๑๑๗ แทน ทำให้ถนนสาย ๑๑ อยู่ในความดูแลเพียงแขวงทางบก หมวดการทางเท่านั้นซึ่งมีแค่งบประมาณปรับปรุงเล็กน้อย หากจะพัฒนาสมบูรณ์ จะต้องให้รัฐบาลส่งกรมทางหลวงยกฐานะเป็นถนนสายหลัก (หมายเลข ๑๑) อีกเส้นหนึ่งเพื่อระบายการจราจรสู่ประตูภาคเหนือหรือเลี้ยวรถติดตัวเมืองนครสวรรค์เพียงเท่านั้น ควรมีการขยายถนนให้กว้างขึ้นในจังหวัดพิจิตร และนครสวรรค์เพื่อเป็นการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมรองรับประชาคมอาเซียน^{๑๓}

ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อให้บริการสารสนเทศท้องถิ่น จึงควรมีการดำเนินการศูนย์ข้อมูลท้องถิ่น ดังนี้ ๑) สารสนเทศท้องถิ่น ควรมีการสำรวจ รวบรวม สังเคราะห์และคัดเลือกเรื่องที่น่าสนใจและคาดว่าจะประโยชน์ไว้ เพื่อศึกษาสำรวจรวบรวมให้ละเอียดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยอาศัยการจัดหมวดหมู่ตามความเหมาะสม เช่น หมวดบุคคลในท้องถิ่น ๒) แหล่งสารสนเทศท้องถิ่น ควรมีการศึกษาสำรวจแล้วคัดเลือกเฉพาะที่ประเมินแล้วว่ามีมีความสำคัญ มีความสมบูรณ์ และให้ประโยชน์สูง จัดอันดับและจำแนกประเภทหรือกลุ่มไว้ แล้วทำบัญชีแหล่งสารสนเทศไว้ พร้อมทั้งแนวทางการติดต่อและการใช้บริการ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : พัฒนาระบบการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงคุณภาพ

- กลยุทธ์ :**
๑. บริหารจัดการสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัย เชื่อมโยงการตลาดและการแปรรูป
 ๒. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กรเกษตรกรและเกษตรกร
 ๓. บริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน
 ๔. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการเกษตร

^{๑๒} สัมภาษณ์, นายเชษฐา ลิมศิริตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สำนักงานเกษตรจังหวัดพิษณุโลก ส่งเสริมกิจกรรมการผลิตสินค้าเกษตร เผยแพร่ แนะนำ สินค้าทางกรเกษตรที่ปลอดภัย ได้มาตรฐาน ให้เป็นส่วนหนึ่งของตลาดสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้ มาตรฐาน มีการจำหน่ายสินค้าด้านการเกษตร ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ของสมาชิกกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนในเขตจังหวัดพิษณุโลก และเครือข่ายของจังหวัด ไกล่เคียง เช่น จังหวัดน่าน จังหวัดแพร่^{๙๔} กล้วยตากเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผลไม้สุก เป็นภูมิปัญญา ของบรรพบุรุษไทย ในเขตพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำและหัวเมืองหน้าด่านต่างๆ สันนิษฐานว่าเกิดขึ้นตั้งแต่ สมัยกรุงสุโขทัย เมื่อครั้งบรรพบุรุษไทยต้องทำศึกสงคราม^{๙๕} เพื่อรักษาสภาพอาณาเขตการปกครอง บ้านเมือง มีการสร้างบ้านเรือน ปลูกข้าว ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ มีผลไม้ – เนื้อสัตว์ต่างๆ หลากหลายชนิด เมื่อรับประทานไม่หมดทำให้เน่าเสีย เช่น มะม่วงสุก มะขามเปรี้ยว ปลายสด เนื้อสด เป็นต้น.ในสมัย โบราณ การถนอมอาหารที่สะดวกและสามารถทำได้ทุกครัวเรือนคือ การตากแห้ง เช่น ส้มแผ่น มะขามเปียก ปลาแห้ง เนื้อแห้ง ฯลฯ เพื่อรับประทานในยามขาดแคลน จากการปิดล้อมของข้าศึก ผู้ รุกราน หรือจากสภาพธรรมชาติ เช่น ฤดูน้ำหลาก นอกจากการถนอมอาหารใช้รับประทานเองใน ครัวเรือนแล้ว^{๙๖} เชื่อได้ว่าภูมิปัญญาการทำกล้วยตาก เกิดขึ้นพร้อมกับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของ ผืนแผ่นดินไทย ในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ หรือเมื่อประมาณ ๘๕ ปีที่ผ่านมา การแปรรูปกล้วยตากในสมัย โบราณไม่ได้เน้นในเชิงพาณิชย์ โดยเริ่มมีหลักฐานบันทึกว่ามีการนำกล้วยตากในท้องถิ่นอำเภอบาง กระทุ่มไปจำหน่ายยังต่างจังหวัด มีการผลิตกล้วยตากเป็นอาชีพที่บ้านเกาะคู บ้านบางกระทุ่ม และ ชุมชนอื่นๆ ในเขต อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก^{๙๗} โดยการนำภูมิปัญญาของบรรพบุรุษในสมัยโบราณมา ต่อยอด เช่น การเลือกใช้วัตถุดิบจากเดิมใช้กล้วยน้ำว้าทั่วไป มาเป็นการใช้กล้วยน้ำว้าสายพันธุ์ “มะลิอ่อน” หรือการบ่มกล้วยให้สุกแทนการนำกล้วยน้ำว้าสุกทั่วไปมาผลิต

ผลผลิต คุณภาพที่ดี และเพียงพอต่อเกษตรกรและผู้บริโภค การพึ่งพาตนเอง รวมทั้งการ ให้ความสำคัญกับชุมชนท้องถิ่น หลักการสำคัญที่สุดที่มีร่วมกันของเกษตรกรรวมทางเลือก- เกษตรกรรมยั่งยืน คือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการผลิตอาหารและปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมากกว่า ผลิตเพื่อการส่งออก เกษตรกรจึงไม่ต้องวิ่งไปตามกระแสของตลาด^{๙๘} มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้

^{๙๔} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๕} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒

^{๙๖} สัมภาษณ์, นายขจรเกียรติ แพงศรี, ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๗} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๙๘} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วศิน ปัญญาอุตรตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ระบบการผลิต การบริโภค และการใช้ทรัพยากร ในท้องถิ่นมีความสมดุล อาหารที่ผลิตได้เป็นอาหารที่มีคุณภาพปลอดภัยจากสารพิษตกค้าง และเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน^{๙๙} ทำให้ระบบเกษตรกรรมเหล่านี้ดำเนินต่อเนื่องไปได้ยาวนานที่สุด โดยไม่มีผลกระทบด้านลบต่อระบบนิเวศวิทยา และไม่เกิดปัญหาทั้งด้านสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ เป็นระบบเกษตรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผสมผสานและเชื่อมโยงระหว่างดิน การเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์^{๑๐๐} การเลิกหรือลดการใช้ทรัพยากรจากภายนอกระบบที่อาจเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและ/หรือสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค ตลอดจนเน้นการใช้เทคนิคที่เป็นหรือปรับให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการธรรมชาติของท้องถิ่นนั้นๆ^{๑๐๑}

ใช้ประโยชน์และพัฒนาภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อใช้ในระบบเกษตรกรรม ส่งเสริมให้เกษตรกรมีบทบาทหลักในการพัฒนาความรู้และการวิจัยทางการเกษตร ใช้ทรัพยากรจากภายใน (พื้นที่/ระบบ) และลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก (พื้นที่/ระบบ) หลีกเลี่ยงและปฏิเสธการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตร และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเชื้อเพลิงฟอสซิล^{๑๐๒} ให้ความสำคัญสูงสุดในการปรับปรุงบำรุงดินให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างความหลากหลายของกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรในไร่นา^{๑๐๓} และผสมผสานกิจกรรมการผลิตให้เกื้อกูลประโยชน์ต่อกันอย่างสูงสุดควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ และวิธีการซึ่งไม่ใช่สารเคมีรูปแบบต่างๆ ควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีธรรมชาติ และวิธีการซึ่งไม่ใช่สารเคมีรูปแบบต่างๆ ปฏิบัติต่อธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตอื่นด้วยความเคารพ ผลิตอาหารที่มีคุณภาพทางโภชนาการ มีธาตุอาหารครบถ้วนในปริมาณที่เพียงพอแก่ความต้องการที่จำเป็นในการดำรงชีวิต โดยตอบสนองต่อความต้องการอาหารและปัจจัยในการดำเนินชีวิตภายในครอบครัวและชุมชนก่อนเป็นเบื้องต้น เอื้ออำนวยให้เกษตรกรและชุมชนสามารถพัฒนาตนเองได้โดยปราศจากการครอบงำจากภายนอก^{๑๐๔}

^{๙๙} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๐} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บติรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๑} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๒} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๓} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๔} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

เพื่อให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและสาธารณูปโภคร่วมกับภาครัฐ โดยกิจกรรมที่ดำเนินการต้องเป็นตัวกระตุ้นก่อให้เกิดการพัฒนาเมือง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมการเดินทางและวิถีชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น พร้อมรองรับการพัฒนาโครงการรถไฟฟ้าความเร็วสูง โครงการระบบขนส่งมวลชนเมืองพิษณุโลก โครงการศูนย์โลจิสติกส์ และโครงการเขตอุตสาหกรรมนวัตกรรมอาหารและผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ

- กลยุทธ์ :**
๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวและกีฬา
 ๒. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวใหม่
 ๓. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวและกีฬา
 ๔. พัฒนาบุคลากรและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา
 ๕. พัฒนาขีดความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดท่องเที่ยว

รัฐบาลและกระทรวงคมนาคมได้ให้ความสำคัญและจัดให้เมืองพิษณุโลก เป็น ๑ ใน ๖ เมืองหลักในภูมิภาค ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น นครราชสีมา ภูเก็ต และหาดใหญ่ ที่จำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาการขนส่ง และจราจรอย่างเร่งด่วนภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๕ ของกระทรวงคมนาคม ที่กำหนดให้มีการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเมืองหลัก จึงได้มอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ดำเนินการศึกษาความเหมาะสม และออกแบบระบบขนส่งสาธารณะเมืองพิษณุโลก^{๑๐๕} เพื่อพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้เกิดการเชื่อมต่อ และอำนวยความสะดวกในการเดินทางของประชาชนและนักท่องเที่ยว^{๑๐๖} ซึ่งการให้บริการระบบขนส่งสาธารณะที่เหมาะสม เป็นปัจจัยหลักในการสนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับเมืองพิษณุโลก ให้อย่างยั่งยืนและธำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของความเป็นไทยสืบไป^{๑๐๗} โดยมีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเทศบาลนครพิษณุโลก การ

^{๑๐๕} สัมภาษณ์, นายสุทธีวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๖} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๗} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลจิตต์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ให้บริการ ให้บริการข้อมูลการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนล่างแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจ ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ให้บริการค้นหาข้อมูลที่พิก ร้านอาหาร สถานที่ท่องเที่ยวภายในจังหวัดพิษณุโลก^{๑๐๘}

ทางส่วนราชการ และเอกชนให้การสนับสนุน โดยการจัดให้มีการศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการบริการนักท่องเที่ยว ให้เกิดความสะดวกสบาย ในการค้นหาแหล่งท่องเที่ยว ที่พิก ร้านอาหาร อีกทั้งยังสามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ด้วยความร่วมมือของประชาชนในชุมชน ที่เกิด ความตระหนักถึงการอนุรักษ์ ชำรงรักษา ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามในแต่ละ ท้องถิ่นไว้ เป็นการสืบสาน จากรุ่นสู่รุ่น สู่อุปกรณ์ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ได้อย่างผสมผสานที่ลงตัวอย่างยิ่ง

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : ศูนย์กลางด้านการศึกษา การบริการทางวิชาการ ด้านสุขภาพ และ ICT

- กลยุทธ์ :**
๑. ส่งเสริมสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการบริการสุขภาพเพื่อให้ ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ (Healthy Province)
 ๒. ส่งเสริม สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการประชุมและสัมมนา
 ๓. ส่งเสริม สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา การบริการ ทางวิชาการ และ ICT

การศึกษาไทยต้องมุ่งสร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ เป็นการศึกษาแบบองค์รวมบูรณาการ เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา การเมือง ต้องเน้นผลต่อผู้เรียนทั้งในระดับนโยบาย และระดับการเรียนการสอน^{๑๐๙} โดยกำหนดนโยบายการศึกษาที่คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็น สำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียน เรียนรู้ตามวิธีที่ถนัดและสนใจ เรียนอย่างสนุก เล่นให้ได้ความรู้ มีความสุข กับการเรียน^{๑๑๐} ครูสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ทำให้เกิดความ เชื่อมั่นในตนเองและมีความสุขกับการเรียน มุ่งยกระดับงานให้เป็นแรงงานคุณภาพที่เข้มแข็ง และ สามารถแข่งขันกับแรงงานต่างชาติได้^{๑๑๑} สถานที่ศึกษาในเขตพื้นที่สี่แยกอินโดจีน มีจำนวนมากและ เพียงต่อกับปริมาณ จำนวนประชากร ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา^{๑๑๒} การ

^{๑๐๘} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๐๙} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลิ้มศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๐} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

พัฒนาผู้อยู่ในระบบการศึกษา และขาดโอกาส ให้มีความยั่งยืนในการรู้จักยึดหยุ่น ปรับตัว ให้เกิดความสมดุลในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต หรือมนุษย์ด้วยกัน ให้สามารถยืนหยัดอยู่ในโลกอย่างเป็นผู้ที่มีความศักดิ์ศรีและมีอัตลักษณ์ของตนเอง^{๑๑๓} ให้มีความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาส ด้วยการมีการจัดการศึกษาให้ประชากรที่ไม่อยู่ในกลุ่มของการศึกษาในระบบ ได้มีบทเรียน แบบเรียน ความรู้ที่ถ่ายทอดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องด้วยการใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อสร้างให้สมาชิกของชุมชน และสังคมเป็นประชากรที่มีการศึกษาตลอดชีวิตการเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา^{๑๑๔} มีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองท้องถิ่น มีการกำหนดมาตรฐานในการศึกษา จัดรูปแบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการส่งเสริมรากฐานและพัฒนาวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการศึกษา

การศึกษาจึงต้องเน้น ถึงความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต ซึ่งคุณภาพชีวิตที่ได้รับการพัฒนาให้ก้าวหน้า มั่นคง และยั่งยืน จะช่วยยกระดับสถานภาพของเศรษฐกิจของประเทศ ชุมชน และครอบครัว ทำให้เกิดรายได้ในครอบครัว ชุมชน และสังคมดีขึ้น ทำให้อัตรา การเสียชีวิตของทารกลดลง และมีการวางแผนเพื่อทำให้ การศึกษาของคนรุ่นหลังมีการพัฒนาปรับปรุงดีขึ้น มีหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ที่จะนำไปสู่การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีการใช้หลักสูตรท้องถิ่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตการประกอบอาชีพที่กำหนดโดยสถานศึกษา และชุมชนอย่างจริงจัง และกว้างขวาง มีกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ ประสบการณ์ และมีความสุขในการเรียน สามารถ ปลูกฝังนิสัยใฝ่เรียน ใฝ่หาความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีเวลาให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เหมาะสมกับวัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ อย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ : ๑. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ ป้องกัน ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ อย่างยั่งยืน

^{๑๑๓} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๒. อนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการอุปโภค บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอและป้องกันปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่
๓. พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ
๔. ป้องกันและลดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด
๕. ส่งเสริมการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมเมืองเก่า และศาสนสถานที่สำคัญของจังหวัด
๖. ส่งเสริมและสนับสนุนด้านการบริหารจัดการพลังงาน

การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การใช้อย่างประหยัด ด้วยการใช้น้ำเท่าที่มี เท่าที่จำเป็น เพื่อให้มีทรัพยากรไว้ใช้ได้นานและเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด^{๑๑๕} การนำกลับมาใช้ซ้ำอีก สิ่งของบางอย่างเมื่อมีการใช้แล้วครั้งหนึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ซ้ำได้อีก^{๑๑๖} เช่น ถุงพลาสติก กระดาษ หรือสามารถที่จะนำมาใช้ได้ใหม่โดยผ่านกระบวนการต่างๆ เช่น การนำกระดาษที่ใช้แล้วไปผ่านกระบวนการต่างๆ เพื่อทำเป็นกระดาษแข็ง เป็นต้น^{๑๑๗} ซึ่งเป็นการลดปริมาณการใช้ทรัพยากรและการทำลายสิ่งแวดล้อมได้ ในด้านการบูรณะซ่อมแซม^{๑๑๘} สิ่งของบางอย่างเมื่อใช้เป็นเวลานานอาจเกิดการชำรุดได้ เพราะฉะนั้นถ้ามีการบูรณะซ่อมแซม ทำให้สามารถยืดอายุการใช้งานต่อไปได้อีก^{๑๑๙} อีกทั้งต้องคำนึงถึงการบำบัดและการฟื้นฟู ซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยลดความเสื่อมโทรมของทรัพยากรด้วยการบำบัดก่อน เช่น การบำบัดน้ำเสียจากบ้านเรือนหรือโรงงานอุตสาหกรรมก่อนที่จะปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ^{๑๒๐} ส่วนการฟื้นฟูเป็นการรื้อฟื้นธรรมชาติให้กลับสู่สภาพเดิมด้วยการปลูกป่าทดแทนในพื้นที่เสื่อมโทรม เพื่อรักษาสมดุลของป่าให้กลับมาอุดมสมบูรณ์เหมือนดังเดิม^{๑๒๑} การใช้สิ่งอื่นทดแทน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติน้อยลงและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การใช้ใบตองแทนโฟม การใช้พลังงานแสงแดด

^{๑๑๕} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสื่แยกอินโดจีน, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์, นายจรเกียรติ แพงศรี, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

แทนแร่เชื้อเพลิง การใช้ปุ๋ยชีวภาพแทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น^{๑๒๒} ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมมือกันเฝ้าระวังดูแล และป้องกัน ซึ่งเป็นวิธีการที่จะไม่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย เช่น การเฝ้าระวัง การทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำ คูคลอง การจัดทำแนวป้องกันไฟป่า

เนื่องจากปัจจุบันแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ เกิดสภาพตื้นเขินเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ปริมาณน้ำที่จะกักขังไว้มีปริมาณลดลง การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้มีน้ำเพียงพอจึงจำเป็นต้องทำการขุดลอกแหล่งน้ำให้ กว้างและลึกใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือมากกว่า ตลอดจนการจัดการหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม^{๑๒๓} อาจจะทำโดยการขุดเจาะน้ำบาดาลมาใช้ ซึ่งต้องระวังปัญหาการเกิดแผ่นดินทรุด หรือการขุดเจาะแหล่งน้ำผิวดินเพิ่มเติม เป็นการวางแผนการใช้น้ำเพื่อให้มีปริมาณน้ำที่มีคุณภาพมาใช้ประโยชน์ตลอดทั้งปี^{๑๒๔} โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การทำบ่อหรือสระเก็บน้ำ การหาภาชนะขนาดใหญ่เพื่อกักเก็บน้ำฝน (เช่น โองหรือแท็งก์น้ำ) รวมทั้งการสร้างอ่างเก็บน้ำ และระบบชลประทาน การนำน้ำมาใช้ประโยชน์หลายอย่างอย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด^{๑๒๕} ทั้งด้านการอนุรักษ์น้ำและตัวผู้ใช้น้ำเอง สามารถค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าน้ำลงได้ ปริมาณน้ำเสียที่จะทิ้งลงแหล่งน้ำมีปริมาณน้อยลง และป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำ ด้วยการปลูกป่าบริเวณพื้นที่ต้นน้ำหรือบริเวณพื้นที่ภูเขา^{๑๒๖} เพื่อให้ต้นไม้มันเป็นตัวกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ ทั้งบนดินและใต้ดิน แล้วปลดปล่อยออกมาอย่างต่อเนื่องตลอดปี ปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในเมืองใหญ่ๆ ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือย่านอุตสาหกรรม การป้องกันปัญหามลพิษของน้ำ จะต้องอาศัยกฎหมายเป็นเครื่องมือ และเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายหรือพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำอย่างเคร่งครัด^{๑๒๗} น้ำที่ถูกนำไปใช้แล้ว ในบางครั้งยังมีสภาพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่นได้ เช่น น้ำจากการล้างภาชนะอาหารสามารถนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ หรือน้ำจากการซักผ้าสามารถนำไปถูบ้าน สูดทำยาไปใช้รดน้ำต้นไม้^{๑๒๘} เป็นต้น

^{๑๒๒} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลีศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๔} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๕} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๖} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาชัย, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๗} สัมภาษณ์, นายสุทิวัดดี ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๒๘} สัมภาษณ์, นายจรเกียรติ แพงศรี, ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ฉะนั้น ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องมีความตระหนัก โดยเฉพาะระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชน เข้ามามีส่วนร่วม ในการปกป้อง ค้ำครอง พื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมการศึกษาวิจัย ค้นคว้าวิธีการและพัฒนาเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิด ประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการวางแผนพัฒนา การพัฒนา อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้มีการประหยัดพลังงานมากขึ้น การค้นคว้าวิจัยวิธีการจัดการ การกำหนด นโยบายและวางแผนทางของรัฐบาล ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะ ยาว เพื่อเป็นหลักการให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งการ เผยแพร่ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อ การปรับปรุง พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ : ส่งเสริมความเข้มแข็งทางสังคม และความมั่นคงตามหลักการ บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

- กลยุทธ์ :**
๑. ส่งเสริมสนับสนุนหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง มีการ พัฒนาที่ดีขึ้น
 ๒. ขับเคลื่อนแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่หมู่บ้าน/ชุมชน อย่างทั่วถึง
 ๓. พัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาประชาชนในพื้นที่
 ๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 ๕. เสริมสร้างพลังทางสังคมทุกรูปแบบ
 ๖. ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความสงบ เรียบร้อยและความมั่นคง

ถึงแม้ว่าจังหวัดพิษณุโลกจะพัฒนาไปมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ที่ ประเทศไทยก้าวเข้าการเป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียง ใต้ (Association of South East Asian Nations) ประกอบด้วย ๑๐ ประเทศ^{๑๒๙} ซึ่งเป้าหมายของ การก่อตั้งอาเซียน คือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค อารงไว้ซึ่ง สันติภาพเสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทางด้าน เศรษฐกิจ^{๑๓๐} แต่ความเจริญดังกล่าว การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้ชุมชนเมืองขยายตัว

^{๑๒๙} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๐} สัมภาษณ์, นายรัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

รวมทั้งการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม ได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน และระบบนิเวศของประเทศ^{๑๓๑} พื้นที่ป่าส่วนใหญ่สูญหายไปคุณภาพน้ำของแม่น้ำสายหลักเกือบจัดอยู่ในระดับต่ำ มีการใช้ทรัพยากรดินและน้ำอย่างสิ้นเปลือง^{๑๓๒} โดยปราศจากการวางแผนที่ดี ความล้มเหลวของการพัฒนาในหลายเรื่อง ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะระบบการศึกษา ระบบการเมือง เศรษฐกิจและการสาธารณสุข ที่ก่อให้เกิดการครอบงำทางภูมิปัญญา การพึ่งพาตนเองลดลง^{๑๓๓} การที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว เป็นการพัฒนาที่เน้นความเป็นชุมชน ให้มีความเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ และเคลื่อนไหวภายใต้การให้ความสำคัญกับความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น หรือเมือง ซึ่งนอกจากจะต้องให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ กิจกรรมด้านการเมือง^{๑๓๔} การปกครองโดยเฉพาะรากฐานที่ดีที่สุด เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของเมืองหรือชุมชน ท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่หรือที่ตนกำเนิด ชุมชน^{๑๓๕} ในสังคมไทยท่ามกลางสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมและการสาธารณสุข ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อชุมชน และที่ผ่านมา กระแสการสนับสนุนเรื่องความเป็นชุมชนหรือองค์กรชุมชนได้กลายมาเป็นกระแสหนึ่งที่ไหลขนานไปกับกระแสโลกาภิวัตน์^{๑๓๖}

การส่งเสริมกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต ด้วยการพัฒนาศักยภาพให้คนในชุมชนรวมกลุ่มกันร่วมคิดร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนด้วยตนเอง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการปรับวิถีคิดและวิธีการทำงานของบุคลากรภาครัฐจากการเป็นผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุนในการจัดการและแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง มีการส่งเสริมกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในลักษณะ “ร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมเรียนรู้” เพื่อส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ประกอบด้วยกระบวนการส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนได้มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อการพัฒนาอาชีพและเศรษฐกิจชุมชน การพัฒนาสวัสดิการสังคมและสวัสดิภาพของชุมชนการฟื้นฟูอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน การค้นหา

^{๑๓๑} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศีลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๒} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๓} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๔} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขาธิการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๕} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๖} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ศักยภาพและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนการจัดทำแผนความต้องการของชุมชน รวมทั้งการสร้างประชาคมภายในชุมชนและการสร้างเครือข่ายของชุมชน

๔.๒.๓ ผลการวิเคราะห์การประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการ เชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน

ด้านการวางแผน การวางยุทธศาสตร์ให้จังหวัดพิษณุโลกเป็น "สี่แยกอินโดจีน" ตั้งแต่สมัยรัฐบาล พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีสมัยนั้นก็ได้อนุมัติไปเมื่อ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ และได้มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนขึ้นมาเพื่อศึกษาและติดตามการพัฒนาให้เป็น "สี่แยกอินโดจีน" ให้ได้ ซึ่งก็ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันนี้ เพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นแกนกลางในการ"นำ"พัฒนาพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนล่างให้ได้ และสอดคล้องกับการพัฒนากลุ่มแม่น้ำโขง พัฒนาแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้^{๑๓๗}

การวางวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดที่จะมุ่งไป โดยให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต วางเป้าหมายในแต่ละมิติ แต่ละด้านอย่างเป็นรูปธรรม อันอาจดูได้จากประเทศที่พัฒนาแล้ว นำสิ่งดีมาปรับประยุกต์ให้เข้ากับระบบและบริบทสังคมไทย^{๑๓๘} ด้วยการทำงานร่วมกันทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการโดยคณะกรรมการร่วมภาคเอกชนจังหวัดพิษณุโลก (กกร. จังหวัดพิษณุโลก) ประกอบด้วย หอการค้าจังหวัดพิษณุโลก สภาอุตสาหกรรมจังหวัดพิษณุโลก สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ชมรม ธนาकारจังหวัดพิษณุโลก และสมาคม ATSM E จังหวัดพิษณุโลก องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก เทศบาลนครพิษณุโลก และสภาเกษตรกรจังหวัดพิษณุโลก^{๑๓๙} ซึ่งได้ดำเนินการอย่างแข็งขันและจริงจังในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และมีความพร้อมที่จะรับมือกับศักราชใหม่ของอาเซียนที่จะรวมกันเป็นตลาดเดียวไม่ต่างกับการรวมกันของกลุ่มประเทศในยุโรปและกลุ่ม ๓ ประเทศอเมริกาเหนือ ซึ่งเราเรียกว่าเป็น "ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน" ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ นี้ และเป็นการรวมกันเป็นหนึ่งเดียวในด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economics Community : AEC) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community : APSC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) ด้วย^{๑๔๐}

^{๑๓๗} เปิดแผนพิษณุโลก ค.ศ.๒๐๒๐ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๓,๑๐๕ วันที่ ๑๕ - ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘

^{๑๓๘} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๓๙} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟารุง มีอุดร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๐} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลิตต์ดี, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

กร.จังหวัดพิษณุโลกได้วางแผนยุทธศาสตร์พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีนไว้ ๕ ปีล่วงหน้า และสิ้นสุดตามแผนแรกในปี ๒๕๖๓ ซึ่งเรียกว่า "พิษณุโลก ๒๐๒๐ เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน" ซึ่งสอดคล้องกับแผนของรัฐบาลด้วย โดยรัฐบาลกำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นที่ตั้งของสถานีหลัก ของรถไฟฟ้ความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ - เชียงใหม่ และเป็นที่ตั้งของ สถานีขนส่งสินค้าของรถไฟทางคู่สายปากน้ำโพ - เด่นชัย^{๑๔๑} ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและขนส่งที่รัฐมีแผนจะดำเนินการนี้ จะส่งผลโดยตรงต่อจังหวัดพิษณุโลกในการเป็นศูนย์กลางคมนาคมและขนส่ง ของภาคเหนือตอนล่างอย่างแท้จริง และกร.จังหวัดพิษณุโลกได้เสนอต่อรัฐให้พิจารณา ๑๒ โครงการที่ต้องดำเนินการเพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผล^{๑๔๒}

ด้านการจัดการองค์กร การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยภายหลังใช้แผนพัฒนาฯ นับได้ว่าอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมโดยเฉพาะการส่งออกข้าวเป็นรายได้หลักของประเทศ (Strong Rice Economy) เป็นการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Exported Growth) ซึ่งประเทศไทยได้เปรียบในการผลิตในด้านแรงงาน ต้นทุนการผลิตต่ำ^{๑๔๓} ส่งผลให้ได้เปรียบในการผลิตสามารถแข่งขันในตลาดโลกโดยตั้งแต่ประเทศไทยมีการใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑ จนถึงปัจจุบัน ทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ต้องอาศัยทั้งคน ระบบ และบริบท ซึ่งเกี่ยวโยงและสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับ ๓ ภาคส่วนที่ต้องประสานงานและร่วมมือกัน^{๑๔๔} หากขาดปัจจัยหนึ่งปัจจัยใดหรือภาคส่วนหนึ่งส่วนใดไป หากแต่ยังเกิดปัญหาการทำงานที่ล่าช้าในหน่วยงาน อำนาจหน้าที่ที่ได้รับยังไม่ชัดเจน^{๑๔๕} ซึ่งอำนาจการตัดสินใจส่วนใหญ่จะอยู่ที่ผู้บังคับบัญชาสูงสุด จึงทำให้เกิดการล่าช้าในการตัดสินใจแก้ไขปัญหา และการกระจายอำนาจลงสู่ส่วนล่างยังไม่เกิดเป็นรูปธรรม เป็นเพียงแต่นโยบายหรือตัวหนังสือเท่านั้น^{๑๔๖} การปลักภาระความรับผิดชอบไปสู่ประชาชนฐานรากส่งผลให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่สี่แยกอินจีนเป็นไปอย่างล่าช้า และไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันเวลาที่ ทันเวลา จึงเกิดผลกระทบตามมาในหลายๆ ด้าน เช่น ปัญหาด้าน

^{๑๔๑} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๒} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บติรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๓} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๔} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลีมศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๕} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๖} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สิ่งแวดล้อม เกิดฝุ่นละอองขึ้นขณะ ทำการก่อสร้างถนน ขุดลอกท่อน้ำ วางเสาไฟ ขยายถนน^{๑๔๗} ส่งผลถึงสุขภาพของประชาชนเกิดการเจ็บป่วย ปัญหาขยะ ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น ปัจจุบันปัญหาเหล่านี้ได้รับการแก้ไขจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ก็ยังไม่ลดลงยังมีปัญหาต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน^{๑๔๘}

ด้านการจัดหาบุคคล การจัดหาแรงงานเพื่อการพัฒนาพื้นที่แยกอินโดจีน สิ่งสำคัญต้องได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ การจัดอัตรากำลัง การสรรหา การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีการประเมินผลการทำงาน และการให้พ้นจากงาน เข้ามาแก้ไขปัญห^{๑๔๙} ผู้บริหารหรือผู้นำต้องมีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติงานต้องมีความโปร่งใส โดยต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารองค์กร จัดการโครงการต่างๆ ปัจจุบันยังขาดผู้ที่จะเข้ามารับผิดชอบ โดยการเป็นผู้นำ ที่สามารถนำพาองค์กรทุกภาคส่วน ขับเคลื่อนไปอย่างพร้อมเพรียงกัน^{๑๕๐}

ด้านการวินิจฉัยสั่งการ ในการพัฒนาพื้นที่ที่แยกอินโดจีน ได้รับนโยบายที่ชัดเจนจากภาครัฐ และได้รับการสนับสนุนที่ดีจากองค์กรภาคเอกชน มีทิศทางที่ชัดเจนในการส่งเสริมพัฒนา ก่อสร้างถนน ถนนทาง วางระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม มีแนวทางและทิศทางที่ชัดเจน^{๑๕๑}

ด้านการประสานงาน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานย่อยและบุคคลในตำแหน่งต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ ซึ่งอาจจะต้องใช้เทคนิคต่างๆ เช่น การสื่อสารการกำหนดระเบียบแผนในการทำงาน^{๑๕๒}

ด้านการรายงาน การในทำงานภายใต้โครงการการพัฒนาพื้นที่ที่แยกอินโดจีน ทุกขั้นตอนจะมีการรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาเป็นระยะๆ มีการส่งผลการดำเนินงานพร้อมรูปถ่าย^{๑๕๓} การจัดทำรายงานสามารถตรวจสอบที่รายการที่มีการทำการเบิกจ่ายในงบประมาณที่ได้รับ

^{๑๔๗} สัมภาษณ์, นายสุทธีวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิชญโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๔๙} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลภิตดี, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕๐} สัมภาษณ์, นายรัชชัย สิริวิระกุล, เกษตรจังหวัดพิชญโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕๑} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาที่แยกอินโดจีน, ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาที่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิชญโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ด้านการจัดหางบประมาณ วัตถุประสงค์ของการจัดหางบประมาณ การงบประมาณเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารที่มุ่งใช้ในการวางแผน การประสานงาน และการควบคุม เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กิจการต้องการ^{๑๕๔} การช่วยให้ฝ่ายจัดการสามารถเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเป็นการสร้างแนวทางการตัดสินใจที่ถูกต้อง ของฝ่ายจัดการโดยให้ทำการศึกษาปัญหาอย่างรอบคอบก่อนที่จะทำการตัดสินใจ เป็นการช่วยให้ฝ่ายดำเนินงานทุกฝ่ายมีโอกาสร่วมมือกันทั้งกิจการให้มากที่สุด ซึ่งก่อประโยชน์แก่กิจการในภาพรวม^{๑๕๕} เพราะผลประโยชน์บางส่วนจะขึ้นอยู่กับคนเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ช่วยให้กิจการใช้เงินทุนซึ่งเป็นทรัพยากรที่จำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อกิจการมากที่สุด เป็นเครื่องมือที่ช่วยวางนโยบายขั้นพื้นฐานที่จะช่วยตรวจสอบ สรุปและสร้างแนวทางในการดำเนินกิจการ ช่วยประสานงานความร่วมมือกันทุกด้าน ทำให้การควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายจัดการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโดยปกติจะดำเนินการจัดหางบประมาณ ทุกปีต่อเนื่องกันไป จึงจะเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนสืบต่อไป^{๑๕๖}

การแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทางด้านเอกสาร ลงพื้นที่ในการศึกษาภาคภูมิภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน พบว่า ในการแปลงนโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เพื่อให้การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานตามนโยบายของรัฐบาลในเขตพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ให้เกิดมีความคุ้มค่า มีศักยภาพในการกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วและมีความยั่งยืน ทั้งทางด้านโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และการลงทุนทางเศรษฐกิจตามแผนยุทธศาสตร์ มีความครอบคลุมในทุกๆ ด้าน อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากทางรัฐบาลสนับสนุนในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนา ด้านการท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูล ความรู้แก่ผู้ที่มีท่องเที่ยว โดยมีศูนย์การท่องเที่ยวเทศบาลนครพิษณุโลก ด้านการศึกษา จังหวัดพิษณุโลกมีสถานศึกษาหลายแห่งสามารถรองรับจำนวนนิสิตนักศึกษา ทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศได้เพียงพอ ด้านสังคม มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็ง โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ประชาชนสามารถสร้างอาชีพหารายได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐบาล โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

^{๑๕๔} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลีศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๕๖} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๑. **สร้างความรู้ความเข้าใจในแผน** หมายถึง จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในกระบวนการทุกระดับตั้งแต่ประชาชน ผู้นำท้องถิ่นจนถึงระดับจังหวัด เพื่อให้มีความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน มองปัญหาและผลกระทบที่จะเกิด พร้อมกับต้องยอมรับและให้ความร่วมมือในทุกๆ สถานการณ์

๒. **จัดทำแผนปฏิบัติการในระดับต่างๆ ให้เชื่อมโยงกัน** หมายถึง จัดทำแผนแม่บทหรือแผนงานหลักในการพัฒนาที่มีความสำคัญและเกี่ยวพันกันหลายหน่วยงาน พร้อมทั้งจัดทำแผนงานที่ให้สอดคล้องเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกันในทุกระดับ ในขั้นตอนนี้ต้องระบุผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ ระบุอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน เพื่อการติดต่อประสานงาน

๓. **สร้างระบบการติดตามประเมินผล กำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จ** หมายถึง การกำหนดกลไกการติดตามประเมินผลให้เป็นระบบและตัวชี้วัด เพื่อพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลให้เชื่อมโยงกัน ต้องมีการจัดทำสรุปรายงาน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของทราบ ประชาชนทุกระดับชั้น รวมไปถึงชาวต่างด้าวที่มาอาศัยอยู่ในพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก มีสิทธิและโอกาสในการยื่นข้อเสนอความต้องการ และร้องเรียนร้องทุกข์ ในเรื่องการพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๔.๓ ผลการศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๔.๓.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศยุคใหม่ ทั้งนี้ท้องถิ่นต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน

ความสัมพันธ์ของภาครัฐ กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ในการสร้างความสัมพันธ์ของภาครัฐ ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชน กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน โดยมีกระบวนการ ดังนี้

๑. กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นหัวข้อที่มีการพูดถึงกันบ่อยครั้งในวงวิชาการ^{๑๕๗} ในการบริหารราชการแผ่นดิน และในวงธุรกิจ มีข้อสังเกตว่าส่วนใหญ่การอภิปรายจะจำกัดวง อยู่ที่ผลในทางบวกของ

^{๑๕๗} สัมภาษณ์, ธีญญลักษณ์ คำสัจวงษ์, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐหรือรัฐบาลที่มีส่วนเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนที่อาจถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุด^{๑๕๘} เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนนั้นที่เห็นได้ชัดก็คือ การที่ภาครัฐพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น การสร้างถนนหนทาง โรงไฟฟ้า การคมนาคมและการขนส่ง การสื่อสาร^{๑๕๙} ฯลฯ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมต่างๆ ในกรณีที่เศรษฐกิจทรุดหนักก็จะมีนโยบายภาษี การเข้าไปอุ้มธุรกิจเอกชนให้สามารถดำรงอยู่ต่อไปได้ ที่เห็นเด่นชัดก็คือการใช้นโยบายการเงินการคลังด้วยการลดอัตราดอกเบี้ย^{๑๖๐}

นโยบายอัตราแลกเปลี่ยน การใช้จ่ายของภาครัฐ เพื่อกระตุ้นให้เศรษฐกิจที่กำลังทรุดตัวฟื้นตัวขึ้นมาได้ การใช้จ่ายภาครัฐจะเป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจโดยนำไปสู่ตัวคูณ^{๑๖๑} เมื่อมีการใช้จ่ายสร้างถนนหนทางก็จะมีการว่าจ้างแรงงานซึ่งจะนำไปสู่การมีรายได้ ทำให้มีอำนาจซื้อเพื่อจับจ่ายใช้สอย นำไปสู่การเพิ่มผลผลิต^{๑๖๒} และการจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้นต่อกันเป็นลูกโซ่ จนเศรษฐกิจฟื้นตัวและเกิดพลวัตในด้านธุรกิจการค้า แต่ขณะเดียวกันควรปล่อยให้ภาคเอกชนดำเนินไปตามกลไกของตลาดด้วยอุปสงค์อุปทาน โดยรัฐไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง^{๑๖๓} ข้อที่น่าสังเกตก็คือ ในขณะที่มีการพูดถึงการค้าเสรี ความเป็นประชาธิปไตย องค์กรการค้าโลก และอื่นๆ แต่ก็มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชน เช่น การช่วยเหลือหนุนอุ้มชวราคาผลผลิตทางการเกษตร^{๑๖๔}

การตั้งกำแพงภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่กำแพงภาษีนานาชนิดเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการภายในประเทศ ทั้งหลายทั้งปวงจึงเป็นเรื่องการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและของประเทศ^{๑๖๕} บนความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้น ระหว่างภาครัฐและเอกชนซึ่งขัดแย้งกับหลักการค้าเสรีอันเป็นหลักสากล

^{๑๕๘} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศาเสนาณรงค์, ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๕๙} สัมภาษณ์, นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพป.พล๓, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๐} สัมภาษณ์, นายนิพัทธ์ เกษแพ, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๑} สัมภาษณ์, พล.ต.ท. วสันต์ วัชรานนท์, นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๒} สัมภาษณ์, พ.ต.ท. พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๓} สัมภาษณ์, นายอนิรุช โกศियพงษ์, นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๔} สัมภาษณ์, นางชวนชม นิ้มเจริญ, ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๕} สัมภาษณ์, นางเฉลียว อยู่จำนง, นักวิชาการศึกษาชำนาญการ, องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

โดยประเทศผู้ประกาศหลักการดังกล่าวมักจะเป็นผู้ละเมิดหลักการนั้นเสียเอง^{๑๖๖} ในเรื่องการเมืองนั้น สิ่งที่ต้องกล่าวถึงก็คือ เมื่อใดก็ตามที่เกิดความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นระหว่างภาครัฐและเอกชนอาจนำไปสู่การผูกขาดอำนาจโดยคนสองกลุ่ม ซึ่งได้แก่ ผู้กุมอำนาจรัฐอันได้แก่นักการเมือง และผู้ประกอบการในภาคธุรกิจ ยกตัวอย่างคือ รัฐบาลที่เกิดขึ้นก่อนสงครามโลกครั้งที่สองในเยอรมนี อิตาลี และญี่ปุ่น จนนำไปสู่ระบบการเมืองแบบฟาสซิสต์ ซึ่งเป็นต้นเหตุของการนำไปสู่นโยบายสงครามเพื่อผลประโยชน์ในการผลิตสินค้าโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหนัก เช่น อาวุธยุทโธปกรณ์ เป็นต้น^{๑๖๗} ที่ต้องระวังยิ่งกว่านั้นก็คือเมื่อใดก็ตามที่ผู้กุมอำนาจรัฐมีอำนาจทางธุรกิจด้วย ก็ยิ่งจะทำให้เกิดการกุมอำนาจเบ็ดเสร็จยิ่งขึ้น ซึ่งก็มีการกล่าวถึงโดยนักวิชาการที่สนใจในประเด็นดังกล่าวในเวทีเสวนาต่างๆ^{๑๖๘}

ระบบที่อำนาจรัฐอยู่ในมือของกลุ่มซึ่งกุมอำนาจการเมืองและธุรกิจก็คือผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นกับคนยากจน เช่น จะไม่มีการผ่านกฎหมายภาษีมรดกหรือภาษีทรัพย์สิน^{๑๖๙} นโยบายใดก็ตามที่จะกระทบต่อผลประโยชน์ของคนที่ยังอยู่ในกลุ่มชนชั้นสูงในสังคมก็จะชะลอตัวลง จะมีข้อยกเว้นก็คือในกรณีที่ผู้กุมอำนาจมีปรัชญาเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนยากไร้^{๑๗๐} ผู้นำดังกล่าวต้องมีอุดมการณ์และจิตสำนึกที่จะต้องรับใช้มวลชนและพร้อมที่จะเสียสละ ขณะเดียวกันภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนโยบายในแนวดังกล่าวก็อาจมีเพื่อผลในการเลือกตั้งและความนิยมชมชอบในทางการเมือง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าภาครัฐไม่ให้การสนับสนุนภาคเอกชนก็จะนำไปสู่ปัญหาต่างๆ มากมาย อาทิเช่น ถ้าภาคเอกชนจะต้องสร้างโรงผลิตไฟฟ้า น้ำประปา ถนนเสียเอง^{๑๗๑} ก็คงไม่สามารถจะลงทุนได้โดยมีผลกำไรเพราะค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าจะสูงจนไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้ ขณะเดียวกันการพึ่งภาครัฐในทุกด้านก็ย่อมจะเป็นไปไม่ได้เนื่องจากทรัพยากรจำกัด ส่วนการสนับสนุนจากภาครัฐที่ไม่มีผลอย่างจริงจังเนื่องจากไม่ได้พยายามอย่างเต็มที่นั้นก็จะไม่เกิดผลในทางบวกตามที่ได้มุ่งหมาย^{๑๗๒} แต่ข้อที่พึงระวังก็คือการสนับสนุนจากภาครัฐก็มีข้อจำกัด เช่น การให้

^{๑๖๖} สัมภาษณ์, นางเพชร ศรีรัตโนภาส, ข้าราชการบำนาญ สพพ.พล.๑, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๗} สัมภาษณ์, รศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๘} สัมภาษณ์, นายประเสริฐ ประจันตะเสน, ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๖๙} สัมภาษณ์, นายปฏิภัก วิจารย์ปริษา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราช, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขาธิการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์, นางเพชร ศรีรัตโนภาส, ข้าราชการบำนาญ สพพ.พล.๑, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๒} สัมภาษณ์, นายประเสริฐ ประจันตะเสน, ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

เงินสนับสนุนแก่ธุรกิจเอกชนอาจจะขัดกับข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวเนื่องกับการค้าเสรี^{๑๗๓} แม้ความหละหลวมในการบังคับกฎหมาย เช่น ไม่สนใจการบำบัดน้ำเสียซึ่งเท่ากับเป็นการช่วยตัดทอนรายจ่ายของภาคเอกชน ก็จะถือว่าเป็นการสนับสนุนภาคเอกชนโดยทางอ้อม ซึ่งทำให้การแข่งขันในตลาดโลกเกิดความไม่ยุติธรรมเนื่องจากสินค้าจากประเทศอื่นต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง เพราะค่าใช้จ่ายส่วนหนึ่งต้องนำไปรักษาสภาพแวดล้อมเช่นการบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น^{๑๗๔}

โดยสรุป ผลในทางบวกและความจำเป็นที่ภาคสาธารณะหรือภาครัฐมีต่อภาคเอกชนเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ และความสัมพันธ์ระหว่างสองภาคนี้คงมีอยู่ในทุกประเทศ ข้อที่พึงระมัดระวังก็คือความสัมพันธ์ระหว่างสองภาคถ้าเกิดขึ้นแน่นแฟ้นเกินกว่าเหตุก็อาจจะนำไปสู่ระบบการปกครองที่มีภาครัฐและเอกชนเข้มแข็งจนมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนทั่วไปได้ ที่สำคัญก็คืออาจจะนำไปสู่ผลกระทบต่อความยุติธรรมทางสังคม ความเสมอภาค และการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ในส่วนของต่างประเทศนั้นนอกจากจะเป็นเรื่องขัดต่อหลักการการค้าเสรีแล้ว

๒. การรักษาสัมพันธภาพที่สร้างความรู้ ความหมาย และโลกทัศน์ร่วมกัน องค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล^{๑๗๕} หลักพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความรักใคร่ ความชอบพอกัน เป็นมิตรกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ การใช้ชีวิตร่วมกัน ตลอดจนการทำงานร่วมกัน โดยความสัมพันธ์ของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบ ๓ ประการคือ

๒.๑ ความใกล้ชิด การที่บุคคลอยู่ใกล้ชิดกัน จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์มากกว่าบุคคลผู้ซึ่งที่อยู่ห่างไกลกัน

๒.๒ ความเหมือนกันหรือความคล้ายกัน ซึ่งมนุษย์มีแนวโน้มที่จะสร้างความสัมพันธ์และมีความชอบพอกับคนที่มีความเหมือนหรือคล้ายกับตัวเอง^{๑๗๖}

๒.๓ สถานการณ์เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ทำให้มนุษย์ เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้สึกร่วมกัน การมีโอกาสได้ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ความ

^{๑๗๓} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๑๗๔} สัมภาษณ์, นายนิพัทธ์ เกษแพ, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์, นายประพุดติ ยอดไพบูลย์, ผอ.สอต.พิษณุโลก, สถาบันวิทยุกระจายเสียงกรมอุตุนิยมวิทยา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๖} สัมภาษณ์, นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพป.พล๓, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

กระตือรือร้นในการที่จะพบปะกับผู้อื่น การถูกแยกตัวออกจากสังคมนานๆ และการเติมเต็มความต้องการของกันและกัน^{๑๗๗}

๓. การสื่อสาร ซึ่งการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยทั่วไปถือเป็นหน้าที่หลักของภาครัฐ ที่จะต้องตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน และประชาชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลนั้น จะหมายถึงความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ และความสอดคล้องกันของผู้ส่งสาร แหล่งข้อมูลกับผู้รับสาร อันนำไปสู่ความหมายที่ร่วมกันสมบูรณ์แบบ ดังนั้นการสื่อสารระหว่างบุคคลจึงมีขึ้นเพื่อ^{๑๗๘}

๓.๑ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน ก็คือการสื่อสารที่มุ่งเน้นให้ผู้สื่อสารเข้าใจเนื้อหา หรือข้อมูลร่วมกันอย่างถูกต้อง ลักษณะเช่นการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อการปฏิบัติงานร่วมกัน

๓.๒ การสื่อสารเพื่อสร้างความขึ้นชอบ การสื่อสารโดยทั่วไปมิใช่มุ่งเฉพาะสื่อสารแต่ ข้อมูลข่าวสารเท่านั้น การมีอารมณ์ร่วมและความพึงพอใจ จะช่วยสร้างสัมพันธ์ภาพและความรู้สึกขึ้น ชอบในการสื่อสารซึ่งกันและกัน^{๑๗๙}

๓.๓ การสื่อสารเพื่อสร้างอิทธิพลต่อการมีทัศนคติร่วมกัน ความล้มเหลวในการสื่อสารบางครั้งเกิดจากความไม่เข้าใจในความคิดและทัศนคติที่แตกต่างกัน ดังนั้นการจะสร้างความเข้าใจร่วมกันให้ตรงกันจึงจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้^{๑๘๐}

๓.๔ การสื่อสารเพื่อยกระดับความสัมพันธ์ ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่สามารถส่งผลต่อความสำเร็จในการสื่อสารก็คือความรู้สึกที่ดีต่อกัน ดังนั้นการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันจะช่วยให้การสื่อสารในครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๕ การสื่อสารเพื่อทำให้เกิดการกระทำตามความต้องการ ในการสื่อสารวัตถุประสงค์อันหนึ่งที่มีมักจะเกิดตามขึ้นมาก็คือการสร้างความมุ่งหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดความคิดเห็นร่วมกันและการกระทำร่วมกันในสิ่งที่ต้องการ

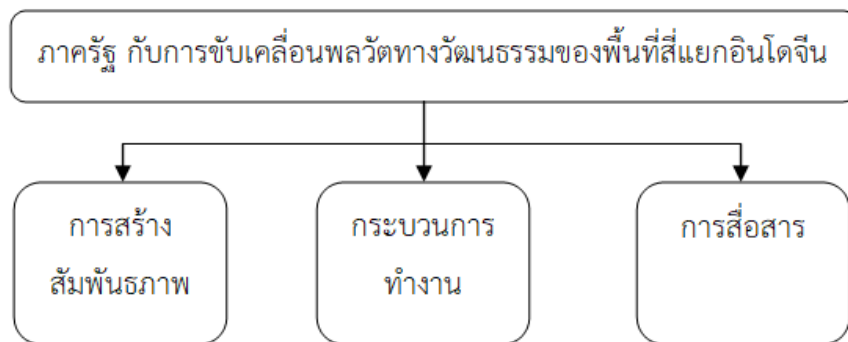
^{๑๗๗} สัมภาษณ์, ธัญญลักษณ์ คำสัญญา, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศาเสนาณรงค์, ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๗๙} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๐} สัมภาษณ์, นางชวนชม นิ้มเจริญ, ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

สรุปความสัมพันธ์ของภาครัฐกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน
จีน ดังแผนภาพที่ ๔.๑๐

แผนภาพที่ ๔.๑๐ แสดงความสัมพันธ์ของภาครัฐกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า นอกจากภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมแล้วนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยใช้หลักการ ๓ ด้าน ดังนี้ ๑) การสร้างสัมพันธภาพ คือ รัฐต้องเป็นผู้นำในกำหนดนโยบาย ส่งเสริม การมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อระหว่างรัฐเอง ภาคเอกชน และประชาชน ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน คำนึงถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม อันติงามที่สืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่น หรือตั้งแต่สมัยโบราณ ๒) กระบวนการทำงาน คือ ต้องมีการวางแผนการทำงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบ รวดเร็ว ที่ไม่ล่าช้า ทันทต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถให้ทุกหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบการทำงาน และประเมินผลการทำงาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ภาครัฐและภาคเอกชน ๓) การสื่อสาร คือ ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์ และความสอดคล้องกันของผู้ส่งสาร แหล่งข้อมูลกับผู้รับสาร ผู้ที่ส่งสารต้องมีทักษะในการส่งสาร เพื่อกันพลาด อาจจด หรือบันทึก เพื่อไม่ให้ลืมน โดยใช้อุปกรณ์การจด หรือสมาร์ตโฟนมาถ่ายภาพ เก็บเอาไว้ และนำไปถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เครือข่ายทางสังคม กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

โลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รวมถึง สภาพแวดล้อม ธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของมวลมนุษยชาติต้องเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย^{๑๘๑} เพราะความต้องการการอยู่รอดของมนุษย์ จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น รวมถึงสังคมวัฒนธรรม ที่เป็นตัวกำหนดค่านิยม คือ ความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์นั่นเอง จึงก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในทุกๆ พื้นที่ในโลกใบนี้^{๑๘๒}

การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น โลกข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน การติดต่อกันทาง E-Mail (จดหมายอิเล็กทรอนิกส์) การติดต่อกันทางอินเทอร์เน็ต ระดับการศึกษาของมนุษย์ การสื่อสารโทรคมนาคมทางดาวเทียม ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้คนในสังคมนั้นๆ ทำสังคมโลกมนุษย์นั้นแคบขึ้น ล้วนเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ทั้งสิ้น^{๑๘๓}

๑. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลที่เกิดขึ้นอยู่เป็นปกติ ซึ่งจะมากหรือน้อยย่อมแตกต่างกันตามท้องที่ ตามโอกาส และเวลา เช่น เรื่องค่านิยม หรือคุณค่า ทางจริยธรรม ในเรื่องการแต่งกาย ในเรื่องมารยาทและในเรื่องการใช้ภาษา เป็นต้น^{๑๘๔}

๒. การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ หรือโครงสร้างทางสังคม การเปลี่ยนแปลงในระดับนี้เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง สะสมในระดับจุลภาค จากบุคคลในสังคม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ได้แก่^{๑๘๕}

๒.๑ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในทางภูมิศาสตร์และ สิ่งแวดล้อมด้านประชากร

๒.๒ การสร้างสิ่งใหม่ (Innovation) ได้แก่ การประดิษฐ์ และการค้นพบ (Discovery) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดการประดิษฐ์ การคิดค้นก็คือความจำเป็น ความสามารถทางสมอง และจารีตประเพณี^{๑๘๖}

๒.๓ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี (Technology) ผลของการที่มนุษย์นำความรู้ความสามารถตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะโครงสร้าง

^{๑๘๑} สัมภาษณ์, พล.ต.ท. วสันต์ วัสสานนท์, นายพุทธสมาคมพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์, นายอนิรุช โกศियพงษ์, นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๓} สัมภาษณ์, นางเฉลียว อยู่จำนง, นักวิชาการศึกษาชำนาญการ, องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์, รศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๕} สัมภาษณ์, นายปฏิภัก วิจารย์ปรีชา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราช, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๖} สัมภาษณ์, นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพป.พท๓, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

ทางสังคม ตลอดจนสถาบันต่างๆ ในสังคม เช่น หลังการปฏิวัติอุตสาหกรรม (Industrial Revolution) ได้มีการนำความรู้ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ มาประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องจักรมาใช้แทนแรงงานคน อันส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน เช่น สิทธิของสตรี การทำงานนอกบ้านของสตรีและเด็ก อันส่งผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะโครงสร้าง และสถาบันสังคมในระยะต่อมา^{๑๘๗}

๒.๔ การขัดกัน และการแข่งขัน (Conflict and Competition) การขัดแย้งและการแข่งขัน เป็นกระบวนการทางสังคม (Social Process) ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น ในขณะที่กลุ่มบุคคลที่แข่งขันกันเขาจะต้องสร้างหรือประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ ให้ดีกว่าของเดิมของกลุ่มแข่งขัน ในลักษณะของการประกอบธุรกิจ เป็นต้น^{๑๘๘}

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ การที่ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคม เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไป ไม่ว่าจะในด้านใดก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ อาจเป็นไปได้ในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราวโดยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น^{๑๘๙} จากประสบการณ์ทางสังคมที่ผ่านมา เราจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดเวลา และการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ อาจเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เป็นผลก่อให้เกิดความก้าวหน้าผู้คนให้การยอมรับ แต่บางครั้งก็อาจเปลี่ยนแปลงไปในทางลบ^{๑๙๐} เป็นผลให้สังคมหยุดชะงักหรือลดความก้าวหน้าลง^{๑๙๑} สังคมโลกในยุคปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากสงครามโลกครั้งที่สองได้ประสบการเปลี่ยนแปลงอย่างขนานใหญ่ การเปลี่ยนแปลงบางอย่างสามารถเห็นได้จากประสาทสัมผัส เช่น การเปลี่ยนแปลงวัตถุและสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ อันแสดงถึงความก้าวหน้าทางสถาปัตยกรรมและเทคโนโลยี^{๑๙๒} แต่การเปลี่ยนแปลงบางอย่างอาจสัมผัสไม่ได้ แต่รู้สึกได้ เช่นการเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและระเบียบแบบแผนการดำเนินชีวิตของบุคคล

^{๑๘๗} สัมภาษณ์, นายนิพัทธ์ เกษแพ, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๘} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศาเสนาณรงค์, ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์, พล.ต.ท. วสันต์ วัชสานนท์, นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๐} สัมภาษณ์, นางชวนชม นิมเจริญ, ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๑} สัมภาษณ์, นางเฉลียว อยู่จำนง, นักวิชาการศึกษาชำนาญการ, องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๒} สัมภาษณ์, นายประเสริฐ ประจันตะเสน, ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การเปลี่ยนแปลงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่อัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละสภาพของสังคมอาจแตกต่างกัน กล่าวคือในสังคมเมือง การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปในอัตรารวดเร็วและสลับซับซ้อน^{๑๙๓} ส่วนในสังคมชนบทการเปลี่ยนแปลงดำเนินไปในอัตราที่ช้ากว่าสังคมเมือง แต่ก็มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลหลายอย่าง ชุมชนที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ อาจจะทำให้ดำรงชีวิตอย่างเต็มไปด้วยความทุกข์และความทรมานและบางทีก็ปรับตัวผิด (Maladjustment) ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่คนอื่นในสังคมจนกลายเป็นการสร้างปัญหาสังคมขึ้นมา และบางครั้งปรับตัวไม่ได้ก็อาจหาทางออกด้วยการทำลายชีวิตตนเอง^{๑๙๔}

เทคโนโลยีสารสนเทศนับเป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญที่สุดในยุคโลกาภิวัตน์ ทั้งนี้เพราะเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในกระบวนการโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศมีวิวัฒนาการมานานหลายพันปีแล้ว เริ่มต้นจากการสื่อสารด้วยภาพและอักษรโดยมีอุปกรณ์ ได้แก่ กระดาษ หมึก และเครื่องเขียนต่างๆ ตามเทคโนโลยี ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เครื่องพิมพ์ดีด โทรศัพท์ ติดตามด้วยเทคโนโลยีไมโครอิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การส่งข่าวสารต่างๆ เป็นต้น^{๑๙๕} เทคโนโลยีเหล่านี้เมื่อผสมผสานกับเทคโนโลยีคมนาคมซึ่งเป็นเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร เช่น วิทยุ โทรศัพท์ โทรสาร รวมทั้งการสื่อสารผ่านดาวเทียมทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว การนำเอาวัสดุสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตใยแก้วนำแสง (Fiber Optics) ทำให้มีการพัฒนาการสื่อสารด้วยภาพ เสียง และตัวเลขได้ดีขึ้นอย่างมาก^{๑๙๖} เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้สังคมโลกมีความใกล้ชิดกันจนเป็นเสมือนหมู่บ้านเดียวคือหมู่บ้านโลก ในอนาคตเทคโนโลยีเหล่านี้จะยิ่งพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ อนาคตภาวะโลกาภิวัตน์จะกระจายไปทั่วทุกมุมโลกและคนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายยิ่งกว่าในปัจจุบัน^{๑๙๗} ซึ่งกระจายเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีความสามารถและมีโอกาสสูงเท่านั้น เช่น ระบบอินเทอร์เน็ตในปัจจุบันสามารถเข้าถึงได้เฉพาะประชากรบางกลุ่มเท่านั้น

^{๑๙๓} สัมภาษณ์, นายปฏิภัก วิจารณ์ปริษา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราช, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๔} สัมภาษณ์, ธัญญลักษณ์ คำสัญญวณิช, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๕} สัมภาษณ์, นายประพฤติ ยอดไพบูลย์, ผอ.สอต.พิษณุโลก, สถาบันวิทยุกระจายเสียงกรมอุตุนิยมหาวิทยาลัย, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๖} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๗} สัมภาษณ์, นายอนิรุช โกศิยพงษ์, นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับผลิตสินค้าและการบริการขนาดใหญ่ ได้แก่เทคโนโลยีในการทำวัสดุภัณฑ์สมัยใหม่^{๑๙๘}

ปัญหาแรงงานต่างด้าวไม่ได้เริ่มเกิดขึ้นวันนี้ แต่เกิดจากการขาดแคลนแรงงานคนไทยมากกว่า ๑๐ ปีแล้ว ที่ทำให้ต้องมีการนำเอาแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้าน เข้ามาทำงานทดแทนแรงงานไทยในหลายธุรกิจ โดยเฉพาะ ประมงและงานบ้าน และทำให้มีแรงงานต่างด้าวจำนวนนับหลายล้านคน ที่เข้ามาทำงานในประเทศโดยผิดกฎหมายที่ไม่มีใบอนุญาตทำงาน^{๑๙๙} ที่ในด้านบวกก็คือการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานที่คนไทยไม่ยอมทำแล้ว ที่ในหลายๆ ครั้งได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม เช่น โรคภัย หลายประการที่เคยหมดไปจากประเทศไทยได้กลับมาเกิดขึ้นอีก อาชญากรรม เช่นฆาตกรรมหรือการปล้น จี้ นายจ้าง หรือเด็กเกิดใหม่ในประเทศไทย ตลอดจนการเข้ารักษาพยาบาลตามสถานพยาบาลของรัฐที่เป็นภาระต่อประเทศ^{๒๐๐} แต่บทลงโทษปรับที่รุนแรงดังกล่าว ควรที่จะกำหนดช่วงระยะเวลาผ่อนผันที่เหมาะสมด้วยเช่นกัน เพราะการจะทำให้ผู้ประกอบการขนาดกลางขนาดเล็กมีเวลาการปรับตัว หากจะให้ผลบังคับใช้ในทันทีธุรกิจเหล่านี้ก็จะได้รับผลกระทบที่รุนแรงและจะอยู่ไม่ได้ต้องปิดกิจการไป^{๒๐๑} เพราะไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกปรับ อนึ่ง การดำเนินการขออนุญาต หรือทำใบอนุญาตนำแรงงานต่างด้าว จากประเทศเพื่อนบ้านเองก็มีกระบวนการขั้นตอน ที่เรียกว่าใช้เวลามากพอสมควร กระทรวงแรงงานเองสามารถรองรับการดำเนินงานส่วนนี้ได้หรือไม่ เพราะตามหน่วยงานแรงงานเหล่านี้ในแต่ละวันก็แออัดและแน่นขนัด ด้วยนายจ้างและลูกจ้างที่ต้องขออนุมัติจำนวนมากในแต่ละวัน ผู้เขียนก็เคยขออนุญาต แรงงานต่างด้าวสำหรับการมาช่วยทำงานบ้าน ก็มีกระบวนการที่ยุ่งยาก และใช้เวลาพอสมควร จนต้องพึ่งพาบริษัทนายหน้าจัดการในเรื่องนี้ การจัดระเบียบแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายเป็นสิ่งที่ดีและเป็นความถูกต้องที่จะต้องกระทำ แต่ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานความจริง ที่จะปฏิบัติได้ การจัดระเบียบในหลายๆ เรื่องเป็นสิ่งที่ต้องหารือร่วมกันของผู้ที่ได้รับผลกระทบที่จะต้องทำร่วมกัน^{๒๐๒}

สรุปผลการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ดังภาพที่ ๔.๑๑

^{๑๙๘} สัมภาษณ์, นางเพชร ศรีรัตนภาส, ข้าราชการบำนาญ สพพ.พล.๑, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๑๙๙} สัมภาษณ์, รศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๐} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขาธิการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๐๑} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศาเสนาณรงค์, ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๒} สัมภาษณ์, พล.ต.ท. วสันต์ วัชรานนท์, นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๑ แสดงการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

จากการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลงนั้น มีด้วยกัน ๒ ด้าน ๑) การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมส่วนบุคคล เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังยึดติดกับประเพณีดั้งเดิม วิถีคิด แนวคิด ยังคงเดิม และที่สำคัญขาดความรู้ ความเข้าใจ หากจะให้ประชาชนยอมรับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่รัฐบาลพยายามจัดสรร จัดหามาให้ นั้น เป็นไปค่อนข้างยาก เช่น ขยายถนน ไปทำไมหลายๆ ช่องทาง มีรถไฟผ่านจังหวัดพิษณุโลก แล้วจะได้อะไร เป็นต้น ๒) การเปลี่ยนแปลงในรูปแบบโครงสร้าง เป็นไปได้ยาก เพราะต้องอาศัยปัจจัยในหลายด้านๆ อาจเกิดความขัดแย้งที่รุนแรง เกิดการต่อต้านจากทั้งภาคเอกชน และภาคประชาชน ฉะนั้นการสร้างเครือข่ายทางสังคมที่เหนียวแน่น และเข้มแข็งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการละลายพฤติกรรมความเชื่อเดิมๆ และมองว่าการปรับตัวและยอมรับการเปลี่ยนแปลง จะทำให้มีชีวิตที่มีความสุขมากขึ้น

องค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

การทำงานที่เริ่มมีการติดต่อกับชาวบ้าน องค์กรควรที่จะรู้จัก หรือติดต่อกับบุคคลหนึ่ง และองค์กรจะต้องมีการเฉลี่ยความสัมพันธ์ให้เสมอภาค ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบ ทัศนคติ ของตนเองและการวางบทบาทของตนเองให้เป็นกลางให้มากที่สุด และควรที่จะติดต่อกับคนทุกคนจะทำให้องค์กรมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อตรวจสอบและช่วยในการตัดสินใจ^{๒๐๓} การวางตัวเป็นกลางองค์กรต้องเป็นอิสระจากการตกอยู่ใต้แนวคิด ใต้แนวทาง หรือการรับฟังข้อมูลจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำเพียงกลุ่มเดียวตามปกติ ในทุกชุมชน หรือ ทุกกลุ่ม จะมีกลุ่มแนวคิดและแนวปฏิบัติหลายๆ กลุ่มถึงแม้ว่าองค์กรจะมีแนวโน้มที่จะเห็นด้วยกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แต่เมื่อมีการพิจารณาประเด็นเป็นเรื่องราว องค์กรจะต้องเล่นบทบาทเป็น “บุคคลที่ ๓ ” โดยที่ไม่เข้าข้างหรือถือหางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งการวางบทบาทดังกล่าวจะมี

^{๒๐๓} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

ความสำคัญยิ่งขึ้นในช่วงที่มีความขัดแย้งด้านการตัดสินใจ^{๒๐๔} องค์กรต้องมีทักษะที่เข้าใจต่อเรื่อง ปัญหาและการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องของปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของ ชาวบ้าน เช่น ในหมู่บ้านนั้นในการรวมกลุ่มกัน จะต้องมีปัญหาเกิดขึ้นแน่ๆ เมื่อมีคนขึ้นก็ต้องมาก ปัญหาตามมาด้วย^{๒๐๕} แต่จะนำปัญหานั้นออกมาแสดงโดยตรง เช่น เวลาเจ็บป่วยแล้วไปเยี่ยมเยียน ชาวบ้านก็จะพูดปัญหาออกมา เป็นวิธีการเข้าตรงสู่ปัญหา ในอีกด้านหนึ่ง องค์กรก็ต้องมีความเข้าใจ ว่า ชาวบ้านเขาอยู่ด้วยกันมาตลอดเวลาในชุมชน ดังนั้นเขาจะรู้ทั้งปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา มีฉะนั้น แล้วเขาก็คงจะอยู่ด้วยกันไม่ได้อย่างแน่นอนเราในฐานะคนภายนอกก็ควรที่จะศึกษาหาวิธีและทำ ความเข้าใจกับวิธีการแก้ปัญหาของชาวบ้าน^{๒๐๖} โดยการพิจารณาจากประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑. หลักการของการพัฒนาชุมชน ถือว่าเป็นหลักหรือจุดยืนในการดำเนินงานพัฒนา ชุมชน เพื่อการสร้างสรรคความเจริญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้แก่ชุมชนและ ประเทศชาติในที่สุดและการที่จะสร้างความเจริญให้แก่ชุมชน ต้องฝึกอบรมประชาชนให้รู้จักการ ช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน^{๒๐๗}

๒. บริบทของชุมชน คือ สภาพความเป็นอยู่ในชุมชน ซึ่งในการพิจารณานั้น นักพัฒนา ควรจะพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งสภาพความเป็นอยู่ทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง^{๒๐๘} การที่นักพัฒนาทราบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนก็สามารถที่จะวางแผน และดำเนินงานพัฒนาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

๓. การจัดกิจกรรมพัฒนาอะไรก็ตาม จะต้องดึงและชักจูงประชาชนให้เข้ามาเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมด้วย เพราะการทำงานขององค์กรเทศบาลนครหาดใหญ่จะต้องมีความสอดคล้องกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักเพื่อให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ได้ทำงานร่วมกันด้วยความรัก และความสามัคคีและยังทำให้งานออกมามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น^{๒๐๙} การมีส่วนร่วมจะต้องมีการพึ่งพา ซึ่งกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน เช่น การจัดกิจกรรมและโครงการต่างๆของทางเทศบาลก็ ต้องขอความร่วมมือจากประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ก็ตาม เพราะ

^{๒๐๔} สัมภาษณ์, นายอนิรุท โกศियพงษ์, นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๕} สัมภาษณ์, นายประเสริฐ ประจันตะเสน, ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๖} สัมภาษณ์, นายปฏิภัก วิจารณ์ปรีชา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราช, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๗} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัด พิษณุโลก, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๐๘} สัมภาษณ์, นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพป.พตท, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๐๙} สัมภาษณ์, นายนิพัทธ์ เกษแพ, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

ทางเทศบาลนครหาดใหญ่เห็นว่าบุคคลที่สำคัญในการทำกิจกรรมคือ ประชาชน เพราะบางเรื่อง เทศบาลก็ต้องพึ่งพาข้อมูลจากประชาชนให้ประชาชนช่วยและเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ก็ เหมือนกับประชาชนที่ต้องพึ่งพาเทศบาลเหมือนกัน^{๒๑๐}

๔. การให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลัก คือ การช่วยคนไม่อาจสำเร็จได้ ถ้าผู้นั้นไม่ ต้องการจะช่วยตนเอง โดยหลักการนี้ จึงต้องเริ่มด้วยการให้ความสำคัญกับคนในชุมชนเป็นหลักหรือ เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาโดยให้คนในชุมชนค้นหาความต้องการและปัญหาของตนเองให้พบไม่ว่า จะด้วยวิธีกระตุ้น ยั่วยุ หรือชักจูงก็ตาม^{๒๑๑}

๕. การทำงานกับผู้นำท้องถิ่น การทำงานกับผู้นำท้องถิ่นเป็นหลักการพัฒนาชุมชนที่สำคัญอย่างหนึ่ง การพัฒนาชุมชนจะขยายตัวกว้างออกไปและบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับ ศักยภาพ ความสามารถของผู้นำในท้องถิ่น^{๒๑๒} ซึ่งจะมีทั้งผู้นำที่เป็นทางการ คือ มีบทบาท ตำแหน่งหน้าที่ ตามที่ได้รับแต่งตั้งจากทางราชการ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผสส. อสม. ครูในหมู่บ้าน หรือตำบล และผู้นำที่ไม่เป็นทางการ คือ ผู้นำที่คนในหมู่บ้านให้ความเคารพนับถือและมีบทบาทใน การชี้นำการพัฒนา เช่น แก้วแก้วโรงสี แก้วแก้วไร่อ้อย คนเฒ่าคนแก่ จำ พระสงฆ์ เป็นต้น

๖. การทำงานกับองค์กรที่มีอยู่ในชุมชน ในชุมชนใดที่มีสมาคม สถาบัน สโมสร หรือ องค์กรอื่นๆ อยู่ย่อมมีผู้นำขององค์กรนั้นๆ อยู่ด้วยหลักการพัฒนาชุมชนต้องพยายามใช้องค์กรเหล่านี้ ให้เป็นประโยชน์ โดยดึงเอาสมาชิกหรือตัวแทนขององค์กร เข้ามาร่วมทำงานเพราะองค์กรต่างๆ เหล่านี้จะมีการรวมกลุ่มกันอยู่แล้ว^{๒๑๓} ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดึงเอากำลังของกลุ่มมาใช้ในการ พัฒนา แต่ถ้าหากไม่มีองค์กรอยู่ในชุมชนก็ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มตั้งเป็นองค์กรขึ้นโดยการให้ การศึกษาตลอดจนการฝึกอบรม^{๒๑๔}

ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เกิดขึ้น ซึ่ง โดยเหตุผลทั่วไป ก็จะมีอยู่ ๓ ขั้นตอนคือ

๑. ขั้นการเริ่มสร้างความสัมพันธ์ ถือเป็นขั้นตอนแรกของการสร้างความสัมพันธ์เพื่อที่จะ สร้างความคุ้นเคยก่อนนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งต่อไป ซึ่งก็จะเป็นการพูดคุยหรือสนทนาในเรื่อง

^{๒๑๐} สัมภาษณ์, ธีญญลักษณ์ คำสัจวงษ์, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๑} สัมภาษณ์, นายประพจน์ ยอดไพบูลย์, ผอ.สอต.พิษณุโลก, สถานีวิทยุกระจายเสียงกรม อุดุนิยมวิทยา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๒} สัมภาษณ์, นางชวนชม นิมเจริญ, ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษาเขต ๓๙, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๓} สัมภาษณ์, นางเฉลียว อยู่จำนง, นักวิชาการศึกษาชำนาญการ, องค์กรบริหารส่วนจังหวัด พิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๔} สัมภาษณ์, นางเพชร ศรีรัตโนภาส, ข้าราชการบำนาญ สพฟ.พล.๑, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

สัพเพเหระต่างๆ ไป ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นนั้น มีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการที่จะสามารถช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ เช่น การมีทัศนคติที่ดีต่อตัวเองเข้าใจตัวเอง การใช้ภาษาที่ดีทั้งคำพูดและกิริยาการแสดงออก ความมั่นใจในการเริ่มต้นสนทนา การจดจำชื่อและให้ความสำคัญคู่สนทนา การเป็นผู้ฟังที่ดี การเปิดเผยตัวเองเพื่อให้ผู้อื่นรู้จักตัวตนของเรา^{๒๑๕}

๒. ขั้นการถนอมความสัมพันธ์ให้ยืนยาว หลังจากที่เกิดความสัมพันธ์ขึ้นแรกก็จะก้าวเข้าสู่ขั้นของการรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและสมบูรณ์แบบ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ทำได้ยากและต้องใช้ความพยายาม และมักจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างบุคคลให้เกิดขึ้น เพื่อให้เข้าใจซึ่งกันและกัน^{๒๑๖} และยังต้องใช้การเติมเต็มความคาดหวังซึ่งกันและกันทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกต่อกันและกัน ก็จะรู้สึกมีความคุ้มค่าที่ได้มีความสัมพันธ์กัน หลังจากที่เกิดความสัมพันธ์ขึ้นแล้ว ควรจะต้องรักษาความสัมพันธ์นั้นไว้ ซึ่งมีหลายวิธีการที่ควรทำ เช่น การสนใจเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน^{๒๑๗} เห็นอกเห็นใจกัน การให้อภัยซึ่งกันและกัน ยอมรับข้อบกพร่องของอีกฝ่ายหนึ่ง เคารพสิทธิหน้าที่ และการให้ความรักความเอื้ออาทร ก็สามารถช่วยให้รักษาความสัมพันธ์ไว้ได้^{๒๑๘} เป็นสิ่งที่ทำได้ไม่ยากหากแต่ว่าควรต้องเข้าใจและเห็นความสำคัญ เช่น รู้จักมีเวลาให้แก่กันและกัน มองกันในแง่ดี มีอารมณ์ขันบ้าง รักษาสัญญาและชมคนอื่นให้เป็น การไม่วิพากษ์วิจารณ์คนอื่น เข้าใจความเป็นจริงของชีวิต ก็เป็นหนทางที่ช่วยถนอมความสัมพันธ์ได้

๓. ขั้นหยุดหรือเลิกความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ขั้นตอนนี้นับเป็นขั้นถดถอยหลังจากที่เกิดความสัมพันธ์ในขั้นสูงสุดแล้ว โดยจะเป็นการยุติความสัมพันธ์ แบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะคือ การบอกหยุดความสัมพันธ์โดยตรง (directness) ซึ่งเป็นการให้เหตุผลโดยตรงและอาจทำให้เป็นการทำร้ายจิตใจอีกฝ่ายหนึ่งได้ อีกลักษณะหนึ่งคือการบอกหยุดความสัมพันธ์โดยทางอ้อม (indirectness) เป็นการให้เหตุผลทางอ้อม เพื่อเลี่ยงการทำร้ายความรู้สึกของอีกฝ่ายหนึ่ง^{๒๑๙}

จากตารางที่ ๔.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จากการศึกษาผู้วิจัย แสดงจัดลำดับ สรุปรองครู่ชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

^{๒๑๕} สัมภาษณ์, รศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

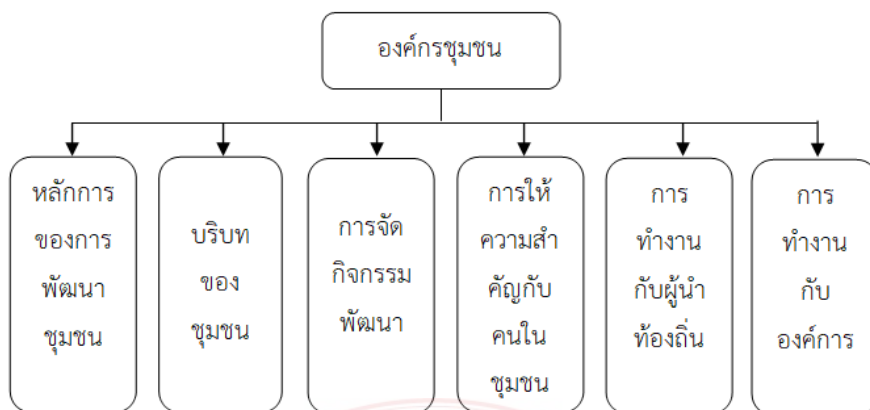
^{๒๑๖} สัมภาษณ์, นายประพฤติ ยอดไพบุลย์, ผอ.สอต.พิษณุโลก, สถาบันวิทยุกระจายเสียงกรมอุตุนิยมวิทยา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๗} สัมภาษณ์, นายอนิรุช โกศิยพงษ์, นักวิชาการการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต ๑, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๘} สัมภาษณ์, นางชวนชม นิมเจริญ, ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๑๙} สัมภาษณ์, นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพป.พล๓, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

สรุปผลการวิเคราะห์องค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ดังภาพที่ ๔.๑๒

แผนภาพที่ ๔.๑๒ แสดงผลการวิเคราะห์องค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

จากการวิเคราะห์องค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า องค์กรชุมชนเป็นหน่วยที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดความขัดแย้งให้น้อยที่สุดนั้น ต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ดังนี้ ๑) หลักการของการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนที่จำทำการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมนั้น ต้องมีความรู้ มีความสามารถ ที่จะนำพาชุมชนของตนเดินหน้า พร้อมยอมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในทุกๆ สถานการณ์ ๒) บริบทของชุมชน คือ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ ๓) การจัดกิจกรรมพัฒนา คือ ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมนั้น ต้องให้เกิดการพัฒนาและเป็นรูปธรรม ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการจัดกิจกรรมนั้นๆ ๔) การให้ความสำคัญกับคนในชุมชน คือ ทุกคนในชุมชนมีความสำคัญและได้รับการบริการ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันอย่างทั่วถึง ไม่แบ่งพรรค แบ่งพวก ไม่แบ่งชนชั้น ๕) การทำงานกับผู้นำท้องถิ่น คือ ในการรับนโยบายจากส่วนกลาง ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการทำความเข้าใจที่ตรงกัน และถูกต้อง เพื่อการนำนโยบายมาปฏิบัติต่อประชาชนในชุมชน จะได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุด และตรงกับเป้าหมายของส่วนกลางที่ตั้งไว้ ๖) การทำงานกับองค์การ คือ ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ต้องให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ไม่เป็นการบังคับ ให้ทุกๆ ภาคส่วนถือว่าทำเพื่อประเทศชาติมากกว่าทำเพื่อหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง การเปลี่ยนแปลงจะไม่เกิดความขัดแย้ง ต้องอาศัยผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม ด้วยการจัดโครงการสร้างจิตสำนึก

ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และประชาชนทุกหมู่เหล่าต้องมีสำนึกที่ดี ทั้งนี้ รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

๔.๓.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทูทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้าง การอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

ชาติไทยเป็นชาติที่เก่าแก่และมีวัฒนธรรมประจำชาติที่เกิดจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ และพัฒนาหล่อหลอมขึ้นในสังคมไทย จนมีความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองไม่ว่าจะเป็นภาษา วรรณคดี ศิลปวัตถุ ดนตรี อาหารและการแต่งกาย นอกจากนี้ คนไทยยังได้มีการยอมรับเอา วัฒนธรรมของชาติอื่นเข้ามาผสมผสาน โดยการนำมาดัดแปลงผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืน จนเกิด เป็นวัฒนธรรมของสังคมไทยที่มีเอกลักษณ์

พิษณุโลกเป็นจังหวัดใหญ่ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมระหว่างภาคกลางและภาคเหนือ สร้างเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๕ สมัยขอมมีอำนาจปกครองแถบนี้ พิษณุโลกเดิมชื่อ"เมืองสอง แคว" ตั้งอยู่บริเวณ วัดจุฬามณีในปัจจุบัน เหตุที่ชื่อเมืองสองแคว เพราะตั้งอยู่ระหว่างแควน่านกับลำ น้ำแควน้อย ในสมัยสุโขทัย ครั้นสมเด็จพระมหาธรรมราชาลิไท ได้โปรดเกล้าฯ ให้ย้ายเมืองสองแควมา ตั้งอยู่ ณ ที่ปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ.๑๙๐๐ และยังเรียกเมืองสองแควเรื่อยมา ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น พิษณุโลกในสมัยอยุธยา รัชกาลของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เมื่อครั้งที่เสด็จ ขึ้นมาประทับที่เมือง สองแควตั้งแต่ พ.ศ.๒๐๐๖ จนสิ้นรัชกาลในปี พ.ศ.๒๐๓๑^{๒๒๐}

เมืองพิษณุโลกจึงมีฐานะเป็นราชธานีแทนกรุงศรีอยุธยาจนถึง ๒๕ ปี ในสมัยสมเด็จพระ บรมไตรโลกนาถ และเป็นเมืองลูกหลวง ซึ่งกษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาส่งมหาอุปราช หรือพระราช โอรสมาครอง เมืองสมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็ทรงมีพระราชสมภพ ณ เมืองนี้ และได้ทรงครอง เมืองนี้เช่นกัน ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ.๒๔๓๗ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรง โปรดเกล้าฯให้ยกฐานะเมืองพิษณุโลกขึ้นเป็นมณฑล เรียกว่ามณฑลพิษณุโลก ต่อมายกเลิกการปกครอง แบบมณฑลแล้ว พิษณุโลกจึงมีฐานะเป็นจังหวัดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน^{๒๒๑}

จากข้อมูลทางด้านวัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาทูทางวัฒนธรรม และเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน หน่วยงาน องค์กร และประชาชน ต้องศึกษาเรียนรู้^{๒๒๒} ใน ๔ ด้านดังนี้

ด้านที่ ๑ สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และสังคมเกษตรกรรม เนื่องจากพื้นที่ของประเทศ ไทยส่วนใหญ่มีสภาพภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ

^{๒๒๐} สัมภาษณ์, นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพป.พล๓, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๑} สัมภาษณ์, นางเพชร ศรีรัตนภาส, ข้าราชการบำนาญ สพป.พล.๑, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๒} สัมภาษณ์, ธัญญลักษณ์ คำสัจวงษ์, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัย นครสวรรค์, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

แม้เกษตรกรรมมีความสำคัญในทางการเงินสัมพัทธ์ถดถอยลงในแง่ของรายได้เทียบกับการที่ประเทศไทยกลายเป็นอุตสาหกรรมและแปลงเป็นอเมริกัน (Americanization)^{๒๒๓} นับจากคริสต์ทศวรรษ ๑๙๖๐ แต่เกษตรกรรมยังให้ประโยชน์ด้านการจ้างงานและการพึ่งพาตนเอง การสนับสนุนสังคมชนบท และการปกป้องวัฒนธรรม กำลังโลกาภิวัตน์ ทางเทคนิคและเศรษฐกิจบีบได้ดำเนินการเปลี่ยนเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมอาหารต่อไป และดังนั้น เกษตรกรผู้ถือครองรายย่อยจึงได้รับความเสี่ยง ธรรมชาติดั้งเดิมและคุณค่ามนุษย์ลดลงอย่างมากในทุกพื้นที่ยกเว้นพื้นที่ที่ยากจน คนไทยจึงมีความผูกพันกับแม่น้ำลำคลอง ทำให้เกิดวิถีชีวิตริมน้ำและประเพณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่สำคัญ เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์^{๒๒๔} เป็นต้น

ปัญหาขยะในจังหวัดพิษณุโลก ขณะนี้กำลังเป็นปัญหาใหญ่ โดยเฉพาะในท้องถิ่นรอบนอกที่ไม่มีพื้นที่สำหรับการบริหารจัดการในท้องถิ่นของตนเอง^{๒๒๕} ทำให้ขณะนี้หลายแห่ง ประสบปัญหาไม่สามารถจัดการกับขยะในพื้นที่ของตนได้ รวมแล้วเป็นปริมาณขยะกว่า ๒๐๐ ตันต่อวัน จึงต้องมีการเรียกทุกหน่วยงาน รวมทั้งท้องถิ่นที่ประสบปัญหา ร่วมประชุมหาแนวทางแก้ไขเป็นการเร่งด่วน^{๒๒๖}

ด้านที่ ๒ พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาเผยแผ่เข้ามาในประเทศไทยเป็นเวลานาน โดยคนไทยได้นำหลักคำสอนมาใช้ในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ จังหวัดพิษณุโลกยังมีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการละเล่นพื้นเมืองที่สำคัญ ที่นิยมปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ^{๒๒๗} ดังนี้

๑. ประเพณีทรงน้ำพระพุทธชินราช พระพุทธชินราชเป็นพระพุทธรูปสำคัญคู่บ้านคู่เมืองที่ชาวพิษณุโลกยึดถือเป็นที่พึ่งทางใจ ชาวพิษณุโลกจะพากันมาทรงน้ำพระพุทธชินราช เพื่อความเป็นสิริมงคลในวันตรุษสงกรานต์ ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๓-๑๕ เมษายน ของทุกปี

๒. ประเพณีย่ากองบอกลเวลา จะใช้ตีเวลา ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร ปัจจุบันนี้ยังตีกลองบอกลเวลาทุกวัน เพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ ชาวพิษณุโลกทุกคนจะรู้สึกอบอุ่นใจเมื่อได้ยินกลองตีบอกลเวลา^{๒๒๘}

^{๒๒๓} สัมภาษณ์, พล.ต.ท. วสันต์ วัสสานนท์, นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๔} สัมภาษณ์, รศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๕} สัมภาษณ์, นางเฉลียว อยู่จำนง, นักวิชาการศึกษาชำนาญการ, องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๖} สัมภาษณ์, นายนิพัทธ์ เกษแพ, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๗} สัมภาษณ์, นายปฏิภัก วิจารย์ปรีชา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราช, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๒๘} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศาเสนานุรักษ์, ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

๓. ประเพณีปักธงชัย เป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยชาวนครไทยมีความเชื่อว่าอำเภอนครไทยคือ “เมืองบางยาง” ในอดีต ซึ่งพ่อขุนบางกลางหาวใช้เป็นทีรวบรวมไพร่พลเพื่อขับไล่ขอมในการต่อสู้ครั้งนั้นพ่อขุนบางกลางหาวได้รับชัยชนะจากการสู้รบ จึงเอาผ้าคาดเอวผูกปลายไม้ปักไว้บนยอดเขาข้างลี้้ง เพื่อเป็นอนุสรณ์ในชัยชนะ ชาวนครไทยจึงได้ยึดถือเป็นประเพณีปฏิบัติในวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี ชาวนครไทยจะร่วมกันทอผืนธงผ้าฝ้าย และจะนำไปย้อมเขาข้างลี้้งเพื่อปักธงชัย โดยมีพระสงฆ์ร่วมเจริญชัยมงคลคาถา โดยในการจัดงานจะมีกิจกรรมต่างๆ เช่น การประกวดแห่ธง การแข่งขันผู้พิชิตเขาข้างลี้้ง การประกวดธิดापักธง ฯลฯ

๔. ประเพณีสนเรือ คือ พิธีเซ่นไหว้ผีเรือน หรือผีบรรพบุรุษที่ได้อันเชิญมาไว้บนเรือนซึ่งเป็นการแสดงความกตัญญูต่อบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไป ผีเรือนก็จะปกป้องคุ้มครองรักษาตนและครอบครัวให้มีความสุขเจริญก้าวหน้า ทำมาค้าขึ้น พิธีนี้นิยมทำกันเป็นประจำทุกปี หรือ ๒ - ๓ ปี ครั้งก็ได้^{๒๒๙}

๕. ประเพณีการเล่นคอน หรืออินคอน เป็นการละเล่นระหว่างหนุ่มสาวที่โยนลูกช่วงให้แก่กันพร้อมกับร้องรำทำเพลง เทศกาลนี้นิยมเล่นคือ เวลาหลังจากที่เก็บเกี่ยวข้าวในนาเรียบร้อยแล้ว แล้ว ราวๆ เดือน ๔ - ๕

๖. ประเพณีการแต่งงาน หรือเรียกว่า "งานกินดอง" ชาวหนุ่มหญิงไทยซึ่งที่รักชอบกัน ฝ่ายชายจะส่งผู้ใหญ่มาสู่ขอต่อพ่อแม่ฝ่ายหญิง เพื่อพูดจาตกลงกันแล้วก็นัดแต่งงานได้

๗. ประเพณีงานศพ เมื่อมีคนตายลง บรรดาญาติมิตรจะพากันนำศพลงเรือไปป่าช้า แล้วจะช่วยกันทำพิธีศพ

๘. การละเล่นพื้นบ้าน มีการละเล่นม้งคละ รำวงฮินเลเล การเล่นขอฝน^{๒๓๐}

๙. ประเพณีแข่งเรือยาว การแข่งเรือยาวเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของจังหวัดพิษณุโลกที่ได้ยึดมาเป็นเวลาช้านาน จนกระทั่งปัจจุบันจังหวัดพิษณุโลกจะจัดงานแข่งเรือยาวประเพณีประมาณเดือนตุลาคมของทุกปี หลังจากนำผ้าห่มองค์พระพุทธชินราช ในงานนี้จะมีการประกวดขบวนเรือ การแข่งเรือยาวประเพณี และมีการประดับขบวนเรือยาวต่างๆ สวยงามน่าชม งานนี้จัดขึ้นบริเวณแม่น้ำน่าน หน้าวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๑๐. งานมหรหรรษาอาหารและสินค้าของระลึกจังหวัดพิษณุโลก งานมหรหรรษาอาหารฯ จัดขึ้นเป็นประจำในช่วงเดือนเมษายน และในเดือนธันวาคมของทุกปี โดยเทศบาลนครพิษณุโลกร่วมกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย^{๒๓๑}

^{๒๒๙} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๓๐} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศาเสนานุรักษ์, ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

ด้านที่ ๓ ค่านิยม เป็นแบบอย่างพฤติกรรมของคนในสังคมที่มีความแตกต่างกัน ค่านิยม บางอย่างกลายเป็นแกนหลักของวัฒนธรรมไทย เช่น ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งคนไทย ให้ความเคารพและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นอย่างมาก^{๒๓๒}

ด้านที่ ๔ การยอมรับวัฒนธรรมจากต่างชาติ ในอดีตประเทศไทยได้รับวัฒนธรรมจากจีน และอินเดียเข้ามาผสมผสานกับวัฒนธรรมดั้งเดิม แต่ในปัจจุบันจากกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการ หลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติมาในประเทศไทย โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่มาจากชาติตะวันตกที่เห็นได้ อย่างชัดเจน เช่น การแต่งกายตามแบบสากล การผูกเนคไท การสวมเสื้อนอก การสร้างบ้านเรือน รูปทรงต่างๆ เป็นต้น^{๒๓๓} การย้ายถิ่นนั้นเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางไปทั่วโลก จังหวัดพิษณุโลกก็ต้องเผชิญ กับปรากฏการณ์นี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นที่ทราบกันดีว่าทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจทั้งในระดับโลก และระดับภูมิภาค ได้ส่งผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จนทำให้เกิดกระแสการ ย้ายถิ่น^{๒๓๔} โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสการย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่เมืองหลวงและเมืองใหญ่ต่างๆ ซึ่ง ความเจริญที่แตกต่างกันระหว่างเมืองกับชนบทเป็นแรงดึงดูดประชากรจากชนบทสู่เมือง นอกจากนั้น แล้วยังมีการย้ายถิ่นในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ การย้ายถิ่นจากเมืองสู่เมือง, การย้ายถิ่นจากเมืองสู่ชนบท, ซึ่งปรากฏขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงของการเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ การย้ายถิ่นตามฤดูกาล ได้เข้ามา มีบทบาทมากขึ้นในการสนองตอบต่อผู้คนที่ต้องการรายได้เพิ่มเติมช่วงวันว่างจากฤดูกาลผลิต และการเดินทางไปกลับเพื่อทำงานในเมืองของผู้คนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่รอบๆ เมืองใหญ่^{๒๓๕}

กล่าวได้ว่า สาเหตุของการย้ายถิ่นของผู้คนนั้นมีความสลับซับซ้อน และมีปัจจัยหลาย ระดับเข้าเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับชาติ การศึกษา การย้ายถิ่นภายในประเทศเริ่มต้นด้วยการศึกษา แบบแผนการย้ายถิ่น ตัวกำหนดของการย้ายถิ่น หลังจากนั้น ได้ขยายไปสู่การศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการย้ายในถิ่นปลายทางและถิ่นต้นทางใน ระดับจังหวัด^{๒๓๖} ซึ่งจังหวัดเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านนโยบายโดยตรง ความรู้และความเข้าใจ

^{๒๓๑} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๒} สัมภาษณ์, นายประเสริฐ ประจันตะเสน, ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๓} สัมภาษณ์, นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพ.พล๓, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๔} สัมภาษณ์, นายนิพัทธ์ เกษแพ, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๕} สัมภาษณ์, ธัญญลักษณ์ คำสัจวงษ์, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๖} สัมภาษณ์, พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

ลักษณะการกระจายตัวของประชากรภายในจังหวัด จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย และเพิ่มประสิทธิภาพในโครงการพัฒนาต่างๆ แต่ดูเหมือนว่าการศึกษาค้นคว้ากำหนดและผลกระทบยังไม่เพียงพอต่อการศึกษารื่องของการย้ายถิ่น ดังนั้นจึงได้ขยายการศึกษาไปถึงปัจจัยอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเน้นที่ไปการพัฒนาการย้ายถิ่น และการจัดการการย้ายถิ่น เพื่อที่จะเชื่อมโยงเข้ากับการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง^{๒๓๗}

ทั้งนี้เนื่องจากการไหลบ่าของกระแสโลกไร้พรมแดน การพัฒนาการคมนาคมขนส่งที่เป็นปัจจัยอำนวยความสะดวกต่อการเคลื่อนย้ายของผู้คน และ ประกอบกับการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคต่างๆ ภายใต้แนวคิด “หนึ่งภูมิภาคหนึ่งประเทศ” อันเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการเคลื่อนย้ายของผู้คนระหว่างพรมแดนมากขึ้น^{๒๓๘} โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไหลทะลักเข้ามาของแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยที่ประเทศไทยก็ยังคงเป็นประเทศปลายทางของประชากรจากประเทศเพื่อน เพื่อเข้ามาแสวงหาโอกาสในทางเศรษฐกิจ ขณะเดียวกันแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ ก็ได้เข้ามาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการภาคธุรกิจภายในประเทศ โดยช่วยลดต้นทุนการผลิตของภาคธุรกิจ และทดแทนกำลังแรงงานระดับล่างซึ่งขาดแคลน อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร^{๒๓๙}

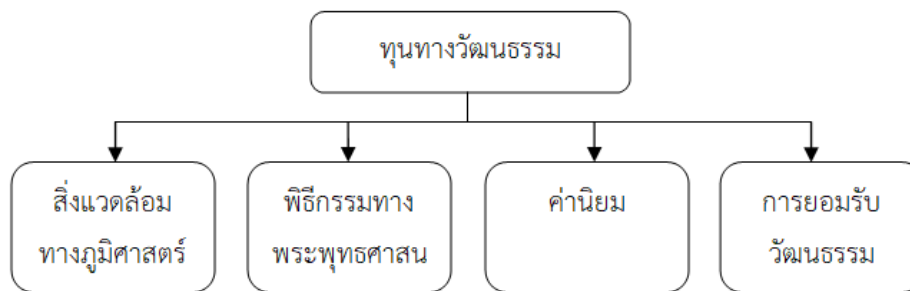
จากการเพิ่มขึ้นและความหลากหลายของการย้ายถิ่น ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศไม่ว่าจะมาจากสาเหตุใดก็ตาม มีความจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การให้ความสำคัญกับตัวกำหนด ปัญหาอุปสรรค ผลกระทบ และปัจจัยอำนวยความสะดวกต่างๆ จึงยังมีความจำเป็นต่อการกำหนดนโยบายที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ และการบริหารจัดการการย้ายถิ่น ทั้งภายในและระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดความอยู่รอดของชุมชน ท้องถิ่น การใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรม ช่วยให้สังคมดำรงอยู่อย่างสมดุล เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน สร้างสินค้าสาธารณะเพื่อใช้ร่วมกัน แทนที่จะเป็นสังคมแห่งการแย่งชิง นำไปใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ เช่น ศิลปหัตถกรรม งานฝีมือ การแสดง ฯลฯ ชุมชนบางแห่งมีประโยชน์ทางอ้อม เช่น สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยว ซึ่งการถ่ายทอดความรู้เกิดจากจากคนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง รวมทั้งช่วยในการจัดระเบียบทางสังคม ให้ชุมชน สังคม นำอยู่ยิ่งขึ้น ลดการย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่น เป็นการปลูกจิตสำนึกรักถิ่นฐาน ห่วงแหนววัฒนธรรมและภูมิปัญญา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทุนทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ดังแผนภาพที่ ๔.๑๓

^{๒๓๗} สัมภาษณ์, นางชวนชม นิมเจริญ, ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๘} สัมภาษณ์, นางเฉลียว อยู่จำนง, นักวิชาการศึกษาชำนาญการ, องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๒.

^{๒๓๙} สัมภาษณ์, นางเพชร ศรีรัตโนภาส, ข้าราชการบำนาญ สพฟ.พล.๑, ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๒.

แผนภาพที่ ๔.๑๓ แสดงการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทุนทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

จากการวิเคราะห์ทุนทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ทำให้ผู้วิจัยพบว่า หน่วยงาน องค์กร และประชาชน ต้องศึกษาเรียนรู้ ใน ๔ ด้านดังนี้

- ๑) สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ คือ การประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลก ศึกษาความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมการประกอบอาชีพ การส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งด้านคุณภาพชีวิต การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย และรายได้
- ๒) พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ การรักษาขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่ดั้งเดิมให้คงไว้ และสืบทอดถึงรุ่นลูก รุ่นหลานสืบไป
- ๓) ค่านิยม คือ สังคมที่มีค่านิยมที่เหมาะสม ถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี เป็นต้น สังคมนั้นย่อมจะเจริญก้าวหน้าอย่างแน่นอน สังคมใดมีค่านิยมไม่เหมาะสม เช่น ขาดระเบียบวินัย ไร้ความสามัคคี เกียจคร้าน เป็นต้น สังคมนั้นจะเสื่อมลง และขาดความมั่นคงภายในชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้องสร้างค่านิยมที่เหมาะสมและเป็นค่านิยมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนามากที่สุด
- ๔) การยอมรับวัฒนธรรม คือ ยอมรับกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาว่าเป็นสิ่งดีงาม และต้องรักษาแบบแผนไว้สืบทอดกันไป การไม่ปฏิบัติตามย่อมถูกตำหนิและเป็นที่รังเกียจของสมาชิกในสังคม

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๔.๔.๑ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบและประเด็นกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยโดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ และประเด็นกิจกรรมในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนแบบบูรณาการ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือ

๑. การสำรวจวิเคราะห์พื้นที่ (Site Analysis)
๒. การสัมภาษณ์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
๓. นำข้อมูลจากการสำรวจวิเคราะห์พื้นที่ และการสัมภาษณ์มาตีความ วิเคราะห์ เพื่อจัดทำเป็นประเด็นหัวข้อในการเสวนา

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน คือ กระบวนการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการค้า การลงทุน และโอกาสทางธุรกิจบริเวณพื้นที่สี่แยกอินโดจีน โดยอาศัยศักยภาพจากภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ^{๒๔๐} โดยมีองค์ประกอบและประเด็นกิจกรรมที่จะใช้ในการพัฒนา เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ การดำเนินงานควรให้ผลได้อย่างต่อเนื่องระยะยาว^{๒๔๑}

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและ จุดเชื่อมต่อ ถือเป็น การกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค เป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพิษณุโลก เมืองบริการแห่งสี่แยกอินโดจีน (Phitsanulok : Indochina's Service City) ยุทธศาสตร์ของจังหวัดพัฒนาเพื่อเป็นเมืองบริการที่หลากหลาย (Service City) และมีความปลอดภัย (Safe City)^{๒๔๒}

รัฐบาลปัจจุบันได้มีนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและขนส่ง โดยได้ประกาศอย่างแน่ชัดแล้วว่า ภายในปี ๒๕๖๓ จังหวัดพิษณุโลกจะเป็นที่ตั้งของศูนย์การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบหรือ Pitsanulok Multimodal Transportation Center อันเป็นสถานีของรถไฟฟ้า

^{๒๔๐} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกษะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔๑} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔๒} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ – เชียงใหม่ และที่ตั้งสถานีขนส่งสินค้าของรถไฟทางคู่สายปากน้ำโพ – เด่นชัย^{๒๔๓}

นโยบายดังกล่าวของรัฐบาลมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมต่อจังหวัดพิษณุโลกเป็นอย่างมาก ถือเป็นโอกาสสำคัญของจังหวัดที่ทุกภาคส่วนต้องพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล และเป้าหมายของยุทธศาสตร์การพัฒนา ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกภาคของจังหวัดส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และกระบวนการทำงาน เพื่อผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกัน^{๒๔๔}

สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน คือ ประชาชนชาวพิษณุโลก ต้องได้รับประโยชน์มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และต้องได้รับผลกระทบที่เป็นผลเสียจากโครงการให้น้อยที่สุด แน่นนอนในทุกโครงการย่อมมีเพราะกระทบทั้งในทางที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน และสร้างผลกระทบที่ไม่ดีให้แก่ประชาชน ดังนั้นการทำประชาพิจารณ์รับฟังความเห็นของประชาชนจึงจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง การเชิญประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ เพื่อจะได้เข้าใจถึงความกังวลของประชาชน ต้องเปิดเวทีให้ประชาชนวิพากษ์วิจารณ์โครงการที่จะมีผลกระทบต่อชีวิตของผู้คน ชุมชนท้องถิ่นและต่อสังคมได้อย่างเสรี

สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความหลากหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน โดยสนับสนุนบทบาทนักวิจัยท้องถิ่นร่วมกับนักวิจัยของสถาบันการศึกษาในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เช่น การทำเกษตรผสมผสาน และการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นต้น โดยรวบรวมความรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ^{๒๔๕} เผยแพร่สู่ชุมชนและมีกระบวนการพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์สู่การพึ่งตนเองและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน^{๒๔๖}

^{๒๔๓} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔๔} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔๕} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลิ้มศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔๖} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สิ่งต่อมาที่สำคัญมากคือ การพัฒนาศักยภาพของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกและเขตจังหวัดใกล้เคียงให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่กำลังจะเปลี่ยนไปกับการเกิดขึ้นของนโยบายพัฒนาสี่แยกอินโดจีน โดยเฉพาะการทำงานและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป^{๒๔๗} เนื่องด้วยประชาชนจะต้องพบปะพูดคุยให้บริการ และทำงานกับชาวต่างชาติมากขึ้น ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนจะต้องเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีน ซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจของเอเชียที่จะต้องใช้งานผ่านในการขนส่งสินค้าบริเวณสี่แยกอินโดจีน^{๒๔๘}

จากการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรมส่งผลทำให้สาธารณรัฐประชาชนจีนมีบทบาททั้งต่อภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และต่อภูมิภาคอื่นๆ ของโลก ดังจะเห็นได้จากการที่องค์การสหประชาชาติได้จัดให้ภาษาจีนกลางเป็นหนึ่งในห้าภาษาหลักที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารขององค์การสหประชาชาติ^{๒๔๙} และด้วยความสำคัญของภาษาจีนกลางในเวทีโลกนี้เองที่ส่งผลให้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาต่างประเทศในอันดับต้นๆ ที่ได้รับความสนใจจากผู้เรียนภาษาในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งมีผู้ใช้กว่า ๑,๐๐๐ ล้านคนทั่วโลก^{๒๕๐}

ประเทศจีนในปัจจุบันซึ่งอยู่ภายใต้การปกครองแบบคอมมิวนิสต์มากกว่า ๕๐ ปี ได้ผสมผสานรูปแบบระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเข้ากับการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ เรียกว่า หนึ่งประเทศสองระบบ ทำให้จีนกลายเป็นประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ภายใต้แนวความคิดของ เต็ง เสี่ยว ผิง ที่เรียกว่า นโยบายสี่ทันสมัย (Four Modernizations) โดยเน้นการพัฒนา ๔ เรื่อง ได้แก่ เกษตรกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม และการป้องกันประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้คนจีนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี^{๒๕๑} ประเทศจีนในปัจจุบันกลายเป็นประเทศที่มีอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจสูงสุดประเทศหนึ่ง มีบทบาทในทางการเมืองระหว่างประเทศ และมีศักยภาพที่จะเป็นมหาอำนาจในอนาคต

ภาวะปัจจุบันที่มีการเคลื่อนตัวของทุนจีนอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมากในประเทศไทย และยิ่งจะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่มีที่ท่าว่าจะชะลอตัวลง การเรียนรู้ภาษาจีนของประชาชนใน

^{๒๔๗} สัมภาษณ์, ดร.สมไทย วงษ์เจริญ, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔๘} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัตต์ ต่ายวัลย์, นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๔๙} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัตต์ ต่ายวัลย์, นายกองกิจการบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๐} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๑} ดาวประกาย รุ่งอรุณ, สรรนิพนธ์ เต็งเสี่ยวผิง จีนจะไปทางไหน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขภาพใจ, ๒๕๔๓), หน้า ๕๖.

จังหวัดพิษณุโลกและเขตจังหวัดใกล้เคียง ย่อมเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน^{๒๕๒} ยุคที่ประเทศจีนกำลังก้าวขึ้นมามีอิทธิพลระดับโลก และการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ภาษาจีนเริ่มกลายเป็นภาษาที่มีความสำคัญมากขึ้นตามไปด้วยเช่นเดียวกัน ส่วนหนึ่งเนื่องจากจีนเป็นประเทศขนาดใหญ่มีกำลังการผลิตและความต้องการซื้อสูง เพราะฉะนั้นการทำธุรกิจกับจีนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ไม่ใช่แค่เรื่องของการผลิต การซื้อ และการขายเพียงบริบทเดียว แต่อิทธิพลในด้านอื่นไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และอุปนิสัย เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการรู้ภาษาจีนย่อมมีประโยชน์อย่างยิ่ง^{๒๕๓} คนที่สามารถใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสารได้คล่องแคล่ว ก็เท่ากับมีเครื่องมือชิ้นสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ การประกอบอาชีพ ขยายโอกาสทางธุรกิจ ภาษาจีนจึงกลายเป็นภาษาสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีนที่ภาคประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกต้องตระหนักและควรเร่งพัฒนา^{๒๕๔}

ถึงกระนั้นก็ตามผู้ที่มาติดต่อค้าขายและมีความสัมพันธ์กับประเทศไทยผ่านพื้นที่สี่แยกอินโดจีนหาได้มีจีนประเทศเดียวไม่ ยังมีทั้งกลุ่มประเทศในแถบอาเซียนด้วย ไม่มีทางเป็นไปได้อย่างแน่นอนที่จะพัฒนาทักษะทางภาษาของประชาชนในครบทุกประเทศใน AEC ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงยังมีบทบาทสำคัญในแถบภูมิภาคนี้ต่อไป ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของมนุษยชาติ ไม่ว่าแต่ละคนจะใช้ภาษาอะไรเป็นภาษาประจำชาติ^{๒๕๕} เมื่อต้องติดต่อกับคนอื่นที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกันทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ทุกคนทุกชาติทุกภาษาจึงบรรจิวินิจฉัยภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองรองลงมาจากภาษาประจำชาติ เป็นแกนหลักของหลักสูตรการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ปฐมวัยไปจนถึงมหาวิทยาลัย อาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น working language ประชาชนในพลเมือง ๑๐ ประเทศอาเซียน^{๒๕๖} และทุกคนที่ทำงานในกลุ่มประเทศอาเซียน หรือศึกษาในอาเซียน เดินทางท่องเที่ยวในอาเซียน ต้องเรียนรู้ และใช้ภาษาอังกฤษให้ได้ ดังนั้นภาษาจีนและภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งที่ภาคประชาชนจะต้องตื่นตัวที่จะเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันต่อโอกาสที่กำลังจะมาถึงที่หน้าประตูบ้าน บริเวณสี่แยกอินโดจีน^{๒๕๗}

อย่างไรก็ตามการพัฒนาทักษะทางภาษาไม่ว่าจะเป็นจีนหรืออังกฤษไม่ควรเป็นหน้าที่ของภาคประชาชนเพียงอย่างเดียว ภาครัฐ และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเห็นให้ความสำคัญของ

^{๒๕๒} สัมภาษณ์, นางสาววิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๓} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๔} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชย์จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๕} สัมภาษณ์, นายธวัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๖} สัมภาษณ์, นายจรเกียรติ แพงศรี, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๗} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

เรื่องนี้ด้วย ต้องให้การสนับสนุนประชาชนในการพัฒนาทักษะทางภาษา^{๒๕๘} ในเรื่องของการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสอนภาษาเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในราคาที่ถูกหรือไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาควิชาการ สถาบันการศึกษาต่างๆ ควรมีบุคลากรที่มีคุณภาพมีความรู้และความสามารถให้การถ่ายทอดสื่อสารเป็นอย่างดี เพื่อร่วมช่วยพัฒนาภาคประชาชนด้วย ภาคเอกชนก็เช่นเดียวกันควรพัฒนาองค์กรของตนเองในการพัฒนาบุคลากรด้านภาษา เพื่อโอกาสและความเจริญเติบโตทางธุรกิจ^{๒๕๙}

ด้านต่อมาก็คือ พัฒนาความรู้ทางด้านโลจิสติกส์ Logistics การค้าขายปัจจุบันเป็นการค้าแบบไร้พรมแดน เป็นไปอย่างเสรีและเปิดกว้าง การแข่งขันจึงมีความเข้มข้นและเป็นการแข่งขันกันในระดับโลก ผนวกกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นตัวกระตุ้นให้มีการเชื่อมต่อทั้งด้านข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนย้ายสินค้าที่รวดเร็ว^{๒๖๐} จึงทำให้ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าไปอย่างมีระบบ ความรู้ด้านโลจิสติกส์ Logistics ของภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน^{๒๖๑}

โลจิสติกส์ Logistics มีความหมายว่า การส่งกำลังบำรุง หรือ พลาธิการ สำหรับ Supply Chain โช่อุปทาน อาจกล่าวได้ว่า โลจิสติกส์ Logistics คือ กิจกรรมใดๆ ก็ตามเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการ รวมถึงการเคลื่อนย้าย จัดเก็บ และกระจายสินค้าจากแหล่งที่ผลิต (Source of Origin) กระทั่งสินค้าได้มีการส่งมอบไปถึงแหล่งที่มีความต้องการ (Source of Consumption)^{๒๖๒} โดยกิจกรรมดังกล่าว จะต้องมึลักษณะเป็นกระบวนการแบบบูรณาการ โดยเน้นประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเป้าหมายในการส่งมอบแบบทันเวลา (Just in Time) และเพื่อลดต้นทุน โดยมุ่งให้เกิดความพอใจแก่ลูกค้า (Customers Satisfaction) และส่งเสริมเพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าและบริการ กระบวนการของระบบ Logistics จะต้องมีลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่สอดคล้องประสานกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน^{๒๖๓}

พัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีนต้องมีการจัดการระบบโลจิสติกส์ Logistics เป็นไปในลักษณะการเคลื่อนย้ายสินค้าต้องเป็นแบบบูรณาการเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ มี

^{๒๕๘} สัมภาษณ์, พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๕๙} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๐} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๑} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลภิตต์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๒} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๓} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บติรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ลักษณะองค์รวมในการจัดการวัตถุดิบ และสินค้า ต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงระบบในการสอดประสานกัน^{๒๖๔} โดยอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ส่งต่อกันอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ จะต้องมีการจัดการให้ทุกกระบวนการมีความเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และต้องเป็นแบบเชิงระบบ การทำงานที่แยกบทบาทหน้าที่แตกต่างกันมีการประสานสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยมีเป้าประสงค์ร่วมกัน ถือเป็นกิจกรรมหลักของ Logistics คือ หากกิจกรรม เช่น การขนส่ง การจัดการคลังสินค้า เพื่อให้แต่ละกิจกรรมของ Logistics มีความเป็นหนึ่งเดียวกัน (Unity) จึงต้องมีกระบวนการในการที่จะเข้าไปจัดการความสัมพันธ์ของแต่ละกิจกรรม เพื่อให้แต่ละกิจกรรมต่างดำเนินพันธกิจ (Mission) โดยมีเป้าหมาย Just In Time^{๒๖๕}

สี่แยกอินโดจีนจะเป็นผู้เล่นสำคัญของประเทศไทยในการเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งค้า East-West และ North-South Corridor จังหวัดพิษณุโลกจะเป็นเหมือนไม้กางเขนที่ทั้งสองระเบียบเศรษฐกิจจะต้องตัดผ่าน ณ จุดนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาควิชาการจะต้องจริงจังกับพัฒนาระบบการขนส่งสินค้า จุดพักสินค้า และการให้บริการต่างๆ ณ บริเวณสี่แยกอินโดจีน^{๒๖๖} การพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าจำเป็นต้องคำนึงถึงแวดล้อม มลภาวะต่อน้อยที่สุด เป็นมิตรต่อธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญ ต้องเป็น Green Logistics ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมลภาวะในอากาศที่เกิดจากการขนส่ง การประหยัดพลังงาน และการใช้วัสดุด้านบรรจุภัณฑ์ที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่^{๒๖๗} ต้องให้ความสำคัญต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ รวมทั้งของจำกัดของน้ำหนักสินค้าที่สามารถจะบรรทุก หรือบรรจุตู้คอนเทนเนอร์ (Container) ซึ่งในแต่ละประเทศจะแตกต่างกัน การจัดการต้องให้ความสำคัญต่อปัญหาอุบัติเหตุที่จะมีต่อสังคมและการทำงานที่ปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องและที่สำคัญจะต้องคำนึงถึงศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม^{๒๖๘} การขนส่งสินค้าและคลังสินค้าของภาคเหนือตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก มีระบบการขนส่งที่หลากหลายทั้งทางราง การขนส่งทางถนน และการขนส่งทางอากาศ เป็นเหตุผลสำคัญสนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนลงทุนด้านการคลังและการ

^{๒๖๔} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๕} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๖} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๗} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๖๘} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

กระจายสินค้า การบริหารจัดการขนส่งสินค้าภายในพื้นที่ของศูนย์ซึ่งได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต้องมีย่างครบครัน^{๒๖๙} สี่แยกอินโดจีนจำเป็นต้องยกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของประชาชน และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนามบินนานาชาติพิษณุโลกจะต้องมีบทบาทเป็นศูนย์การเดินทางในระดับนานาชาติของภาคเหนือ^{๒๗๐} โครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลกที่กำลังจะมีสถานีรถไฟความเร็วสูงเป็นพื้นที่ใจกลาง โครงการศูนย์พาณิชย์กรรมและโลจิสติกส์ ต้องสามารถเชื่อมต่อเส้นทางระบบขนส่งมวลชนอย่างบูรณาการ ทั้งสนามบิน รถไฟและรถโดยสารประจำทาง ต้องตอบสนองการเดินทางของนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษาที่จะต้องเดินทางผ่านจังหวัดพิษณุโลก^{๒๗๑} ประเด็นต่อมาในการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการผลิต การค้า และการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียนรองรับกระบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาดสินค้าเกษตรไปสู่คุณภาพและมาตรฐานสินค้าปลอดภัย และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตร^{๒๗๒} เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยส่งเสริมงานวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรแบบบูรณาการร่วมกันทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร มีการผลักดันให้นำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ และพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง^{๒๗๓} ผลผลิตทางเกษตรต้องผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมีมาตรฐานและปลอดภัย ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ตรงต่อความต้องการของตลาด พัฒนาศักยภาพของเกษตรกร และกระบวนการผลิตและแปรรูป พัฒนาและส่งเสริมตลาดสินค้าที่มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าสูง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน พัฒนาประสิทธิภาพสินค้าเกษตร มาตรฐานการผลิต และระบบการผลิต^{๒๗๔}

^{๒๖๙} สัมภาษณ์, นายชจรเกียรติ แพงศรี, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗๐} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗๑} สัมภาษณ์, นายรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗๒} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗๓} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พงษ์ขวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗๔} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายคมนาคมเพื่อการเกษตร การขนส่งสินค้าทางการเกษตรต้องเชื่อมโยงและครอบคลุมทุกพื้นที่และต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์ลดลง พัฒนาจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาค และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดโดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูล และเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์^{๒๗๕} ด้านการท่องเที่ยว จังหวัดพิษณุโลกได้รับการยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนล่าง เห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวที่มายังพิษณุโลกจะเพิ่มขึ้น แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เดินทางมาเป็นครั้งแรก คิดเป็น ๖๓ เปอร์เซ็นต์^{๒๗๖} ส่วนนักท่องเที่ยวมาซ้ำเป็นครั้งที่สอง มีเพียง ๓๗ เปอร์เซ็นต์ จากข้อมูลทำให้เห็นว่าจังหวัดพิษณุโลกมีปัญหาในการดึงดูดนักท่องเที่ยวกลับมาอีกครั้ง ทั้งนี้นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มมีความสนใจและความต้องการต่างกัน นักท่องเที่ยวครั้งแรกย่อมมีความต้องการและมุมมองเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และบริการแตกต่างจากนักท่องเที่ยวซ้ำ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจึงควรมีความเข้าใจเรื่องความหลากหลายทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งสองกลุ่ม กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจมากที่สุดคือ การท่องเที่ยวในแหล่งศิลปกรรม โบราณสถาน วัฒนธรรม วิถีชีวิต วิถีวัฒนธรรมและประเพณี รองลงมาได้แก่ กิจกรรมทางกีฬา องค์ประกอบที่มีอิทธิพลที่ผลักดันให้นักท่องเที่ยวมาที่จังหวัดพิษณุโลกมากที่สุด คือ ความสะดวกในการเดินทาง และเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว^{๒๗๗}

การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนจึงจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกขึ้นมา ต้องมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบทุกภาคส่วน ทุกกระบวนการ ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ การจัดทำ WEB-SITE ต้องสร้างเครือข่ายกับธุรกิจที่พักแรมประเภทโรงแรมและรีสอร์ท โฮมสเตย์ ร่วมกับร้านค้า ร้านของที่ระลึก และระบบขนส่งมวลชนต้องเชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ การเชื่อมโยงเครือข่ายกับสถานที่ท่องเที่ยว ย่อมเป็นสิ่งสำคัญของการดำเนินกิจกรรม^{๒๗๘} รวมทั้งหน่วยงานราชการ ช่องทางการสร้างเครือข่ายทางการให้บริการ และความร่วมมือระหว่างองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ภารกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยเฉพาะการแสวงหาความร่วมมือกับท้องถิ่น

^{๒๗๕} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗๖} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๗๗} ศิริเพ็ญ ดาบเพชร, “โครงการ การเลือกพิษณุโลกเป็นสถานที่ท่องเที่ยวโดยเปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาครั้งแรกและนักท่องเที่ยวซ้ำ”, รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ กองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยนเรศวร, (มหาวิทยาลัยนเรศวร : ๒๕๕๘).

^{๒๗๘} สัมภาษณ์, ดร.สมไทย วงษ์เจริญ, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

หรือองค์กรภาคเอกชน เพราะแต่ละกลุ่มและแต่ละองค์กรมีความรู้ความถนัดที่ต่างกัน^{๒๗๙} ศักยภาพ การดึงดูดนักท่องเที่ยว ต้องสร้างกิจกรรมที่ครอบคลุมกิจกรรมท่องเที่ยวหลักและสถานที่ท่องเที่ยว รองของจังหวัด การชมวิถีชีวิตทางธรรมชาติ ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มี ประสิทธิภาพ วิถีชีวิตทางวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้ ประสบผลสำเร็จต้องให้นักท่องเที่ยวเข้าใจถึงประโยชน์ของสถานที่ ตลอดจนการใช้บริการของผู้ ท่องเที่ยว ความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่^{๒๘๐}

จากข้อมูลการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ที่ได้ นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลกไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมการใช้จ่ายที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี จากสถานการณ์ดังกล่าว จำเป็นอย่างที่จะต้องพัฒนาเชิงพื้นที่ บริเวณสี่แยกอินโดจีน ภาคบริการไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้าน สถานที่ท่องเที่ยว ต้องเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายเพื่อทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ ต้องพัฒนา โครงการศูนย์การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบจังหวัดพิษณุโลก (Phitsanulok Multimodal Transportation Center Project) บริเวณสถานีรถไฟความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ – พิษณุโลก – เชียงใหม่ เทศบาลนครพิษณุโลก มีเป้าหมายพัฒนาเป็นศูนย์เชื่อมต่อการเดินทางของพื้นที่ภาคเหนือ ตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก ต้องสร้างให้มีการเดินทางที่ครบวงจร และสะดวกสบาย ระบบ ขนส่งมวลชน รถไฟ รถยนต์ต้องเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ นักท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญของการเดินทางเป็นหลัก

สรุปการวิเคราะห์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ควรมีองค์ประกอบและประเด็น กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา คือ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาควิชาการต้องร่วมมือกัน พัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องสามารถจัดการทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุ อุปกรณ์ได้อย่างเป็นระบบ ต้องดำเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์กร เมื่อได้มีการวางแผน งาน จัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กรแล้ว ผู้บริหารก็ต้องทำการจัดหาคคนเข้าทำงาน ตามตำแหน่งต่างๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดการองค์กรควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน^{๒๘๑} เพื่อการ ทำงานที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน กิจกรรมที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ภาษา ไม่ว่าจะเป็น ภาษาอังกฤษ จีน และภาษาอาเซียน เพื่อการทำงานร่วมกับบุคลากรที่มาจากหลากหลายประเทศ เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน และโอกาสความก้าวหน้าทางธุรกิจ ตรงจุดนี้การปกครองส่วนท้องถิ่น

^{๒๗๙} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัด พิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๘๐} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๘๑} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลิ้มศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

และมหาวิทยาลัยควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาในด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดหาบุคลากรและปัจจัยอื่น^{๒๘๒} ต่อมาคือ พัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลก ยกกระต๊อบสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของประชาชน และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า ต่อมาคือ เครือข่ายท่องเที่ยวของจังหวัด^{๒๘๓} ต้องมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ภารกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะการแสวงหาความร่วมมือกับท้องถิ่น หรือองค์กรภาคเอกชน เพราะแต่ละกลุ่มและแต่ละองค์กรมีความรู้ความถนัดที่ต่างกัน การพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีนต้องมีการจัดการระบบโลจิสติกส์ Logistics เป็นไปในลักษณะการเคลื่อนย้ายสินค้าต้องเป็นแบบบูรณาการ^{๒๘๔} เชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ มีลักษณะองค์กรรวมในการจัดการวัตถุดิบ และสินค้า ต้องมีปฏิสัมพันธ์เชิงระบบในการสอดประสานกัน โดยอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ส่งต่อกันอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ จะต้องมีการจัดการให้ทุกกระบวนการมีความเป็นปฏิสัมพันธ์ต่อกันและต้องเป็นแบบเชิงระบบ^{๒๘๕} เพื่อให้การดำเนินงานในโครงการต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และวิชาการที่ต้องรวมวางแผนเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางเพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จที่คาดหวังในอนาคต^{๒๘๖} โดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน ด้วยการอาศัยความเข้าใจหรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการ เทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน^{๒๘๗} ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ การจัดทำรายงานควรที่จะเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ไม่ลำเอียง ต้องค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเอกสารสนเทศอื่นๆ ให้ถูกต้องแม่นยำก่อนการเขียนรายงาน ให้ผู้บริหารสามารถหามาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งส่งเสริมและอนุรักษณ์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างต่อเนื่องเหมาะสมก่อนดำเนินการใน

^{๒๘๒} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๘๓} สัมภาษณ์, พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

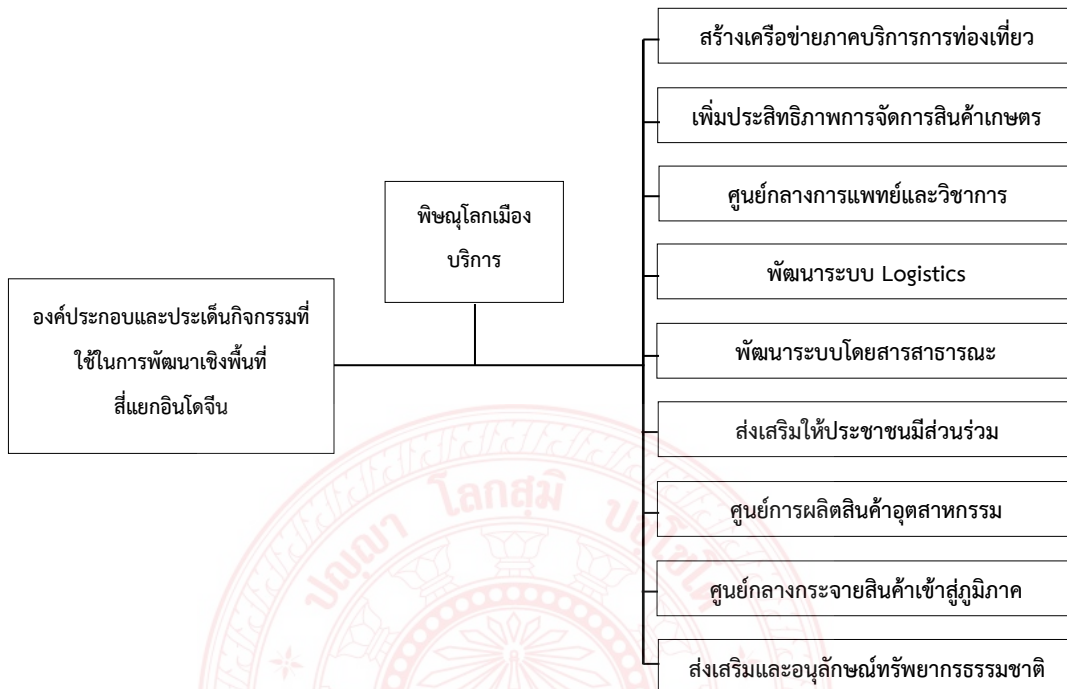
^{๒๘๔} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๘๕} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๘๖} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๘๗} สัมภาษณ์, นายรัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ทุกขั้นตอนต่อไป สามารถแน่ใจว่าได้คาดการณ์ประเด็นปัญหาสำคัญอันเกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ^{๒๘๘}

แผนภาพที่ ๔.๑๔ องค์ประกอบและประเด็นกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๔.๔.๒ พัฒนาระบวนการในการสร้างชุดกิจกรรมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนสี่แยกอินโดจีน

เพื่อพัฒนาระบวนการในการสร้างชุดกิจกรรมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนสี่แยกอินโดจีน จึงดำเนินการวิจัยโดยนำผลของการสำรวจวิเคราะห์พื้นที่ (Site Analysis) และการสัมภาษณ์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มาวิเคราะห์และประมวลผลเป็นประเด็นหัวข้อเพื่อ การจัดประชุมเสวนากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบ ประเด็นกิจกรรม และการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนแบบบูรณาการ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่

๑. สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, สถาบันการศึกษา หรือผู้ที่เป็นนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา, องค์การภาครัฐอื่นๆ ในจังหวัดพิษณุโลก (การกีฬาและการท่องเที่ยว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

^{๒๘๘} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๒. กลุ่มเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน

๓. กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน

การขับเคลื่อนสี่แยกอินโดจีนเป็นศูนย์กลางการค้าการบริการ โลจิสติกส์ Logistics Hub Phitsanulok

๑. ศูนย์การขนส่งสินค้าปลีกและส่ง

๒. ศูนย์การผลิตอุตสาหกรรมและโลจิสติกส์

๓. สิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมการลงทุน

เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนเป็นศูนย์กลางการค้าการบริการการค้า โลจิสติกส์ และการขนส่ง ทุกภาคส่วนของจังหวัดพิษณุโลก คือ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาควิชาการต้องกำหนดพื้นที่ศูนย์การขนส่งและโลจิสติกส์ให้ชัดเจนในการดำเนินการส่วนต่างๆ เช่น ห้องเย็น คลังสินค้า ศูนย์กระจายสินค้า เขตปลอดอากร ธุรกิจการเงิน แบ่งพื้นที่ให้ผู้ประกอบการเอกชนเข้ามาเช่าหรือซื้อ^{๒๘๙} โดยต้องจัดตั้งผู้บริหารที่มีอำนาจเต็มในการดูแลศูนย์การขนส่งและโลจิสติกส์ มีหน้าที่ทำการตลาดและประชาสัมพันธ์ รับผิดชอบการบริหารภายในเขตอุตสาหกรรม และประสานงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ต้องเข้ามาในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ออกใบอนุญาตนำเข้าและส่งออก เจ้าหน้าที่ธนาคาร การฝาก ถอนเงิน การแลกเปลี่ยนเงินตรา ต้องอำนวยความสะดวกให้มากที่สุด ใช้เวลารวดเร็ว และเสร็จสิ้นภายในสถานที่เดียวกัน^{๒๙๐}

โครงการ Logistics Hub Phitsanulok พื้นที่ทางเลือกสำหรับการพัฒนาศูนย์โลจิสติกส์ (Logistics Hub) บริเวณ ต.บึงพระ อ.เมือง จ.พิษณุโลก ที่มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม สอดคล้องกับข้อเสนอตามยุทธศาสตร์ พิษณุโลก ๒๐๒๐ ที่ เนื่องจากมีเส้นทางรถไฟสายเหนือ กรุงเทพฯ-เชียงใหม่ผ่านใกล้สถานีรถไฟบึงพระ มีทางหลวงแผ่นดินสาย ๑๒๖ ขนาด ๔ เลน อยู่ใกล้สนามบินเมืองพิษณุโลก ไม่ห่างจากแม่น้ำน่านมากนัก และห่างจากตัวเมืองพิษณุโลก ๗.๕ กิโลเมตร ต.บึงพระจึงเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในทุกด้าน มีเส้นทางสามารถดึงดูดการลงทุนจากผู้ประกอบการด้าน Logistics ทั้งนักลงทุนรายย่อยในพื้นที่ และนักลงทุนรายใหญ่จากนอกพื้นที่ให้สนใจมาร่วมลงทุน^{๒๙๑}

^{๒๘๙} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรืออาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙๐} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙๑} สัมภาษณ์, ดร.สมไทย วงษ์เจริญ, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

องค์ประกอบของ Logistics Hub Phitsanulok ต้องการพื้นที่ Logistics Hub โดยประมาณ ๒๕๐ ไร่ โดยจะแบ่งเป็น ๓ Phase ดังนี้

Phase ๑ ต้องดำเนินการเบื้องต้นโดยองค์ประกอบเบื้องต้นของสิ่งปลูกสร้างพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการพัฒนาศูนย์โลจิสติกส์ คือ อาคารคลังสินค้า อาคารและพื้นที่เปลี่ยนถ่าย ลานกองสินค้า อาคารสำนักงานรัฐและเอกชน หน่วยงานด้านศุลกากร ลานจอดรถ จุดตรวจการเข้า-ออก สถานีขังน้ำหนัก อาคารศูนย์ซ่อมบำรุง พื้นที่เปลี่ยนถ่ายสินค้าทางรางและลานกองสินค้า พื้นที่เช่าสำหรับเอกชน อาคารโรงอาหาร อาคาร/พื้นที่อื่นๆ ใช้พื้นที่ประมาณ ๑๐๐ ไร่

Phase ๒ พื้นที่การขนส่งทางราง ลานกองสินค้า ต้องการพื้นที่โดยประมาณ ๗๐ ไร่

Phase ๓ พื้นที่เปิดให้ภาคเอกชนมาเช่าเพื่อตั้ง Logistics Hub ของตนเอง ต้องการพื้นที่โดยประมาณ ๘๐ ไร่

แนวทางการขับเคลื่อน Logistics Hub Phitsanulok จังหวัดพิษณุโลกจัดตั้งคณะทำงานร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อขับเคลื่อนการเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้าและโลจิสติกส์ ต้องหารือกับหน่วยงานหลัก ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรม เพื่อร่วมดำเนินการกับเอกชน Logistics Park Developer เพื่อจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ (Freight Village / Logistics Park) กรมการขนส่งทางบก เพื่อจัดตั้งสถานีขนส่งสินค้า (Truck Terminal) อยู่ภายในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมโลจิสติกส์^{๒๙๒}

การรถไฟแห่งประเทศไทยต้องเชื่อมโยงระบบการขนส่งทางรางมายังพื้นที่ Freight Village รวมทั้งประสานงานเพื่อขอความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อปรับเปลี่ยนสีผังเมืองเฉพาะเขตที่ตั้งของ Freight Village กรมทางหลวง เพื่อพัฒนาถนนสายหลักที่มีการเชื่อมต่อกับ Freight Village องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการจราจรเข้าออก Freight Village สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน หน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่ส่งเสริม เช่น กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงคมนาคม และหน่วยงานเอกชน เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้มีการเข้ามาจัดตั้งธุรกิจใน Freight Village^{๒๙๓}

สิทธิประโยชน์เพื่อส่งเสริมการลงทุนและการเข้ามาใช้ประโยชน์ในศูนย์โลจิสติกส์ (Freight Village) สิทธิประโยชน์ที่ได้อยู่แล้วในปัจจุบัน คือ ยกเว้นอากรนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ หากจัดตั้งเป็นนิคมอุตสาหกรรมโลจิสติกส์จะได้รับยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีสรรพสามิตขณะนา

^{๒๙๒} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙๓} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

เข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ๕ ปี การโอนเงินทุนและกาไรกลับต่างประเทศ สำหรับผู้ลงทุนที่เป็นคนต่างชาติ^{๒๙๔}

อีกทั้งยังต้องมีมาตรการจูงใจด้านอื่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาศูนย์โลจิสติกส์ คือ การกำหนดผังเมืองเฉพาะของเมืองพิษณุโลกให้ Freight Village เป็นแบบเฉพาะเจาะจง การเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่แห่งเดียวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง มีโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและระบบสาธารณูปโภคที่พร้อมรองรับการดำเนินงานด้านโลจิสติกส์^{๒๙๕} และมีการพื้นที่บางส่วนจัดให้เป็นเขตปลอดอากร การลดและยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะที่เรียกเก็บจากคลังสินค้า ลานวางกองสินค้า ห้องเย็น และอสังหาริมทรัพย์อื่นๆ ที่อยู่ใน Freight Village ปัจจุบันเก็บในอัตราร้อยละ ๐.๑ ของยอดขายของการค้าอสังหาริมทรัพย์ การออกมาตรการ Truck Ban Zone ในเขตตัวเมืองพิษณุโลกที่ห้ามรถบรรทุกขนาดใหญ่เข้าเมืองในช่วงเวลาเร่งด่วน เพื่อจูงใจให้ใช้บริการ Freight Village^{๒๙๖}

การพัฒนากระบวนการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงคุณภาพ

๑. สินค้าเกษตรให้มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัย
๒. การขนส่งสินค้าทางการเกษตรที่รวดเร็ว
๓. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตร

ประเทศไทยยังคงเผชิญกับความเสี่ยงจากความเปราะบาง หรือความผันผวนของเศรษฐกิจโลกที่ส่งผลกระทบต่อภาคการเกษตรของประเทศ รวมถึงปัญหาภายในประเทศบางประการที่เป็นข้อจำกัด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ จึงเน้นความต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ โดยเน้น “เกษตรกร” เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล^{๒๙๗} มีส่วนร่วมในรูปแบบชุมชน ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อผลักดันให้สามารถดำเนินการในรูปของธุรกิจเกษตร โดยน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรสามารถถึงพาดตนเองได้ อันจะเป็นส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”^{๒๙๘}

^{๒๙๔} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙๕} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชย์จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙๖} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลิตต์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙๗} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๒๙๘} สัมภาษณ์, พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีความมั่นคงพึ่งพาตนเองได้และมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม สนับสนุนให้เกษตรกรมีความมั่นคงพึ่งพาตนเองได้และมีความภาคภูมิใจในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสนับสนุนให้เกษตรกรและสถาบันเกษตรกรเป็นผู้ประกอบธุรกิจเกษตรมืออาชีพ พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม^{๒๙๙} เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิต การค้า และการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียน เพื่อพัฒนากระบวนการผลิต การแปรรูป และส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรไปสู่คุณภาพและมาตรฐานสินค้าปลอดภัย เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตร^{๓๐๐} เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อส่งเสริมงานวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรแบบบูรณาการร่วมกันทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร มีการผลักดันให้นำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ และพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง^{๓๐๑} บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เพื่อให้มีการบริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม^{๓๐๒}

ผลผลิตทางเกษตรต้องผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมีมาตรฐานและปลอดภัย ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ตรงต่อความต้องการของตลาด พัฒนาศักยภาพของเกษตรกร รวมทั้งกระบวนการผลิตและแปรรูป ส่งเสริมตลาดสินค้าที่มีคุณภาพ เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน เพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตรมาตรฐานการผลิต พัฒนาระบบการผลิต ยกตัวอย่างเช่น การแปรรูปกล้วยตากในสมัยโบราณไม่ได้เน้นในเชิงพาณิชย์ โดยเริ่มมีหลักฐานบันทึกว่ามีการนำกล้วยตากในท้องถิ่นอำเภอบางกระทุ่มไปจำหน่ายยังต่างจังหวัด มีการผลิตกล้วยตากเป็นอาชีพที่บ้านเกาะคู บ้านบางกระทุ่ม และชุมชนอื่นๆ ในเขต อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก เมื่อมีโอกาสผ่านไปพิษณุโลก แวะสักการะพระพุทธรูปชินราช หรือแวะเที่ยวชมน้ำตก ธรรมชาติที่สวยงามของพิษณุโลกแล้วผู้มาเยือน นักท่องเที่ยวเหล่านั้นมักจะนิยม

^{๒๙๙} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๐} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๑} สัมภาษณ์, นายธวัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๒} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสีกะอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ช็อกกล้วยตากพิษณุโลกนำกลับไปฝาก ^{๓๐๓} ต่อมาพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อุบโภาคบริโภาค และแก้ไขปัญหากล้วยแห้งและอุทกภัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ^{๓๐๔} การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโครงข่ายคมนาคมเพื่อการเกษตร การขนส่งสินค้าทางการเกษตรต้องเชื่อมโยงและครอบคลุมทุกพื้นที่และต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์ลดลง พัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาค และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดโดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูล และเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ โครงการขนาดใหญ่ ส่งเสริมและสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการทั้งภาคเอกชนและชุมชน พัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการรายใหม่แบบ Startup พัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เป็นมิตรกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนการพัฒนาโดยอาศัยทุนทางธรรมชาติ เศรษฐกิจฐานชีวภาพ และมรดกทางวัฒนธรรม สร้างเสริมการเติบโตและความสามารถในการแข่งขันด้วยการส่งเสริมความหลากหลาย ภาคบริการยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างสภาพแวดล้อม สังคม เมือง และชุมชนที่เอื้อต่อวิถีความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง^{๓๐๕}

จังหวัดพิษณุโลกต้องพัฒนาสี่แยกอินโดจีน บนฐานการบูรณาการเศรษฐกิจสร้างสรรค์และสังคมมั่นคง ขับเคลื่อนการพัฒนาโดยอาศัยทุนทางธรรมชาติ เศรษฐกิจฐานชีวภาพ และมรดกทางวัฒนธรรม สร้างเสริมการเติบโตและความสามารถในการแข่งขันด้วยการส่งเสริมความหลากหลายภาคบริการ ยกระดับคุณภาพชีวิต สร้างสภาพแวดล้อม สังคม เมือง และชุมชนที่เอื้อต่อวิถีความเป็นอยู่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาการเกษตรอัจฉริยะ (Smart Farming) และนวัตกรรมอาหาร (Agriculture and Food Innovation) ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ (Historical & Eco Tourism) เพิ่มขีดความสามารถการบริการสุขภาพ (Wellness) และการดูแลผู้สูงอายุ (Ageing) สร้างธุรกิจดิจิทัล (Digital Economy) ศูนย์กลางการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์^{๓๐๖} ส่งเสริมการเชื่อมโยงความร่วมมือรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) เสริมสร้างสมรรถนะผู้ประกอบการและการลงทุน ส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์การท่องเที่ยว ส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้การท่องเที่ยวและบริการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ

^{๓๐๓} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๔} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๕} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๖} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สิ่งแวดล้อม ในฐานะการผลิต/การค้า/การบริการอย่างมีคุณภาพและคุ้มค่า ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างมีระบบ^{๓๐๗} การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ในระดับจังหวัด เป็นการกำหนดภาพรวม ทิศทางแนวทางการทำแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด ให้สอดคล้องเชื่อมโยงกับ นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและ สหกรณ์ของจังหวัด จะต้องผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้แทนหน่วยงานทั้ง ในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภาคประชาชน ชุมชน และหน่วยงานวิชาการ^{๓๐๘}

๔.๒.๓ ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และ นันทนาการ

๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวและกีฬา
๒. พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวใหม่
๓. ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวและกีฬา
๔. พัฒนาบุคลากรและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา
๕. พัฒนาขีดความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดท่องเที่ยว

จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีที่ตั้งเหมาะสมเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของภาคเหนือ มี โครงข่ายระบบขนส่งไปได้ทุกภาคของประเทศผ่านสี่แยกอินโดจีน นอกจากนี้ยังมีสนามบินพิษณุโลก และสถานีรถไฟอีกด้วย ทำให้การเดินทางสะดวกสบาย รัฐบาลและกระทรวงคมนาคมก็ยังเห็นว่า จังหวัดพิษณุโลกจำเป็นต้องพัฒนาโครงพื้นฐานนี้ต่อไปจึงจัดให้เมืองพิษณุโลก เป็น ๑ ใน ๖ เมืองหลัก ในภูมิภาค ได้แก่ เชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น นครราชสีมา ภูเก็ต และหาดใหญ่ ที่จำเป็นต้อง ดำเนินการแก้ไขปัญหาการขนส่ง และจราจรอย่างเร่งด่วนภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย ปี ๒๕๕๘-๒๕๖๕ ของกระทรวงคมนาคม ที่กำหนดให้มี การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเมืองหลัก จึงได้มอบหมายให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่ง และจราจร (สนข.) ดำเนินการศึกษาความเหมาะสม และออกแบบระบบขนส่งสาธารณะเมือง พิษณุโลก^{๓๐๙} เพื่อพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะให้เกิดการเชื่อมต่อ และอำนวยความสะดวกในการ เดินทางของประชาชนและนักท่องเที่ยว พิษณุโลก ได้เล็งเห็นถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ซึ่ง สามารถส่งเสริมให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ คณะผู้บริหารได้กำหนดวิสัยทัศน์ของเทศบาลนครพิษณุโลกไว้

^{๓๐๗} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๘} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกษะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๐๙} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ว่า “เมืองที่มีภูมิทัศน์สวยงาม ประชาชนมีความสุข” โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือ ด้านเศรษฐกิจที่สนับสนุนและผลักดันให้มีกระบวนการสร้างรายได้ให้กับประชาชนทุกระดับ^{๓๑๐}

การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์เมืองให้สวยงาม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้พัฒนาศักยภาพให้แก่ประชาชนสามารถบริหารจัดการสินค้าและบริการการท่องเที่ยวของท้องถิ่น เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และเป็นการสร้างความร่วมมือผนึกกำลังประชาชน ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวเทศบาลนครพิษณุโลก มีจำนวน ๒ แห่ง คือ ๑.ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิษณุโลก มีจำนวน ๒ แห่ง คือ ๑.ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พิษณุโลก การท่องเที่ยว สามเหลี่ยมวัดราชบูรณะ^{๓๑๑} พื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมเพิ่มแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก ยังเป็นไปในลักษณะกระจุกตัวอยู่ในเมืองเท่านั้น โดยเฉพาะที่วัดพระศรีรัตนมหาธาตุวรมหาวิหาร เพื่อกราบหลวงพ่อพระพุทธรชินราช แม้ว่าจังหวัดพิษณุโลกจะประกอบไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และธรรมชาติมากมาย แสดงให้เห็นว่าการดึงดูดนักท่องเที่ยวยังไม่ดีพอ^{๓๑๒} อีกทั้งนักท่องเที่ยวบางกลุ่มมักจะเดินทางมาที่จังหวัดพิษณุโลกเพื่อแวะพักก่อนที่จะเดินทางไปยังจังหวัดอื่นต่อไป นั้นเป็นเพราะว่าพิษณุโลกอยู่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งอื่น เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ภูกระดึง จังหวัดเลย ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ดังนั้นจังหวัดพิษณุโลกควรพัฒนาจุดเด่นของตน คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และศาสนา^{๓๑๓} มีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกจำนวนไม่น้อยทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ยังไม่ได้มีการพัฒนาเท่าที่ควร จึงทำให้เสียความสามารถทางการแข่งขัน ไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว จึงควรฟื้นฟูในสมบูรณ์ ประชาสัมพันธ์ และสร้างกิจกรรมอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อออนไลน์ มีการออกโปรแกรมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงสถานที่ที่มีชื่อเสียงอยู่แล้วกับสถานที่ที่ยังไม่มีชื่อเสียง เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้รู้จักสถานที่เหล่านั้น^{๓๑๔}

อีกทั้งยังต้องเชื่อมโยงหน่วยที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวแบบบูรณาการทุกภาคส่วน โดยให้ภาคประชาชน และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทั้งในเรื่องของการให้บริการ สร้างจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของร่วม เป็นเจ้าบ้านที่ดี ร่วมกันดูแลอนุรักษ์ และสามารถตรวจสอบการ

^{๓๑๐} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑๑} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลิ้มศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑๒} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑๓} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บดีรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑๔} สัมภาษณ์, ดร.สมไทย วงษ์เจริญ, รองประธานสถาบันพัฒนาสียกอินทรีย์, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ทำงานของภาครัฐได้ด้วย โดยที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวกลางในการประสาน^{๓๑๕} ควรเน้นการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวที่ช่วยเสริมสร้างให้นักท่องเที่ยวได้พบประสบการณ์ใหม่จากการท่องเที่ยว เน้นการท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชน นำเสนอแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกพัฒนาขึ้นโดยชุมชน เน้นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนา เนื่องจากในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวมีความเสื่อมโทรมลงเนื่องจากการไม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงให้การสนับสนุนด้านบุคลากรให้ความรู้^{๓๑๖} พัฒนาบุคลากรและส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและกีฬา เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีสนามกีฬาขนาดใหญ่รวมทั้งเคยเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาระดับชาติมาแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ดีของจังหวัดพิษณุโลก ดังนั้นบุคลากรที่จะต้องทำงานในภาคส่วนนี้มีความสำคัญมาก บุคลากรต้องมีความรู้ที่ดีในเรื่องของการบริการการท่องเที่ยว ที่พัก โรงแรม การขนส่งและโดยสาธารณธารณะ ต้องสามารถสื่อสารและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวได้ชัดเจนรวดเร็ว ดังนั้นทักษะทางภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคลากรจะต้องเร่งพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ จีน หรือภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยส่วนงานนี้สถาบันการศึกษา ทั้งโรงเรียน และมหาวิทยาลัย ควรเข้ามามีบทบาท^{๓๑๗} พัฒนาขีดความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดท่องเที่ยว หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับข้อมูลด้านการท่องเที่ยว การบริการ อาหาร โรงแรมและการเดินทางให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา มีการลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลท่องเที่ยวแห่งใหม่อย่างต่อเนื่อง ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวไปอย่างสื่อต่างๆ เพิ่มขึ้น ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์ ซึ่งเข้าถึงผู้คนได้อย่างรวดเร็วและประหยัด ต่อมาควรจัดงานประชาสัมพันธ์จังหวัด เช่น งานเทศกาลอาหาร งานเทศกาลผ้า งานเทศกาลของฝากชุมชน นอกเหนือจากงานเทศกาลที่มีอยู่ประจำแล้ว^{๓๑๘}

๔.๓.๔ ศูนย์กลางด้านการศึกษา การบริการทางวิชาการ ด้านสุขภาพ และ ICT

๑. ส่งเสริมสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการบริการสุขภาพเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ (Healthy Province)
๒. ส่งเสริม สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางการประชุมและสัมมนา
๓. ส่งเสริม สนับสนุนการเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา การบริการทางวิชาการ และ ICT

^{๓๑๕} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑๖} สัมภาษณ์, นายจรเกียรติ แพงศรี, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑๗} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอู่ดร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๑๘} สัมภาษณ์, นายธวัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

การทำให้พิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษา และการบริหารทางวิชาการ เริ่มต้นด้วยการจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงเพื่อพัฒนาให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง^{๓๑๙} โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย ด้วยกรอบความร่วมมือด้านต่างๆ เพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการศึกษาของประเทศไทย โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการเป็นองค์กรหลักในการจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพ ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาสังคมฐานความรู้^{๓๒๐} ซึ่งพันธกิจสำคัญ ได้แก่การเสริมสร้างโอกาสในการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน พัฒนาการศึกษาให้มีความเท่าเทียม ทั่วถึง และเป็นธรรมพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อให้เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ และผลิตบุคลากรให้สามารถผลิตนวัตกรรมที่สามารถสร้างความเป็นเลิศในตลาดโลกเช่น การท่องเที่ยว ศูนย์กลางโลจิสติกส์ ศูนย์กลางการเรียนรู้ประวัติศาสตร์^{๓๒๑}

ต้องพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา เช่น ICT การพัฒนาสื่อการเรียน การสอน สนับสนุนโครงการทศวรรษแห่งการรู้หนังสือ โครงการความร่วมมือด้านครูสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีน การฝึกอบรมด้าน ICT รวมทั้งการให้ทุนระดับมัธยมศึกษา และระดับปริญญา การฝึกอบรมหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นและระยะยาวแก่ครูและประชาชนทั่วไป เช่นหลักสูตรการบริหารจัดการสถาบันการอาชีวศึกษา หลักสูตรวิชาชีพเฉพาะทาง การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลหลักสูตรนานาชาติ ในสถาบันอุดมศึกษาไทยให้เป็นที่แพร่หลายในหมู่นักเรียน/นักศึกษาของประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ การพิมพ์เอกสารเผยแพร่หลักสูตรนานาชาติ การแจกจ่ายข้อมูลข่าวสารการศึกษาในประเทศไทยให้แก่นักศึกษาต่างชาติ การจัดสัมมนาและนิทรรศการการอุดมศึกษาไทยในประเทศ

มุ่งยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู รวมทั้งส่งเสริมความรู้ของครู คณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีโอกาสดำเนินการได้รับความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการสอนเพิ่มเติม เช่น โครงการพัฒนาครูประจำการให้ได้รับความรู้ในระดับปริญญาตรี^{๓๒๒} โครงการพัฒนาผู้บริหารประจำการให้ได้รับให้ได้รับวุฒิประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารการศึกษา โครงการทุนการศึกษาต่อต่างประเทศในระดับปริญญาโท และเอก ของครู อาจารย์ ในทุกอำเภอและกิ่งอำเภอในระดับอุดมศึกษา การให้

^{๓๑๙} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๐} สัมภาษณ์, นายรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๑} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วสิน ปัญญาวุธตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๒} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลภิตดี, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ทุนฝึกอบรมงานในต่างประเทศ เช่น การดูงานด้าน ICT การให้ทุนดูงาน และฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ด้านภาษาจีนของครูที่ประเทศจีน^{๓๒๓} การพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการให้มีมาตรฐานระดับสากล ด้วยการสนับสนุนบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านต่างประเทศของกระทรวงศึกษาธิการให้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้จักคิด วิเคราะห์ และเสาะแสวงหาความรู้ในระดับสากล (Global Explorer)^{๓๒๔} และมีคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับในระดับโลก (Global Qualification) รวมทั้งมีโอกาสได้รับการพัฒนา ฝึกอบรมในทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน และมีโอกาสปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศ^{๓๒๕} ต้องทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการประชุมงานด้านวิชาการทุกระดับ เริ่มต้นที่เป็นศูนย์กลางของภาคเหนือตอนล่างก่อน จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง มีอาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมสรรพ เป็นจังหวัดที่มีความปลอดภัยในการใช้ชีวิต และยังมีการเดินทางที่สะดวกสบาย สิ่งนี้จะเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดท่องเที่ยว^{๓๒๖} ต่อมาด้านการแพทย์ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลก เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ อัตราการเกิดลดลง ในขณะที่ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ค่าเฉลี่ยอายุขัยของประชากรทั่วโลกเพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีต ความคิดและความนิยมการดูแลสุขภาพจึงเป็นกระแสอยู่ในปัจจุบัน^{๓๒๗} หากมองในภูมิภาคอาเซียน ประเทศไทยของเรา ถือว่ามีชื่อเสียงในด้านการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพ มีโรงพยาบาลมาตรฐานระดับโลกหลายแห่ง ราคาการรักษาเมื่อเทียบกับคุณภาพที่ได้รับ ถือว่ายังถูกมาก ชาวต่างชาติจำนวนมากจึงนิยมเดินทางเข้ามารับการรักษาพยาบาลในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสุขภาพประจำปี การทำหัตถการ การรักษาอาการเจ็บป่วย บางส่วนถือว่าการเดินทางมาพักผ่อนและท่องเที่ยวไปในตัวเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือ Medical Tourism แล้ว จะยังเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ครบวงจร หรือ Medical Hub อีกด้วย^{๓๒๘} ศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Service Center Hub) พัฒนาด้านมาตรฐานการบริการทางการแพทย์ เช่น การตรวจสุขภาพ บริการเสริมความงาม ต้องสร้างศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) พัฒนาในเรื่องของ

^{๓๒๓} สัมภาษณ์, นายสุทธิวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๔} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสื่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๕} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บติรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๖} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๗} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลิ่มศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๒๘} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสื่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

มาตรฐานของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เช่น นวดไทยเพื่อสุขภาพ สปาเพื่อสุขภาพ และน้ำพุร้อน จัดตั้งศูนย์กลางบริการวิชาการและงานวิจัย (Academic Hub) การพัฒนาทางด้านการศึกษา เช่น แพทย์และผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และ จัดตั้งศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Product Hub) เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของไทย เช่น สมุนไพร ยาพื้นบ้าน^{๓๒๙}

จังหวัดพิษณุโลกมีสถานบริการทางการแพทย์ที่หลากหลาย ทั้งโรงพยาบาลรัฐ และโรงพยาบาลเอกชน มีจำนวนเตียงสำหรับรองรับผู้ป่วยประมาณ ๗๐๐ เตียงและ ๑,๕๐๐ เตียงตามลำดับ โดยมีโรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุขประจำจังหวัดและประจำภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างคือ โรงพยาบาลพุทธชินราชพิษณุโลก และมีโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นโรงพยาบาลระดับสูงของภาคเหนือตอนล่างคือ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรนอกจากนี้ยังมีโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม คือ โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและโรงพยาบาลกองบิน ๔๖^{๓๓๐} ด้วยความพร้อมดังกล่าว หอการค้าจังหวัดพิษณุโลก จึงได้เสนอโครงการพัฒนาระบบบริการสุขภาพภาคเหนือตอนล่าง โดยกำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการพัฒนาระบบบริการทางสุขภาพ (Medical Excellent Centre) และการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) และประสานร่วมมือระหว่างภาครัฐ และเอกชน เพื่อสร้างความมั่นคงทางระบบบริการสุขภาพ ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง รองรับการเข้าสู่รองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน^{๓๓๑} โครงการพัฒนาระบบบริการสุขภาพภาคเหนือตอนล่างจะเป็นการสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ บริการประชากรมากกว่า ๖ ล้านคนในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยมีโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร เป็นหน่วยงานหลัก เนื่องจากเป็นโรงพยาบาลที่มีอัตราการเติบโต การให้บริการวิจัย วิชาการอย่างต่อเนื่อง และเป็นศูนย์ผลิตบุคลากรทางด้านการแพทย์ จึงเสนอให้พัฒนาโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร ให้สามารถรองรับการให้บริการการแพทย์ระดับสูง^{๓๓๒} จากเดิมประชาชนที่ป่วยหนักต้องการเครื่องมือการแพทย์ที่ทันสมัยจะต้องเดินทางไปรักษาที่จังหวัดเชียงใหม่ และในกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทางไปรักษาทั้ง ๒ แห่งประมาณ ๕ ชั่วโมงซึ่งมีความเสี่ยงต่อชีวิตของผู้ป่วย จังหวัดพิษณุโลกซึ่งอยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงเทพมหานครและเชียงใหม่จึง

^{๓๒๙} สัมภาษณ์, ดร.สมไทย วงษ์เจริญ, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๐} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๑} สัมภาษณ์, พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๒} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ให้โรงพยาบาลพุทธชินราชเป็นศูนย์ปฐมภูมิ และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นศูนย์ให้บริหาร การแพทย์ระดับสูงอีกทั้งมีโรงพยาบาลเอกชนในเขตเมืองหลายแห่ง ซึ่งมีบุคลากรการแพทย์ที่ เชี่ยวชาญ จะช่วยลดความแออัดของการใช้บริการทางการแพทย์ในโรงพยาบาลทั้ง ๒ แห่งได้^{๓๓๓} รวมถึงในอนาคตจะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) เพื่อให้เงินไหลเวียนใน ประเทศเพิ่มขึ้น โดยนักท่องเที่ยวจะได้ใช้บริการทางการแพทย์ที่ทันสมัย สามารถรองรับการให้บริการ ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศได้^{๓๓๔}

การให้บริการด้านการแพทย์ผ่านอินเทอร์เน็ตและสมาร์ตโฟน โดยการใช้เทคโนโลยีการ เชื่อมต่อและระบบเวชระเบียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้คำปรึกษาและบริการกับผู้ป่วยทางไกลทั้งในและ ต่างประเทศ การผลิตอุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อการวินิจฉัยและติดตามผลระยะไกล ซึ่งมีรากฐานมา จากการพัฒนารัฐและอุปกรณ์การวัดสมัยใหม่ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่ม ผู้บริโภค ๓ กลุ่มคือ กลุ่มผู้ป่วยเรื้อรัง กลุ่มผู้สูงอายุ และผู้ที่ต้องการวินิจฉัยโรคด้วยตนเอง^{๓๓๕} นอกจากนี้ยังต้องทำให้ผู้รับบริการชาวต่างชาติได้รับความสะดวกในการเดินทางเข้ามาใช้บริการด้าน สุขภาพ โดยการขยายเวลาพำนักในไทย เมื่อเป็นเช่นนี้น่าจะได้ได้รับเสียงตอบรับที่ดีจากชาวต่างชาติ ที่ผ่านมามีจำนวนชาวต่างชาติเดินทางเข้ารับการรักษาพยาบาลในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ถือว่าเป็นนโยบายที่เดินมาถูกทางและตรงจุด เพราะชาวต่างชาติกลุ่มนี้ เป็นชาวต่างชาติที่มีศักยภาพ มีกำลังซื้อสูง เป็นกลุ่มลูกค้าระดับบนที่ทุกประเทศต่างให้การต้อนรับ การทำงานทุกหน่วยงานใน สังกัดอำนาจความสะดวกคนต่างชาติที่มายื่นขออยู่ต่อประเภทดังกล่าว และดูแลการตรวจอนุญาตเข้า ออกประเทศ เน้นบริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส ทันสมัย สร้างความประทับใจให้ ผู้ใช้บริการ^{๓๓๖}

๔.๓.๕ อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ อย่างยั่งยืน

๑. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ ปกป้องฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ อย่างยั่งยืน
๒. อนุรักษ์ และพัฒนาแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อการอุปโภค บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร อย่างเพียงพอและป้องกันปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยในพื้นที่
๓. พัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ

^{๓๓๓} สัมภาษณ์, นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิบูลย์โลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๔} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิบูลย์โลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๕} สัมภาษณ์, นายวัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิบูลย์โลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๖} สัมภาษณ์, ดร.สมไทย วงษ์เจริญ, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

๔. ป้องกันและลดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ น้ำตามสภาพธรรมชาติที่ประชาชนทุกท้องที่อาศัยใช้ ได้แก่ น้ำฝน น้ำผิวดิน และน้ำบาดาล นับเป็นผลิตผลจากธรรมชาติที่เราไม่สามารถผลิตเพิ่มขึ้นมา หรือลดปริมาณที่มีอยู่ในธรรมชาติได้เองตามต้องการ^{๓๓๓๗} จังหวัดพิษณุโลกบางปีอาจเกิดฝนแล้งเป็นเหตุให้น้ำในแม่น้ำลำธารมีน้อย จนไม่สามารถแบ่งปันได้ทั่วถึง บางปีฝนตกชุกต่อเนื่องจนเกิดความเสียหายเนื่องจากน้ำท่วมทรัพย์สินและพื้นที่ชุมชน ตลอดจนการมีน้ำเสียหรือมลพิษทางน้ำเกิดขึ้นในหลายท้องที่ตามมาอีกด้วย นับเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับน้ำที่จังหวัดพิษณุโลกต้องเผชิญ การจะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ต้องเริ่มต้นจาก^{๓๓๓๘} สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการอนุรักษ์ ป้องกันฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำอย่างยั่งยืน ต้องการพัฒนาคุณภาพประชาชน โดรนสนับสนุนการศึกษาด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกต้อง สามารถทำได้ทุกระดับอายุ ทั้งในระบบโรงเรียนและสถาบันการศึกษา และนอกระบบโรงเรียน ผ่านการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ เพื่อให้ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ เกิดความรักความหวงแหน ความเป็นเจ้าของ และให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง^{๓๓๓๙} ต้องส่งเสริมให้ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ช่วยกันดูแลรักษาให้คงสภาพเดิม ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม ต้องประสานงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคประชาชน เอกชน และภาควิชาการ ให้มีบทบาทหน้าที่ในการปกป้อง คุ้มครอง ฟื้นฟูการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด เร่งรัดการจัดตั้งและจดทะเบียนเป็นองค์กรเครือข่ายที่ถูกต้องตามกฎหมายเพื่อให้มีบทบาทในการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๓๓๔๐} ต้องใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย ในการจัดตั้งกลุ่ม สมาคม ชุมชน ชมรม เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกตระหนักถึงควมมีคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

^{๓๓๓๗} สัมภาษณ์, พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์, รองประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๓๘} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พงษ์ชนะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๓๙} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๓๔๐} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

และทรัพยากร ต้องมีการตั้งกลุ่มชมรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียน นักศึกษา ในสถาบันการศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก การกำหนดนโยบายและวางแผนของจังหวัดพิษณุโลก ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเป็นหลักการให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือและนำไปปฏิบัติ รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม^{๓๔๑}

ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำและบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบ ต้องสร้างความร่วมมือทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน เอกชน และภาควิชาการ ร่วมกันเฝ้าระวังดูแล และป้องกัน ไม่ให้แหล่งน้ำ เฝ้าระวังการทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงแม่น้ำ คูคลอง สร้างจิตสำนึกในการใช้น้ำเท่าที่มีความจำเป็น และเกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด^{๓๔๒} ส่งเสริมบทบาทภาคประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังสถานการณ์ปัญหาน้ำเสีย รวมทั้งการดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากน้ำเสีย ส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ปากแม่น้ำให้กับองค์กรและเครือข่ายเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและบูรณาการความร่วมมือในการแก้ไขสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ปากแม่น้ำ^{๓๔๓} ป้องกันและลดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด ต้องควบคุมให้มีการบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพ และกำกับดูแลคุณภาพน้ำทิ้งให้เป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อลดผลกระทบจากการปล่อยของเสียลงสู่แหล่งน้ำจากแหล่งกำเนิดต่างๆ^{๓๔๔} ส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรมมีการใช้กระบวนการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด (Clean Technology) ในกระบวนการผลิต ส่งเสริมให้มีการพัฒนาเมืองและชุมชนตามแนวทางชุมชนน่าอยู่ และชุมชนยั่งยืน ทั้งการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การบำบัดน้ำเสียชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาระบบการทำงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน และไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม ด้วยการใช้ทั้งมาตรการด้านกฎหมายและมาตรการจูงใจทางด้านภาษี^{๓๔๕}

โดยหลักการในการจัดการน้ำเพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีข้อมูลและองค์กรรองรับสำหรับการจัดการเฉพาะในแต่ละลุ่มน้ำ เพื่อให้มีการพิจารณาปัญหาต่างๆ ภายในลุ่มน้ำ ทำให้แก้ปัญหาทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีมาตรการควบคุม การ

^{๓๔๑} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๒} สัมภาษณ์, นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๓} สัมภาษณ์, นายจรเกียรติ แพงศรี, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๔} สัมภาษณ์, นางอุบลรัตน์ ศิล^{ตระกูล}, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๕} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.วสิน ปัญญาวุธตระกูล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

พัฒนา การใช้และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำร่วมกับทรัพยากรอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ^{๓๔๖} การจัดการอย่างเป็นระบบภายในลุ่มน้ำที่มีความชัดเจนนี้ จะสามารถลดความขัดแย้งได้ การวิเคราะห์และจัดการทรัพยากรน้ำที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน เป็นการกำหนดจากบนลงล่างหรือมีการกำหนดให้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลหรือหน่วยงานจากส่วนกลางเป็นหลัก หรือผู้มีอำนาจทางการเมือง โดยคาดว่าเมื่อมีการก่อสร้างโครงการต่างๆ แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ระบบชลประทาน และอื่นๆ จะสามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนชุมชนต่างๆ ได้ ทั้งๆ ที่บางโครงการไม่ได้มีการศึกษาและวิเคราะห์ถึงความต้องการของประชาชนในระดับรากหญ้าที่แท้จริง^{๓๔๗} การส่งเสริมและสนับสนุนด้านการบริหารจัดการพลังงาน ต้องส่งเสริมการศึกษาวิจัย ค้นคว้าวิธีการและพัฒนาเทคโนโลยี มาใช้ในการจัดการกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศมาจัดการวางแผนพัฒนา การพัฒนาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้มีการประหยัดพลังงานมากขึ้น^{๓๔๘} การค้นคว้าวิจัยวิธีการจัดการ การปรับปรุง พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เป็นต้น ควรส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา การพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกับเทคโนโลยี ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ เพื่อการศึกษาวิจัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ งบประมาณ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการศึกษาวิจัยในวงกว้าง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพหุภาคีในการวางแผนศึกษาวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ ทั้งระดับมัธยมและมหาวิทยาลัย รวมถึงประชาชน นักวิจัยท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสนับสนุนงบประมาณการวิจัยจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง^{๓๔๙}

การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำ อย่างยั่งยืนให้สัมฤทธิ์ผล จึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดจัดทำแผนแม่บทการจัดการทรัพยากรน้ำของกลุ่มน้ำต่างๆขึ้น ให้ครอบคลุมถึงยุทธศาสตร์ในทุกด้านและทุกพื้นที่อย่างสมบูรณ์บูรณาการ ต้องศึกษาวิจัย ค้นคว้าวิธีการและพัฒนาเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการ ต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกกลุ่มในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำ ทั้งลุ่มน้ำย่อย ลุ่มน้ำสาขาและรวมทั้งลุ่มน้ำหลัก เพื่อให้ทราบ

^{๓๔๖} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลจิตต์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๗} สัมภาษณ์, นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก, ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๘} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๔๙} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขาธิการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในแต่ละพื้นที่ลุ่มน้ำ และแนวทางการจัดการน้ำที่เขาเหล่านั้นต้องการ เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนแม่บทให้มีความสมบูรณ์ที่สุด^{๓๕๐}

๔.๓.๖ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางสังคม ความมั่นคงตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

๑. ส่งเสริมสนับสนุนหมู่บ้าน/ชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง มีการพัฒนาที่ดีขึ้น
๒. ขับเคลื่อนแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่หมู่บ้าน/ชุมชน อย่างทั่วถึง
๓. พัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาประชาชนในพื้นที่

๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ส่งเสริมการรวมตัวเรียนรู้ร่วมคิดร่วมทดลองปฏิบัติจริง รวมทั้งการเสริมหนุนกลุ่มที่มีการรวมตัวอยู่แล้วให้เข้มแข็ง เน้นศักยภาพความพร้อมของชุมชน เชื่อมโยงกับการประกอบอาชีพ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับจังหวัด คำนึงถึงความพอเพียงและถูกกฎหมาย เป็นลำดับแรก มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ ทั้งภายในและภายนอกชุมชน^{๓๕๑}

การส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชนเป็นรูปแบบหนึ่งของการ ส่งเสริมความเข้มแข็งทางสังคม โดยการเปิดพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เข้ามาร่วมสนับสนุนการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ขณะที่กระแสโลกาภิวัตน์ได้นำพาระบบเศรษฐกิจยุคใหม่และการสื่อสารไร้พรมแดนเข้ามา ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ภาวะความเป็นเมืองมากขึ้น และพฤติกรรมกรบริโภคเลียนแบบโลกตะวันตก ล้วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชนทั้งสิ้น^{๓๕๒}

ความมั่นคงตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีด้วยวิถีปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนที่เข้มแข็งจึงเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งทางสังคม โดยมีกระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ร่วมกันของคนในชุมชนด้วยทุนทางทรัพยากรและศักยภาพ

^{๓๕๐} สัมภาษณ์, นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕๑} สัมภาษณ์, นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕๒} สัมภาษณ์, นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก, ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

ของชุมชน มีการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองอย่างพอเพียง ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งยังสารพัดพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและได้ เคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข^{๓๕๓}

ส่งเสริมให้กลุ่มปราชญ์ กลุ่มแกนนำและผู้รู้ ถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่าน การเรียนรู้และการจัดการความรู้ในชุมชน โดยเชื่อมโยงความหลากหลายทางชีวภาพและความ หลากหลายทางวัฒนธรรมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่จริง มีจิตสำนึกต่อส่วนรวมให้เป็นพลังขับเคลื่อน และขยายผลกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนในวงกว้างและระยะยาว เสริมสร้างโอกาสและ สภาพแวดล้อมในชุมชนให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งในระบบและนอกระบบอย่าง ต่อเนื่อง เชื่อมโยงแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ศูนย์สาธิต ของหน่วยงานรัฐ รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ชุมชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกอย่างสม่ำเสมอด้วย สารและเครื่องมือที่หลากหลายในราคาถูก เช่น การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รายการวิทยุ โทรทัศน์ที่สร้างสรรค์ อินเทอร์เน็ตประจำชุมชน สื่อสิ่งพิมพ์^{๓๕๔}

ส่งเสริมมีการอนุรักษ์ พัฒนาและใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพที่มีอยู่ได้ อย่างเหมาะสมยั่งยืนนำไปสู่สถานะดินดำน้ำชุ่ม ป่าไม้ พืชพรรณ สัตว์ป่าอุดมสมบูรณ์ และสิ่งแวดล้อม น่าอยู่ปลอดภัย อยู่ร่วมกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสันติและเกื้อกูลเกิดความ สงบสุขร่มเย็น สามารถแก้ปัญหาความยากจนอย่างมีบูรณาการ มีภูมิคุ้มกันสามารถต้านรับและใช้ ประโยชน์จากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างรู้เท่าทัน และมีบทบาทที่เข้มแข็งในการพัฒนา ประเทศ^{๓๕๕}

สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับ ความหลากหลายของทุนในชุมชน ควบคู่กับการฟื้นฟูความรู้พื้นบ้าน โดยสนับสนุนบทบาทนักวิจัย ท้องถิ่นร่วมกับนักวิจัยของสถาบันการศึกษาในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ผสมผสานภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เช่น การทำเกษตรผสมผสาน และการทำหัตถกรรม พื้นบ้าน เป็นต้น โดยรวบรวมความรู้ต่างๆ อย่างเป็นระบบ เผยแพร่สู่ชุมชนและมีกระบวนการพัฒนา ต่อยอดให้เกิดประโยชน์สู่การพึ่งตนเองและการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยการบูรณาการ กระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการ บริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและ

^{๓๕๓} สัมภาษณ์, นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัด พิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕๔} สัมภาษณ์, นายเจษฎา ลิ้มศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก, ๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕๕} สัมภาษณ์, รศ.ดร.โชติ บติรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

รายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน^{๓๕๖}

โดยสนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมกลุ่มรูปแบบต่างๆ เช่น สหกรณ์กลุ่มย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มปุ๋ยอินทรีย์ ฯลฯ พัฒนาระบบเครือข่ายเพื่อดำเนินกิจกรรมการเกษตรหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่หลากหลาย มีการแปรรูปและการผลิตบนฐานทรัพยากรในชุมชนให้เพียงพอต่อการอุปโภคบริโภคภายในชุมชน และนำส่วนเกินไปแลกเปลี่ยนระหว่างชุมชน หรือเชื่อมโยงเครือข่ายสู่ตลาดภายนอกชุมชน โดยมีข้อตกลงและผลประโยชน์ที่ยอมรับร่วมกันอย่างเป็นธรรม

เสริมสร้างพลังทางสังคมทุกรูปแบบ เสริมสร้างครอบครัวให้มีความมั่นคง มีสัมพันธภาพที่ดี มีความเข้มแข็งทางคุณธรรมจริยธรรมในครอบครัว โดยจัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ใช้สื่อชุมชนและ สื่อสาธารณะให้ข้อมูลข่าวสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เช่น ความรู้ด้านโภชนาการ คำปรึกษาการใช้ชีวิตสมรสและการเป็นพ่อแม่ที่ดี วิธีการเข้ารับบริการจากรัฐ ราคาผลิตภัณฑ์การเกษตร ช่องทางการตลาด ฯลฯ รวมถึงการสร้างค่านิยมครอบครัวอบอุ่นผ่านบทบาทชายหญิง การจัดกิจกรรมเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถานศึกษา และสถาบันทางศาสนาอย่างสม่ำเสมอ^{๓๕๗}

ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง การสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ด้วยการส่งเสริมความมั่นคงของครอบครัว การจัดบริการทางสังคมในชุมชน การปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม การสร้างระบบความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันของชุมชนและระหว่างชุมชนอย่างเท่าเทียมด้วยบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมชุมชน และการให้ความคุ้มครองสิทธิชุมชน รวมถึงการเฝ้าระวังช่วยเหลือเยียวยาเมื่อชุมชนเผชิญกับภัยพิบัติ^{๓๕๘}

เสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ทั้งการสร้างหลักประกันชีวิต สวัสดิการสังคม ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพและที่อยู่อาศัย การคุ้มครองผู้บริโภค และความมั่นคงในสิทธิมนุษยชนเสริมสร้างความมั่นคงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชน ทั้งการสร้างหลักประกันชีวิต สวัสดิการสังคม ความมั่นคงด้านอาหาร ความมั่นคงด้านสุขภาพและที่อยู่อาศัย การคุ้มครองผู้บริโภค และความมั่นคงในสิทธิมนุษยชน โดย^{๓๕๙}

^{๓๕๖} สัมภาษณ์, พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕๗} สัมภาษณ์, นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕๘} สัมภาษณ์, ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอูด, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๕๙} สัมภาษณ์, ดร.เอกชัย โกมลิกิตต์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สนับสนุนการระดมทุนในชุมชนเพื่อการออมทรัพย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนาอาชีพและจัดสวัสดิการขั้นต้นของชุมชน ควบคู่กับการสร้างวินัยในการใช้จ่าย รวมไปถึงการส่งเสริมให้มีการออมสินทรัพย์อื่นๆ ของคนในชุมชน เพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต เช่น การออมความอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ ป่า พืชผัก ผลไม้ และสัตว์ เป็นต้น^{๓๖๐}

สร้างประชาคมสุขภาพของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยการทำเกษตรผสมผสานให้มีกินตลอดปี การใช้สมุนไพรและภูมิปัญญาท้องถิ่นทดแทนการใช้สารเคมีและเพื่อความปลอดภัยของอาหาร ควบคู่กับการเสริมสร้างให้ชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพและเฝ้าระวังสุขภาพของชุมชนทั้งโรคอุบัติใหม่ โรคระบาดซ้ำ การมีสุขอนามัยที่ดีและสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ปลอดภัย^{๓๖๑}

สรุปพัฒนากระบวนการในการสร้างชุดกิจกรรมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนสี่แยกอินโดจีน ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และวิชาการ หลังจากที่ได้เสวนาระดมความคิดเห็นแล้ว มีความเห็นตรงกันว่าทุกภาคส่วนต้องทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการแบ่งข้อมูลซึ่งกันและกัน มีการประชุมวางแผนการทำงาน ติดตามผลงานและรายงานผลอย่างเป็นประจำ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด ต้องให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการอย่างเต็มที่ ส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนทำกิจกรรมเพื่อรับฟังปัญหาของชุมชน โดยการเปิดพื้นที่สาธารณะในการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง^{๓๖๒} ต้องเชื่อมโยงหน่วยที่รับผิดชอบแบบบูรณาการทุกภาคส่วน โดยให้ภาคประชาชน และภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ทั้งในเรื่องของการให้บริการ สร้างจิตสำนึกของการเป็นเจ้าของร่วม เป็นเจ้าบ้านที่ดี ร่วมกันดูแลอนุรักษ์ และสามารถตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ด้วย โดยที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวกลางในการประสานต้องใช้มาตรการทางสังคมและกฎหมาย ในการจัดตั้งกลุ่ม สมาคม ชุมชน ชมรม เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลก^{๓๖๓}

^{๓๖๐} สัมภาษณ์, นายจอร์เกียรติ แพงศรี, ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก, ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๖๑} สัมภาษณ์, ผศ.สุพจน์ พุกกะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๖๒} สัมภาษณ์, พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

^{๓๖๓} สัมภาษณ์, นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก, ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้และการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยสนับสนุนบทบาทนักวิจัยท้องถิ่นร่วมกับนักวิจัยของสถาบันการศึกษาในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม^{๓๖๔}

ตารางที่ ๔.๑ สรุปพัฒนาการกระบวนการในการสร้างชุดกิจกรรมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนสี่แยกอินโดจีน

พัฒนาการกระบวนการในการสร้างชุดกิจกรรมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนสี่แยกอินโดจีน			
รูปแบบกิจกรรม	ผู้ร่วมกิจกรรม	ประเด็นเสวนา	
ศึกษาบริบทเชิงพื้นที่	๑. สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, สถาบันการศึกษา, องค์การภาครัฐ	ศูนย์กลางการค้าการบริการ โลจิสติกส์ Logistics Hub Phitsanulok	ศูนย์กลางด้านการศึกษา การบริการทางวิชาการ ด้านสุขภาพ และ ICT
จัดประชุมเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	๒. กลุ่มเครือข่ายภาคธุรกิจเอกชน	พัฒนากระบวนการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเชิงคุณภาพ	อนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และแหล่งน้ำอย่างยั่งยืน
สร้างชุดกิจกรรมร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	๓. กลุ่มเครือข่ายภาคประชาชน	ส่งเสริมการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ	ส่งเสริมความเข้มแข็งทางสังคม ความมั่นคงตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

๔.๔.๓ ถอดบทเรียนในการสร้างชุดกิจกรรมในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

เพื่อถอดบทเรียนในการสร้างชุดกิจกรรมในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจวิเคราะห์พื้นที่ การสัมภาษณ์ โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง และทำการจัดประชุมเสวนาแล้ว ได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน โดยใช้หลัก SWOT Analysis ในการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์และแนวโน้มการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อยหรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต

^{๓๖๔} สัมภาษณ์, พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน, ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒.

วิเคราะห์สำรวจตรวจสอบสภาพภายในองค์กรและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์กร มีองค์ ๔ ประกอบ ได้แก่

๑. Strengths	จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
๒. Weaknesses	จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
๓. Opportunities	โอกาสที่จะดำเนินการได้
๔. Threats	อุปสรรคที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ

๔.๔.๓.๑ Strengths จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของยุทธศาสตร์และแนวโน้มการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๑) ข้อได้เปรียบทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ของจังหวัดพิษณุโลก

Geopolitics

ภูมิรัฐศาสตร์ Geopolitics ประเทศไทยมีที่ตั้งที่ได้เปรียบทางภูมิศาสตร์ ที่ตั้งอยู่ในจุดกึ่งกลางของคาบสมุทรอินโดจีน (Indochina Peninsula) ทำให้มีความได้เปรียบประเทศอื่น ในด้านการเป็นศูนย์กลางด้านการค้า และการคมนาคมขนส่งในภูมิภาคอาเซียน จังหวัดพิษณุโลกเป็นถือเป็นเมืองใหญ่แห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างเป็นศูนย์กลางของศูนย์ราชการ สถาบันการศึกษา และองค์กรต่างๆ เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ถูกกำหนดให้เป็น Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก และเหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการ

ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ รัฐบาลปัจจุบันได้มีนโยบายการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและขนส่ง โดยได้ประกาศอย่างแน่ชัดแล้วว่า ภายในปี ๒๕๖๓ จังหวัดพิษณุโลกจะเป็นที่ตั้งของศูนย์การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบหรือ Pitsanulok Multimodal Transportation Center อันเป็นสถานีของรถไฟความเร็วสูง สายกรุงเทพฯ – เชียงใหม่ และที่ตั้งสถานีขนส่งสินค้าของรถไฟทางคู่สายปากน้ำโพ – เด่นชัย

ตามระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออกตะวันตก (East-West Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างเมืองมาละแหม่ง ประเทศเมียนมาร์ผ่านแม่สอด ตาก สุโขทัย พิษณุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร สหวั่นนะเขต สปป.ลาว และสิ้นสุดที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม และระเบียงเศรษฐกิจแนวเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงระหว่างนครคุนหมิง ประเทศจีน ผ่านเชียงรายที่อำเภอแม่สายและเชียงของ และไปสิ้นสุดที่กรุงเทพมหานคร

โดยระเบียงเศรษฐกิจในกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ๒ เส้นทาง ดังกล่าวมีจุดตัดในประเทศไทย ที่จังหวัดพิษณุโลก เป็นศูนย์กลางภูมิศาสตร์ที่เรียกว่า “สี่แยกอินโดจีน” ที่เป็นโอกาสทางเศรษฐกิจสำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะโอกาสของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ทำให้

เกิดพื้นที่เศรษฐกิจใหม่ ที่กระทรวงคมนาคมได้กำหนดให้เป็น เมืองหลักหรือเมืองที่เป็น ศูนย์กลางในปัจจุบัน คือ จังหวัดพิษณุโลกและนครสวรรค์ เมืองประตูการค้าชายแดน (Gateway) คือ จังหวัดตาก และเมืองระดับรองซึ่งมีประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย กำแพงเพชร พิจิตร และเพชรบูรณ์

๒) ข้อได้เปรียบทางด้านศูนย์กลางโลจิสติกส์และโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง จังหวัดพิษณุโลกเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางบริการโลจิสติกส์ และโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ตามแนวเส้นทางสาย R2 ซึ่งเมียนมาร์-ไทย-สปป.ลาว-เวียดนาม และเส้นทางสาย R๓E เชื่อมโยง ไทย-สปป.ลาว-จีนตอนใต้ และเส้นทางสาย R๓W เชื่อมโยง ไทย-เมียนมาร์-จีนตอนใต้

ซึ่งทั้ง ๒ เส้นทางจะมีจุดตัดที่สี่แยกอินโดจีน บริเวณจุดตัดของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ (ช่วงพิษณุโลก-อุตรดิตถ์) กับทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๒ และถนนเลี่ยงเมืองพิษณุโลกด้านใต้ (ที่ตำบลสมอแข อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก) เชื่อมโยงการขนส่งสินค้าในภูมิภาคอาเซียนโดยผ่านทางด่านการค้าชายแดนสำคัญต่างๆ ได้แก่ ด่านแม่สอด ด่านมุกดาหาร ด่านเชียงของ และด่านเชียงแสน จะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นเส้นทางการค้าเหนือใต้ North-South Economic Corridor จากเมืองคุนหมิง ประเทศจีนไปถึงกรุงเทพฯ และเส้นทางการค้าตะวันออกตะวันตก East-West Economic Corridorจากพม่าไปถึงเวียดนาม ล้วนต้องผ่านสี่แยกอินโดจีนทั้งสิ้น นี่คือข้อได้เปรียบของจังหวัดพิษณุโลกทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ เป็นผลทำให้จังหวัดพิษเป็นศูนย์กลางทางด้านโลจิสติกส์ การขนส่ง การจัดการคลังสินค้า

เนื่องจากข้อได้เปรียบทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ของจังหวัดพิษณุโลก จึงทำให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โครงข่ายคมนาคมเพื่อการเกษตร การขนส่งสินค้าทางการเกษตรต้องเชื่อมโยงและครอบคลุมทุกพื้นที่และต้นทุนทางด้านโลจิสติกส์ลดลง พัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองศูนย์กลางความเจริญของภูมิภาค และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดโดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และฐานข้อมูล และเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมและระบบ โลจิสติกส์

๓) ข้อได้เปรียบทางการท่องเที่ยว พิษณุโลกจึงเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวที่สำคัญในภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลางตอนบน เพราะนักท่องเที่ยวนอกจากจะท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพิษณุโลกแล้ว ยังสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียงได้สะดวก เช่น สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร อุตรดิตถ์พิจิตร และเพชรบูรณ์ เป็นต้น ชาวจังหวัดพิษณุโลกควรจะทำให้ความสำคัญและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีปัจจัยพื้นฐานที่ดี และเพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนได้เป็นอย่างดี และเกิดความประทับใจ อยากรที่จะกลับมาเยือนจังหวัดพิษณุโลกอีกครั้งและอีกครั้ง โดยมีรู้สึกเบื่อหน่าย

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องยนต์ขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญเศรษฐกิจการท่องเที่ยว (Visitor Economy) จึงถือเป็นเสาหลักในการพัฒนาด้านสังคมในภูมิภาค หากจัดการได้อย่างถูกต้องและมีความรับผิดชอบต่อ การท่องเที่ยวจะเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนภาคเศรษฐกิจและสังคม เป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้คนและเม็ดเงินมาจับจ่ายใช้สอยในเมืองในภูมิภาค ถือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ จังหวัดพิษณุโลกมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ ๓ กลุ่มคือ

๑. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา น้ำตก แม่น้ำ/แก่ง ภูมิประเทศเฉพาะรูปแบบที่มีการเปลี่ยนแปลงทางธรณีวิทยา น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อนธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าไม้ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อ่าง/เขื่อนเก็บกักน้ำขนาดใหญ่ และอื่นๆ ขณะเดียวกันแหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ บางแห่งก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวศิลปะและวัฒนธรรม เช่น อุทยานแห่งชาติบางแห่งเป็นแหล่งรอยเท้าไดโนเสาร์ แหล่งโบราณคดีสมัย ประวัติศาสตร์ ตำนานท้องถิ่น

๒. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และศาสนสถาน ได้แก่ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหาร วัดจุฬามณี วัดนางพญา ศาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เนินอะแซหุ่นกี้ พิพิธภัณฑสถาน จ.ส.อ. ดร.ทวี บุรณะเขตต์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติและอุทยานประวัติศาสตร์

๓. แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ประกอบด้วย ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของประชาชน ชนเผ่าต่างๆ งานประเพณี วัฒนธรรมบางอย่างที่ยังคงมีอยู่ เช่น การแต่งการ การบริโภค วิถีชีวิตในการประกอบอาชีพ การปลูกสร้างบ้านเรือน งานผลิตภัณฑ์พื้นเมืองและอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีงานประเพณี ตลาดนัดในชนบท ศูนย์วิจัยทดลอง สถานที่พักผ่อนรีสอร์ท ไร่นา เหมืองแร่ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มนี้บางประเภทจัดตามฤดูกาล บางประเพณีของท้องถิ่น

การที่จังหวัดพิษณุโลกมีการแหล่งการท่องเที่ยวที่หลากหลายจึงเป็นข้อได้เปรียบที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีนให้มีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น การเดินทางมาท่องเที่ยวสถานที่เหล่านี้ จังหวัดพิษณุโลกมีความพร้อมแล้วทุกด้าน เนื่องด้วยจังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านคมนาคมภาคเหนือตอนล่าง โดยมีเส้นทางติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ได้อย่างสะดวก ๓ เส้นทาง คือ

๑. ทางรถไฟ มีขบวนรถโดยสารผ่าน ขึ้น-ล่อง จากกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ และเชียงใหม่-กรุงเทพฯ

๒. ทางรถยนต์ มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และถนนสายต่างๆ ช่วยให้ประชาชนสามารถเดินทางภายในอำเภอ และระหว่างจังหวัดได้สะดวก

๓. ทางอากาศที่สนามบินพิษณุโลก

๔) ข้อได้เปรียบทางด้านเป็นเมืองน่าอยู่และปลอดภัย เทศบาลนครพิษณุโลกเริ่มเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเมืองอย่างจริงจัง ทำให้เกิดโครงการต่างๆ เพื่อสร้างเมืองพิษณุโลกให้เป็น “เมืองน่าอยู่” ซึ่งโครงการส่วนใหญ่เป็นการปรับปรุงและก่อสร้างพื้นที่ว่างในเมืองให้

มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจให้กับชาวเมืองพิษณุโลก จึงทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นเมืองที่ชุมชนมีความเข้มแข็งยั่งยืนทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสะดวกสบาย และปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

จังหวัดพิษณุโลกมีสาธารณสุขปโภคและสาธารณสุขการครบครัน ด้านสาธารณสุขภายในจังหวัดพิษณุโลก มีสถานบริการสาธารณสุข ๑๗ แห่ง จำนวน ๑,๕๖๖ เตียงจำนวนแพทย์ ทันตแพทย์ และพยาบาล ๑๕๐ , ๒๕ และ ๗๘๔ คนตามลำดับ ความปลอดภัยในทรัพย์สิน เทศบาลนครพิษณุโลกมีที่ทำการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตั้งอยู่ถนนบรมไตรโลกนารถ โดยมีอัตรากำลังงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย การคมนาคมทางอากาศนั้นบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ทำการบินประจำจากจังหวัดพิษณุโลกไปยังสนามบินสุวรรณภูมิ สัปดาห์ละ ๑๔ เที่ยวบิน และการคมนาคมทางอากาศของจังหวัดพิษณุโลกมีการขยายตัวอย่างมาก

คุณภาพด้านการศึกษา จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญมากเป็นเมืองหลักและเป็นศูนย์กลางของความเจริญในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ทั้งนี้เพราะพิษณุโลกมีสถานศึกษาซึ่งมีเป็นจำนวนมากและมีความหลากหลายในการเลือกศึกษาเล่าเรียน อาทิเช่น มหาวิทยาลัยนเรศวร สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพิษณุโลก วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคพิษณุโลก ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและเต็มเปี่ยมไปด้วยคุณภาพ

๔.๔.๓.๒ Weaknesses จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ ของยุทธศาสตร์และแนวโน้มการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๑) จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ ระบบการตลาดของสินค้าผักและผลไม้ จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดที่มียุทธศาสตร์ทางทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมเนื่องจากเป็นจุดเชื่อมต่อทั้ง North South Corridor และ East West Corridor ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบสำหรับการค้า โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตรซึ่งเป็นพื้นฐานของเศรษฐกิจระดับภูมิภาค หากมีระบบการตลาดของสินค้าผักและผลไม้ที่ดีมีส่วนช่วยให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตได้ในราคาที่สูง แต่เนื่องจากระบบตลาดสำหรับสินค้าผักและผลไม้ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอ ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งอาจมาจากการที่ผักและผลไม้เป็นสินค้าที่เน่าเสียได้ง่าย ความสดไม่คงทน มีความเสี่ยงภัยสูงทั้งทางด้านคุณภาพของความสะดวกและความผันผวนของราคา นอกจากนี้ยังมีกรณีที่สินค้าโดยเฉพาะผักและผลไม้ที่เดินทางมาจากประเทศจีนผ่านชายแดนที่เชียงของ พบว่าผักและผลไม้พวกนี้จะถูกนำส่งมาขายที่ตลาดไททันทีประเด็นคำถามที่สำคัญที่ตามมาคือผักและผลไม้พวกนี้จะย้อนกลับขึ้นไปขายคนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนืออีก ยิ่งทำให้ประชาชนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือบริโภคผักและผลไม้ที่มีราคาแพงกว่าคนกรุงเทพฯ เนื่องจากมีค่าขนส่งที่บวกเพิ่มขึ้น ดังนั้นศูนย์กระจายสินค้า

(Distribution Center) และ ศูนย์ค้าส่งผักและผลไม้ ณ สี่แยกอินโดจีนจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่รัฐบาล

สภาพทั่วไปของตลาดสินค้าเกษตรของประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า ระบบตลาดและการกำหนดราคานั้นเป็นลักษณะที่มีการรวมศูนย์ กล่าวคือ ราคาผลผลิตในประเทศโดยส่วนใหญ่จะถูกกำหนดโดยตลาดขายส่งในกรุงเทพฯ จากนั้นจึงแปลงราคากลับลงไปสู่ภูมิภาค จนถึงแหล่งผลิตโดยผ่านพ่อค้าคนกลางในแต่ละระดับ ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้ทราบทิศทางความเคลื่อนไหวของระดับราคาได้อย่างรวดเร็ว และถูกต้องกว่ากลุ่มเกษตรกร และส่งผลให้เกษตรกรซึ่งมีอำนาจต่อรองน้อย ตกอยู่ในฐานะที่ต้องยอมรับเงื่อนไขและราคาที่พ่อค้าคนกลางเสนอมาให้ ทั้งนี้สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะเกษตรกรโดยส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการตลาด มีภาระหนี้สินผูกพัน กอปรกับการขาดเข้าใจในเทคโนโลยี และระบบสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานอื่น อาทิ วิธีการบรรจุหีบห่อ วิธีการคัดแยกขนาดของผลผลิต และระบบการขนส่งที่รวดเร็ว^{๓๖๕}

จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ การจัดการการท่องเที่ยว จังหวัดพิษณุโลกการท่องเที่ยว เป็นไปลักษณะกระจุกตัวอยู่เฉพาะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหลักในตัวเมือง เช่น วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ วรมหาวิหาร แม้ว่าจังหวัดพิษณุโลกจะประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและธรรมชาติจำนวนมากก็ตาม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่มีความสามารถในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวได้มากพอ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมักเดินทางมาที่จังหวัดพิษณุโลกเพื่อแวะพักก่อนที่จะเดินทางไปยังสถานที่อื่น จังหวัดพิษณุโลกจึงยังไม่ใช่จุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังถูกปล่อยให้รกร้างขาดการดูแล ไม่สามารถสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวและไม่เกิดการมาเที่ยวซ้ำ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ และยังไม่เพียงพอ^{๓๖๖} ยังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาจีน

^{๓๖๕} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันชัย รัตนวงษ์. ความหวังของตลาดกลางสินค้าเกษตร ณ สี่แยกอินโดจีน. สืบค้นได้ใน [http://logistics.go.th/index.php/news-information/bol-article/860-1-gujanwala-7\(32/6/2562\)](http://logistics.go.th/index.php/news-information/bol-article/860-1-gujanwala-7(32/6/2562)).

^{๓๖๖} นายพงษ์พันธุ์ พุทธิวิศิษฐ์, “แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก”, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒).

๔.๓.๓ Opportunities โอกาสที่จะดำเนินการได้

การส่งเสริมให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการประชุม จังหวัดพิษณุโลกมีความพร้อมในเรื่องการคมนาคมขนส่งที่สะดวกสบายทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และอากาศ อีกทั้งยังมีสถานที่พักเป็นจำนวนมากที่สามารถรองรับผู้เข้ารับประชุมสัมมนาได้อย่างเพียงพอ มีมหาวิทยาลัยและสถาบันทางการศึกษาที่มีคุณภาพสามารถสนับสนุนด้านบุคลากรและสถานที่ อีกทั้งยังเป็นโอกาสที่สามารถต่อยอดในการสร้างศูนย์แสดงสินค้านานาชาติที่จะสามารถรองรับการเป็นศูนย์การค้าของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ จังหวัดพิษณุโลกมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายรอการพัฒนา นี่คือโอกาสของจังหวัดพิษณุโลกที่จะขยายแหล่งท่องเที่ยวออกไปให้หลากหลายมากขึ้น ไม่ใช่กระจุกตัวอยู่ในตัวอำเภอเมืองอย่างเดียว พิษณุโลกเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน นับตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์มาจนถึงทุกวันนี้ ปัจจุบันนี้เมืองพิษณุโลกนับว่าเป็นศูนย์กลางทั้งในทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม การคมนาคม การสื่อสาร การโทรคมนาคม การทหารและการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนล่าง สำหรับการพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกให้สวยงามด้วยการใช้ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อสร้างคุณค่าและเอกลักษณ์ของเมืองศิลปวัฒนธรรมในประเทศไทย

ศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Service Center Hub) จังหวัดพิษณุโลกมีสถานบริการทางการแพทย์ที่หลากหลาย ทั้งโรงพยาบาลรัฐ และโรงพยาบาลเอกชน มีจำนวนเตียงสำหรับรองรับผู้ป่วยประมาณ ๗๐๐ เตียงและ ๑,๕๐๐ เตียง ตามลำดับ โดยมีโรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุขประจำจังหวัดและประจำภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างคือ โรงพยาบาลพุทธชินราชพิษณุโลก และมีโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นโรงพยาบาลระดับสูงของภาคเหนือตอนล่างคือ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวรนอกจากนี้ยังมีโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงกลาโหม คือ โรงพยาบาลค่ายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและโรงพยาบาลกองบิน ๔๖

ด้านมาตรฐานการบริการทางการแพทย์ เช่น การตรวจสุขภาพ บริการเสริมความงาม ต้องสร้างศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) พัฒนาในเรื่องของมาตรฐานของสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ เช่น นวดไทยเพื่อสุขภาพ สปาเพื่อสุขภาพ และน้ำพุร้อนจัดตั้งศูนย์กลางบริการวิชาการและงานวิจัย (Academic Hub) การพัฒนาทางการศึกษา เช่น แพทย์และผู้ให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ และ จัดตั้งศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Product Hub) เป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นบ้านของไทย เช่น สมุนไพร ยาพื้นบ้าน จึงเป็นโอกาสของจังหวัดพิษณุโลกที่จะเป็นศูนย์การค้าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือ Medical Tourism แล้ว จะยังเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ครบวงจร หรือ Medical Hub

๔.๓.๔ Threats อุปสรรคที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร

อุปสรรคด้านสังคม การพัฒนามิใช่เพียงสนใจถึงความเติบโตของเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึง ของสังคม คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ความสมดุลของ สิ่งแวดล้อม การพัฒนาจะไม่บังเกิดผลเลย ถ้าไม่พัฒนาไปบนความเข้าใจถึงวัฒนธรรมของตนเอง ดังจะเห็นว่า เราจะพบปัญหาที่ประเทศที่มีความเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่กลับมีปัญหาลมสลายของชุมชน ความแตกต่างของคนในสังคมมีมากขึ้น ปัญหาสังคมทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัญหาสิ่งแวดล้อมทับถมมากขึ้น

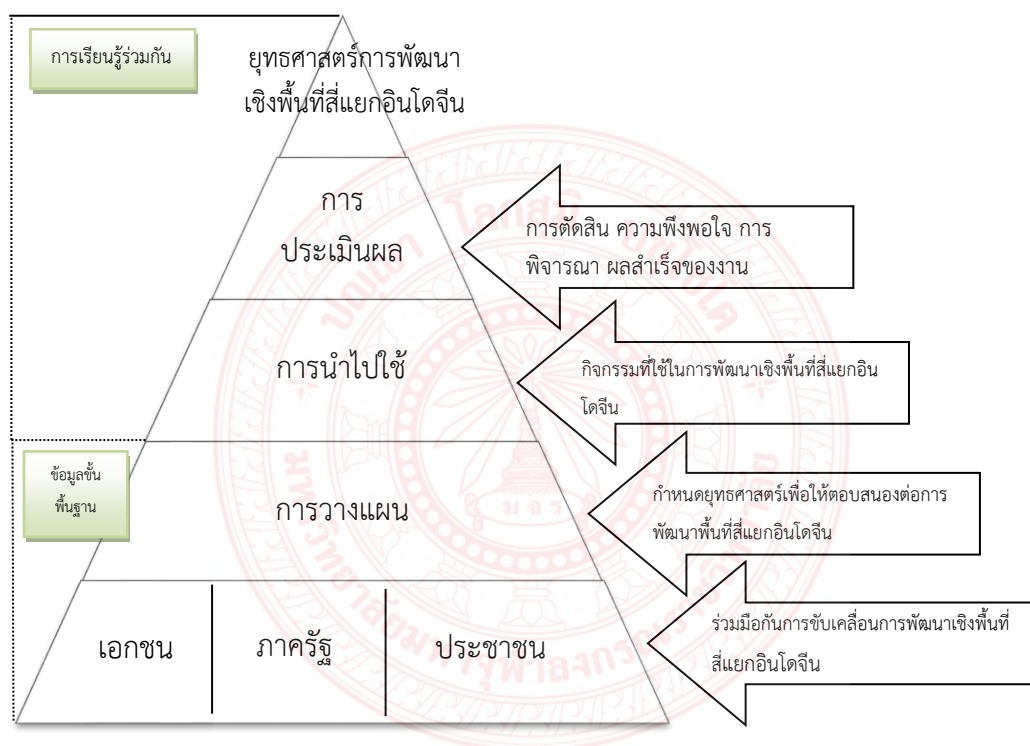
อุปสรรคด้านสิ่งแวดล้อม จำนวนประชากรในโลกที่มากขึ้น ได้สร้างแรงกดดันต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโลกให้เสื่อมโทรมลง ส่งผลกระทบต่อความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ จังหวัดพิษณุโลกจึงต้องยกระดับมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยปกป้องฐานทรัพยากรเพื่อรักษาความสมดุลยั่งยืนของระบบนิเวศน์ ด้วยการพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีประสิทธิภาพสูงสุดภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม และปรับรูปแบบการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ขณะเดียวกันต้องเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และพัฒนาพลังงานทางเลือก เพื่อรองรับความต้องการใช้พลังงานในประเทศ

ตารางที่ ๔.๒ วิเคราะห์ SWOT Analysis ถอดบทเรียนในการสร้างชุดกิจกรรมในการพัฒนาเชิงพื้นที่
สี่แยกอินโดจีน

Strengths จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ	Weaknesses จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
<ul style="list-style-type: none"> - มีความได้เปรียบทางภูมิรัฐศาสตร์ Geopolitics - ศูนย์กลางโลจิสติกส์และโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง - แหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย - เมื่อนำอยู่และปลอดภัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากระบบตลาดสินค้าเกษตรเท่าที่ควร - การกระจุกตัวของสถานที่ท่องเที่ยวอยู่เฉพาะตัวเมืองชั้นใน
Opportunities โอกาสที่จะดำเนินการได้	Threats อุปสรรคที่คุกคามการดำเนินงานขององค์กร
<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการประชุม - สามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคเหนือ - มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Service Center Hub) 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการพัฒนาส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชุมชน - โครงการพัฒนาส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเรื่องนี้ และแสดงให้เห็นเป็นแบบ (Synthesis Model) โดยสรุปองค์ความรู้ใน ๔ ประเด็น ๑) ร่วมมือกันการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน ๒) กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียวอินโดจีน ๓) กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน และ ๔) การตัดสินใจ ความพึงพอใจ การพิจารณา ผลสำเร็จของงาน ซึ่งทั้ง ๔ ประเด็นนี้ ได้ผังแผนภาพ ๔.๑๕ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔.๑๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ ๔.๑๕ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย เรื่อง สีเขียวอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก เริ่มต้นด้วยการศึกษาประวัติความเป็นมาของพื้นที่สีเขียวอินโดจีน วิเคราะห์องค์ประกอบและการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีนแบบบูรณาการ จำเป็นที่ผู้วิจัยต้องลงพื้นที่บริเวณสีเขียวอินโดจีน ต้องสอบถาม ร่วมสนทนา สังเกตการณ์ กับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณสีเขียวอินโดจีน แล้วนำประเด็นเหล่านั้นมาวิเคราะห์การพัฒนาเชิงพื้นที่สีเขียวอินโดจีน ได้ดังนี้

๑. ร่วมมือกันการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน คือ ภาครัฐเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน นอกจากการจัดงบประมาณเพื่อสร้างสาธารณูปโภคให้แก่จังหวัดพิษณุโลกในการรองรับการเปลี่ยนทางด้านการขนส่งระดับภูมิภาคแล้วนั้น ยังเป็นตัวกลางที่ต้องประสาน และเชื่อมต่อความสัมพันธ์ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาชน ในก้าวผ่านการเปลี่ยนแปลงไปพร้อมๆ กัน โดยต้องอาศัยปัจจัยทั้งทางด้านทุนทางสังคม องค์กรชุมชน และเครือข่ายทางสังคม ดังนั้นเครือข่ายจึงเป็นกลไกขับเคลื่อนกิจกรรม โครงการ งานต่างๆ ที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างบุคคลกลุ่ม หน่วยงาน องค์กร หรือชุมชนด้วยความสมัครใจ ความร่วมมือของสมาชิกเครือข่ายมีหลายลักษณะ เช่น การแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อเครือข่ายการจัดกิจกรรม สมาชิกของเครือข่ายมีบทบาทและขอบเขตการทำงานของตนเองด้วยความเป็นอิสระเท่าเทียมกันบนพื้นฐานของการเคารพสิทธิเชื่อถือและเอื้ออาทรกันและเพื่อลดความขัดแย้ง และป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน จึงเป็นการสร้างเกาะป้องกันที่เข้มแข็ง คือ ให้การศึกษาปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึกรักบ้านเกิด อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมที่ได้มีการส่งต่อ และสืบสานกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบต่อไป

๒. กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาพื้นที่ที่แยกอินโดจีน คือ การวิเคราะห์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน คือ ภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชนและภาควิชาการต้องพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วน ด้านภาษาอย่างเร่งด่วนไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ จีน และภาษาอาเซียน เพื่อการทำงานร่วมกับบุคลากรที่มาจากหลากหลายประเทศ เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันและโอกาสความก้าวหน้าทางธุรกิจ ตรงจุดนี้การปกครองส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดหาบุคลากรและปัจจัยอื่น ต่อมาคือ พัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลก ยกกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของประชาชน และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า ต่อมาคือ เครือข่ายท่องเที่ยวของจังหวัด ต้องมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ภารกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยเฉพาะการแสวงหาความร่วมมือกับท้องถิ่น หรือองค์กรภาคเอกชน เพราะแต่ละกลุ่มและแต่ละองค์กรมีความรู้ความถนัดที่ต่างกัน

๓. กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน คือ จากโครงการพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นจังหวัดศูนย์กลางที่แยกอินโดจีนจะต้องมีการพัฒนาร่วมกับประเทศในกลุ่มภูมิภาคที่แยกอินโดจีนควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็น

ภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน โดยเฉพาะภาควิชาการ มหาวิทยาลัย และโรงเรียน ควรเป็นแกนนำในการพัฒนาทักษะด้านนี้

๓.๑ ด้านการเกษตร ยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการทำงานเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนเป็นหลัก ยกกระดับผลิตภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และเพิ่มความหลากหลายให้กับอุปทานสินค้าเกษตรที่จะนำเข้ามาจากหน้าในในตลาดกลางฯ เช่น จัดตั้งศูนย์บรรจุภัณฑ์

๓.๒ ด้านการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการประกอบธุรกรรมการค้าภายในตลาดกลางฯ เช่น จังหวัดประสานงานกับธนาคารให้มาตั้งภายในบริเวณสี่แยกอินโดจีนให้มากขึ้น เพื่อสะดวกต่อการฝากถอนเงิน และแลกเปลี่ยนเงินตรา

๓.๓ ด้านการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการค้าขาย เช่น ปริมาณสินค้าและความต้องการในแต่ละช่วงเวลา เหตุการณ์หรือภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในแหล่งผลิต นำข้อมูลมาทำนายความต้องการในอนาคต และสามารถกำหนดราคาการขยาล่วงหน้าได้ โดยจังหวัดประสานงานกับกระทรวงพาณิชย์

๔. การตัดสินใจ ความพึงพอใจ การพิจารณา ผลสำเร็จของงาน คือ ประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน เป็นการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลของการดำเนินงานของกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ว่าได้ผลตามที่กำหนดไว้เพียงใด ด้วยการให้ข้อมูลด้านความคืบหน้า การชี้ปัญหา และข้อขัดข้องด้านประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในด้านการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการหรือการบริหารโครงการ การประเมินผลการดำเนินงานนี้จะให้ประโยชน์แก่ฝ่ายบริหารได้ดี หากได้รับการสนับสนุนให้มีระบบการติดตาม และประเมินผลขึ้นในองค์กรเพราะการประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการด้านการจัดการที่ส่งผลให้เกิด การพัฒนาในเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน ลดปัญหา ลดการขัดแย้ง เกิดการพัฒนาอย่างมั่นคงสืบต่อไป

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก” โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ๒) เพื่อศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน ๓) เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน และ ๔) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยศึกษาเอกสารวิชาการและจากงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ ประเด็นกิจกรรมและการกำหนดยุทธศาสตร์ ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนแบบบูรณาการ โดยมีเครื่องมือในการวิจัย คือ เป็นจัดประชุมเสวนากับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ เพื่อศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบ ประเด็นกิจกรรม และการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนแบบบูรณาการ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ประวัติสี่แยกอินโดจีนและพัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สี่แยกอินโดจีนเริ่มจาก มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อถือเป็นการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค เป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพิษณุโลกเมืองบริการแห่งสี่แยกอินโดจีน (Phitsanulok: Indochina's Service City) ยุทธศาสตร์ของจังหวัด และเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ได้พัฒนาจากทุกภาคส่วนร่วมกัน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนภาควิชาการและภาคประชาชน ต้อง

ร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องสามารถจัดการทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเป็นระบบ ต้องดำเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์กร เมื่อได้มีการวางแผนงาน จัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กรแล้ว ผู้บริหารก็ต้องทำการจัดหาคคนเข้าทำงานตามตำแหน่งต่างๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดการองค์กรควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อการทำงานที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

กิจกรรมที่ต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือ ภาษา ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ จีน และภาษาอาเซียน เพื่อการทำงานร่วมกับบุคลากรที่มาจากหลากหลายประเทศ เพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน และโอกาสความก้าวหน้าทางธุรกิจ ตรงจุดนี้การปกครองส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยควรเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดหาบุคลากรและปัจจัยอื่น ต่อมาคือ พัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลก ยกกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของประชาชน และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า ต่อมาคือ เครือข่ายท่องเที่ยวของจังหวัด ต้องมีการประสานงานกันอย่างเป็นระบบกัน ความร่วมมือระหว่างองค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ภารกิจสามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยเฉพาะการแสวงหาความร่วมมือกับท้องถิ่น หรือองค์กรภาคเอกชน เพราะแต่ละกลุ่มและแต่ละองค์กรมีความรู้ความถนัดที่ต่างกัน การพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีนต้องมีการจัดการระบบโลจิสติกส์ Logistics เป็นไปในลักษณะการเคลื่อนย้ายสินค้าต้องเป็นแบบบูรณาการ เชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบ มีทั้งนี้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชน ต้องให้ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ไม่เป็นการบังคับ ให้ทุกๆ ภาคส่วนถือว่าทำเพื่อประเทศชาติมากกว่าทำเพื่อหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง การเปลี่ยนแปลงจะไม่เกิดความขัดแย้ง ต้องอาศัยผู้นำชุมชนในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม ด้วยการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม และประชาชนทุกหมู่เหล่าต้องมีสำนึกที่ดี ทั้งนี้รัฐบาลต้องให้การสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

๕.๑.๒ กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน

กลไกในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น คือ ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานในองค์กร จึงเป็นกระบวนการหนึ่งของผู้บริหารที่ต้องดำเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์กร เมื่อได้มีการวางแผนงาน จัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กรแล้ว ผู้บริหารก็ต้องทำการจัดหาคคนเข้าทำงานตามตำแหน่งต่างๆ อย่าง

เหมาะสม ด้วยการจัดการองค์กรควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อการทำงานที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน เมื่อทุกคนในองค์กรรู้จักงานและหน้าที่ของตน การปฏิบัติงานภายในขอบเขตที่องค์กรมอบหมายให้ แต่ละงานที่ดำเนินการจะสามารถสัมฤทธิ์ผลได้ ก็ต่อเมื่อผู้บริหารที่มีอำนาจในการมอบหมายอำนาจหน้าที่นั้น ปัจจัยในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน คือ นโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหา ด้วยการจัดทำแผนบริหารราชการในการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้น ๓ ปี ระยะกลาง ๕ ปี และแผนระยะยาว ๑๐ ปี การลงมือปฏิบัติหรือการทำงานของหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อให้การดำเนินงานในโครงการต่างๆ เป็นไปด้วยความราบรื่น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกระดับที่ต้องวางแผนเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงาน และเป็นแนวทางเพื่อมุ่งสู่ผลสำเร็จที่คาดหวังในอนาคต โดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน ด้วยการอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการเทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

การจัดทำรายงานควรที่จะเสนอเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ไม่ลำเอียง ต้องค้นคว้า ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเอกสารสนเทศอื่นๆ ให้ถูกต้องแม่นยำก่อนการเขียนรายงาน ให้ผู้บริหารสามารถหามาตรการในการป้องกันและแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นนั้น อย่างเหมาะสมก่อนดำเนินการในขั้นตอนต่อไป สามารถแน่ใจว่าได้คาดการณ์ประเด็นปัญหาสำคัญอันเกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยเลือกมาตรการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติและคุ้มค่ากับการลงทุน ช่วยเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในการลงทุนหรือพัฒนาโครงการ การรายงานผลการดำเนินการต่างๆ ทุกขั้นตอน จะสามารถใช้ผลการรายงาน มาศึกษาเป็นข้อมูลที่จะให้ความกระจ่างต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อป้องกันความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากรได้ โดยอาศัยงบประมาณ ที่มีขอบเขตตามสภาพขององค์กร เช่น กระทรวง ทบวง กรมหรือตามขอบเขตของกิจกรรม เป็นเครื่องมือของหน่วยงานภาครัฐในการจัดทำงบประมาณทำให้องค์กรมีการวางแผน มีผลการดำเนินงานและฐานะการเงินตามเป้าหมาย เนื่องจากงบประมาณเป็นมาตรฐานขององค์กร การจัดทำงบประมาณจะทราบถึงขอบเขตการใช้จ่ายในองค์กร ซึ่งเป็นการบังคับให้องค์กรต่างๆ ต้องวางแผนการดำเนินงานตามแนวที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดการระมัดระวังในการใช้จ่าย การให้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ

๕.๑.๓ องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ อันเป็นเป้าหมายหลักของการ

พัฒนาประเทศยุคใหม่ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความความปรองดอง สมานฉันท์ เป็นมิตรกัน การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ท้องถิ่นต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐที่มีส่วนส่งเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการสื่อสารที่เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว การนำเอาวัสดุสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตใยแก้วนำแสง (Fiber Optics) ทำให้มีการพัฒนาการสื่อสารด้วยภาพ เสียง และตัวเลขได้ดีขึ้นอย่างมาก เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้สังคมโลกมีความใกล้ชิดกันจนเป็นเสมือนหมู่บ้านเดียวคือหมู่บ้านโลก ในอนาคตเทคโนโลยีเหล่านี้จะยิ่งพัฒนาไปอย่างรวดเร็วทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในการทำงานที่เริ่มมีการติดต่อกับชาวบ้านหรือประชาชน องค์กรควรที่จะติดต่อกับบุคคลหนึ่ง หรือผู้นำชุมชน หรือเป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือในชุมชนนั้นๆ และองค์กรจะต้องมีการสร้างความสัมพันธ์ให้เสมอภาคเพื่อตรวจสอบ อคติ ของตนเองและการวางบทบาทของตนเองให้เป็นกลางให้มากที่สุดและควรที่จะติดต่อกับคนทุกคนจะทำให้องค์กรมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อตรวจสอบและช่วยในการตัดสินใจ การวางตัวเป็นกลางองค์กรต้องเป็นอิสระจากการตกอยู่ใต้แนวคิด ใต้แนวทาง หรือการรับฟังข้อมูลจากผู้นำหรือกลุ่มผู้นำเพียงกลุ่มเดียวตามปกติ ในทุกชุมชน หรือ ทุกกลุ่ม

๕.๑.๔ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

จากการลงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน ต้องสอบถาม ร่วมสนทนา สังเกตการณ์ กับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบบริเวณสี่แยกอินโดจีน มีวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ชัดเจนคือ การสร้างจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน คือ ประชาชนชาวพิษณุโลกต้องได้รับประโยชน์มากที่สุดไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และต้องได้รับผลกระทบที่เป็นผลเสียจากโครงการให้น้อยที่สุด พัฒนาศักยภาพของประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกและเขตจังหวัดใกล้เคียงให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปกับการเกิดขึ้นของนโยบายพัฒนาสี่แยกอินโดจีน โดยเฉพาะการทำงานและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เนื่องด้วยประชาชนจะต้องพบปะพูดคุย ให้บริการ และทำงานกับชาวต่างชาติมากขึ้น ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนจะต้องเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีน ซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจของเอเชียที่จะต้องใช้ทางผ่านในการขนส่งสินค้าบริเวณสี่แยกอินโดจีน พัฒนาความรู้ทางด้านโลจิสติกส์ Logistics การค้าขายปัจจุบันเป็นการค้าแบบไร้พรมแดน เป็นไปอย่างเสรีและเปิดกว้าง การแข่งขันจึงมีความ

เข้มข้นและเป็นการแข่งขันกันในระดับโลก ผนวกกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นตัวกระตุ้นให้มีการเชื่อมต่อทั้งด้านข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนย้ายสินค้าที่รวดเร็ว จึงทำให้ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าไปอย่างมีระบบ ความรู้ด้านโลจิสติกส์ Logistics ของภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน

สี่แยกอินโดจีนจะเป็นผู้เล่นสำคัญของประเทศไทยในการเชื่อมต่อเส้นทางขนส่งค้า East-West และ North-South Corridor จังหวัดพิษณุโลกจะเป็นเหมือนไม้กางเขนที่ทั้งสองระเบียงเศรษฐกิจจะต้องตัดผ่าน ณ จุดนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและภาควิชาการจะต้องจริงจังกับพัฒนาระบบการขนส่งสินค้า จุดพักสินค้า และการให้บริการต่าง ๆ ณ บริเวณสี่แยกอินโดจีน การพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าจำเป็นต้องคำนึงถึงแวดล้อม มลภาวะต้องน้อยที่สุด เป็นมิตรต่อธรรมชาติ โครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลกที่กำลังจะมีสถานีรถไฟฟ้าความเร็วสูงเป็นพื้นที่ใจกลาง โครงการศูนย์พาณิชย์กรรมและโลจิสติกส์ ต้องสามารถเชื่อมต่อเส้นทางระบบขนส่งมวลชนอย่างบูรณาการ ทั้งสนามบิน รถไฟและรถโดยสารประจำทาง ต้องตอบสนองการเดินทางของนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษาที่จะต้องเดินทางผ่านจังหวัดพิษณุโลก

๕.๒ อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่องเครือข่ายทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน ดังนี้

๕.๒.๑ ประวัติสี่แยกอินโดจีนและพัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สี่แยกอินโดจีนเริ่มจาก มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อถือเป็นการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค เป็นที่มาของวิสัยทัศน์ของจังหวัดพิษณุโลกเมืองบริการแห่งสี่แยกอินโดจีน (Phitsanulok : Indochina's Service City) ยุทธศาสตร์ของจังหวัด และเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ได้พัฒนาจากทุกภาคส่วนร่วมกัน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนภาควิชาการและภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันพัฒนาศักยภาพของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ต้องสามารถจัดการทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน

และวัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเป็นระบบ ต้องดำเนินการต่อจากการวางแผนและการจัดองค์กร เมื่อได้มีการวางแผนงาน จัดแบ่งงานและกำหนดโครงสร้างขององค์กรแล้ว ผู้บริหารก็ต้องทำการจัดหาคคนเข้าทำงานตามตำแหน่งต่างๆ อย่างเหมาะสม ด้วยการจัดการองค์กรควรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เพื่อการทำงานที่มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกันซึ่งสอดคล้องกับ พระราชวรมุนี (พล อากาศโร) และคณะ ได้วิจัยเรื่อง “พระธรรมทนายาท: เครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาเพื่อการพัฒนาสังคม” ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการทำงานของเครือข่ายอดีตพระธรรมทนายาทว่าส่วนหนึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นพระสงฆ์ นักพัฒนาสังคมโดยมุ่งเน้นการทำงานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาควบคู่กับการใช้หลักการพัฒนาชุมชน เพื่อการประยุกต์ให้ชุมชนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของสังคมไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ บนหลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนแนวทางการทำงานดังกล่าวมีการรวบรวมและแบ่งแยกการจัดการพัฒนาหลักสูตรออกเป็นหลักสูตรสำหรับการอบรมพระสงฆ์ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยหลักสูตรอบรมสำหรับสามเณรหลักสูตรอบรมสำหรับพระสงฆ์ทั่วไปและหลักสูตรอบรมเกี่ยวกับการทำงานอย่างเป็นสุขสำหรับประชาชนโดยแต่ละหลักสูตร ได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักการสำคัญสำหรับการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อวัตถุประสงค์หลักของแต่ละหลักสูตรต่อไป^๑

๕.๒.๑.๑ กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอิน

โดจิ้น จากการวิเคราะห์กระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจิ้น ผลการวิจัยพบว่า กลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจิ้น คือภาครัฐเป็นพลวัตหลักในการขับเคลื่อนเครือข่ายตามที่รัฐได้ประกาศให้สี่แยก ร็องโพธิ์ จังหวัดพิษณุโลกเป็นเขตพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจิ้น โดยที่ต้องอาศัยความร่วมมือทั้งภาครัฐกิจเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาชน โดยใช้หลักการ ๓ ด้าน ดังนี้

๑) กระบวนการทำงาน คือ ต้องมีการวางแผนการทำงาน และเป้าหมายที่ชัดเจน ถูกต้องตามกฎระเบียบ รวดเร็ว ที่ไม่ล่าช้า ทันทต่อเหตุการณ์ และสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถให้ทุกหน่วยงานเข้าไปตรวจสอบการทำงาน และประเมินผลการทำงาน เพื่อสร้างความไว้วางใจให้แก่ภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกษม อัศวตรีรัตนกุล ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลไกการบริหารและการขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยของชาติระยะยาวด้านพลังงานหมุนเวียน แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มจังหวัด ภาคใต้ผลการวิจัยพบว่า การสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายพลังงานหมุนเวียน

^๑ พระราชวรมุนี (พล อากาศโร) และคณะ, “การขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการหลักสูตรพระธรรมทนายาท”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : คณะพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

เพื่อชุมชน ดังนี้ ๑) จัดการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายภาคีพลังงานชุมชน ๒) จัดงานมหกรรมพลังงานชุมชนภาคใต้ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่าย ด้านการบริหารจัดการข้อมูล ดังนี้ ๑) สร้างระบบสารสนเทศเพื่อการสนับสนุนพลังงานชุมชนภาคใต้ เช่น เว็บไซต์ คู่มือ ฯลฯ ซึ่งรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ที่ตั้งและการใช้พลังงานหมุนเวียนในชุมชนต่างๆ บุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะด้าน เป็นต้น รวมทั้งการใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ เช่น สร้าง web board ให้ทุกภาคส่วนในแต่ละจังหวัดได้ติดต่อเชื่อมโยง และหารือประเด็นปัญหาาร่วมกัน ๒) สร้างกระบวนการจัดการระบบศูนย์กลางการเรียนรู้พลังงานหมุนเวียนเพื่อชุมชน ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ๓) การพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อเป็นจุดถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จริงจากการใช้พลังงานหมุนเวียนให้แก่ชุมชนที่สนใจ^๒ ๒) การสร้างสัมพันธภาพ คือ รัฐต้องเป็นผู้นำในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริม การมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน เป็นตัวกลางที่เชื่อมต่อระหว่างรัฐเอง ภาคเอกชน ภาควิชาการ และประชาชน ที่สำคัญต้องสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน คำนึงถึงศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม อันติงามที่สืบทอดกันมารุ่นสู่รุ่นหรือตั้งแต่สมัยโบราณ ๓) การสื่อสาร คือ ความใกล้ชิด ความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันของผู้ส่งสาร แหล่งข้อมูลกับผู้รับสาร ผู้ที่ส่งสารต้องมีทักษะในการส่งสาร เพื่อป้องกันข้อผิดพลาด อาจจด หรือบันทึก เพื่อไม่ให้ลืม โดยใช้อุปกรณ์การจดหรือบันทึกภาพบันทึกเสียง เก็บเอาไว้ และนำไปถ่ายทอดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒.๑.๒ ผลการดำเนินการเครือข่ายทางสังคมกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สีเขียวอินโดจีน เครือข่ายทางสังคมกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เครือข่ายทางสังคมของจังหวัดพิษณุโลกที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสีเขียวอินโดจีน จำเป็นอย่างยิ่งที่ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชนจะต้องจริงจังกับพัฒนาระบบการขนส่งสินค้า จุดพักสินค้า และการให้บริการต่าง ๆ ณ บริเวณสีเขียวอินโดจีน การพัฒนาระบบการขนส่งสินค้าจำเป็นต้องคำนึงถึงแวดล้อม มลภาวะต้องน้อยที่สุด เป็นมิตรต่อธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นประเด็นสำคัญ ต้องเป็น Green Logistics ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ แต่ละประเทศจะต้องให้ความสำคัญต่อปัญหาอุบัติเหตุที่จะมีต่อสังคมและการทำงานที่ปลอดภัยของบุคคลที่เกี่ยวข้องและจะต้องคำนึงถึงศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม การขนส่งสินค้าและคลังสินค้าของภาคเหนือตอนล่างและของจังหวัดพิษณุโลก มีระบบการขนส่งที่หลากหลาย

^๒เกษม อัครวีร์รัตนกุล, การพัฒนาภาคีการบริหารและการขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยของชาติ ระยะยาวด้านพลังงานหมุนเวียน แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้, สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๕.

ทั้งทางราง การขนส่งทางถนน และการขนส่งทางอากาศ เป็นเหตุผลสำคัญสนับสนุนให้ภาครัฐและภาคเอกชนลงทุนด้านการคลังและการกระจายสินค้า การบริหารจัดการขนส่งสินค้าภายในพื้นที่ของศูนย์ซึ่งได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคต้องมีย่างครบครันสี่แยกอินโดจีนจำเป็นต้องยกระดับสนามบินพิษณุโลกเป็นสนามบินนานาชาติ (Phitsanulok International Airport) มีเป้าหมายการพัฒนาให้ตอบสนองการเดินทางของประชาชน และเป็นศูนย์การขนส่งสินค้าทางอากาศระดับภูมิภาค สนามบินนานาชาติพิษณุโลกจะต้องมีบทบาทเป็นศูนย์การเดินทางในระดับนานาชาติของภาคเหนือโครงสร้างพื้นฐานที่มีความจำเป็นในการขับเคลื่อนการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนจังหวัดพิษณุโลกที่กำลังจะมีสถานีรถไฟความเร็วสูงเป็นพื้นที่ใจกลาง โครงการศูนย์พาณิชยกรรมและโลจิสติกส์ ต้องสามารถเชื่อมต่อเส้นทางระบบขนส่งมวลชนอย่างบูรณาการ ทั้งสนามบิน รถไฟและรถโดยสารประจำทางต้องตอบสนองการเดินทางของนักธุรกิจ นักท่องเที่ยว นักเรียนนักศึกษาที่จะต้องเดินทางผ่านจังหวัดพิษณุโลก ประเด็นต่อมาในการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน คือ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางการผลิต การค้า และการแปรรูปสินค้าเกษตรที่สำคัญของภูมิภาคอาเซียนรองรับกระบวนการผลิต การแปรรูป และการตลาดสินค้าเกษตรไปสู่คุณภาพและมาตรฐานสินค้าปลอดภัยและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินค้าเกษตรเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยส่งเสริมงานวิจัย พัฒนาเทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรแบบบูรณาการร่วมกันทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกร มีการผลักดันให้นำผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมด้านการเกษตรไปใช้ประโยชน์ และพัฒนาระบบสารสนเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงผลผลิตทางเกษตรต้องผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการมีมาตรฐานและปลอดภัย ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ตรงต่อความต้องการของตลาด พัฒนาศักยภาพของเกษตรกร และกระบวนการผลิตและแปรรูป พัฒนาและส่งเสริมตลาดสินค้าที่มีคุณภาพ และสร้างมูลค่าสูง เพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน พัฒนาประสิทธิภาพสินค้าเกษตร มาตรฐานการผลิต และระบบการผลิต

๕.๒.๑.๓ เครือข่ายทางสังคมกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านวัฒนธรรม

๑) ทูทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีน จากการวิเคราะห์ทูทางวัฒนธรรมและเพื่อสร้างการอยู่ร่วมกันของประชาชนในพื้นที่สี่แยกอินโดจีนทำให้ผู้วิจัยพบว่า หน่วยงาน องค์กร และประชาชน ต้องศึกษาเรียนรู้ ใน ๔ ด้าน ดังนี้๑) สิ่งแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ คือ การประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดพิษณุโลก

ศึกษาความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมการประกอบอาชีพ การส่งเสริมให้ประชาชนมี ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งด้านคุณภาพชีวิต การรักษาพยาบาลยามเจ็บป่วย และรายได้ ๒) พิธีกรรม ทางพระพุทธศาสนา คือ การรักษาขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่ตั้งงามให้คงไว้ และสืบ ทอดถึงรุ่นลูก รุ่นหลานสืบไป ๓) ค่านิยม คือ สังคมที่มีค่านิยมที่เหมาะสม ถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร ความเสียสละ ความมีระเบียบวินัย ความสามัคคี เป็นต้น สังคมนั้นย่อมจะ เจริญก้าวหน้าอย่างแน่นอน สังคมใดมีค่านิยมไม่เหมาะสม เช่น ขาดระเบียบวินัย ไร้ความสามัคคี เกียจคร้าน เป็นต้น สังคมนั้นจะเสื่อมลง และขาดความมั่นคงภายในชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคม จะต้องสร้างค่านิยมที่เหมาะสมและเป็นค่านิยมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนามากที่สุด ๔) การยอมรับวัฒนธรรม คือ ยอมรับกฎเกณฑ์ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาว่าเป็นสิ่งดีงาม และต้องรักษา แบบแผนไว้สืบต่อไป การไม่ปฏิบัติตามย่อมถูกตำหนิและเป็นที่ยกย่องของสมาชิกในสังคม

๒) การขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนกับ ชุมชน จากการวิเคราะห์การขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนกับชุมชนทำให้ ผู้วิจัยพบว่า ชุมชนเป็นหน่วยที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม ของพื้นที่สี่แยกอินโดจีนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเกิดความขัดแย้งให้น้อยที่สุดนั้น ต้องอาศัย ปัจจัยต่างๆ ดังนี้ ๑) หลักการของการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนที่จำทำการขับเคลื่อนพลทาง วัฒนธรรมนั้น ต้องมีความรู้ มีความสามารถ ที่จะนำพาชุมชนของตนเดินหน้า พร้อมยอมรับกับการ เปลี่ยนที่จะเกิดขึ้นในทุกๆ สถานการณ์ ๒) บริบทของชุมชน คือ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบ อาชีพ ๓) การให้ความสำคัญกับคนในชุมชน คือ ทุกคนในชุมชนมีความสำคัญและได้รับการบริการ การปฏิบัติที่เท่าเทียมกันอย่างทั่วถึง ไม่แบ่งพรรค แบ่งพวก ไม่แบ่งชนชั้น ๔) การทำงานกับผู้นำ ท้องถิ่นคือ ในการรับนโยบายจากส่วนกลาง ผู้นำท้องถิ่นต้องมีการทำความเข้าใจที่ตรงกัน และถูกต้อง เพื่อการนำนโยบายมาปฏิบัติต่อประชาชนในชุมชน จะได้ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ ได้มากที่สุด และตรงกับเป้าหมายของส่วนกลางที่ตั้งไว้

ทั้งนี้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการและภาคประชาชน ต้องให้ ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ ไม่เป็นการบังคับ ให้ทุกๆ ภาคส่วนถือว่าทำเพื่อประเทศชาติมากกว่าทำ เพื่อหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง การเปลี่ยนแปลงจะไม่เกิดความขัดแย้ง ต้องอาศัยผู้นำ ชุมชนในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม ด้วยการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี อันดีงาม และประชาชนทุกหมู่เหล่าต้องมีสำนึกที่ดี ทั้งนี้รัฐบาลต้องให้การสนับสนุน งบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ

(อปอูน) และคณะ^๓ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กร พระพุทธศาสนาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาให้บุคคลและสังคมได้มีการเรียนรู้จากสิ่ง ที่เรียบง่ายไปสู่การพฤติกรรมที่เหมาะสม มีจิตใจและสติปัญญาในการพัฒนาตนเองและการจัดการ เพื่อคุ้มครองชีวิตที่ตีร่วมกัน เน้นการพัฒนาคนเพื่อให้มีจิตใจและปัญญาที่สมบูรณ์เห็นสังขารของ ชีวิตส่วนการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ตามแนวของพระพุทธศาสนานั้นพบว่า เครือข่ายทางสังคมของคณะสงฆ์เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทั้งภายในองค์กรคณะสงฆ์และการ ปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับฝ่ายต่างๆในสังคมเช่นภาครัฐประชาชนองค์กรธุรกิจเอกชนซึ่งได้มีการทำงาน ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อแรกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือซึ่งพวจนกระทั่งสามารถสร้างพลังทางสังคมใน การดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมโดยมีเครือข่ายธรรมมะการทำหน้าที่ตาม พระธรรมวินัยเป็นปัจจัยหลักในการเชื่อมโยงกลยามิตรการแก้ไขปัญหาทางสังคมการสร้างพื้นที่ทาง สังคมและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนาการบริหารจัดการเชิงพื้นที่และเครือข่ายเพื่อการจัดการ เชิงพื้นที่ให้เกิดพลังแห่งการพัฒนาซึ่งรูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการองค์กรของคณะสงฆ์นั้น อาจมีกระบวนการบริหารที่แตกต่างกันไปตามหลักการเป้าหมายและอัตลักษณ์ของคณะสงฆ์หรือตาม โครงสร้างอำนาจและหน้าที่ของคณะสงฆ์โดยจะต้องมีบูรณาการหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ากับ ศาสตร์สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ประสิทธิภาพประสิทธิผลการสร้างประโยชน์และ ความสุขตามแนวพระพุทธศาสนา

๕.๒.๒ กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยก อินโดจีน ผู้วิจัยพบว่าการบริหารจัดการการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน เพื่อการ ขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาล แบ่งได้ ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๒.๒.๑ กลไกภาครัฐในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยก อินโดจีน พบว่า การวางแผนช่วยลดการสูญเสียจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน ทำให้มีการกำหนดขอบเขต ในการทำงานที่แน่นอน และมีนโยบายที่ชัดเจน เป็นเครื่องช่วยให้มีการตัดสินใจอย่างมีหลักเกณฑ์ เพราะได้มีการศึกษาสภาพเดิมในปัจจุบันแล้ว กำหนดสภาพใหม่ในอนาคต ซึ่งได้แก่การตั้ง วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย แล้วหาช่องทางที่จะทำให้สำเร็จตามที่มุ่งหวัง ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถ เตรียมรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นใน อนาคต ตลอดจนป้องกันการขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงานที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการทำงาน สอดคล้องกับ **ดำรงศักดิ์ แก้วทองคำ ร่วมฉัตร บุญภักดี และ วณมาลิน ดอนเขียวไพโร** ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน : มาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลก จากการวิจัยพบว่า

^๓พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อปอูน) และคณะ , “การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้าง เครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริม สุขภาพ (สสส.) : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๖).

ควรมีการวางแผนการมาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวไว้ก่อนมีการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนอย่างเป็นทางการภายใต้การบริหารงานแบบบูรณาการใน ๓ ลักษณะ ดังนี้ (๑) มาตรการในการบริหารจัดการให้เข้าสู่ระบบที่สามารถควบคุมได้โดยพิจารณาจากปัญหาการขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัด ปัญหาสังคมและอาชญากรรม ปัญหาการสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม ปัญหาความมั่นคงและหลักมนุษยธรรม ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาการแย่งงานคนไทยทำ (๒) มาตรการตรวจสอบปราบปราม สกัดกั้น แลจับกุมดำเนินคดีอย่างเข้มงวดต่อผู้ฝ่าฝืนกฎหมาย ทั้ง พ.ร.บ. การทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๕๒๑ และ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และ (๓) มาตรการกำหนดความชัดเจนของบทบาท หน้าที่และภารกิจของแต่ละหน่วยปฏิบัติในระดับภูมิภาค (จังหวัด) การบังคับบัญชาในพื้นที่โดยตรงเพื่อให้ทราบบทบาทหน้าที่ในขั้นต้นและให้กระทรวงแรงงาน / สำนักงานจัดงานจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการประสานความชัดเจนอีกครั้งหนึ่งของการปฏิบัติในรายละเอียดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะกำหนดตามข้อเท็จจริงหรือศักยภาพของตนเองจึงจะเกิดประสิทธิภาพในการบูรณาการปฏิบัติในพื้นที่ตามนโยบายของรัฐบาลและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อจังหวัด^๔

๕.๒.๒.๒ การแปลงยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีนไปสู่การบริหารจัดการเชิงพื้นที่พบว่า ในการบริหารของผู้บริหาร โดยการควบคุมการทำงานของผู้บริหาร มีการจัดตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานขึ้นมาเพื่อรับผิดชอบโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและเป้าหมายที่ต้องการ ทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว ประหยัดเวลา และทรัพยากร เกิดการประสานสัมพันธ์ภายในองค์กร ทำให้การปฏิบัติเป็นไปด้วยความราบรื่นและสามารถตรวจสอบความสำเร็จของเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ธวัชชัย ธรรมรักษ ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารการปกครองแบบพิเศษเมืองปริมณฑล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวของจังหวัดปทุมธานี จึงควรแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๒ ลักษณะ ลักษณะแรก คือ พื้นที่ชนบทที่มีจำนวนประชากรยังไม่หนาแน่น ประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตร สมควรคงรูปแบบการบริหารการปกครองในลักษณะเดิม โดย เน้นให้ผู้ว่า CEO เป็นผู้บริหารสูงสุด เพื่อบูรณาการการทำงานในพื้นที่ การใช้นโยบายแบบทวิลักษณ์ (Dual track) รวมทั้งพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียง ลักษณะที่ ๒ พื้นที่ที่มีความเจริญ ประชาชนอยู่อย่างหนาแน่น หรือแออัด และมีความเกี่ยวข้องติดต่อกับกรุงเทพมหานคร สมควรส่งเสริมประสิทธิภาพทางการบริหารการปกครองเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงของการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาที่เป็นผลกระทบมาจากภายนอกจังหวัดปทุมธานี มิใช่ ปัญหาที่เกิดจากคนหรือในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีเอง จึงสมควรให้ราชการส่วนกลางได้เข้าไป ช่วยในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดพื้นที่สำคัญของปริมณฑลรอบกรุงเทพฯ (Greater Bangkok

^๔ ดำรงศักดิ์ แก้วทองคำ ร่วมฉัตร บุญภักดี และ วณมาลิน ดอนเขียวไพร, “การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน : มาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลก”, (มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๐).

Region) และคณะกรรมการบริหารพื้นที่สำคัญของปริมณฑลรอบกรุงเทพฯ (Greater Bangkok Region Board) ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน คณะกรรมการ เพื่อบูรณาการการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในภาพใหญ่ รวมทั้งบูรณาการบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ของหน่วยงานต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อมุ่งแก้ปัญหาที่เป็นปัญหาสำคัญของเมืองอย่างฉับพลัน ให้ตรงต่อความต้องการของประชาชน รวมทั้งเป็นช่องทางให้การบริหารราชการส่วนกลางได้สามารถเข้าไปช่วยเหลือในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนได้ทัน ท่วงที ทำให้สังคมส่วนรวมเป็น “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” (Green and Happiness Society) มีการบริหารงานแบบบูรณาการกันอย่างแท้จริง^๕

๕.๒.๒.๓ การประเมินผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ของสี่แยกอินโดจีน ได้มีการวางยุทธศาสตร์ให้จังหวัดพิษณุโลกเป็น "สี่แยกอินโดจีน" ตั้งแต่สมัยรัฐบาล พล.อ. ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นแกนกลางในการ"นำ"พัฒนาพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยให้มีความสอดคล้องกับบริบทของประเทศในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต วางเป้าหมายในแต่ละมิติ แต่ละด้านอย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการทำงานร่วมกันทุกส่วนงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้ดำเนินการอย่างแข็งขันและจริงจังในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และมีความพร้อมที่จะรับมือกับศักราชใหม่ของอาเซียนที่จะรวมกันเป็นตลาดเดียว ทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ต้องอาศัยทั้งคน ระบบ และบริบทซึ่งเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน เช่นเดียวกับ ๓ ภาคส่วนที่ต้องประสานงานและร่วมมือกัน สรุปลงและสร้างแนวทางในการดำเนินกิจการ ช่วยประสานงานความร่วมมือกันทุกด้าน ทำให้การควบคุมการดำเนินงานของฝ่ายจัดการดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งโดยปกติจะดำเนินการจัดทำงบประมาณทุกปีต่อเนื่องกันไป จึงจะเกิดการพัฒนายั่งยืนสืบต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ **ปรารถนา สติชัยวิภาวี** ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า การใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์สำหรับการจัดการทรัพยากรยังขาดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ดังนั้นความร่วมมือของทุกภาคส่วน รวมถึงตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และภาคธุรกิจเอกชน ในการจัดตั้งหน่วยงานกลางในการจัดการทรัพยากรโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ถึงปัญหาและการพัฒนาวางแผน และบริหารจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมตามศักยภาพ โดยจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นมาตรฐานระดับสากลเดียวกัน การถ่ายทอดและใช้ข้อมูล/เทคโนโลยีร่วมกัน และประมวลผลของข้อมูลในภาพรวม และของแต่ละหน่วยงาน/ภาคส่วนจะทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้ง

^๕ ธวัชชัย ธรรมรักษ์, ยุทธศาสตร์การบริหารการปกครองแบบพิเศษเมือง ปริมณฑล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๓).

สามารถปรับปรุงแก้ไขข้อมูลให้ทันสมัยได้ตลอดเวลาโดยให้ความสำคัญกับความเที่ยงตรงและการเก็บข้อมูลในหลายช่วงเวลาที่แตกต่างกันร่วมกันพัฒนาการฐานข้อมูลให้สามารถมาประยุกต์ เช่น ประเมินการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติ และคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นได้ รวมถึงการคาดการณ์ปริมาณขยะมูลฝอย และ/หรือปริมาณความต้องการอุปโภค-บริโภคได้ เป็นต้น^๖

๕.๒.๓ องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้ม การพัฒนาสีเขียวอินโดจีน

๕.๒.๓.๑ ความสัมพันธ์ของภาครัฐ กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สีเขียวอินโดจีน ในการสร้างความสัมพันธ์ของภาครัฐ ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สีเขียวอินโดจีน เป็นกระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของฝ่ายรัฐหรือรัฐบาลที่มีส่วนเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชน ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของชาติโดยรวม ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนที่อาจถือได้ว่าเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดที่สุด การรักษาสัมพันธ์ภาพที่สร้างความรู้ ความหมาย และโลกทัศน์ร่วมกัน องค์ประกอบพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หลักพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลก็คือเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความรักใคร่ ความชอบพอกัน เป็นมิตรกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ การใช้ชีวิตร่วมกัน ตลอดจนการทำงานร่วมกัน การที่ภาครัฐพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น การสร้างถนนหนทาง โรงไฟฟ้า การคมนาคมและการขนส่ง การสื่อสาร ฯลฯ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการลงทุนของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมต่างๆ แต่ก็มีปฏิเสธไม่ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าภาครัฐไม่ให้การสนับสนุนภาคเอกชนก็จะนำไปสู่ปัญหาต่างๆ มากมาย อาทิเช่น ถ้าภาคเอกชนจะต้องสร้างโรงผลิตไฟฟ้า น้ำประปา ถนนเสียเอง ก็คงไม่สามารถจะลงทุนได้โดยมีผลกำไรเพราะค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้าจะสูงจนไม่สามารถแข่งขันในตลาดได้ ขณะเดียวกันการพึ่งภาครัฐในทุกด้านก็ย่อมจะเป็นไปไม่ได้เนื่องจากทรัพยากรจำกัด ส่วนการสนับสนุนจากภาครัฐที่ไม่มีผลอย่างจริงจังเนื่องจากไม่ได้พยายามอย่างเต็มที่นั้นก็จะไม่เกิดผลในทางบวกตามที่ได้มุ่งหมาย แต่ข้อที่พึงระวังก็คือการสนับสนุนจากภาครัฐก็มีข้อจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับ **ยวดี รอดจากภัย** ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ” ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายทางสังคมที่ดูแลผู้สูงอายุจะประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และอาสาสมัครที่มาช่วยดูแล การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งชุมชนจักต้องส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันอย่างแท้จริง การพัฒนาในกลุ่มประชาชนที่อยู่ในชุมชนจะส่งผลให้มีการสนับสนุนทางสังคมตามมา การดำเนินงานโดยภาครัฐซึ่งมีบุคลากรจำกัดไม่เพียงพอกับการจัดการ

^๖ ปราบณา สติชัยวิภาวี, การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๔).

ปัญหา จำเป็นต้องอาศัยกลไกปัจจัยหลายส่วนประกอบกัน การประเมินเครือข่ายทางสังคมที่ดูแลผู้สูงอายุ ยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น อาจเป็นเพราะการสร้างเครือข่ายทำให้เกิดการติดต่อ สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือด้วยความสมัครใจ ฉะนั้นการสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน ที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ^๗

๕.๒.๓.๒ เครือข่ายทางสังคม กับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน การเปลี่ยนแปลงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น จะเห็นได้ว่าวัฒนธรรมกับสังคมต้องไปด้วยกันเสมอ มีผลเกี่ยวเนื่องกัน โดยเฉพาะในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์กับรัฐโครงสร้างของสังคมด้วย อัตราการเปลี่ยนแปลงในแต่ละสภาพของสังคมอาจแตกต่างกัน การเปลี่ยนแปลงดำเนินไปในอัตราเร็วและสลับซับซ้อน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ หรืออาจเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศได้ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กล่าวคือ ชุมชนที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ และบางครั้งการปรับตัวไม่ได้ ก็อาจหาทางออกด้วยการทำลายชีวิตตนเอง ในการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมทุกภาคส่วนต้องมีเป้าหมายเหมือนกัน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของปัญหาและกิจกรรม ตลอดจนความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้คนในสังคมนั้นๆ การที่ประชาชนนำความรู้ความสามารถ ตลอดจนเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในลักษณะโครงสร้างทางสังคม ตลอดจนสถาบันต่างๆ ในสังคม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ อาจเป็นไปในทางก้าวหน้าหรือถดถอย เป็นไปอย่างถาวรหรือชั่วคราว ด้วยวางแผนให้เป็นไปหรือเป็นไปเอง และที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษก็ได้ทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับ **ยุพิน เกื่อนศรี และนิภา โมราภ** ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพ้อ อำเภอมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความสนใจเข้าร่วมกลุ่มเพื่อเรียนรู้กระบวนการปลูกข้าวอินทรีย์มากขึ้นและมีความตระหนักในเรื่องการดูแลสุขภาพมากขึ้น จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการวิจัยทำให้ได้รับความรู้เพิ่มเติมทั้งในด้านการผลิต และการตลาดเพิ่มมากขึ้นเกิดเครือข่ายผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ทั้งภายในจังหวัดและภายนอกจังหวัดมากขึ้นและเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ศูนย์เรียนรู้วิถีชีวิตวิถีชีวิตเพื่อขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดเครือข่ายสนับสนุนการผลิตหน่วยงานของรัฐที่เข้าใจและเข้าถึงกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่มากขึ้น เกิดศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายเกษตรกรให้ชุมชนและประชาชนร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาเครือข่าย

^๗ ยุวดี รอดจากภัย, “การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๐).

อย่างต่อเนื่อง มีการเชื่อมโยงภาคีและแหล่งทุนเพื่อบริการวิชาการ ทำให้ได้กลไกในการบริหารจัดการ เครือข่ายของผู้ปลูกข้าวอินทรีย์^๕

๕.๒.๓.๓ องค์การชุมชนกับการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรมของพื้นที่สี่แยกอินโดจีน องค์การควรที่จะรู้จักหรือติดต่อกับบุคคลหนึ่งหรือผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือ และองค์การจะต้องมีการแลกเปลี่ยนความสัมพันธ์ให้เสมอภาค ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบ อคติ ของตนเองและการวางบทบาทของตนเองให้เป็นกลางให้มากที่สุด และควรที่จะติดต่อกับคนทุกคนจะทำให้องค์การมีแหล่งข้อมูลหลายแหล่งเพื่อตรวจสอบและช่วยในการตัดสินใจ เมื่อองค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน การให้ความสำคัญกับคนในชุมชนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนพลวัตทางวัฒนธรรม โดยให้คนในชุมชนค้นหาความต้องการและปัญหาของตนเองให้พบ ไม่ว่าจะด้วยวิธีกระตุ้น ยั่วยุ หรือชักจูงก็ตาม โดยเฉพาะการรับรู้และความเข้าใจในเรื่องของปัญหาและวิธีแก้ปัญหของชาวบ้าน เช่น ในหมู่บ้านนั้นในการรวมกลุ่มกัน จะต้องมีการปัญหาเกิดขึ้นแน่ๆ เมื่อมีคนมากขึ้นก็ต้องมากปัญหาตามมามากด้วย เช่น เวลาเจ็บป่วยแล้วไปเยี่ยมเยียนชาวบ้านก็จะพูดปัญหาออกมา เป็นวิธีการเข้าสู่ปัญหาโดยตรง เพื่อการสร้างสรรคความเจริญในทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ให้แก่ชุมชนและประเทศชาตินั้น การฝึกอบรมให้ประชาชนรู้จักการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอุ้น) และคณะ^๖ ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาให้บุคคลและสังคมได้มีการเรียนรู้จากสิ่งที่เรียบง่ายไปสู่การพฤติกรรมที่เหมาะสม มีจิตใจและสติปัญญาในการพัฒนาตนเองและการจัดการเพื่อคุ้มครองชีวิตที่ดีร่วมกัน สำ เน้นการพัฒนาคนเพื่อให้มีจิตใจและปัญญาที่สมบูรณ์เห็นสัจธรรมของชีวิตส่วนการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมเพื่อการเรียนรู้ตามแนวของพระพุทธศาสนานั้นพบว่า เครือข่ายทางสังคมของคณะสงฆ์เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ทั้งภายในองค์กรคณะสงฆ์และการปฏิสัมพันธ์ภายนอกกับฝ่ายต่างๆ ในสังคม เช่น ภาครัฐประชาชนองค์กรธุรกิจเอกชนซึ่งได้มีการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อแรกเปลี่ยนเรียนรู้ช่วยเหลือพึ่งพาจนกระทั่งสามารถสร้างพลังทางสังคมในการดำเนินกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและการพัฒนาสังคมโดยมีเครือข่ายธรรมมะการทำหน้าที่ตามพระธรรมวินัยเป็นปัจจัยหลักในการเชื่อมโยงกลยุธมิตรการแก้ไขปัญหาทางสังคมการ

^๕ ยุพิน เกื่อนศรี และนิชภา โมราถบ, “การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพ้อ อำเภอมือง จังหวัดอุดรดิตรต์”, รายงานการวิจัย, (สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตรต์, ๒๕๕๙).

^๖ พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอุ้น) และคณะ, “การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้างเครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”, รายงานการวิจัย, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๖).

สร้างพื้นที่ทางสังคมและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และเครือข่าย เพื่อการจัดการเชิงพื้นที่ให้เกิดพลังแห่งการพัฒนาซึ่งรูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการองค์กร ของคณะสงฆ์นั้นอาจมีกระบวนการบริหารที่แตกต่างกันไปตามหลักการเป้าหมายและอัตลักษณ์ของ คณะสงฆ์หรือตามโครงสร้างอำนาจและหน้าที่ของคณะสงฆ์โดยจะต้องมีบูรณาการหลักการทาง พระพุทธศาสนาเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้ประสิทธิภาพประสิทธิผลการ สร้างประโยชน์และความสุขตามแนวพระพุทธศาสนา

๕.๒.๔ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบ ของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

องค์ประกอบและประเด็นกิจกรรมการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ดังนี้ การพัฒนาเชิง พื้นที่สี่แยกอินโดจีน คือ กระบวนการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการค้า การลงทุน และโอกาสทาง ธุรกิจบริเวณพื้นที่สี่แยกอินโดจีน มีองค์ประกอบและประเด็นกิจกรรมที่จะใช้ในการพัฒนา เป็น เครื่องมือสำคัญที่จะนำมาใช้ในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ การดำเนินงานควรให้ผลได้อย่าง ต่อเนื่องระยะยาว ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน อย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างพอเพียงภายในชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งการ ส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน การ พัฒนาทักษะทางภาษาไม่ว่าจะเป็นจีนหรืออังกฤษ ต้องให้การสนับสนุนประชาชนในการพัฒนาทักษะ ทางภาษา ในเรื่องของการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการสอนภาษาเพื่อให้ความรู้แก่ ประชาชนในราคาที่ถูกลงหรือไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาควิชาการ สถาบันการศึกษาต่างๆ ควรมีบุคลากรที่มีคุณภาพมีความรู้และความสามารถให้การถ่ายทอดสื่อสารเป็นอย่างดี การพัฒนาเชิง พื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีนต้องมีการจัดการระบบโลจิสติกส์ Logistics เป็นไปในลักษณะการ เคลื่อนย้ายสินค้าต้องเป็นแบบบูรณาการเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูล ข่าวสารที่ส่งต่อกันอย่างรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ จะต้องมีการจัดการให้ทุกกระบวนการมีความเป็น ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และต้องเป็นแบบเชิงระบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thomas J. Peters & Robert H. Waterman, Jr. ได้วิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบองค์กรที่มีประสิทธิภาพใน อนาคต” ผลการวิจัยพบว่า องค์กรในอนาคตที่บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเทคนิคการจัด องค์กร ได้แก่ ๑) มุ่งเน้นการปฏิบัติ (a bias for action) การทำองค์กรให้คล่องตัว การทดลองปฏิบัติ และการทำระบบให้ง่าย ๒) มีความใกล้ชิดกับลูกค้า (Close to the Customer) บริการ คุณภาพ และความเชื่อมั่น รวมทั้งความเป็นนักหาช่องว่างและการฟังความเห็นของลูกค้า ๓) มีความอิสระใน การทำงานและความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจการ (Autonomy and Entrepreneurship) ๔) เพิ่มผลผลิต โดยอาศัยพนักงาน (Productivity Through People) ๕) สัมผัสกับงานอย่างใกล้ชิดและความ

เชื่อมั่นในคุณค่าเป็นแรงผลักดัน (Hand on and Value driven) ๖) ทำแต่ธุรกิจที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวเนื่อง (Stick to Knitting)๗) รูปแบบเรียบง่ายธรรมดา พนักงานอำนวยความสะดวกหรือส่วนกลางมีจำกัด (Simple form and Lean staff) สายงานที่จัดตามประเภทของสินค้าพร้อมกับได้กระจายอำนาจให้กับแต่ละสายงานอย่างเต็มที่ ๘) เข้มงวดและผ่อนปรนในเวลาเดียวกัน (Simultaneous loose tight properties)การทำให้พนักงานเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นร่วมกันในคุณค่าของลูกค้า คุณภาพของสินค้าและบริการ การสื่อความแบบไม่มีพิธีรีตอง และการต้องคิดค้นสิ่งแปลกๆใหม่ๆ เป็นต้นขณะเดียวกัน ก็ได้เปิดโอกาสให้พนักงานมีความอิสระในการทำงานอย่างเต็มที่ และได้ใช้สิ่งที่ผ่อนปรนไปให้กลับมาควบคุมการทำงานของพนักงานด้วยการมีวินัยในการทำงานด้วยตนเองแทน^{๑๐}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๑.๑ การกำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินนโยบายขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรสอดคล้องกับนโยบาย โดยภาครัฐเป็นต้นแบบในการร่วมประสาน กำหนดนโยบายการขับเคลื่อนเครือข่ายนำประสบการณ์ที่เกิดขึ้นไปสร้างสัมพันธภาพของภาครัฐ และเครือข่ายทางสังคม

๕.๓.๑.๒ กำหนดเป็นนโยบายหลักของจังหวัดพิษณุโลก สร้างระบบบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน และให้ความรู้ในการจัดการที่ถูกต้องแม่นยำ

๕.๓.๑.๓ การกำหนดนโยบายและวางแนวทางของรัฐบาล ในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ๕.๓.๑.๒ สร้างระบบบูรณาการทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเรื่องการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน และให้ความรู้ในการจัดการที่ถูกต้องแม่นยำ

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๒.๑ การปฏิบัติงานต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทุกขั้นตอน โดยเฉพาะการตรวจสอบและร่วมวางแผน

๕.๓.๒.๒ การจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ พัฒนاتตนเองให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้

๕.๓.๒.๓ สนับสนุนงบประมาณในการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนให้ทั่วถึงทุกพื้นที่อย่างพอเพียง

^{๑๐} Thomas J. Peters & Robert H. Waterman, Jr., **Management, 5th ed.**, “Development Strategy for the effective organization in the future”, (USA: John Wiley & Sons, 1982).

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๓.๓.๑ ควรทำการศึกษาวิจัยโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

๕.๓.๓.๒ ควรทำการศึกษาวิจัยปัญหาและอุปสรรคการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน

บรรณานุกรม

(๑) หนังสือ :

- กรุงเทพธุรกิจ. "สี่แยกอินโดจีน" ศูนย์กลางเชื่อมโยงโอกาสในอาเซียน (1)." <<https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/610217>>, พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. "การดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีน." <<http://www.phitsanulok.go.th/indo/indo.htm>>, พฤศจิกายน ๒๕๖๒.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. **การบริหารทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. สมุทรปราการ : เดชกมล ออฟเซท, ๒๕๕๐.
- เกื้อ วงศ์บุญสิน. **ประชากรกับการพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- จ่านง ไพโรจน์. **นโยบายและกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : ไสภณการพิมพ์, ๒๕๓๕.
- จิราหนู โสภาก. **ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๔.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทในการบริหารงาน พัฒนาชนบท**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๗.
- ชาติชาย ณ เชียงใหม่. **การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนการพัฒนาของ องค์กรประชาชน**. กรุงเทพมหานคร : สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์, ๒๕๓๓.
- ชูป กาญจนประกร. **อ้างอิง เอกสารการสอนชุดวิชา. การบริหารงานบุคคลภาครัฐ. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ ๒๕. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๒.**
- ชูป กาญจนประกร. **อ้างอิง เอกสารการสอนชุดวิชา. การบริหารงานบุคคลภาครัฐ. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พิมพ์ครั้งที่ ๒๕. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๒.**
- ดำรง วัฒนา. **"ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น". รายงานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๔.

- ดำรงศักดิ์ แก้วทองคำ ร่วมฉัตร บุญภักดี และ วณมาลิน ดอนเขียวไพโร. การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน : มาตรการจัดระบบแรงงานต่างด้าวในจังหวัดพิษณุโลก. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๕๐.
- เต็มศักดิ์ ทองอินทร์. ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ธีรนนท์ นันทขว้าง. กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย. “วิชาวิทยาการพัฒนาคความมั่นคงแห่งชาติ”. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : กองทัพบก, ๒๕๕๑.
- บุญเกียรติ ชีวตระกูลกิจ. ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเอาชนะความยากจน. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๔๗.
- บุญเกียรติ ชีวตระกูลกิจ. การจัดการเชิงกลยุทธ์สำหรับ CEO. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุขุมและบุตร, ๒๕๔๗.
- ปธาน สุวรรณมงคล. การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์กองกลาง สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๒๗.
- เป็รื่อง กิจรัตน์ภร. การจัดการอุตสาหกรรมและการผลิต. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๓.
- พลเดช ปิ่นประทีป. พิษณุโลก ๒๐๒๐ วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาสี่แยกอินโดจีน. พิษณุโลก : ชมรมศึกษาเพื่อการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน. ๒๕๔๐.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอกซ์เปอร์เน็ทจำกัด, ๒๕๔๔.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, ๒๕๔๖.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖.
- วัชรีย์ บุรณสิงห์. การบริหารหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.
- วัฒนา พัฒนพงษ์. ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : บรรณสาส์นการพิมพ์, ๒๕๔๖.
- วัฒนา วงศ์เกียรติ และคณะ. การวางแผนกลยุทธ์ ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์อินโดกราฟฟิกส์, ๒๕๔๖.
- วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์. การวางแผนกลยุทธ์ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร : อินโนกราฟฟิกส์, ๒๕๔๖.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. ปัญหาและแนวทางแก้ไขและแนวโน้มของหลักกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการไทย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗.

- ศิริ ทิวพันธ์. **ยุทธศาสตร์ กู้ชาติ กู้แผ่นดิน**. พิษณุโลก : หจก. โรงพิมพ์ตระกูลไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๖๑.
- . **สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ๒๕๔๑-๒๕๔๔**. พิษณุโลก : หจก. โรงพิมพ์ตระกูลไทย, ๒๕๓๗.
- สถาบันวิจัยการเติบโตอย่างชาญฉลาดประเทศไทย. “(พิษณุโลก) แผนยุทธศาสตร์พิษณุโลก 2020 เขตเศรษฐกิจใหม่สี่แยกอินโดจีน.” <<http://oknation.nationtv.tv/blog/smart-growththailand/2015/11/19/entry-1>>, มีนาคม ๒๕๖๐.
- สนธยา พลศรี. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๓.
- สมพงษ์ สุวรรณจิตกุล. **รวมแนวคิด ๔๕** ญู. ประมวลความคิดของปรมาจารย์ด้านการบริหารจากอดีตปัจจุบันและอนาคต. บริษัทซีเอ็ดยูเคชั่น จำกัด (มหาชน), ๒๕๔๗.
- . **การบริหารตามสถานการณ์**. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, ๒๕๔๕.
- . **การวางแผนแก้จนโดยคนจน**. ชลบุรี : สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, ๒๕๔๕.
- สมยศ นาวิการ. **แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บรรณกิจ, ๒๕๔๕.
- สำนักงานจังหวัดกลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. “การพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกเป็นสี่แยกอินโดจีน.” <<http://www.phitsanulok.go.th/indogeen.htm>>, มีนาคม ๒๕๖๐.
- สำนักงานประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ. **การพัฒนาแนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจ (Economic Corridors Development)**. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กันยายน ๒๕๕๔.
- สุเทพ เชาวลิต. **การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๕๑.
- เสนาะ ตีเยาว์. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- อคิน ระพีพัฒน์. **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณการพิมพ์, ๒๕๒๗.
- อดิศร เพียงเกษ. **ศิลปะการพูด : วิธีเอาชนะใจคน**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. **การประเมินความคุ้มค่าเงินในงาน HRD**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมกมลการพิมพ์, ๒๕๔๖.
- อุทิศ ขาวเอียร. **ยุทธศาสตร์ขององค์กรเพื่อการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ดี, ๒๕๔๖.

(๒) **คุณนิพนธ์/รายงานการวิจัย :**

- เกษม อิศวตรีรัตนกุล. การพัฒนากลไกการบริหารและการขับเคลื่อนนโยบายการวิจัยของชาติ ระยะยาวด้านพลังงานหมุนเวียน แบบมีส่วนร่วมในกลุ่มจังหวัดภาคใต้. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๕.
- กันต์ อินทวงศ์. การเตรียมความพร้อมต่อการเปิดเสรีด้านแรงงานในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ของแรงงานไทยในเขตพื้นที่สี่แยกอินโดจีน. อุตรดิตถ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๖๐.
- จิราณูช โสภาก. ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย กรณีศึกษา : อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรและอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๔.
- ดำรงค์ วัฒนา. “ระบบการบริหารจัดการท้องถิ่น”. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ๒๕๕๔. หน้า ๒๐.
- ทวีชัย บุญเติม. “การพัฒนาการจัดการเชิงยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่นสำหรับพุทธศักราช ๒๕๕๐”. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- ธวัชชัย ธรรมรักษ์. ยุทธศาสตร์การบริหารการปกครองแบบพิเศษเมือง ปริมณฑล ศึกษากรณี จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๓.
- นียดา สวัสดิพงษ์. การอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา ชุมชนชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านตะเพินคี จังหวัดสุพรรณบุรี. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, ๒๕๖๐.
- ปรารธนา สติธยวิภาวี. การพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการพื้นที่และทรัพยากรเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๔.
- พระมหานรากร วรเมธี (ช่างบุ). “การพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนของ ประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย, ๒๕๕๘.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร (อบอู่) และคณะ . “การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการสร้าง เครือข่ายองค์กรพระพุทธศาสนาในประเทศไทย”. รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) : กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๖.

พระราชวรมูณี (พล อาภากรโร) และคณะ. “การขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดหลักสูตรพระธรรม
ทายาท”. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : คณะพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ยุพิน เกื่อนศรี และนิชภา โมราถบ. “การพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ ตำบลวังกะพี้
อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์”. รายงานการวิจัย. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี
สารสนเทศ : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, ๒๕๕๙.

ยุวดี รอดจากภัย. “การพัฒนาเครือข่ายทางสังคมในการดูแลผู้สูงอายุ”. รายงานการวิจัย.
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๐.

วาสนา จักรแก้ว. การค้าชายแดนและผลกระทบต่อชุมชนกรณีศึกษา : ประตุการค้าสี่แยกอินโดจีน
จังหวัดพิษณุโลก. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๗.

สมบุรณ์ เจริญจิระตระกูล และคณะ. “โครงการวิจัย องค์กรการเงินชุมชนกับการพัฒนาชุมชนแบบ
องค์กรรวม”. รายงานการวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว), ๒๕๕๔.

อภิศักดิ์ ธีระวิสิทธิ์. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมและสวัสดิการสังคมเชิงพื้นที่กรณีศึกษา
จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๕๔.

(๓) สัมภาษณ์ :

นายบัณฑิต วงศาเสนานุรักษ์, ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ

นายเอกชัย โกมลภิตต์, มหาวิทยาลัยนเรศวร

นายสมไทย วงษ์เจริญ, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

นางสาวธัญญลักษณ์ คำสัตย์วงศ์, เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ, มหาวิทยาลัยนเรศวร

นางเฉลียว อยู่จำนง, นักวิชาการศึกษำชำนาญการ, องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

นางเพชร ศรีรัตโนภาส, ข้าราชการบำนาญ สพพ.พล.๑,

นางชวนชม นิ่มเจริญ, ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙

นางประนอม ทิวะพันธุ์, นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน, จังหวัดพิษณุโลก

นางมณฑนา ไกรศาศิลป์, นักวิชาการชำนาญการ สพพ.พล๓

นางสาวสงกรานต์ เกตุดี, เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน, จังหวัดพิษณุโลก

นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์, วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก

นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล, พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก

นายเจษฎา ลัมศรีตระกูล, นายอำเภอเมืองพิษณุโลก

นายขจรเกียรติ แผงศรี, ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก

นายธวัชชัย สิทธิวีระกุล, เกษตรจังหวัดพิษณุโลก

นายนรินทร์ กวางทอง, โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก

นายนิติศาสตร์ จันทร์เดช, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก
 นายนิพัทธ์ เกษแพ, ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม, มหาวิทยาลัยนเรศวร
 นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์, หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, จังหวัด
 พิษณุโลก

นายบุญทรง แทนธานี, นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก
 นายปฏิภัก วิจารณ์ปรีชา, รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราช
 นายประเสริฐ ประจันตะเสน, ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา
 นายประพจน์ ยอดไพฑูริย์, ผอ.สอต.พิษณุโลก, สถานีวิทยุกระจายเสียงกรมอุตุฯ มหาวิทยาลัย
 นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาฒย์, นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก
 นายสุทธิวัฒน์ ต่ายวัลย์, นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ
 นายสุธี คำมาเมือง, ที่ปรึกษาด้านการเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
 นายอนิรุช โกศิยพงษ์, นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิษณุโลกเขต ๑
 ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุฒระกุล, คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ผศ.สุพจน์ พฤษะวัน, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
 พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว, สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก
 พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์, รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
 พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์, กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
 พล.ต.ท. วสันต์ วัสสานนท์, นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก
 พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์, ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
 รศ.ดร.โชติ บดิรัฐ, คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 จังหวัดพิษณุโลก

รศ.ดร.กาญจนา วิชญาปกรณ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร
 นายสมชาย เทพรักษ์, ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดี จังหวัดพิษณุโลก
 นายวิโรจน์ จิริฐิติกาลโชติ, ประธานกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจเขตพื้นที่ภาคเหนือหอการค้าไทย
 จังหวัดพิษณุโลก

นายอนันต์ สิทธิรุ่งโรจน์, ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ
 พระครูอภัยโกศล (เจริญ กิตติคุณ), วัดกรับพวงเหนือ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
 พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร., ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยา, จังหวัดพิษณุโลก
 พระครูสิทธิธรรมวิทย์ (สำลี วราโภ), เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะ, อำเภอเมืองพิษณุโลก

๒. ภาษาอังกฤษ

(I) Books. :

- Fayol. Henri. **General and industrial management**. London : Pittman & Sons, 1964.
- Gulick L. and Urwick J.. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1973.
- Gulick L. and Urwick J.. **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1973.
- Gulick. Luther and L. Urwick (Eds.). **Papers on the Science of Administration**. New York : Institute of Public Administration, 1937.
- H. Mintzberg. B. Ahlstrand and J. Lampel. **Strategy Safari: A Guided Tour Through Wild of Strategic Management**. New York : The Free Press, 1998.
- H. Mintzberg. B. Ahlstrand and J. Lampel. **Strategy Safari: A Guided Tour Through Wild of Strategic Management**. New York : The Free Press, 1998).
- Hersey. P.M.. & Blanchard. K. **Management of organizing human resources**. Englewood Cliffs. NJ : Prentice-Hall, 1982.
- Holt. D.H. **Management principles and practices (3rd ed.)**. Englewood Cliff. NJ : Prentice-Hall, 1993.
- Maslow. A .. **A theory of human motivation Psychological Review 50**. N.Y. McGraw – Hill, 1943.
- Rice. Alan. **Human Resource Management**. In a Business Context. 2 edition. London : Thomson Learning, 2004.
- Sergiovanni. T.J.. & Carver. F.D.C.. **The new school executive a theory of administration**. New York : Harper & Row, 1980.
- Simon. Herbert. **Smithburg. Donald. And Thompson. Victor A Public Administration**. New York : Alfred Aknopt, 1961.

ภาควิชา ก
แบบสัมภาษณ์งานวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก”

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก” จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลสำคัญจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์จะนำไปสังเคราะห์ข้อมูล แล้ววิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาครัฐ เครือข่ายทางสังคม และองค์กรชุมชนกับการขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีนต่อไป

แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ เป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ส่วนที่ ๒ สภาพทั่วไปของชุมชน ประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนเป็นอย่างไร

ส่วนที่ ๓ กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีนเป็นอย่างไร

ส่วนที่ ๔ แนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีนเป็นอย่างไร

ส่วนที่ ๕ ภายใต้อยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ก่อเกิดการค้นหาคิดค้นวิธีการในการแก้ไขและจัดการเป็นอย่างไร

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการบันทึกเสียง จัดบันทึก และถ่ายภาพระหว่างทำการสัมภาษณ์ทุกขั้นตอน เพื่อประกอบรายงานการวิจัย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความเมตตาเอื้อเฟื้อข้อมูลทางวิชาการเป็นอย่างดี

คณะผู้วิจัย

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล

- ๑) ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....
- ๒) ที่อยู่.....
- ๓) ตำแหน่ง.....
- ๔) สังกัด.....
- ๕) เบอร์โทรศัพท์.....

ส่วนที่ ๒ สภาพทั่วไปของชุมชน

- ๒.๑ การประกอบอาชีพ
- ๒.๒ ประวัติการพัฒนาสี่แยกอินจัน
- ๒.๓ ประเพณี วัฒนธรรม ท้องถิ่น
- ๒.๔ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร
- ๒.๕ การมีส่วนร่วมของประชาชน
- ๒.๖ ปัญหาที่พบในชุมชน

ส่วนที่ ๓ กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินจันเป็นอย่างไร

- ๓.๑ การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินจันเป็นอย่างไรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

๓.๒ กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินจันเป็นอย่างไรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๔ แนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินจันเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๕ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินจัน ก่อเกิดการค้นหาคิดค้นวิธีการในการแก้ไข และจัดการเป็นอย่างไร

- ๕.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินจัน ก่อให้เกิดการค้นหาคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญหาในชุมชนได้อย่างไร

.....

.....

.....

๕.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่สี่แยกอินจัน มีกระบวนการจัดการอย่างไร ให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

.....

.....

.....

๕.๓ ปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดเครือข่ายทางสังคม

.....

.....

.....

๕.๔ การแก้ไขปัญหาในชุมชนที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

๕.๕ ในชุมชนต้องการได้รับความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

๕.๖ ผลกระทบต่อชุมชนจากการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาสี่แยกอินจันมาใช้ในพื้นที่มีด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
หนังสือรับรองการนำไปใช้ประโยชน์

หนังสือรับรองการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วันที่ ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

เรื่อง การรับรองการใช้ประโยชน์ของผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์
กรบวนมีสการ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เกล้าฯ พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์ ตำแหน่ง ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ขอรับรองว่าได้นำ ผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เรื่อง สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก ซึ่งเป็นงานวิจัยของ พระครูรัตนสุดาภรณ์, ดร. (ธีรเดช โพธิ์ทอง) โดยนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์/เป้าหมายของงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงปัจจุบัน ซึ่งการนำผลงานวิจัย/งานสร้างสรรค์เรื่องนี้เป็นไปใช้ประโยชน์ ก่อให้เกิดผลดังนี้

๑. เกิดกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
๒. เกิดกลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน
๓. ทราบองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน
๔. สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารสามารถเตรียมรับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค และความยุ่งยากที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจนป้องกันการขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในหน่วยงานที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งและสาธารณูปโภคร่วมกับภาครัฐ

ขอรับรองว่าข้อความข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ..... พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์

(พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์)

ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

ภาคผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้ และกิจกรรม
ที่ได้ดำเนินการและผลที่ได้รับของโครงการ

**ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ได้ดำเนินการและผลที่ได้รับของโครงการ**

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรล่วัตถุประสงค์	โดยทำให้
๑. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบแนวคิดเกี่ยวกับเครือข่ายทางสังคม - ทราบแนวคิดเกี่ยวหลักการมีส่วนร่วม - ทราบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร - ทราบแนวความคิดการบริหารจัดการภาครัฐ - ทราบแนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา - ทราบผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ 	ข้อที่ ๑	ทำให้สามารถนำไปสู่การกำหนดแนวทางและกรอบดำเนินการวิจัยได้
๒. ศึกษาข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	<ul style="list-style-type: none"> - ทราบประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน - ทราบกลไกกระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิง 	ข้อที่ ๑ ข้อที่ ๒ และข้อ ๓	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถวิเคราะห์กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน - สามารถองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุมิติวัตถุประสงค์	โดยทำให้
	<p>พื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน</p> <p>- ทราบองค์ประกอบ การกำหนด ยุทธศาสตร์ การ วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการ พัฒนาสี่แยกอินโดจีน</p>		<p>การวิเคราะห์ ยุทธศาสตร์ และ แนวโน้มการพัฒนาสี่ แยกอินโดจีน</p>
<p>๔. รวบรวมข้อมูลจาก รายงานการวิจัยย่อย ทั้ง ๔ ฉบับ</p>	<p>ทราบความสัมพันธ์ ของเครือข่ายทาง สังคม นโยบาย และ ผลกระทบของการ พัฒนา และได้นำเสนอ ยุทธศาสตร์การพัฒนา เชิงพื้นที่สี่แยกอินโด จีน</p>	<p>ข้อที่ ๔</p>	<p>สามารถวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ของ เครือข่ายทางสังคม นโยบาย และ ผลกระทบของการ พัฒนา และได้นำเสนอ ยุทธศาสตร์การพัฒนา เชิงพื้นที่สี่แยกอินโด จีน</p>
<p>๕. รายงานฉบับ สมบูรณ์</p>	<p>ได้รายงานฉบับ สมบูรณ์ที่สามารถตอบ วัตถุประสงค์ของ โครงการวิจัยทั้ง ๔ ข้อ คือ</p> <p>๑. เพื่อศึกษา ประวัติพัฒนาการ และกระบวนการ ขับเคลื่อนเครือข่าย ทางสังคมในการ พัฒนาสี่แยกอินโดจีน</p> <p>๒. เพื่อศึกษากลไก กระบวนการภาครัฐใน</p>	<p>ข้อที่ ๑ - ข้อที่ ๔</p>	<p>- ได้รายงานการวิจัยที่ มีคุณค่าสามารถตอบ วัตถุประสงค์ของการ วิจัย และนำไปใช้ ประโยชน์ได้</p> <p>- ได้ชุดองค์ความรู้ที่ สามารถเผยแพร่ได้</p>

กิจกรรม	ผลที่ได้รับ	บรรลุวัตถุประสงค์	โดยทำให้
	<p>การบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์สี่แยกอินโดจีน</p> <p>๓. เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ ยุทธศาสตร์ และ แนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน</p> <p>๔. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และ ผลกระทบของการพัฒนา และเสนอ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน</p>		

ภาคผนวก ง
แบบสรุปโครงการ

แบบสรุปโครงการวิจัย (เพื่ออนุมัติจบโครงการวิจัย)
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๑. สัญญาเลขที่ ว.๓๑๒/๒๕๖๐

๒. ชื่อโครงการ สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก

๓. หัวหน้าโครงการวิจัย/นักวิจัย พระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร. (ธีรเดช โพธิ์ทอง)

หน่วยงานที่สังกัด วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

โทรศัพท์ ๐๘๑-๐๔๒-๗๑๘๒

E-mail tandej@hotmail.com

๔. ความสำคัญ/ความเป็นมา/ประเด็นปัญหาก่อนการวิจัย

อดีตที่ยาวนานของสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนแม้จะมีอายุตามการจัดตั้งเป็นสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ หลังจากได้เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสี่แยกอินโดจีนสำหรับภาคเหนือตอนล่างและได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรียุค พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ก็ได้มีบทบาทในรูปแบบต่างๆ ต่างกรรม ต่างวาระ เช่น การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด การควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ การพัฒนาบุคลากรสำคัญของชาติในองค์กรสำคัญต่างๆ การพัฒนาแบบองค์รวมในรูปแบบของการกระจายอำนาจ การสร้างชุมชนเข้มแข็งชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนเศรษฐกิจสีเขียวปลอดสารพิษ ชุมชนคุณธรรมจริยธรรม และได้ร่วมกับองค์กรของรัฐบาล ภาคเอกชนในด้านต่างๆ อีกหลายด้านเพื่อสร้างองค์กรต้นแบบขยายผลไปทั่วประเทศ

นับตั้งแต่รัฐบาลช่วง พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ได้เห็นชอบการพัฒนายุทธศาสตร์พัฒนาสี่แยกอินโดจีน ในกรอบประเทศ อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง แนวระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และแนวระเบียบเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ด้วยความหวังว่าจะให้ยุทธศาสตร์พัฒนาสี่แยกอินโดจีน เป็นยุทธศาสตร์หลักของการพัฒนาภาคเหนือตอนล่างทั้ง ๙ จังหวัด ซึ่งมีความสำคัญอันเป็นภูมิภาคหัวใจของประเทศที่จะเชื่อมโยงด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานกับอย่างกึ่ง ด้านตะวันตกกับตานัง ด้านตะวันออกกับคูนหมิง ด้านเหนือ มาเลเซีย – สิงคโปร์ – กัมพูชา ด้านใต้แต่สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศก็ตกต่ำมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๓ ทำให้เป้าหมายที่จะพัฒนาตามยุทธศาสตร์ไม่เป็นที่ไปตามเป้าหมายที่กำหนด

อย่างไรก็ตามสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนไม่ได้แสดงความย่อท้อแต่ตรงกันข้ามกลับพยายามเสนอความคิดเชิงยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาล รัฐบาลแล้วรัฐบาลเล่าให้เห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างภูมิภาคภาคเหนือตอนล่างเป็นอันเป็นหัวใจของประเทศอย่างแท้จริง การเปลี่ยนรัฐบาลบ่อยครั้ง

ประกอบกับการขาดวิสัยทัศน์ความมั่นคงและการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจน สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีนไม่สามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้มแข็งพอที่จะร่วมกับประเทศอาเซียนอื่นๆ จนเป็นที่เกรงใจของมหาอำนาจต่างๆ ได้สถาบันพัฒนาสถาบันสี่แยกอินโดจีนดำเนินนโยบายเชิงรุก นำประชาชนและองค์กรต่างๆ ในภาคเหนือเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จาก ๒ ปี ที่ผ่านมา สถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ได้ศึกษาเรียนรู้ประเทศต่างๆ ในอาเซียน รวมถึงประเทศอาเซียน บวก ๓ และ บวก ๖ ทำให้เกิดวิสัยทัศน์ที่สำคัญของประเทศไทยที่จะพัฒนาตนเองให้ยืนหยัดอย่างมีศักดิ์ศรีละมั่งคั่ง เช่น ประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย อิสราเอล ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นประเทศเล็กๆ อย่างประเทศสิงคโปร์มีประชากรประมาณ ๕ ล้านคน แต่ก็พัฒนาประเทศด้วยการศึกษา การเรียนรู้ อย่างจริงจัง และรัฐบาลที่ซื่อสัตย์นำประชากรทั้งชาติต่อสู้กับอุปสรรคนานับประการอย่างกล้าหาญและเสียสละ ประเทศไทยเรามีประชากรถึง ๖๐ ล้านเศษ มีผู้เฉลี่ยฉลาดจำนวนมหาศาลมีทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมที่แข็งแกร่งถ้าเราลดความขัดแย้งลดคอร์รัปชันสร้างการเมืองให้มั่นคงลดปัญหาด้านสังคมอื่นๆ ให้น้อยลงการที่ประเทศเราจะกับมายืนหยัดเป็นผู้นำอาเซียนคงไม่เลือนลางขอแค่ให้ประชาชนคนไทยสู้จริงๆ ด้วยเลือดเนื้อและวิญญาณ

จากที่มาของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญกับสี่แยกอินโดจีน สร้างเป็นศูนย์โลจิสติกส์ในภูมิภาคภาคเหนือตอนล่าง และโซ่อุปทานของอาเซียน โดยการเน้นกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ด้วยการดำเนินการเชิงรุก เดินทางออกไปแสวงหาพันธมิตรในประเทศอาเซียน ต้องริบเร่งดำเนินการทุกเรื่องอย่างเร่งด่วน เพื่อผลประโยชน์ของประเทศไทยโดยตรง

๕. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๕.๑ เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๕.๒ เพื่อศึกษาทั่วโลก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน

๕.๓ เพื่อศึกษาองค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๕.๔ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน

๖. ผลการวิจัย/การแก้ปัญหาโดยการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สี่แยกอินโดจีน : กระบวนการและกลไกการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ในจังหวัดพิษณุโลก” โดยกำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาประวัติ พัฒนาการ และกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน ๒) เพื่อศึกษา กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน ๓) เพื่อศึกษา องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน และ ๔) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน ผลการวิจัยพบว่า

๑. ประวัติสี่แยกอินโดจีนและพัฒนาการเครือข่ายทางสังคมในการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน พบว่า สี่แยกอินโดจีนเริ่มจาก มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ที่ได้กำหนดให้จังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่ของการพัฒนาเป็นสี่แยก Crossroad หรือ Intersection ของเส้นทางตะวันออก ตะวันตก เหนือ ใต้ ที่เรียกว่า East-West และ North-South Corridor ทำให้จังหวัดพิษณุโลกเป็นศูนย์กลางด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการที่เรียกว่า Service Centre จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว เป็นการกำหนดให้พิษณุโลกเป็นหัวใจและจุดเชื่อมต่อถือเป็นการกำหนดจุดยุทธศาสตร์ของประเทศและของภูมิภาค

๒. กลไก กระบวนการภาครัฐในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ สี่แยกอินโดจีน พบว่า กลไกในการบริหารจัดการพัฒนาเชิงพื้นที่นั้น คือ ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ การจัดหาบุคลากรเข้าทำงานในองค์กร ปัจจัยในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาเชิงพื้นที่สี่แยกอินโดจีน คือ นโยบายของรัฐบาลซึ่งเป็นเครื่องมือในการกำหนดทิศทาง แนวทางการพัฒนา การแก้ไขปัญหา ด้วยการจัดทำแผนบริหารราชการในการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้น ๓ ปี ระยะกลาง ๕ ปี และแผนระยะยาว ๑๐ ปี โดยเฉพาะการได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย จะสร้างสัมพันธภาพในการทำงาน ด้วยการอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการ เทคนิค และระดมทรัพยากร มาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน

๓. องค์ประกอบ การกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และแนวโน้มการพัฒนาสี่แยกอินโดจีน พบว่า การทำงานของเครือข่ายเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชน มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อความประทับใจร่วมกัน ความความปรองดอง สามานฉันท์ เป็นมิตรกัน การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นหนทางที่นำไปสู่มิตรภาพ ตลอดจนการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้ต้องถึ้นต้องสร้างระบบการดำเนินงานทางเครือข่ายทางสังคมร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบร่วมกัน

กระบวนการทำงานที่เชื่อมประสานจุดเล็กและขยายไปสู่หน่วยใหญ่ระดับชาติ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ และเกิดการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ในอนาคต่อไป

๔. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม นโยบาย และผลกระทบของการพัฒนา และเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่แยกอินโดจีน พบว่า การสร้างจังหวัดพิษณุโลกให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้า สิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน คือ ประชาชนชาวพิษณุโลกต้องได้รับประโยชน์มากที่สุด และต้องได้รับผลกระทบที่เป็นผลเสียจากโครงการให้น้อยที่สุด โดยเฉพาะการทำงานและวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป เนื่องด้วยประชาชนจะต้องพบปะพูดคุย ให้บริการ และทำงานกับชาวต่างชาติมากขึ้น ภาษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ประชาชนจะต้องเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านในแถบอาเซียน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาจีน ซึ่งเป็นชาติมหาอำนาจของเอเชียที่จะต้องใช้ทางผ่านในการขนส่งสินค้าบริเวณสี่แยกอินโดจีน พัฒนาการความรู้ทางด้านโลจิสติกส์ Logistics ผสมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นตัวกระตุ้นให้มีการเชื่อมต่อทั้งด้านข้อมูลข่าวสารและการเคลื่อนย้ายสินค้าที่รวดเร็ว จึงทำให้ต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสินค้าไปอย่างมีระบบ ความรู้ด้านโลจิสติกส์ Logistics ของภาคประชาชน ภาครัฐ ภาคเอกชนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาเชิงพื้นที่บริเวณสี่แยกอินโดจีน

๘. การเผยแพร่/การประชาสัมพันธ์

จัดทำผลการวิจัยฉบับย่อ จำนวน ๑๐ เล่ม

๙. ภาพประกอบกิจกรรมการวิจัย/การเผยแพร่ผลงานวิจัย

ภาคผนวก จ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการให้สัมภาษณ์

๑. นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์ ตำแหน่ง ผอ.ส่วนโครงการพระราชดำริ
๒. ดร.เอกชัย โกมลภิตต์ ตำแหน่ง มหาวิทยาลัยนเรศวร
๓. ดร.สมไทย วงษ์เจริญ ตำแหน่ง รองประธานสถาบันพัฒนาสีเขียวอินโดจีน
๔. นางสาวธัญญลักษณ์ คำสัจวงษ์ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป กองส่งเสริมฯ มหาวิทยาลัยนเรศวร
๕. นางเฉลียว อยู่จำนง ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษานานาชาติ, องค์กรบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก
๖. นางเพชร ศรีรัตโนภาส ตำแหน่ง ข้าราชการบำนาญ สพพ.พล.๑,
๗. นางชวนชม นิมเจริญ ตำแหน่ง ผอ.กรมส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต ๓๙
๘. นางประนอม ทิวะพันธุ์ ตำแหน่ง นายกสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก
๙. นางมณฑนา ไกรศาศิลป์ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษานานาชาติ สพพ.พล๓
๑๐. นางสาวสงกรานต์ เกตุดี ตำแหน่ง เลขานุการสมาคมสตรีอาสาสมัครรักษาดินแดน จังหวัดพิษณุโลก
๑๑. นางสุวิมล เกตุศรีบุรินทร์ ตำแหน่ง วัฒนธรรมจังหวัดพิษณุโลก
๑๒. นางอุบลรัตน์ ศิลตระกูล ตำแหน่ง พาณิชยจังหวัดพิษณุโลก
๑๓. นายเจษฎา ลีศรีตระกูล ตำแหน่ง นายอำเภอเมืองพิษณุโลก
๑๔. นายขจรเกียรติ แผงศรี ตำแหน่ง ท้องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิษณุโลก
๑๕. นายธวัชชัย สิทธิวีระกุล ตำแหน่ง เกษตรจังหวัดพิษณุโลก
๑๖. นายนรินทร์ กวางทอง ตำแหน่ง โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิษณุโลก
๑๗. นายนิติศาสตร์ จันทรเดช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดพิษณุโลก
๑๘. นายนิพัทธ์ เกษแพ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร
๑๙. นายบัณฑิต วงศ์เสนานุรักษ์ ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์การเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพิษณุโลก
๒๐. นายบุญทรง แทนธานี ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีนครพิษณุโลก
๒๑. นายปฏิภัก วิจารณ์ปรีชา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธชินราช
๒๒. นายประเสริฐ ประจันตะเสน ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษา

๒๓. นายประพจน์ ยอดไพบุลย์ ตำแหน่ง ผอ.สอต.พิษณุโลก, สถานีวิทยุกระจายเสียงกรม
อุตุนิยมวิทยา

๒๔. นายมนต์ชัย วิวัฒน์ธนาชัย ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก

๒๕. นายสุทธิวัตต์ ต่ายวัลย์ ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลบึงพระ

๒๖. นายสุธี คำมาเมือง ตำแหน่ง ที่ปรึกษาด้การเกษตรสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๒๗. นายอนิรุธ โกศิยพงษ์ ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ประณมศึกษา
พิษณุโลกเขต ๑

๒๘. ผศ.ดร.ฟ้ารุ่ง มีอุตร ตำแหน่ง คณะสังคมาศาศตร้ มหาวิทยาลัยนเรศวร

๒๙. ผศ.ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล ตำแหน่ง คณะสังคมาศาศตร้ มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓๐. ผศ.สุพจน์ พุกกะวัน ตำแหน่ง รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓๑. พ.ต.ท.พิสิฐ ปิ่นแก้ว ตำแหน่ง สารวัตรป้องกันและปราบปราม สถานีเมืองพิษณุโลก

๓๒. พ.ต.อ.พิษณุ รักการศิลป์ ตำแหน่ง รองประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓๓. พ.อ.ดร.รุ่งคุณ มหาปัญญาวงศ์ ตำแหน่ง กรรมการสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓๔. พล.ต.ท. วสันต์ วัสสานนท์ ตำแหน่ง นายกพุทธสมาคมพิษณุโลก

๓๕. พล.อ.ดร.ศิริ ทิวะพันธุ์ ตำแหน่ง ประธานสถาบันพัฒนาสี่แยกอินโดจีน

๓๖. รศ.ดร.โชติ บดิรัฐ ตำแหน่ง คณบดีวิทยาลัยการจัดการและพัฒนาท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก

๓๗. รศ.ดร.กาญจนา วิญาปกรณ์ ตำแหน่ง มหาวิทยาลัยนเรศวร

๓๘. นายสมชาย เทพรักษ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดี จังหวัดพิษณุโลก

๓๙. นายวิโรจน์ จิรัฐติกาลโชติ ตำแหน่ง ประธานกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจเขตพื้นที่
ภาคเหนือหอการค้าไทย จังหวัดพิษณุโลก

๔๐. นายอนันต์ สิทธิรุ่งโรจน์ ตำแหน่ง ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ

๔๑. พระครูอภัยโกศล (เจริญ กิตติคุณ) ตำแหน่ง วัดกรับพวงเหนือ อำเภอพรหมพิราม
จังหวัดพิษณุโลก

๔๒. พระครูพิทักษ์ชินรัตน์, ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดจันทร์วิทยา จังหวัด
พิษณุโลก

๔๓. พระครูสิทธิธรรมวิภัช (สำลี วราภ) ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดราชบูรณะ อำเภอเมือง
พิษณุโลก

ประวัติผู้วิจัย

๑. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) พระครูรัตนสุตาภรณ์, ดร. (ธีรเดช โพธิ์ทอง)

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Phrakrurattanasutaphorn, Dr.

(Teeradet Photong)

๒. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน

๓. ตำแหน่ง ปัจจุบัน

- รองผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- เป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

ที่อยู่ปัจจุบัน ๙๒/๓ ถนนพุทธบูชา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

สถานที่ทำงาน วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๑๗ หมู่ ๖ ตำบลบึงพระ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๘๑-๐๔๒-๗๑๘๒

E-mail tandej@hotmail.com

๕. ประวัติการศึกษา

๕.๑ เปรียญธรรม ๔ ประโยค พ.ศ. ๒๕๓๖

๕.๒ ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พ.ศ. ๒๕๔๓

๕.๓ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา พ.ศ. ๒๕๔๖

๕.๔ รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.) สาขารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๘